PLAN OGÓLNY GMINY LUTOMIERSK

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

GMINA LUTOMIERSK
PL. JANA PAWŁA II NR 11
95-083 LUTOMIERSK

OPRACOWAŁ:
MGR INŻ. MACIEJ NIŻBORSKI

PODPIS ZAUFANY
MACIEJ
NIŻBORSKI
16.10.2026 14:01:45 GMT+0200
Dokument podpisany elektronicznie podpisem zaufanym

DATA SPORZĄDZENIA:
22 MAJA 2026 R.

AKTUALIZACJA:
9 PAŹDZIERNIKA 2026 R.

MASTERPLAN
UL. KRAKOWSKA 39/100
50-424 WROCŁAW
KOM. 601 174 878
WWW.MASTER-PLAN.PL
PRACOWNIA@MASTER-PLAN.PL
NIP: 6391968558, REGON: 362935724

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE 3

1.1. CEL, ZAKRES PROGNOZY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI 3
1.2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO 4
1.3. POWIĄZANIE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z INNYMI DOKUMENTAMI 9
1.4. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY 13

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA 17

2.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE, UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIA OSUWISKOWE 17
2.2. ZAGROŻENIA OSUWISKOWE 18
2.3. BUDOWA GEOLOGICZNA 18
2.4. WODY POWIERZCHNIOWE 20
2.5. WODY PODZIEMNE 21
2.6. GLEBY 28
2.7. ZASOBY LEŚNE 30
2.8. ZASOBY NATURALNE 31
2.9. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE 32
2.10. OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY 34
2.11. KRAJOBRAZ 37
2.12. ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH 46
2.13. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA 65

3. STAN ŚRODOWISKA 67

3.1. WODY POWIERZCHNIOWE 67
3.2. WODY PODZIEMNE 69
3.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE 69
3.2. KLIMAT AKUSTYCZNY 70
3.3. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE 72

4. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO 73

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY 73

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU 76

7. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO 79

7.1. PRZYJĘTE ZAŁOŻENIA 79
7.2. ANALIZA I OCENA WPŁYWU NA CELE, PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ OBSZARU NATURA 2000 ORAZ POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA WE WZAJEMNYM POWIĄZANIU 80
7.3. OCENA ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA W KONTEKŚCIE RELACJI Z PRZEDMIOTEM PODLEGAJĄCYM ODDZIAŁYWANIU ORAZ ZMIENNEGO CZASU DZIAŁANIA 105
7.4. PODSUMOWANIE 111

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO 111

9. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY 112

10. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 113

11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU OGÓLNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA 113

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 114

13. OŚWIADCZENIE AUTORA 118

1. WPROWADZENIE

1.1. CEL, ZAKRES PROGNOZY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Prognoza oddziaływania na środowisko jest opracowaniem sporządzanym w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa o ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 ze zm.) zwanej dalej ustawą o udostępnianiu informacji lub OOŚ, określa jakie dokumenty wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Natomiast z art. 51 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji wynika, że wymóg wykonania prognozy oddziaływania na środowisko dotyczy między innymi planu ogólnego (lub jego zmiany). Zatem opracowując plan ogólny należy przeprowadzić postępowanie w tym zakresie i sporządzić prognozę oddziaływania na środowisko, chyba że zachodzą przesłanki określone w ustawie dotyczące odstąpienia od przeprowadzenia oceny (art. 48 ustawy o udostępnianiu informacji). Organ sporządzający projekt planu ogólnego uznał jednak, że nie zachodzą powody odstąpienia od oceny i zlecił opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 OOŚ prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:
   a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
   b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
   c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
   d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
   e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
   f) oświadczenie autora, o którym mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
   g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora;
2) określa, analizuje i ocenia:
   a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
   b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
   c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
   d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
   e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.
3) przedstawia:
   a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
   b) możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszarów chronionych na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w celu oceny skutków wpływu na środowisko sporządzenia planu ogólnego, do którego przystąpiono zgodnie z uchwałą Nr V/40/24 Rady Miejskiej w Lutomiersku z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Planu ogólnego gminy Lutomiersk". Opracowanie to w dalszej części niniejszej prognozy określane będzie skrótowo jako plan ogólny lub projekt.

Granicami obszaru objętego przystąpieniem do sporządzania planu ogólnego są granice administracyjne gminy Lutomiersk, która zlokalizowana jest w centralnej części województwa łódzkiego, w powiecie pabianickim i sąsiaduje z gminami: Dalików, Poddębice, Pabianice, Wodzierady, Zadzim, Aleksandrów Łódzki oraz miastem Konstantynów Łódzki. Według danych GUS za 2025 r. powierzchnia gminy wynosi 13392 ha, przy czym niecałe 4% powierzchni zajmuje teren miasta Lutomiersk, a pozostałe 96% powierzchni stanowi obszar wiejski.

Zakres i stopień szczegółowości niniejszej prognozy został uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pabianicach pismem znak: ZNS.90280.151.2026 z dnia 15.04.2026 r. oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi pismem znak: WOOŚ.411.103.2026.MGw z dnia 16.03.2026 r.

Integralną część niniejszego dokumentu stanowi załącznik graficzny, przedstawiający syntetyczne ujęcie głównych uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych obszaru objętego planem ogólnym. Mapa uwzględnia m.in. istniejące formy ochrony przyrody, obszary o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, strefy zagrożeń naturalnych, jak również obszary potencjału środowiskowego możliwe do zagospodarowania w sposób zrównoważony.
Załącznik pełni funkcję ilustracyjną i analityczną – wspiera ocenę zgodności ustaleń planu ogólnego z celami ochrony środowiska oraz zasadami ładu przestrzennego, a także stanowi graficzne odniesienie dla sformułowanych w prognozie wniosków, rekomendacji i ocen wpływu planu na poszczególne komponenty środowiska.

1.2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Sporządzenie planu ogólnego gminy jest wymogiem prawnym, wynikającym z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 – dalej Ustawa), zgodnie z którym rada gminy uchwala plan ogólny dla obszaru gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu.

Plan ogólny gminy to szczególny akt prawa miejscowego, który tworzy ramy dla prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Ma on charakter aktu prawa miejscowego, co oznacza, że jego ustalenia są wiążące zarówno przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowią one podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Dokument ten określa zasady kształtowania i zagospodarowania przestrzeni, wyznaczając m.in. strefy planistyczne oraz wskazując miejsca, gdzie możliwy jest rozwój różnych form zabudowy, a także tereny przeznaczone do zachowania o charakterze otwartym. Zgodnie z art. 13h ust. 1 Ustawy, wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej.

Zakres prac nad planem ogólnym został szczegółowo określony zarówno w przepisach Ustawy, jak i w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024 r. poz. 729).

Zgodnie z przepisami przejściowymi ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 z późn. zm. (art. 65 ust 1)), studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lutomiersk, przyjęte uchwałą Nr XXXIII/241/2005 Rady Gminy Lutomiersk z dnia 21 czerwca 2005 r, zmienione uchwałą Nr XI/59/15 Rady Gminy Lutomiersk z dnia 23 lipca 2015 r. oraz uchwałą Nr X/79/19 Rady Gminy Lutomiersk z dnia 7 czerwca 2019 r. utraciło swoją moc w dniu 1 września 2026 r.

W myśl art. 13b Ustawy, zapisy projektu planu ogólnego gminy Lutomiersk zostały sformułowane w oparciu o uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, ze szczególnym uwzględnieniem:

1) polityki przestrzennej gminy określonej w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030;
2) ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego;
3) znajdujących się na obszarze gminy:
   a) form ochrony przyrody oraz ich otuliny,
   b) obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
   c) obszarów gruntów zmeliorowanych,
   d) stref ochronnych ujęć wody,
   e) obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
   f) terenów górniczych i obszarów górniczych,
   g) udokumentowanych złóż kopalin,
   h) zabytków objętych formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków;
   i) gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III oraz grunty leśne,
4) rozmieszczenia istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu;

5) rekomendacji i wniosków zawartych w Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego oraz krajobrazy priorytetowe;
6) opracowania ekofizjograficznego dla Miasta i Gminy Lutomiersk;
7) zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Lutomiersk.

Na terenie gminy Lutomiersk nie występują niżej wymienione obiekty, strefy ani zjawiska:
1) wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału,
2) tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy,
3) filary ochronne obszarów górniczych,
4) kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji,
5) obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej,
6) dobra kultury współczesnej,
7) obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne,
8) tereny zamknięte i ich strefy ochronne,
9) obszary ograniczonego użytkowania,
10) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
11) obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
12) obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją,
13) zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
14) obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego.

W związku z czym, nie zostały dla nich określone szczególne uwarunkowania dotyczące zabudowy ani zagospodarowania przestrzennego. Elementy te nie miały również wpływu na wyznaczenie stref planistycznych w planie ogólnym gminy ani na ustalenie przypisanych im parametrów przestrzennych oraz dopuszczalnych typów funkcji użytkowania terenu.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 pkt 1 lit. b Ustawy w planie ogólnym określa się gminne standardy urbanistyczne, które obejmują gminny katalog stref planistycznych oraz mogą obejmować gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej.

Gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej

W planie ogólnym gminy Lutomiersk nie ustalono gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej, o których mowa w art. 13f ustawy PZP. Zaniechanie to jest decyzją uzasadnioną zarówno uwarunkowaniami przestrzennymi, jak i organizacją obecnej sieci usług społecznych na terenie gminy.
Ponadto ustawowe standardy dostępności infrastruktury społecznej mają charakter narzędzia wykorzystywanego przede wszystkim przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gdzie przesądzają o możliwości wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. Ich stosowanie na etapie planu ogólnego – dokumentu kierunkowego – nie jest obligatoryjne i mogłoby prowadzić do nadmiernego ograniczenia elastyczności planistycznej, szczególnie na obszarach o zróżnicowanej strukturze osadniczej.
Wprowadzenie gminnych standardów dostępności skutkowałoby koniecznością ich obligatoryjnego stosowania w każdym przyszłym planie miejscowym, niezależnie od lokalnych uwarunkowań, co mogłoby utrudnić:
1) przekształcenia terenów już częściowo zurbanizowanych;
2) uzupełnianie zabudowy w obszarach istniejących struktur;
3) realizację niewielkich, prywatnych inwestycji mieszkaniowych;
4) dostosowanie ustaleń do realnych potrzeb demograficznych oraz możliwości inwestycyjnych gminy.

W związku z powyższym odstąpienie od wprowadzania gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej pozwala zachować pełną elastyczność przy sporządzaniu planów miejscowych, umożliwia indywidualne, precyzyjne określanie warunków zagospodarowania w zależności od charakteru danego obszaru oraz zapewnia spójność działań planistycznych z dotychczasową polityką rozwoju przestrzennego miasta i gminy Lutomiersk.

Gminne standardy urbanistyczne

W gminnym katalogu stref planistycznych określono następujące elementy:

1) profil funkcjonalny stref planistycznych, przy czym każda ze stref planistycznych zawiera określony profil podstawowy natomiast profile dodatkowe zostały określone wyłącznie dla wybranych stref planistycznych w zależności od lokalnych potrzeb, zgodnie z ustaleniami planu ogólnego;
2) wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy zostały określone dla stref planistycznych o symbolu: SW, SJ, SZ, SU, SP, SR oraz w przypadku pojedynczych stref 27SI, 15SN i 40SN;
3) wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej została określona dla stref planistycznych o symbolu: SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN i SC, przy czym wartość ta została ustalona zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

   Jednocześnie, w przypadku stref planistycznych, w których obszar objęty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dopuszczono możliwość zmniejszenia wymaganego minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Zastosowanie odstępstwa, o którym mowa w §2 ust. 3 ww. rozporządzenia, zostało szczegółowo uzasadnione w Tab. 3 uzasadnienia do planu ogólnego, poprzez wykazanie sytuacji, w których utrzymanie wymaganej ustawowo wartości minimalnej powierzchni biologicznie czynnej byłoby niemożliwe lub nieuzasadnione z uwagi na ustalenia obowiązujących planów miejscowych oraz cechy przestrzenne poszczególnych terenów.

Ustalenie gminnego katalogu stref planistycznych wynika z potrzeby zapewnienia spójnego, zrównoważonego i racjonalnego zagospodarowania przestrzeni, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego oraz interesem publicznym. Katalog ten porządkuje strukturę przestrzenną zarówno miasta jaki i gminy, umożliwiając jednolite definiowanie funkcji terenów oraz parametrów ich zagospodarowania. Każda strefa planistyczna posiada określony profil funkcjonalny, oparty na analizie lokalnych uwarunkowań, takich jak sposób użytkowania terenu, cechy fizjograficzne, dostępność infrastruktury, a także walory środowiskowe i kulturowe. Powiązanie ustaleń planistycznych z rzeczywistymi warunkami przestrzennymi pozwala dostosować przeznaczenie terenów do ich potencjału i ograniczeń, kontrolując tym samym ryzyko lokalizacji intensywnej zabudowy na obszarach nieprzystosowanych pod względem infrastrukturalnym czy środowiskowym oraz minimalizując konflikty przestrzenne. Takie podejście sprzyja harmonijnemu współistnieniu różnych funkcji przestrzennych, ogranicza rozpraszanie zabudowy, zwiększa efektywność wykorzystania istniejącej infrastruktury oraz chroni zasoby środowiskowe, zapewniając spójność systemów przyrodniczych i klarowność struktury przestrzennej. Przy opracowaniu katalogu uwzględniono ustalenia zarówno obowiązujących, jak i projektowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co zapewnia jego spójność i ciągłość z dotychczasowym systemem dokumentów planistycznych. Jednocześnie ujednolicono parametry urbanistyczne dla poszczególnych stref, wprowadzając przejrzyste zasady kształtowania zabudowy na obszarze całej gminy.

Podstawowe profile funkcjonalne (część stała) stref planistycznych oraz dodatkowe profile funkcjonalne (część fakultatywna) zostały określone zgodnie z Tab.1.

Tab.1. Profile funkcjonalne podstawowe i dodatkowe określone dla stref planistycznych.

Symbol i nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny podstawowy	Profil funkcjonalny dodatkowy*	Udział w powierzchni gminy [%]
SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni naturalnej	0,03
SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	16,15
SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	3,01
SU – strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,51
SP – strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren lasu	0,69
SR – strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej	teren rolnictwa z zakazem	2,03

	produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	zabudowy, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren lasu, teren elektrowni słonecznej	
SI – strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren produkcji, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren wód	0,63
SN – strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej, teren lasu	0,88
SC – strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej	0,05
SG – strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobycia, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	-	0,10
SO – strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej	75,81
SK – strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren wód	0,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie projektu planu ogólnego Gminy Lutomiersk.

**W kolumnie przedstawiono łączny wykaz typów terenów dopuszczonych w ramach profili dodatkowych stref planistycznych. Należy jednak zaznaczyć, że nie każda strefa planistyczna posiada przypisany profil dodatkowy, a w przypadku jego występowania – zakres dopuszczonych terenów może być zróżnicowany. Oznacza to, że nie wszystkie wskazane typy terenów występują jednocześnie w każdej ze stref – w zależności od ustaleń planistycznych, w jednej strefie mogą być dopuszczone np. wyłącznie tereny zieleni naturalnej i wód, w innej tylko usługi, a w jeszcze innej wszystkie te trzy tereny. W związku z powyższym, zestawienie to nie odnosi się do pojedynczych stref, lecz obrazuje pełen katalog funkcji dodatkowych dopuszczonych w ramach planu ogólnego.*

Ze względu na znaczną liczbę wydzielonych stref planistycznych, w niniejszej prognozie nie przedstawiono szczegółowo wszystkich ustaleń projektu dotyczących parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu. Ograniczono się jedynie do podania ich wartości skrajnych, zgodnie z Tab. 2.

Tab.2. Parametry zabudowy i zagospodarowania określone dla stref planistycznych.

Symbol i nazwa strefy planistycznej	Maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	Maksymalna wysokość zabudowy (m)
SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	40-60	30-50	0,8-2,4	9-13
SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	20-60	30-70	0,3-0,8	7-9
SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	40-70	30-50	0,4-1,0	7-9
SU – strefa usługowa	30-70	10-50	0,5-1,8	7-40
SP – strefa gospodarcza	50-70	20-30	1,4-2,1	9-14
SR – strefa produkcji rolniczej	0-60	20-90	0-1,5	5-15
SI – strefa infrastrukturalna	60 lub brak wskaźnika	5-20	1,2 lub brak wskaźnika	9 lub brak wskaźnika
SN – strefa zieleni i rekreacji	0, 30 lub brak wskaźnika	50-90	0, 0,6 lub brak wskaźnika	0, 7 lub brak wskaźnika
SC – strefa cmentarzy	brak wskaźnika	30-70	brak wskaźnika	brak wskaźnika
SG – strefa górnictwa	brak wskaźnika	brak wskaźnika	brak wskaźnika	brak wskaźnika
SO – strefa otwarta	brak wskaźnika	brak wskaźnika	brak wskaźnika	brak wskaźnika
SK – strefa komunikacyjna	brak wskaźnika	brak wskaźnika	brak wskaźnika	brak wskaźnika

Źródło: Opracowanie własne na podstawie projektu planu ogólnego Gminy Lutomiersk.

Ponadto, w ramach elementów fakultatywnych projektu planu ogólnego gminy Lutomiersk wyznaczono także obszary uzupełnienia zabudowy.

Obszar uzupełnienia zabudowy

Obszary uzupełnienia zabudowy wyznaczone zostały zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024 r., poz. 729).

Obszary uzupełnienia zabudowy określone w planie ogólnym gminy Lutomiersk są wyrazem świadomego i odpowiedzialnego gospodarowania przestrzenią, ukierunkowanego na osiągnięcie zasad racjonalności oraz zrównoważonego rozwoju. Działanie to odzwierciedla dążenie do efektywnego wykorzystania istniejącego potencjału infrastrukturalnego gminy – zarówno w aspekcie technicznym, jak i społecznym. W szczególności dotyczy to istniejącego układu komunikacyjnego czy sieci infrastruktury technicznej, a także placówek edukacyjnych, ochrony zdrowia i innych obiektów użyteczności publicznej, które już są obecne w strukturze przestrzennej gminy.

Lokalizowanie nowych inwestycji w bezpośrednim sąsiedztwie takich zasobów pozwala znacząco ograniczyć konieczność ponoszenia kosztów związanych z budową zupełnie nowych systemów infrastruktury na terenach dotychczas niezurbanizowanych. Jednocześnie stanowi to skuteczne narzędzie przeciwdziałania zjawisku rozpraszania zabudowy, które prowadzi nie tylko do wzrostu kosztów obsługi infrastrukturalnej, ale także do degradacji wartości krajobrazowych, środowiskowych oraz społecznych przestrzeni.

Istotnym aspektem wyznaczenia obszarów uzupełnienia zabudowy jest także potrzeba ochrony terenów cennych przyrodniczo oraz rolniczo, które w przypadku braku wyraźnie zdefiniowanych granic rozwoju mogłyby ulec niekontrolowanemu zajęciu pod zabudowę. W ten sposób działanie to wpisuje się w szerszy kontekst polityki ochrony zasobów przyrodniczych oraz racjonalnego gospodarowania gruntami, które są dobrem ograniczonym i wymagającym szczególnej troski.

Wyznaczanie obszarów uzupełnienia zabudowy służy również budowaniu spójnej struktury przestrzennej gminy oraz podnoszeniu jakości ładu urbanistycznego. Rozwój prowadzony w formie uzupełniania istniejących skupisk zabudowy sprzyja tworzeniu przestrzeni o zwartej, logicznej strukturze, odpowiadającej lokalnym uwarunkowaniom historycznym, kulturowym oraz funkcjonalnym. Takie podejście sprzyja kształtowaniu harmonijnych relacji między nową zabudową a istniejącym układem urbanistycznym, co wpływa korzystnie zarówno na walory estetyczne przestrzeni, jak i na komfort życia mieszkańców.

Obszary uzupełnienia zabudowy zostały wyznaczone w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym przede wszystkim na podstawie metodyki określonej w ww. Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii. Przepisy te gwarantują, że proces ich wyznaczania odbył się w sposób transparentny, oparty na jednoznacznych kryteriach i obiektywnych przesłankach, co ma kluczowe znaczenie dla prawidłowości i trwałości ustaleń planistycznych.

Dodatkowo granice tych obszarów zostały dostosowane do lokalnych warunków przestrzennych, społecznych i gospodarczych, a także do założeń polityki przestrzennej gminy Lutomiersk, przy czym uwzględniono również potrzebę kontynuacji kierunków zagospodarowania przestrzennego określonych wcześniej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lutomiersk. Dzięki temu możliwa jest realizacja celów rozwojowych w sposób spójny, zrównoważony i odpowiadający potrzebom wspólnoty samorządowej, przy jednoczesnym poszanowaniu wartości środowiskowych, krajobrazowych oraz interesu publicznego.

Obszar zabudowy śródmiejskiej

Obszary zabudowy śródmiejskiej zostały wyznaczone w oparciu o definicję zabudowy śródmiejskiej określoną w § 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 z późn. zm.).

Wyznaczenie obszarów oparto na analizie funkcjonalno-przestrzennej oraz kompozycyjnej centrum miasta Lutomiersk a także wsi Kazimierz. Obszary zabudowy śródmiejskiej obejmują tereny, na których – zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – występują:

1) zabudowa mieszkaniowa o charakterze małomiasteczkowym;
2) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna;
3) zabudowa usługowa;
4) zabudowa zagrodowa;
5) place publiczne;
6) zieleń urządzona.

Wyznaczone obszary obejmują kluczowe jednostki osadnicze gminy Lutomiersk, tj. historyczne centrum miasta Lutomiersk oraz centralną część wsi Kazimierz, charakteryzujące się zwartą strukturą przestrzenno-funkcjonalną oraz nagromadzeniem

funkcji publicznych, usługowych i społecznych. Tereny te pełnią rolę lokalnych centrów aktywności, skupiając najważniejsze obwody handlowe, administracyjne i kulturalne, które integrują okoliczną społeczność.
Obszary zabudowy śródmiejskiej obejmują także powiązane z nimi tereny komunikacyjne i przestrzenie publiczne. Włączenie tych stref wynika z ich bezpośredniego położenia w obrębie historycznych układów urbanistycznych oraz ich kluczowej roli w zachowaniu ciągłości kompozycyjnej i funkcjonalnej osad. Tereny te stanowią integralne otoczenie dla intensywnej zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i usługowej, pełniąc funkcje integracyjne, rekreacyjne oraz komunikacyjne. Ich wyłączenie prowadziłoby do sztucznego rozczłonkowania spójnych historycznie struktur i zaburzenia ciągłości polityki planistycznej. Włączenie to odzwierciedla realne powiązania funkcjonalne, a nie tożsamość parametrów technicznych z wielkomiejskimi centrami.
Wyznaczenie obszaru zabudowy śródmiejskiej ma istotne konsekwencje planistyczne i projektowe. Stanowi ono podstawę do zastosowania elastyczniejszych rozwiązań w zakresie projektowania architektonicznego, w tym w odniesieniu do wymagań dotyczących naturalnego oświetlenia pomieszczeń, co jest standardem przy przekształcaniu i dogęszczaniu historycznych struktur. Ponadto, zgodnie z art. 20 ust. 3 pkt 1 lit. b tiret pierwsze ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wyznaczenie tego obszaru stwarza możliwość obniżenia minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej o jedną trzecią względem wartości wskazanych w planie ogólnym dla danej strefy planistycznej. Rozwiązanie to jest w pełni uzasadnione specyfiką historycznych ośrodków, gdzie zwarta, niejednokrotnie pierzejowa lub zwarta zagrodowa i małomiasteczkowa struktura uniemożliwia zachowanie wskaźników typowych dla terenów o luźnej zabudowie.

Wyznaczenie obszarów zabudowy śródmiejskiej stanowi zatem kluczowy instrument polityki przestrzennej gminy Lutomiersk, pozwalający na racjonalne gospodarowanie przestrzenią, ochronę dziedzictwa urbanistycznego oraz dostosowanie wymogów prawnych do realnych uwarunkowań historycznych i funkcjonalnych Lutomierska oraz Kazimierza.

1.3. POWIĄZANIE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z INNYMI DOKUMENTAMI

1.3.1. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą Nr LV/679/2018 z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r., poz. 4915) przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego (dalej: PZPWŁ).

Istotą polityki przestrzennej wyrażoną w PZPWŁ jest przekształcenie województwa łódzkiego w spójny terytorialnie region o wysokiej atrakcyjności osadniczej, w którym terytorium województwa łódzkiego cechować będą silne powiązania funkcjonalno-przestrzenne, zarówno w wymiarze wewnętrznym jak i zewnętrznym.

Osiągnięcie ww. polityki przestrzennej warunkują sfery działań, do których wyznaczono cele strategiczne:
1) sfera działań – osadnictwo: cel strategiczny – region spójny o zrównoważonym systemie osadniczym;
2) sfera działań – transport: cel strategiczny – region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury transportowej;
3) sfera działań - infrastruktura techniczna: cel strategiczny – region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej;
4) sfera działań – środowisko przyrodnicze: cel strategiczny – region o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego;
5) sfera działań – dziedzictwo kulturowe: cel strategiczny – region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym;
6) sfera działań – turystyka i rekreacja: cel strategiczny – region o wysokiej atrakcyjności turystycznej;
7) sfera działań – krajobraz i ład przestrzenny: cel strategiczny – region o krajobrazie wysokiej jakości;
8) sfera działań – obronność i bezpieczeństwo publiczne: cel strategiczny – region o wysokim poziomie bezpieczeństwa publicznego;
9) sfera działań – obszary funkcjonalne: cel strategiczny – region efektywnie wykorzystujący endogeniczny potencjał rozwojowy na rzecz zrównoważonego rozwoju przestrzennego.

Do kierunków rozwoju przestrzennego według stref działań dla polityki przestrzennej gminy Lutomiersk zaliczono kierunki rozwoju przestrzennego według m.in. następujących stref działań:
1) osadnictwo:
   a) I.5. rozwój miast o znaczeniu lokalnym i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, m.in. poprzez:
      - I.5.2. rozwój strefy żywicielskiej opartej na kompleksach najlepszych gleb,
      - I.5.3. rozwój funkcji środowiskowej obszarów wiejskich;
2) transport:
   a) II.1. Rozwój systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych, m.in. poprzez:
      - II.1.5. budowa, przebudowa lub rozbudowa wybranych dróg lokalnych (powiatowych, gminnych), ważnych w powiązaniach regionalnych,
   b) II.2. Rozwój systemu powiązań kolejowych zewnętrznych i wewnętrznych, m.in. poprzez:

- II.2.1. realizację strategicznego układu kolejowego w ramach Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T),

3) infrastruktura techniczna:
   a) III.1. Rozwój systemu elektroenergetycznego, m.in. poprzez:
      - III.1.4. budowę, modernizację, przebudowę linii 110kV i stacji 110/15kV, w tym m.in.: budowę linii napowietrznych Lutomiersk – Konstilana (Konstantynów Łódzki), budowę stacji: Kazimierz (Lutomiersk);
   b) III.6. Rozwój systemów kanalizacyjnych, m.in. poprzez:
      - III.6.3. budowę zbiorczych systemów kanalizacji oraz budowę oczyszczalni ścieków poza aglomeracjami w KPOŚK, szczególnie na obszarach, gdzie ich brak;
4) środowisko przyrodnicze:
   a) IV.1. Racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi, m.in. poprzez:
      - IV.1.1. ochronę gleb,
   c) IV.2. zwiększanie i poprawa jakości zasobów wodnych, m.in. poprzez:
      - IV.2.1. ochronę zasobów wód powierzchniowych oraz poprawę zdolności retencyjnych zlewni,
      - IV.2.2. poprawę jakości wód powierzchniowych,
      - IV.2.3. ochronę zasobów i jakości wód podziemnych,
   d) IV.3. poprawa jakości powietrza poprzez:
      - IV.3.1. wdrażanie uchwały antysmogowej oraz programów ochrony powietrza dla stref, w których notuje się przekroczenia poziomu dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń,
      - IV.3.2. wdrażanie czystych technologii węglowych,
   e) IV.4. kształtowanie zasobów leśnych poprzez:
      - IV.4.1. ochronę i wzbogacanie istniejących kompleksów leśnych i zadrzewień,
      - IV.4.2. zwiększanie lesistości,
   f) IV.5. zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej poprzez IV.5.1. ochronę, wzbogacanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej,
   g) IV.6. zachowanie najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego poprzez:
      - V.6.1. kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych,
      - IV.6.2. ochronę pozostałych terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
      - IV.6.3. kształtowanie korytarzy ekologicznych,
   h) IV.7. przeciwdziałanie zagrożeniom krajobraz i ład przestrzenny m.in. poprzez:
      - IV.7.1. poprawę klimatu akustycznego ograniczanie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym,
      - IV.7.3. ograniczanie zagrożenia awariami,
      - IV.7.5. ograniczenie zagrożenia powodziowego,
      - IV.7.6. przeciwdziałanie skutkom i adaptacja do zmian klimatu;
5) dziedzictwo kulturowe:
   a) V.1. Zachowanie materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego, m.in. poprzez:
      - V.1.4. wzmocnienie ochrony obszarowej dla szczególnie cennych form zabytkowego krajobrazu kulturowego regionu, w tym m.in.: wytypowanych obszarów charakterystycznych dla tradycji osadniczej regionu, odznaczających się szczególnymi wartościami – „Wioska Lutomiersk";
6) turystyka i rekreacja:
   a) VI.1. Rozwój różnorodnych form turystyki w obszarach i ośrodkach recepcji turystycznej, m.in. poprzez:
      - VI.1.1. wzmocnienie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym m.in.: budowa, rozbudowa i poprawa jakości bazy oraz oznakowanie atrakcji na rzecz kształtowania różnych form turystyki, w tym m.in.: turystyki rodzinnej w oparciu o parki edukacyjno-rozrywkowe;
7) krajobraz i ład przestrzenny:
   a) VII.1. ochrona i wzmacnianie walorów krajobrazu przyrodniczego, m.in. poprzez:
      - VII.1.2. ochronę cennych form rzeźby terenu,
      - VII.1.4. ochronę obszarów występowania cennych krajobrazowo zbiorowisk roślinności,
   b) VII.2. ochrona i wzmacnianie walorów krajobrazu kulturowego poprzez:
      - VII.2.1. poprawę jakości przestrzeni publicznych, szczególnie w otoczeniu obiektów zabytkowych,
      - VII.2.2. kreowanie nowej zabudowy w sposób jednorodny, zwłaszcza w ośrodkach historycznych i na terenach wiejskich,
      - VII.2.3. kształtowanie otwartego krajobrazu wiejskiego,

c) VII.3. kształtowanie ładu przestrzennego w krajobrazie m.in. poprzez:
   - VII.3.2. przeciwdziałanie rozwojowi chaotycznej urbanizacji i ruralizacji;

8) obronność i bezpieczeństwo publiczne:
   a) VIII.1. zabezpieczenie infrastruktury obronnej na obszarze województwa
      - VIII.1.1. utrzymanie terenów zamkniętych oraz stref ochronnych i obszarów ograniczonego użytkowania a także zapewnienie warunków dla realizacji przedsięwzięć obronnych związanych z wypełnianiem funkcji państwa gospodarza (HNS) oraz realizacją Programu Inwestycji Organizacji Traktatu,
   b) VIII.2. zapewnienie możliwości prowadzenia działań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym obronnych i ratowniczych poprzez:
      - VIII.2.1. utrzymanie terenów zamkniętych oraz stref ochronnych i obszarów ograniczonego, użytkowania a także zapewnienie warunków dla realizacji przedsięwzięć obronnych.

W PZPWŁ jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie miasta i gminy Lutomiersk wskazano rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 710 na odcinku Konstantynów Łódzki-Warta i budowę Kolei Dużych Prędkości Warszawa-Łódź-Wrocław/Poznań wraz z podłączeniem do CMK.

1.3.2. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego lub Strategia Rozwoju Gminy

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1688 wraz z późn. zm.) ustalenia pierwszego planu ogólnego gminy w danej gminie określa się, uwzględniając politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, o ile gmina dysponuje strategią rozwoju gminy lub strategią rozwoju ponadlokalnego, których opracowanie zostało wszczęte od dnia wejścia w życie ww. ustawy.

W związku z powyższym, z uwagi na to, iż dla miasta i gminy Lutomiersk po wejściu w życie ww. ustawy nie opracowano strategii rozwoju gminy, w Planie ogólnym miasta i gminy Lutomiersk nie zachodzi konieczność uwzględnienia polityki przestrzennej określonej przez ten dokument. Niemniej jednak, uchwałą Nr 10/2025 Rady Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny z dnia 29 grudnia 2025 r. uchwalono Strategię Rozwoju Ponadlokalnego Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030 (dalej SRPŁOM 2030).

SRPŁOM 2030 wyznacza wspólne kierunki dla 26 gmin wchodzących w skład ŁOM, w tym dla gminy Lutomiersk. Gmina Lutomiersk w hierarchii osadniczej ŁOM została wskazana jako ośrodek obsługi lokalnej, prezentujący pełen zakres usług lokalnych. Do najważniejszych kierunków mających znaczenie dla planowania przestrzennego przedmiotowej gminy należą:

1) zintegrowane i skoordynowane kształtowanie struktury przestrzennej, w szczególności poprzez przeciwdziałanie rozproszonej suburbanizacji, koncentrację nowej zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz kierowanie rozwoju mieszkaniowego przede wszystkim na obszary dobrze skomunikowane i wyposażone lub możliwe do wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną;
2) ochrona zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i rolniczych, w tym ochrona terenów leśnych przed zabudową, ograniczanie przekształceń gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych, zachowanie ciągłości systemów przyrodniczych oraz wspieranie tworzenia regionalnego systemu obszarów chronionych i zielonego pierścienia aglomeracji łódzkiej;
3) rozwój zielono-błękitnej infrastruktury oraz adaptacja do zmian klimatu, obejmujące zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnych, ochronę istniejącej zieleni, tworzenie nowych terenów zieleni publicznej i rekreacyjnej, rozwój retencji, ograniczanie uszczelniania powierzchni oraz uwzględnianie możliwości infiltracji i retencjonowania wód opadowych;
4) kształtowanie dostępnych lokalnych centrów usługowych i przestrzeni publicznych, zapewniających mieszkańcom dostęp do podstawowych usług publicznych, infrastruktury społecznej, terenów rekreacyjnych oraz przestrzeni sprzyjających integracji społecznej;
5) rozwój zrównoważonego systemu transportowego, w tym poprawę dostępności transportu zbiorowego, rozwój powiązań pieszych i rowerowych oraz separację ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego, zwłaszcza na obszarach podmiejskich i wiejskich;
6) ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu wiejskiego, w tym zachowanie historycznych układów ruralistycznych, charakteru i skali zabudowy oraz uwzględnianie lokalnej tożsamości w kształtowaniu przestrzeni;
7) ograniczanie konfliktów przestrzennych, w szczególności pomiędzy funkcjami mieszkaniowymi, produkcyjnymi, usługowymi i komunikacyjnymi, poprzez odpowiednie strefowanie zagospodarowania, stosowanie buforów przestrzennych oraz zieleni izolacyjnej.

1.3.3. AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA

Uchwałą Nr XIII/150/25 z dnia 15 kwietnia 2025 r. Sejmik Województwa Łódzkiego przyjął Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego (dalej: Audyt krajobrazowy), w którym m.in. wyznaczono krajobrazy (w tym krajobrazy priorytetowe) występujące na terenie gminy Lutomiersk. Ponadto, Audyt krajobrazowy określił rekomendacje i wnioski dla krajobrazów priorytetowych i form ochrony przyrody, o których mowa w art. 38a ust. 3. pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które zostały przedstawione w rozdz. 2.11. niniejszej prognozy.

1.3.4. OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE

Zgodność projektowanych rozwiązań planistycznych z uwarunkowaniami przyrodniczymi oceniono na podstawie dostępnego opracowania ekofizjograficznego sporządzonego dla Miasta i Gminy Lutomiersk[1], w którym m.in. określono charakterystykę oraz diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska oraz dokonano oceny przydatności środowiska dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru oraz zidentyfikowano uwarunkowania ekofizjograficzne do uwzględnienia w planowaniu przestrzennym.

Zgodnie z wynikami opracowania ekofizjograficznego, zagospodarowanie gminy Lutomiersk powinno odbywać się z uwzględnieniem poniższych wytycznych[2]:

1) zachowanie przyrodniczych i krajobrazowych walorów dolin rzek, cieków wodnych i obniżeń terenu, pełniących rolę układu powiązań przyrodniczych;
2) ochrona walorów krajobrazowych w obszarach objętych formami ochrony krajobrazu oraz w krajobrazach priorytetowych wyznaczonych w Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego, w szczególności w dolinie rzeki Ner oraz w historycznym układzie przestrzennym Kazimierza, poprzez:
   a) ograniczanie intensywnej i rozproszonej zabudowy na terenach dolin rzecznych, obszarach zalewowych oraz w strefach ekotonowych, ze względu na ich wysoką wartość przyrodniczą oraz rolę korytarzy ekologicznych;
   b) zachowanie i rozwój struktur zieleni krajobrazowej, w tym zadrzewień śródpolnych, alei przydrożnych oraz zieleni wzdłuż cieków wodnych, sprzyjających retencji wód, ochronie gleb przed erozją oraz kształtowaniu ładu przestrzennego;
   c) wzmacnianie lokalnych funkcji hydrologicznych poprzez działania z zakresu małej retencji, ograniczanie uszczelniania powierzchni terenu oraz ochronę naturalnych obszarów akumulacji wód opadowych;
   d) utrzymanie mozaikowego charakteru krajobrazu rolniczego, obejmującego łąki, pastwiska, grunty orne oraz tereny podmokłe, stanowiące cenne siedliska przyrodnicze i elementy struktury ekologicznej gminy;
   e) ochronę krajobrazu kulturowego, w szczególności historycznego układu urbanistycznego Kazimierza oraz zespołów zabytkowych i obiektów stanowiących akcenty krajobrazowe, poprzez ograniczanie działań mogących zaburzać ich ekspozycję i kompozycję przestrzenną;
   f) przeciwdziałanie fragmentacji krajobrazu przyrodniczego i kulturowego poprzez racjonalne rozmieszczenie nowej zabudowy oraz zachowanie ciągłości powiązań widokowych i ekologicznych;
   g) ochronę i wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy w rozwoju turystyki, w tym poprzez zachowanie ciągów widokowych, punktów widokowych oraz powiązań z istniejącymi szlakami pieszymi, rowerowymi, konnymi i samochodowymi;
3) ochrona punktów, ciągów i akcentów widokowych oraz wnętrz krajobrazowych;
4) ochrona walorów krajobrazowych na obszarze Puczniewskim Obszarze Chronionego Krajobrazu;
5) ochrona zasobów wodnych powierzchniowych i podziemnych, w szczególności w granicach obszaru ochronnego GZWP nr 401 Niecka Łódzka, poprzez stosowanie obowiązujących zakazów;
6) zachowanie swobodnego dostępu do cieków, rowów i zbiorników wodnych;
7) ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych przed zmianą ich użytkowania oraz zachowanie ich funkcji produkcyjnej;
8) ochrona i rekultywacja udokumentowanych złóż kopalin;
9) utrzymanie równowagi między terenami zabudowanymi a powierzchnią biologicznie czynną oraz harmonijne wpisywanie nowej zabudowy w krajobraz naturalny i kulturowy;

[1] Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.

[2] Wybrano wyłącznie wytyczne istotne w zakresie planu ogólnego

10) utrzymanie i ochrona systemu powiązań ekologicznych na terenie gminy oraz jego powiązanie z systemami zewnętrznymi, w tym ochrona lokalnych korytarzy ekologicznych, naturalnych zespołów roślinności oraz uwzględnianie ich przebiegu przy planowaniu nowego zagospodarowania;
11) rozwój zieleni wysokiej oraz infrastruktury zielonej na terenach zurbanizowanych i przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową, w tym m.in. tworzenie stref izolacyjnych i parków,
12) ochrona powierzchni leśnych przed zmianą użytkowania, zachowanie ciągłości kompleksów leśnych oraz prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z przepisami prawa, z uwzględnieniem rozwoju turystyki nieinwazyjnej;
13) promowanie ekologicznych źródeł energii;
14) ochrona akustyczna terenów mieszkaniowych;
15) uwzględnianie występujących na terenie gminy obszarów o potencjale ekoturystycznym oraz form ochrony przyrody, a w tym pomników przyrody, w procesie planowania przestrzennego;
16) uwzględnienie powierzchni ograniczającej przeszkody dla lotniska cywilnego w Łodzi, obejmującej część obrębu Florentynów, zgodnie z dokumentacją lotniska;
17) uwzględnianie terenów zmeliorowanych oraz stref ich oddziaływania w procesie planowania przestrzennego;
18) zakaz lokalizacji nowych funkcji chronionych w strefach ochrony sanitarnej od cmentarzy oraz w strefach bezpieczeństwa wokół linii elektroenergetycznych.

Ponadto, w ocenie uwzględniono uwarunkowania i ograniczenia wymienione w pkt 7.1.1.-7.1.6 ww. dokumentu opracowania ekofizjograficznego.

1.3.5. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na terenie miasta i gminy Lutomiersk obowiązuje obecnie 35 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które swoim zasięgiem obejmują ok. 24,8% powierzchni całej gminy. Ich ustalenia stanowiły podstawę do wyznaczania stref planistycznych.

Ponadto, w trakcie realizacji jest obecnie Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części obrębu geodezyjnego Florentynów w gminie Lutomiersk. Projekt ten obejmuje jednak obszar o powierzchni ok. 0,055 ha, wobec czego jego uchwalenie nie wpłynie w istotny sposób na udział powierzchni gminy objętej ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1.4. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Metoda przyjęta przy sporządzaniu prognozy składa się z następujących elementów:
1) etapu wstępnego obejmującego rozpoznanie stanu środowiska przyrodniczego;
2) analizy ustaleń planu ogólnego, w tym wyznaczonych stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych, obszarów uzupełnienia zabudowy i obszarów zabudowy śródmiejskiej;
3) identyfikacji, określenia i oceny wpływu realizacji ustaleń planu ogólnego na środowisko (przedstawiono w sposób opisowy);
4) sformułowania lub korekty zaproponowanych rozwiązań zapobiegających, minimalizujących/ograniczających wpływ skutków ustaleń planu ogólnego na środowisko.

W celu rozpoznania stanu środowiska wykorzystane zostały różnorodne materiały źródłowe, w tym dokumenty planistyczne i opracowania ekofizjograficzne oraz literatura. Do wykorzystanych materiałów i literatury należą:
1) Balwierz J., Piwowarski T., Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – Pierwszy poziom wodonośny występowanie i hydrodynamika, ark. 627 – Łódź Zachód (M-34-3-D), PIG i Ministerstwo Środowiska, 2006 r.;
2) Informator PSH: główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce / red. nauk.: Józef Mikołajków i Andrzej Sadurski. Warszawa: Państw. Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy, 2017;
3) Balwierz J., Piwowarski T., Objaśnienia do Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000 – Pierwszy poziom wodonośny występowanie i hydrodynamika, ark. 627 – Łódź Zachód (M-34-3-D), PIG i Ministerstwo Środowiska, 2007 r.;
4) Danel W., Gałązka D., Mapa Geologiczna Polski w skali 1:200 000, ark. 48 – Łódź (M-34-II), 2007 r., PIG;
5) Danel W., Gałązka D., Objaśnienia do rembulowanej Mapy Geologicznej Polski w skali 1:200 000, ark. 48 – Łódź (M-34-II), PIG, 2008 r.;
6) Fabianowski W., Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 626 – Lutomiersk (M-34-3-C), PIG i Ministerstwo Środowiska, 2002 r.;
7) Fabianowski W., Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 627 – Łódź Zachód (M-34-3-D), PIG i Ministerstwo Środowiska, 2002 r.;

8) Fabianowski W., Objaśnienia do Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. 626 – Lutomiersk (M-34-3-C), PIG i Ministerstwo Środowiska, 2002 r.;
9) Fabianowski W., Objaśnienia do Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. 627 – Łódź Zachód (M-34-3-D), PIG i Ministerstwo Środowiska, 2002 r.;
10) Formowicz R., Andrzejewska-Kubrak K., Mapa geośrodowiskowa Polski (III) w skali 1:50 000, plansza A, ark. 627 – Łódź Zachód (M-34-3-D), PIG-PIB, 2025 r.;
11) Gałka M., Wilk S., Mapa geośrodowiskowa Polski (II) w skali 1:50 000, ark. 626 – Lutomiersk (M-34-3-C), PIG-PIB, 2015 r.;
12) Koreleski K., Oddziaływanie napowietrznych linii elektroenergetycznych na środowisko człowieka, Polska Akademia Nauk, 2005 r.,
13) Łodzińska W., Przeglądowa mapa geologiczno-inżynierska Polski w skali 1:300 000, arkusz D3 (Łódź), 1955 r.;
14) Manuszak M., Muter K., Pazio-Urbanowicz K., Rodzoch A., Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 (Niecka Łódzka), PIG-PIB, 2013 r.;
15) Matuszkiewicz J.M., Geobotanical regionalization of Poland (Regionalizacja geobotaniczna Polski) IGiPZ PAN, Warszawa 2008 r.;
16) Matuszkiewicz Jan Marek, Potential natural vegetation of Poland (Potencjalna roślinność naturalna Polski) IGiPZ PAN, Warszawa 2008 r.,
17) Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, Warszawa 2008 r.,
18) Mapa krajobrazowa Polski w skali 1:500 000, GUGIK, Warszawa, 2011 r.;
19) Muzolf P., Opracowanie inwentaryzacji stanowisk archeologicznych na obszarze Gminy Lutomiersk, Lutomiersk-Łódź, marzec, 2022 r.;
20) Paczyński B., Regionalizacja hydrogeologiczna Polski, 1995 r.;
21) Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań 2021;
22) Siemiński M. Fizyka zagrożeń środowiska. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1994 r.,
23) Sikorska-Maykowska M., Andrzejewska-Kubrak K., Bąk B., Bojakowska I., Lenik P., Pasieczna A., Strzelecki R., Objaśnienia do Mapy geośrodowiskowej Polski (II) w skali 1:50 000 – województwo łódzkie, PIG-PIB, 2014 r.;
24) Sokołowska M., Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie łódzkim, RMWŚ Łódź, GIOŚ, 2024 r.;
25) Szadkowska M., Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – Pierwszy poziom wodonośny występowanie i hydrodynamika, ark. 626 – Lutomiersk (M-34-3-C), PIG i Ministerstwo Środowiska, 2008 r.;
26) Szadkowska M., Objaśnienia do Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000 – Pierwszy poziom wodonośny występowanie i hydrodynamika, ark. 626 – Lutomiersk (M-34-3-C), PIG i Ministerstwo Środowiska, 2008 r.;
27) Woś A., Zarys klimatu Polski, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań, 1996 r.;
28) XI Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej;
29) Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego, Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, kwiecień 2025 r., Łódź (przyjęty uchwałą Nr XIII/150/25 z dnia 15 kwietnia 2025 r. Sejmik Województwa Łódzkiego);
30) Analiza ryzyka. Ocena zagrożeń zdrowotnych dla ujęcia wód podziemnych w miejscowości Kazimierz, gmina Lutomiersk, 2022 r.;
31) Analiza ryzyka. Ocena zagrożeń zdrowotnych dla ujęcia wody podziemnej w miejscowości Lutomiersk, gm. Lutomiersk, 2022 r.;
32) Analiza ryzyka. Ocena zagrożeń zdrowotnych dla ujęcia wody podziemnej w miejscowości Prusinowice, gm. Lutomiersk, 2022 r.;
33) Analiza ryzyka. Ocena zagrożeń zdrowotnych dla ujęcia wód podziemnych w miejscowości Szydłów, gmina Lutomiersk, 2022 r.;
34) Aneks do opracowania ekofizjograficznego podstawowego do Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lutomiersk, obejmujący obszar złóż w obrębie Zalew, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2015 r.;
35) Decyzja Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarządu Zlewni w Sieradzu z dn. 14.01.2020 r., znak: PO.ZUZ.5.4100.551.2018.MK;

36) Decyzja Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarządu Zlewni w Sieradzu z dn. 07.09.2021 r., znak: PO.ZUZ.5.4210.496.2021.MC;
37) Decyzja Starosty Pabianickiego Nr 398/2022 z dn. 02.12.2022 r. (dot. budowy stacji uzdatniania wody w Lutomiersku);
38) Decyzja Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarządu Zlewni w Sieradzu z dn. 19.06.2024 r., znak: PO.ZUZ.4210.249.2024.TS;
39) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
40) Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;
41) Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021, https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021;
42) Karty Ewidencyjne Zabytku Archeologicznego udostępnione przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi;
43) Mapa glebowo-rolnicza: 100806 – gmina Lutomiersk, w postaci wektorowej;
44) Mapa hydrograficzna M-34-3-D, w postaci rastrowej;
45) Mapa krajobrazowa Polski w skali 1:500 000, GUGIK, Warszawa, 2011 r.;
46) Mapy zagrożenia powodziowego (MZP), Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie;
47) Monitoring jakości wód podziemnych, GIOŚ;
48) Monitoring Czapli Siwej i Czapli Białej, GIOŚ;
49) Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych, GIOŚ;
50) Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych, GIOŚ;
51) Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie łódzki, GIOŚ, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Łodzi, Łódź, czerwiec, 2025 r.;
52) Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2019-2024 na podstawie monitoringu, GIOŚ, Portal jakości wód powierzchniowych;
53) Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lutomiersk, BUDPLAN Sp. z o.o., Lutomiersk, maj, 2014 r.;
54) Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do Zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lutomiersk, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2018 r.;
55) Pismo Starostwa Powiatowego w Pabianicach, Wydział Architektury i Budownictwa, z dn. 07.02.2020 r., znak: AB.1431.2.2020.GL, do Urzędu Gminy Lutomiersk (dot. pozwoleń na budowę dla elektrowni wiatrowych w gm. Lutomiersk);
56) Pięcioletnia ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport wojewódzki na lata 2019-2023, RWMŚ Łódź, GIOŚ, 2024 r.;
57) Prognoza oddziaływania na środowisko do Zmiany nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lutomiersk, BUDPLAN Sp. z o.o., Warszawa, 2019 r.;
58) Program ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej uchwalony Uchwałą Nr XX/303/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 września 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dn. 06.11.2020 r. poz. 5935);
59) Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2024 r., Główny Inspektorat Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Łodzi, Łódź 2025 r.,
60) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298);
61) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409);
62) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021, poz. 1615);
63) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. 2022, poz. 2714);
64) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 r. poz. 335);
65) Rozporządzenie Wojewody Łódzkiego z dnia 22 grudnia 2025 r. w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 – Niecka Łódzka (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dn. 23.12.2025 r., poz. 11874);
66) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lutomiersk (Uchwała Nr X/79/19 Rady Gminy w Lutomiersku z dnia 7 czerwca 2019 r.);
67) Strategia rozwoju Gminy Lutomiersk na lata 2022-2030;

68) Uchwała Nr XLIV/548/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 14 listopada 2017 r. poz. 4649), zmieniona uchwałą Nr L/597/22 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 22 listopada 2022 r. zmieniającą uchwałę w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2022 r. poz. 7058),
69) Uchwała Nr XXVI/165/25 Rady Miejskiej w Lutomiersku (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2025 r. poz. 10174);
70) Ustawa z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. 2015 poz. 2120);
71) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2024, poz. 82);
72) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.);
73) Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2025 poz. 960 z późn. zm.);
74) Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych woj. łódzkiego (stan na dzień 9 czerwca 2025 r.), Narodowy Instytut Dziedzictwa;
75) Wykaz obiektów figurujących w wojewódzkiej ewidencji zabytków nieruchomych położonych na terenie gminy Lutomiersk (dane przekazane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi pismem znak: WUOZ-ZRR.1331.43.2025.KK z dn. 08.09.2025 r.);
76) Wykaz statystyczny zabytków ruchomych na terenie gminy Lutomiersk udostępniony przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi pismem znak WUOZ-ZRR.1331.43.2025.KS.KK z dn. 19.08.2025 r.;
77) Wykaz dróg wojewódzkich administrowanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi wg stanu na dzień 10.03.2025 r.;
78) Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego, dn.19.02.1998 r. Nr 3, poz. 9);
79) Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. Urz. z 1998 r. Nr 20, poz. 115);
80) Rozporządzeni Wojewody Łódzkiego nr 27/2000 z dnia 31 lipca 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. z 2000 r. Nr 103, poz. 553);
81) Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 stycznia 1962 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1962 r. Nr 15, poz. 63);
82) Zarządzenie Regionalnego Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 grudnia 2014 r. wydał w sprawie rezerwatu przyrody „Mianów";
83) Zarządzenie Nr 37/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 10 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jodły Oleśnickie";
84) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mianów" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r. poz. 91);
85) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jodły Oleśnickie" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r. poz. 93);
86) Zarządzenie Nr 255/23 Burmistrza Miasta i Gminy Lutomiersk z dnia 25 października 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Lutomiersk;
87) Dane wektorowe dot. siedlisk przyrodniczych, przekazane przez Nadleśnictwo Grotniki;
88) Dane przekazane przez Zarząd Zlewni w Sieradzu;
89) Dane przekazane przez Centralny Port Komunikacyjny Sp. z o.o. (obecnie Port Polska) dot. projektu budowy linii kolejowej nr 85 na odc. Łódź-Sieradz Północny;
90) Dane udostępnione przez Narodowy Instytut Dziedzictwa;
91) Ewidencja gruntów i budynków miasta i gminy Lutomiersk w postaci wektorowej;
92) Lista miejsc pamięci i miejsc pochówku na terenie Gminy Lutomiersk – stan na dzień 08.10.2024 r.;
93) Informacje przekazane przez przekazane przez UMiG w Lutomiersk;
94) Mapa ewidencji dróg gminnych dla gminy Lutomiersk w skali 1:15 000;
95) Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie miasta i gminy Lutomiersk;
96) Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Lutomiersk (nr działek ewidencyjnych) – na podstawie uchwały: Nr XXVII/267/2001, Nr XXXI/175/16;

Ponadto, wykorzystano dane i informacje zawarte na poniższych stronach internetowych:

1) *www.bdl.stat.gov.pl;*
2) *www.baza.pgi.gov.pl.*

3) *www.crfop.gdos.gov.pl/CRFOP;*
4) *www.emgsp.pgi.gov.pl/emgsp;*
5) *www.geolog.pgi.gov.pl;*
6) *www.geoportal.pgi.gov.pl;*
7) *www.geoportal.pgi.gov.pl/midas-web;*
8) *www.gov.pl/web/gddkia;*
9) *www.gov.pl/web/gdos/;*
10) *www.gov.pl/web/rdos-lodz,*
11) *www.gov.pl/web/wody-polskie/,*
12) *www.grotniki.lodz.lasy.gov.pl;*
13) *www.inspire.gios.gov.pl;*
14) *www.iucnredlist.org;*
15) *www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe;*
16) *www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne;*
17) *www.mapy.geoportal.gov.pl;*
18) *www.mapy.zabytek.gov.pl/nid;*
19) *www.mapa.korytarze.pl;*
20) *www.meteoblue.com;*
21) *www.mjwp.gios.gov.pl;*
22) *www.si2pem.gov.pl;*
23) *www.spd.pgi.gov.pl/PSH;*
24) *www.wios.lodz.pl,*
25) *www.wody.gios.gov.pl;*
26) *www.wody.isok.gov.pl;*
27) *www.zdw.lodz.pl;*
28) *https://klimada2.ios.gov.pl/.*

Główną częścią niniejszej prognozy jest identyfikacja i ocena wpływu na środowisko projektowanego zagospodarowania terenu. Przy sporządzaniu projektowanego dokumentu oraz prognozy kierowano się celami i zasadami ochrony środowiska sformułowanymi w przepisach krajowych i wspólnotowych oraz dokumentach strategicznych, a jednym z głównych założeń było dążenie do tego, aby realizacja ustaleń projektu w jak najmniejszym stopniu oddziaływała na środowisko przyrodnicze i ludzi (zasady zapobiegania i przezorności). Niniejsza prognoza dokonuje zatem oceny prognozowanych oddziaływań. Przy sporządzeniu prognozy kierowano się wymogami określonymi w art. 51 ust. 2 OOŚ.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

2.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE, UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIA OSUWISKOWE

2.1.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Obszar opracowania zlokalizowany jest w centralnej części województwa łódzkiego, w powiecie pabianickim i sąsiaduje z gminami: Dalików, Poddębice, Pabianice, Wodzierady, Zadzim, Aleksandrów Łódzki oraz miastem Konstantynów Łódzki. Gmina oddalona jest geometrycznego środka Polski (miejscowości Piątek) o 34 km w linii prostej. Co więcej, znajduje się ona w obrębie Aglomeracji Łódzkiej.

Część wiejska gminy składa się z 31 sołectw: Albertów, Antoniew, Babice, Babiczki, Bechcice, Charbice Dolne, Charbice Górne, Czołczyn, Dziektarzew, Florentynów, Franciszków, Jerwonice, Kazimierz, Lutomiersk. Legendzin, Madaje Nowe, Malanów, Mianów, Mikołajewice, Mirosławice, Orzechów, Prusinowice, Puczniew, Stanisławów Stary, Szydłów, Szydłówek, Wola Puczniewska, Wrząca, Zalew, Zdziechów, Żurawieniec.

Do głównych elementów układu komunikacji drogowej gminy Lutomiersk należy odcinek drogi wojewódzkiej nr 475 (dawniej droga krajowa nr 71) relacji Zgierz – Konstantynów Łódzki – Pabianice oraz odcinek drogi wojewódzkiej nr 710 relacji Łódź – Błaszki. Ponadto, na terenie gminy znajdują się drogi powiatowe, gminne i wewnętrzne. Analizowana jednostka posiada dogodne powiązania komunikacyjne z sąsiadującymi bezpośrednio gminami. Przez gminę nie przebiega linia kolejowa.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym (Richling i inni, 2021) cała gmina Lutomiersk znajduje się w prowincji Niż Środkowoeuropejski (31), podprowincji Niziny Środkowopolskie (318), makroregionie Nizina Południowowielkopolska (318.1-2) oraz mezoregionie Wysoczyzna Łaska (318.19).

2.1.2. UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Mezoregion Wysoczyzna Łaska, w obrębie którego zlokalizowana jest gmina Lutomiersk, charakteryzuje się występowaniem staroglacjalnych wysoczyzn morenowych oraz równin akumulacji rzeczko-lodowcowej, form szczelinowych (kemy), równin zalewowych i nadzalewowych holoceńskich, równin nadzalewowych plejstoceńskich, równin sandrowych oraz zespołów wydm. Maksymalna wysokość bezwzględna w obrębie ww. mezoregionu wynosi 220 m n.p.m., minimalna 107 m n.p.m., a średnia: 162 m n.p.m.

Ukształtowanie powierzchni gminy charakteryzuje się niewielkim zróżnicowaniem. Obszar ten leży na równinie polodowcowej będącej częścią Wysoczyzny Łaskiej, którą przecinają doliny rzeki Ner oraz jej mniejszych dopływów. Najwyższe partie terenu występują w południowej oraz południowo-zachodniej części gminy. Różnice wysokości na całym jej obszarze sięgają około 70 m, przy czym dominują wysokości rzędu 170 m n.p.m., co świadczy o znacznej jednorodności hipsometrycznej terenu.

Obecny krajobraz gminy ukształtowany został przede wszystkim przez procesy glacjalne i wodnolodowcowe związane z działalnością lądolodu warciańskiego. Formy te, powstałe zarówno w strefie martwego lodu, jak i w wyniku działalności wód roztopowych, zajmują ponad ¾ powierzchni gminy. Cofanie się lądolodu oraz odpływ wód z jego topnienia miały kluczowe znaczenie dla uformowania współczesnych dolin rzecznych. Z okresem zlodowacenia środkowopolskiego wiąże się również powstanie suchych dolin oraz niecek deluwialnych, odzwierciedlających kierunki spływu wód powierzchniowych z wysoczyzn ku dolinom.

Wpływ zlodowacenia północnopolskiego zaznaczył się głównie poprzez rozwój form rzecznych, jeziornych, denudacyjnych oraz eolicznych, które jednak nie doprowadziły do istotnej przebudowy wcześniejszych form terenu odziedziczonych po lądolodzie warciańskim. W skali całej gminy stopień antropogenicznego przekształcenia rzeźby jest niewielki. Do najważniejszych form działalności człowieka należą wyrobiska po eksploatacji piasku i żwiru, a także nasypy drogowe.

2.2. ZAGROŻENIA OSUWISKOWE

Zgodnie z Systemem Osłony Przeciwosuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie miasta i gminy Lutomiersk brak jest osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

2.3. BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem tektonicznym, północno-wschodnia część mezoregionu Wysoczyzna Łaska zlokalizowana jest w antyklinorium śródpolskim, w segmencie kujawskim, a południowo-zachodnia część w synklinorium szczecińsko-miechowskim, w segmencie mogileńsko-łódzkim. Przeważającymi typami utworów przypowierzchniowych w ww. mezoregionie są:

1) gliny zwałowe i ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe,
2) piaski i żwiry sandrowe zlodowacenia Warty,
3) piaski eoliczne lokalnie w wydmach,
4) piaski i mułki kemów,
5) piaski, żwiry i mułki rzeczne,
6) piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły.

Obszar gminy zlokalizowany jest w obrębie kredowej niecki mogielińsko-łódzkiej, stanowiącej część większej jednostki strukturalnej – synklinorium szczecińsko-łódzko-miechowskiego. W przeszłości geologicznej obniżenie to było wielokrotnie zalewane przez morze, czego efektem były kolejne transgresje morskie zachodzące w górnym permie, środkowym triasie, dolnej i środkowej jurze oraz w dolnej i górnej kredzie. Pod względem budowy geologicznej na terenie gminy dominują osady czwartorzędowe, zalegające na utworach kredowych, natomiast osady trzeciorzędowe pojawiają się jedynie lokalnie i w niewielkich płatach.

Bezpośrednie podłoże osadów czwartorzędowych tworzą utwory wieku turonu, wykształcone w postaci opok, wapieni oraz margli. Na obszarze gminy stwierdzono także obecność osadów mastrychtu. Utwory trzeciorzędowe występują sporadycznie i nie tworzą ciągłych pokryw.

Osady czwartorzędowe występują w całej gminie, a ich miąższość jest silnie zróżnicowana. W najpłytszych partiach osiąga ona około 5-20 m, natomiast w miejscach największego nagromadzenia dochodzi do 40-80 m. Średnia grubość kompleksu czwartorzędowego wynosi około 25 m. Dominują tu gliny morenowe związane ze zlodowaceniami południowopolskimi i środkowopolskimi, którym miejscami towarzyszą osady piaszczyste i mułkowe pochodzenia wodnolodowcowego oraz jeziornego.

Na powierzchni wysoczyzny odsłaniają się utwory powstałe podczas zlodowacenia Warty, obejmujące przede wszystkim gliny zwałowe, a także piaski i żwiry lodowcowe oraz wodnolodowcowe. Występują tu również osady związane z kemami i bryłami martwego lodu. Na wysoczyźnie obecne są ponadto piaski eoliczne, tworzące formy wydmowe, m.in. w rejonach Czołczyna, Szydłowa i Mianowa. W dolinie rzeki Ner dominują młodsze osady holoceńskie, w tym piaski rzeczne oraz utwory organiczne, takie jak namuły i torfy.

Zlodowacenie południowopolskie reprezentowane jest na terenie gminy przez osady zastoiskowe, wodnolodowcowe oraz gliny zwałowe. Iły i mułki zastoiskowe stwierdzono m.in. w okolicach Czołczyna, gdzie osiągają miąższość od 0,8 do 1,5 m. Są to słabo wysortowane, ciemnoszare iły oraz szare i zielonkawe mułki, miejscami przeławicone piaskami pylastymi. Gliny zwałowe tego zlodowacenia występują na całym obszarze gminy, a ich grubość waha się od 2,5 do 17 m. Są to przeważnie zbite gliny szare, należące do dwóch różnych stadiałów. Do pozostałości tego okresu zaliczają się również piaski i żwiry wodnolodowcowe.

Zlodowacenie środkowopolskie zaznaczyło się obecnością osadów stadiału maksymalnego, interstadiału pilickiego oraz stadiału Warty. Osady stadiału maksymalnego tworzą gliny zwałowe stanowiące podłoże dla młodszych utworów stadiału Warty. Są to gliny pylaste, zwięzłe, miejscami zawierające wkładki piasków, żwirów i głazów, o miąższości od 5 do 12 m. Osady stadiału Warty, występujące m.in. w rejonach Lutomierska, Czołczyna, Kazimierza i Puczniewa, mają postać glin szarobrązowych i żółtobrązowych, najczęściej piaszczystych, i stanowią najstarsze utwory zalegające na powierzchni terenu.

Piaski wodnolodowcowe związane ze stadiałem Warty występują głównie w północnej części gminy, na północ od Szydłowa oraz na południe od Wrzącej. Są to osady różnoziarniste, o zmiennej miąższości, lokalnie zawierające domieszki żwirów. Piaski rzeczne, będące pozostałością interglacjału eemskiego, zlokalizowane są w obrębie doliny rzeki Ner.

Zlodowacenie północnopolskie nie objęło bezpośrednio obszaru gminy, który w tym czasie znajdował się w strefie oddziaływania klimatu peryglacjalnego. Świadectwem tego okresu są m.in. osady rzeczne występujące w dolinach Neru. W czwartorzędzie powstały również piaski eoliczne, tworzące rozległe pokrywy na tarasach nadzalewowych oraz wysoczyznach, o zróżnicowanej miąższości. Największe ich powierzchnie występują w rejonach Mianowa, Madajów i Szydłowa, gdzie miejscami uformowały się wydmy.

Wraz z początkiem holocenu nastąpiło pogłębianie dolin rzecznych, a procesy akumulacyjne doprowadziły do wykształcenia tarasu zalewowego w dolinie Neru. W obniżeniach bezodpływowych na wysoczyznach oraz w dnach dolin rzecznych powstały osady organiczne w postaci torfów i namułów.

Zgodnie z Mapą Geologiczną Polski w skali 1:200 000 na terenie gminy Lutomiersk występuje bogata różnorodność formacji geologicznych, które odzwierciedlają złożoną historię geologiczną tego regionu:

1) torfy – występują na niewielkim płacie w północnej części obrębu Trupianka Orzechów;
2) namuły, wykształcone w holocenie – dominują w dolinie rzeki Ner odgrywając istotną rolę w kształtowaniu współczesnych krajobrazów rzecznych;
3) piaski, mułki i żwiry rzeczne tarasów zalewowych z holocenu – występują w części doliny rzeki Ner i na niewielkim płacie w północnej części obrębu Trupianka Orzechów;
4) piaski eoliczne w wydmach – występują głównie na terenach leśnych lub rolnych w północno-zachodniej części gminy;
5) piaski eoliczne – tworzą niewielkie obszary, w obrębach: Franciszków, Madaje Nowe, Szydłów, Mianów, Zofiówka, Zalew, Mikołajewice;
6) piaski, mułki i żwiry rzeczne tarasów nadzalewowych, wykształcone podczas Zlodowacenia Wisły – występują w pobliżu doliny rzeki Ner i świadczą o dawnej działalności fluwialnej tych terenów;
7) mułki i piaski rzeczno-jeziorne (rozlewiskowe), wykształcone w plejstocenie podczas Zlodowacenia Wisły – zajmują niewielkie powierzchnie w obrębach: Mikołajewice, Zalew, Prusinowice, Trupianka Orzechów;
8) piaski i żwiry wodnolodowcowe, powstałe w plejstocenie podczas Zlodowacenia Warty – dominują na terenie całej gminy, występują w postaci dużych płatów;
9) piaski i żwiry, miejscami gliny zwałowe, moren martwego lodu z plejstocenu – tworzą niewielkie płaty w południowej części obrębu Zalew i północno-wschodniej części obrębu Trupianka Orzechów;
10) piaski i żwiry, miejscami piaski i mułki, kemów i tarasów kemowych, wykształcone podczas Zlodowacenia Warty – występują w obrębach: Charbice Górne i Dziektarzew;
11) piaski i żwiry, miejscami głazy, gliny zwałowe, mułki i iły, moren czołowych i moren spiętrzonych, z plejstocenu – zalegają we wschodniej części gminy, w obrębach: Babiczki, Babice, Mirosławice, Florentynów i Bechcice;
12) gliny zwałowe z okresu plejstoceńskiego – licznie występują w całej gminie, zalegają na dużych płatach.

2.4. WODY POWIERZCHNIOWE

2.4.1. WODY PŁYNĄCE I STOJĄCE

Wodami w zachodniej części gminy Lutomiersk zarządza Nadzór Wodny Poddębice, a wodami w pozostałej części gminy zarządza Nadzór Wodny Łódź Zachód (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Zarząd Zlewni w Sieradzu). Gmina Lutomiersk jest położona w jednej zlewni poziomu I, tj. Odry, a przez jej obszar przebiegają działy wodne IV i V rzędu.

Sieć hydrograficzną gminy tworzy przede wszystkim rzeka Ner, stanowiąca prawobrzeżny dopływ Warty, wraz z dopływami: Zalewką (zwaną również Wrzącą), Sroczką oraz systemem licznych mniejszych cieków i rowów melioracyjnych. Uzupełnieniem tej sieci są zbiorniki wodne zlokalizowane na Zalewce we Wrzącej i w Zalewie oraz na Sroczce w Malanowie (Staw Sportowy, Staw Myśliwski Duży) i w rejonie Zofiówki, które pełnią funkcje retencyjne, hodowlane, krajobrazowe i wspomagają lokalną gospodarkę wodną.

Rzeka Ner przepływa przez obszar dwóch województw: łódzkiego i wielkopolskiego oraz przez krainy geograficzne Wysoczyzny Łaskiej i Kotliny Kolskiej. Jej długość wynosi 125,9 km, a powierzchnia dorzecza obejmuje 1866 km². Źródła Neru znajdują się w pobliżu Wiśniowej Góry, na południowy wschód od Łodzi, natomiast ujście do rzeki Warty zlokalizowane jest w pobliżu wsi Majdany, w 444,4 km jej biegu. Średni przepływ rzeki powyżej ujścia wynosi około 10,0 m³/s, a maksymalna rozpiętość wahań stanów wody w dolnym biegu sięga 3,5 m. Na terenie gminy Lutomiersk koryto Neru jest w dużej mierze uregulowane, co wynika z potrzeb ochrony przeciwpowodziowej oraz regulacji stosunków wodnych na terenach użytkowanych rolniczo.

Istotnym lewobrzeżnym dopływem Neru w granicach gminy jest Zalewka (Wrząca), która uchodzi do rzeki w rejonie miejscowości Lutomiersk. Ciek ten ma swoje źródła we wsi Kurdowice, a jego głębokość waha się od około 12 do 45 cm, przy maksymalnej szerokości koryta sięgającej 7 m. Zalewka, podobnie jak Sroczka, stanowi ważny element lokalnego systemu odwodnienia oraz odbiornik wód z terenów objętych melioracją.

Ze względu na uwarunkowania geologiczne i hydrologiczne znaczna część obszaru gminy wymaga prowadzenia aktywnej i systematycznej gospodarki wodnej. Realizowana jest ona poprzez rozbudowany system urządzeń melioracyjnych, których podstawowym zadaniem jest regulacja stosunków wodnych, w szczególności odprowadzanie nadmiaru wód z terenów rolnych oraz innych obszarów narażonych na okresowe podtopienia i nadmierne uwilgotnienie gleb. Podstawę tego systemu stanowi sieć rowów melioracyjnych, uzupełniona o drenaż podziemny oraz elementy odprowadzające wodę do cieków powierzchniowych.

Największe powierzchnie gruntów zdrenowanych zlokalizowane są m.in. w obrębach: Puchniew, Malanów, Czołczyn, Kazimierz, Stanisławów Stary, Jerwonice, Prusinowice oraz Florentynów. W mniejszym zakresie systemy drenarskie występują również m.in. w obrębach Kolonia Bechcice, Zofiówka, Dziektrzew, Szydłów oraz Zygmuntów. Jednocześnie na terenie obrębów Stanisławów Nowy, Zdziechów, Mirosławice, Wrząca, Mikołajewice, Zalew i Wygoda nie stwierdzono występowania gruntów zdrenowanych.

Działy drenarskie, czyli obszary objęte zwartym i zorganizowanym układem drenów, występują w obrębach Madeje Nowe, Trupianka Orzechów, Czołczyn oraz na terenie miasta Lutomiersk. Zasięg oddziaływania systemu melioracyjnego obejmuje jednak stosunkowo niewielkie powierzchnie i koncentruje się głównie w rejonach cieków wodnych Lubczyna i Sroczka, gdzie potrzeba regulacji stosunków wodnych jest największa.

2.4.2. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Według „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry" (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r., Dz. U. 2023 r. poz. 335) na terenie gminy i miasta Lutomiersk można wyróżnić poniższe JCWP rzeczne:

Tab.3. Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych występujących w granicach obszaru opracowania.

Kod	Nazwa	Typ	Aktualny stan	Cel środowiskowy	
				Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
RW600010183269	Bełdówka	PNp – Potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły	dobry potencjał ekologiczny	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW600011183271	Ner od Wrzącej do Dopływu spod	RzN – Rzeka nizinna	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i) perylen(w),

	Łężek			µS/cm), IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW600010183249	Pisia	PNp – Potok lub strumień nizinny piaszczysty	zły	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry
RW600009183238	Lubczyna	PN – Potok lub strumień nizinny	zły	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot azotanowy, fosforany]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry
RW600011183235	Ner od Dobrzynki do Wrzącej	RzN – Rzeka nizinna	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i) perylen(w), fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW6000091832369	Wrząca	PN – Potok lub strumień nizinny	zły	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i) perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. - luty 2026 r.; Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 r. poz. 335.

Dla wszystkich JCWP zlokalizowanych w granicach gminy Lutomiersk osiągnięcie celów środowiskowych jest zagrożone.

2.4.3. Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z mapą zagrożenia powodziowego (MZP), na terenie gminy Lutomiersk występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które charakteryzują się:

1) wysokim prawdopodobieństwem wytępienia powodzi (Q10% – raz na 10 lat),
2) średnim prawdopodobieństwem wystąpienia powodzi (Q1% – raz na 100 lat).

Ponadto, na terenie gminy występują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (Q0,2 – raz na 500 lat). Obszary objęte zagrożeniem powodziowym nie posiadają zabezpieczeń w postaci wałów przeciwpowodziowych.

Zagrożenie powodziowe dotyczy dolin rzek: Ner, Młynówka oraz Zalewka, obejmując obszary w obrębach: Wola Puczniewska, Puczniew, Zygmuntów, Jerwonice, Szydłów, Charbice Górne, Charbice Dolne, Zdziechów, Zofiówka, Kazimierz, Czołczyn, Mirosławice oraz miasto Lutomiersk.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią w większości użytkowane są jako zadrzewienia, łąki i pastwiska oraz grunty orne, choć w jednym miejscu występuje także teren zabudowy zagrodowej.

2.4.4. Ujęcia wód powierzchniowych

Na terenie gminy Lutomiersk nie występują ujęcia wód powierzchniowych.

2.5. Wody podziemne

2.5.1. Regionalizacja hydrogeologiczna

Według regionalizacji hydrogeologicznej B. Paczyńskiego (1995) gmina Lutomiersk jest położona w VII regionie hydrogeologicznym, zwanym „Łódzkim", w którego granicach wody podziemne poziomów użytkowych występują w utworach czwartorzędowych i kredowych, lokalnie w paleogeńsko-neogeńskich (trzeciorzędowych).

Na terenie gminy występuje pierwszy poziom wodonośny (czwartorzędowy), nie będący głównym poziomem wodonośnym.

Swobodne zwierciadło wody podziemnej pierwszego poziomu wodonośnego występuje na wysokości od ok. 130 m n.p.m. w części wschodniej gminy do ok. 180 m n.p.m. w części południowo-zachodniej.

Zgodnie z Mapą hydrogeologiczną Polski w skali 1:50000 na przeważającej części gminy pierwszy poziom wodonośny znajduje się na głębokości poniżej 5 m oraz na głębokości 5-10 m. Głębokość mniejsza niż 1 m do pierwszego poziomu wodonośnego występuje w dolinie rzeki Ner.

Pierwszy poziom wodonośny na obszarze gminy Lutomiersk budują w przeważającej części piaski różnoziarniste oraz żwiry, miejscami z podrzędnym udziałem pospółek gliniastych. W obrębie doliny rzeki Ner dominują natomiast piaski drobnoziarniste i różnoziarniste, a także namuły. Istotną cechą tych utworów jest ich zróżnicowana przepuszczalność – piaski i żwiry należą do osadów dobrze przepuszczalnych, sprzyjających swobodnemu przepływowi oraz retencji wód podziemnych, podczas gdy namuły charakteryzują się znacznie słabszą przepuszczalnością.
W północno-zachodniej oraz południowo-wschodniej części gminy pierwszy poziom wodonośny tworzą głównie piaski różnoziarniste. Z kolei w części obrębu Babiczki oraz na niewielkim fragmencie obrębu Babcie występują piaski różnoziarniste i żwiry, z podrzędnym udziałem pospółek gliniastych. Natomiast na terenach położonych na północ od cieku Lubczyna oraz częściowo w obrębie koryta Dopływu z Mikołajewic dominują piaski różnoziarniste i żwiry, co wskazuje na korzystne warunki filtracyjne i akumulacyjne dla wód podziemnych.

Zwierciadło wody w pierwszym poziomie wodonośnym ma charakter swobodny w zachodniej części gminy, w dolinie rzeki Ner oraz w obrębie Zalew. Zwierciadło swobodne, lokalnie napięte występuje w północno-wschodniej części gminy oraz na niewielkim obszarze przy południowej granicy gminy w obrębach: Dziektarzew, Czołczyn, Zofiówka. W pozostałych terenach dominuje zwierciadło nieciągłe o zmiennym charakterze.

Wody podziemne występujące w głównym użytkowym poziomie wodonośnym na terenie gminy Lutomiersk charakteryzują się zróżnicowaną jakością oraz stopniem zagrożenia. W centralnej i wschodniej części gminy zaliczane są one do klasy jakości IIa, co oznacza wody dobrej jakości, wymagające jedynie prostych procesów uzdatniania. Na pozostałym obszarze gminy wody podziemne klasyfikowane są jako klasa IIb, o jakości średniej, co wiąże się z koniecznością stosowania bardziej zaawansowanych metod uzdatniania.

Stopień zagrożenia wód podziemnych w obrębie analizowanego poziomu wodonośnego jest na przeważającym obszarze gminy określany jako średni. Oznacza to występowanie terenów o niskiej odporności poziomu głównego, lecz o ograniczonej jego dostępności, bez wyraźnie zidentyfikowanych ognisk zanieczyszczeń bądź obszarów o średniej odporności poziomu wodonośnego, na których mogą występować potencjalne źródła zanieczyszczeń. Niski stopień zagrożenia wód podziemnych stwierdzono natomiast w pozostałej części gminy, gdzie poziom główny charakteryzuje się średnią odpornością, a jednocześnie nie występują ogniska zanieczyszczeń, co sprzyja zachowaniu dobrej jakości zasobów wód podziemnych.

Potencjalna wydajność studni wierconych na terenie gminy Lutomiersk jest na ogół wysoka i w zdecydowanej większości obszaru mieści się w przedziale od 70 do 120 m³/h, co wskazuje na korzystne warunki hydrogeologiczne dla ujmowania wód podziemnych. Taka wydajność pozwala na efektywne wykorzystanie zasobów wodnych zarówno na potrzeby komunalne, jak i gospodarcze. Jedynie na niektórych, ograniczonych fragmentach gminy występują odstępstwa od tej wartości, gdzie potencjalna wydajność studni wierconych kształtuje się na poziomie od 50 do 70 m³/h lub przekracza 120 m³/h, co świadczy o lokalnym zróżnicowaniu budowy geologicznej i warunków przepływu wód podziemnych.

2.5.2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH

Wschodnia część gminy Lutomiersk znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 Niecka Łódzka. Jest to duży i jednorodny zbiornik wód podziemnych (powierzchnia ok. 1759,2 km^2; główne piętro wodonośne Cr_1 – kreda dolna; typ porowo-szczelinowy; klasa jakości II), który zlokalizowany jest w obrębie niecki mogileńsko-łódzkiej. Tworzą go piaski, żwiry i słabo zwięzłe piaskowce kredy dolnej (albu środkowego i lokalnie hoterywu).

Gmina Lutomiersk znajduje się na zachodnich krańcach zbiornika, w jego północnej części, gdzie utwory kredy dolnej są oddzielone od powierzchni kilkusetmetrowym kompleksem osadów kredy górnej, wykształconym w facji wapiennej i marglistej z przeławiceniami łupków i iłowców. Dzięki tej izolacji poziom kredy dolnej jest skutecznie chroniony przed wpływami z niżej położonych poziomów jurajskich, co minimalizuje ryzyko zanieczyszczenia wód przez dopływ słonych wód geogenicznych, które dotychczas nie zostało stwierdzone.

Wody GZWP nr 401 Niecka Łódzka zostały sklasyfikowane jako bardzo czyste, a stopień podatności poziomu zbiornika na zanieczyszczenia jest mały i bardzo mały (czas dopływu pionowego wody do granic zbiornika wynosi powyżej 50 lat). Szacunkowe zasoby dyspozycyjne kształtują się na poziomie ok. 97 200 m^3/d, z czego obecny pobór wody z poziomu zbiornikowego kształtuje się na poziomie ok. 34 776 m^3/d, co stanowi ok. 36% dostępnych zasobów. Wodonośność poziomu jest zmienna i zależna od głębokości położenia poziomu wodonośnego, oscylując średnio w przedziale 100-500 m^2/d. Głównym drenażem zbiornika są rzeki Bzura i Pilica, wraz Zalewem Sulejowskim.
Jakość wód na poziomie zbiornikowym w miejscach ich ujmowania, jest ogólnie dobra i zazwyczaj lepsza niż w wyżej położonych poziomach, co wskazuje na stosunkowo niewielki wpływ antropopresji oraz skuteczną izolację zbiornika. Ochrona zbiornika koncentruje się głównie na zapobieganiu pogorszeniu stanu ilościowego i jakościowego wód przez nadmierne eksploatowanie wód do celów przemysłowych.

Zbiornik ma kluczowe znaczenie jako dodatkowe źródło dla zaopatrzenia ludności w wodę. Obszar ochronny zbiornika został ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego z dnia 22 grudnia 2025 r. w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 401 – Niecka Łódzka na powierzchni wynoszącej 244,62 km^2, co stanowi jedynie ok. 13,9% całkowitej powierzchni zbiornika. Pozostała jego część charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami naturalnej ochrony, co eliminuje potrzebę ustanawiania dodatkowych stref ochronnych. W granicach gminy Lutomiersk obszarem ochronnym zbiornika objęty został teren o powierzchni ok. 0,234 km^2, zlokalizowany w miejscowości Stanisławów Nowy.

W obszarze ochronnym GZWP nr 401 zakazuje się:

1) lokalizowania składowisk odpadów związanych z procesem unieszkodliwiania D1 oraz obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.), z wyjątkiem obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych w formie stałej, innych niż niebezpieczne;
2) rolniczego wykorzystania ścieków, z wyjątkiem ścieków z mycia owoców i warzyw;
3) lokalizowania ferm chowu lub hodowli zwierząt:
   a) w systemie bezściółkowym, z wyjątkiem rozbudowy istniejących ferm pod warunkiem, że wytwarzane w związku z planowaną rozbudową nawozy naturalne w postaci płynnej, w przypadku ich przewidywanego rolniczego wykorzystania, zostaną zagospodarowane poza obszarem ochronnym zbiornika,
   b) bez zastosowania rozwiązań zapewniających wykrywanie ewentualnych wycieków z miejsc przechowywania nawozów naturalnych i zapobieganie ich przedostawaniu się do gruntu;
4) stosowania na gruntach ornych nawozów naturalnych w postaci płynnej bez dokonania względem nich co najmniej jednej z poniższych czynności:
   a) bezpośrednia aplikacja do gleby,
   b) przyoranie lub wymieszanie z glebą niezwłocznie po ich zastosowaniu, oraz bez podzielenia pełnej dawki nawozów co najmniej na 3 równe dawki, przy czym odstęp między zastosowaniem tych dawek nawozu nie może być krótszy niż 14 dni;
5) budowy dróg lub lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o ile wody opadowe lub roztopowe pochodzące z zanieczyszczonych powierzchni szczelnych powstałych w związku z wyżej wymienionymi inwestycjami:
   a) ujęte w systemy kanalizacji deszczowej i w ilości, jaka powstaje z opadów o natężeniu co najmniej 15 l na sekundę na 1 ha, nie podlegają przed ich wprowadzeniem do wód lub do ziemi oczyszczeniu do parametrów, o których mowa w przepisach w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych,
   b) odprowadzane urządzeniami odwadniającymi, nie podlegają przed ich wprowadzeniem do wód lub do ziemi maksymalnemu możliwemu podczyszczeniu, uzasadnionemu technicznie i ekonomicznie, z zastosowaniem urządzeń, o których mowa w przepisach określających warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie;
6) stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin w odległości mniejszej niż 100 m od ujęć wód podziemnych, z wyjątkiem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, których etykieta określa minimalną odległość, w jakiej można je stosować od ujęć wody;
7) lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko stanowiących przedsięwzięcia mogące powodować zanieczyszczenie wód podziemnych, dla których ocena oddziaływania na środowisko wykonana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.) oraz dokumentacja hydrogeologiczna, o której mowa w art. 90 ust. 1 pkt 2d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1290, z późn. zm.) wykazały zagrożenie pogorszenia parametrów jakości wód podziemnych w stosunku do jakości przed realizacją przedsięwzięcia, z wyjątkiem przedsięwzięć dla których przewidziano zastosowanie rozwiązań technicznych eliminujących to zagrożenie, w tym bieżące monitorowanie potencjalnych wycieków substancji zanieczyszczających do wód lub do ziemi i jakości wód podziemnych;
8) wprowadzania ścieków do ziemi, z wyjątkiem:
   a) ścieków z istniejących oczyszczalni lub indywidualnych systemów oczyszczania,
   b) ścieków ze stacji uzdatniania wody,

c) ścieków pochodzących z własnego gospodarstwa domowego lub rolnego, zlokalizowanego poza aglomeracją, jeżeli ścieki nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych wartości substancji zanieczyszczających właściwych dla RLM aglomeracji od 2000 do 9999, określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311),
d) ścieków powstałych w związku z prowadzoną działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, odprowadzanych z oczyszczalni zlokalizowanych poza aglomeracją, pod warunkiem braku możliwości zastosowania innego rozwiązania technicznego uzasadnionego ekonomicznie;

9) lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko z zakresu gospodarki odpadami, bez zabezpieczenia powierzchni terenu zakładu przed migracją zanieczyszczeń do wód podziemnych i bez zapewnienia prowadzenia monitoringu pierwszego i użytkowego poziomu wodonośnego;
10) lokalizowania przedsięwzięć związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż metodą odkrywkową, jeżeli sposób przeciwdziałania ujemnym wpływom zamierzonej działalności na środowisko nie zapewnia ochrony wód przed pogorszeniem ich parametrów jakościowych na etapie eksploatacji, jak i po jej zakończeniu;
11) lokalizowania przedsięwzięć związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż metodą odkrywkową, jeżeli sposób likwidacji przedsięwzięcia polegać ma na rekultywacji odpadami wyrobisk poeksploatacyjnych lub terenów zdegradowanych, z wyjątkiem przypadków, gdy podstawowy skład chemiczny i właściwości tych odpadów nie wykazały zagrożenia pogorszenia parametrów stanu jakościowego wód podziemnych;
12) przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych.

W dokumentacji hydrogeologicznej[3] przedmiotowego zbiornika uznano, że na pozostałej części zbiornika zagrożenie dla jakości wód ze źródeł antropogenicznych jest niewielkie lub znikome, dlatego nie ma konieczności wprowadzania specjalnych ograniczeń w użytkowaniu tego terenu.

2.5.3. Jednolite części wód podziemnych

Według „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry" (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r., Dz. U. 2023 r. poz. 335) na terenie gminy i miasta Lutomiersk występuje JCWPd nr 72 (kod GW600072), o poniższej charakterystyce:

1) powierzchnia: 1838,30 km^2;
2) obszar dorzecza: Odry,
3) region wodny: Warty;
4) pobór wód podziemnych: 39851,35 tys. m^3/rok
5) zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania: 91373,37 tys. m^3/rok,
6) cele środowiskowe:
   e) stan chemiczny: dobry,
   f) stan ilościowy: dobry,
   g) ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: niezagrożona.

2.5.4. Ujęcia wód podziemnych

Na obszarze gminy Lutomiersk z sieci wodociągowej korzysta 92,2% mieszkańców (dane za 2024 r., źródło: GUS, BDL).

Woda dla mieszkańców dostarczana jest z ujęć podziemnych zlokalizowanych w mieście Lutomiersk oraz we wsiach: Szydłów, Kazimierz oraz Prusinowice. Wyjątkiem jest wschodnia część gminy Lutomiersk, która korzysta z ujęcia wody zlokalizowanego w Ignacewie, w mieście Konstantynów Łódzki.

Tab.4. Ujęcia wód podziemnych systemu zasilania w wodę mieszkańców gminy Lutomiersk.

Lp.	Nazwa (CBDH)	Lokalizacja	Nr studni	Głębokość [m]	Zasoby eksploatacyjne [m^3/h]	Depresja [m]	Max wydajność ujęcia [m^3/s]	Ujmowany poziom wodonośny
1.	6260034-WODOCIĄG	dz. nr ewid. 565/2,	1 (studnia	47	76,0 (przy czym	2,00	0,0153	kreda górna

[3] Manuszak M., Muter K., Pazio-Urbanowicz K., Rodzoch A., Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 (Niecka Łódzka), PIG-PIB, 2013 r.

	WIEJSKI 1	obręb Lutomiersk	awaryjna)		studnia nr 1 nie może być eksploatowana z wydajnością większą niż 25,0)			
	6260033-WODOCIĄG WIEJSKI 2		2 (studnia podstawowa)	70				kreda górna
2.	6260008-WODOCIĄG WIEJSKI 1	dz. nr ewid. 311/3 obręb Szydłów	1	70	120,0	8,40	0,0333	kreda górna
	6260153-WODOCIĄG WIEJSKI 2		2	70	120,0	7,79		kreda górna
3.	6260004-WODOCIĄG WIEJSKI 1	dz. nr ewid. 135 obręb Kazimierz	1 (studnia awaryjna)	60	65,0	1,50	0,00833	kreda górna
	6260144-WODOCIĄG WIEJSKI 2		2 (studnia podstawowa)	64,0	120,0	2,59		kreda górna
4.	6271960-WODOCIĄG WIEJSKI 1	dz. nr ewid. 218/7 obręb Prusinowice	1 (studnia podstawowa)	53,6	65,0 (przy czym studnia nr 2 nie może być eksploatowana z wydajnością większą niż 33,5)	8,60	-	czwartorzęd
	6271961-WODOCIĄG WIEJSKI 2		2 (studnia awaryjna)	50,0			-	czwartorzęd

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. - luty 2026 r.; Centralny Bank Danych Hydrogeologicznych PIG-PIB; Decyzja Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarządu Zlewni w Sieradzu z dn. 14.01.2020 r., znak: PO.ZUZ.5.4100.551.2018.MK; Decyzja Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarządu Zlewni w Sieradzu z dn. 07.09.2021 r., znak: PO.ZUZ.5.4210.496.2021.MC; Decyzja Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarządu Zlewni w Sieradzu z dn. 19.06.2024 r., znak: PO.ZUZ.4210.249.2024.TS.

Spośród ujęć wód podziemnych wymienionych w Tab. 4 tylko w Prusinowicach i Kazimierzu obowiązują strefy ochronne obejmujące teren ochrony bezpośredniej. Analizy ryzyka sporządzone dla wszystkich ujęć nie wykazały konieczności ustanawiania stref ochrony pośredniej.

2.5.5. Klimat

Gmina Lutomiersk znajduje się w strefie wpływu klimatów suboceanicznego i kontynentalnego. Przez cały rok przeważa równoleżnikowa cyrkulacja mas powietrza ze szczególną preferencją wilgotnych mas powietrza polarnomorskiego (45% dni w roku) oraz polarnokontynentalnego (38% dni w ciągu roku), które napływają z zachodu, a w mniejszym zakresie ze wschodu.

Zgodnie z podziałem Polski na regiony klimatyczne wg Wosia[4], analizowana gmina położona jest w regionie XVII, tj. środkowopolskim, który wyróżnia znaczną liczbą dni z typem pogody umiarkowanie ciepłej i bardzo ciepłej, ale też pochmurnej i bez opadów. Region ten należy do tzw. strefy cyrkulacji zachodniej i południowo-zachodniej. Analizowany obszar charakteryzuje się:

1) średnią temperaturą najcieplejszego miesiąca lipca: +18°C;
2) średnią temperaturą najchłodniejszego miesiąca stycznia: 1,7°C;
3) średnią temperaturą roczną: +8°C;
4) liczbą dni o średniej temperaturze poniżej 0°C: 272;
5) średnią roczną sumą opadów: 550-600 mm.

Rozkład opadów w ciągu roku jest nierównomierny. Najwyższe sumy miesięczne występują w lipcu i osiągają około 88 mm, natomiast najniższe notowane są w miesiącach zimowych – w styczniu około 30 mm oraz w lutym około 25 mm. Istotną cechą klimatu gminy jest koncentracja opadów w okresie wegetacyjnym, podczas którego przypada około 63% rocznej sumy opadów atmosferycznych, co ma duże znaczenie dla warunków rolniczych. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez około 60 dni w roku.

Charakterystycznym elementem klimatu gminy Lutomiersk jest stosunkowo duża wietrzność. Dominują wiatry zachodnie, które stanowią około 48% wszystkich kierunków, natomiast wiatry północne i północno-wschodnie występują rzadko i stanowią około 5%. Średnia prędkość wiatru wynosi 3,6 m/s, a okresy ciszy atmosferycznej obejmują około 13% czasu.

Pod względem warunków radiacyjnych gmina charakteryzuje się umiarkowanym nasłonecznieniem. Średnia długość nasłonecznienia w ciągu roku wynosi około 4 godziny dziennie, natomiast średnie zachmurzenie kształtuje się na poziomie około 6,5 godziny. Całość tych uwarunkowań klimatycznych wpływa na lokalne warunki przyrodnicze, gospodarkę rolną oraz komfort życia mieszkańców gminy Lutomiersk.

[4] Woś A., Zarys klimatu Polski, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań, 1996 r.

*Rys.1. Średnie temperatury i opady dla gminy Lutomiersk *.*

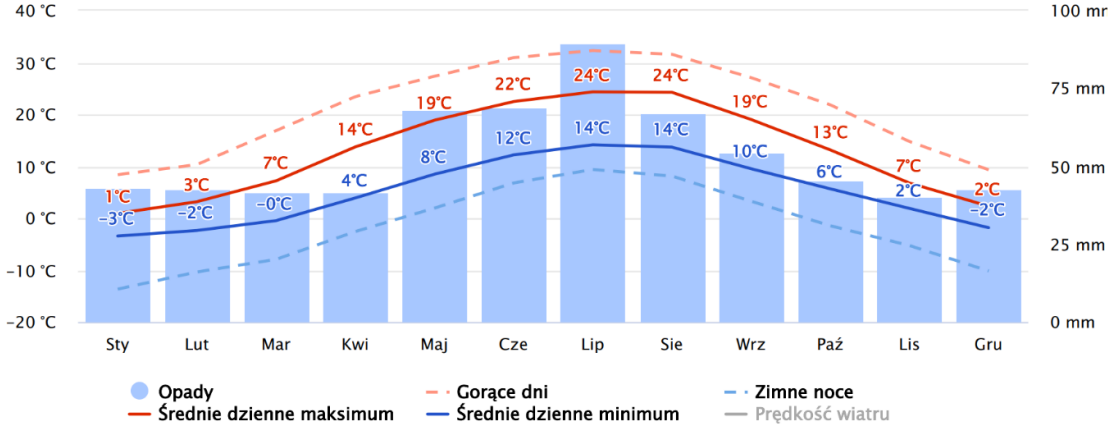

Rys.2. Dni o dużym zachmurzeniu, słoneczne i z opadami dla gminy Lutomiersk.*

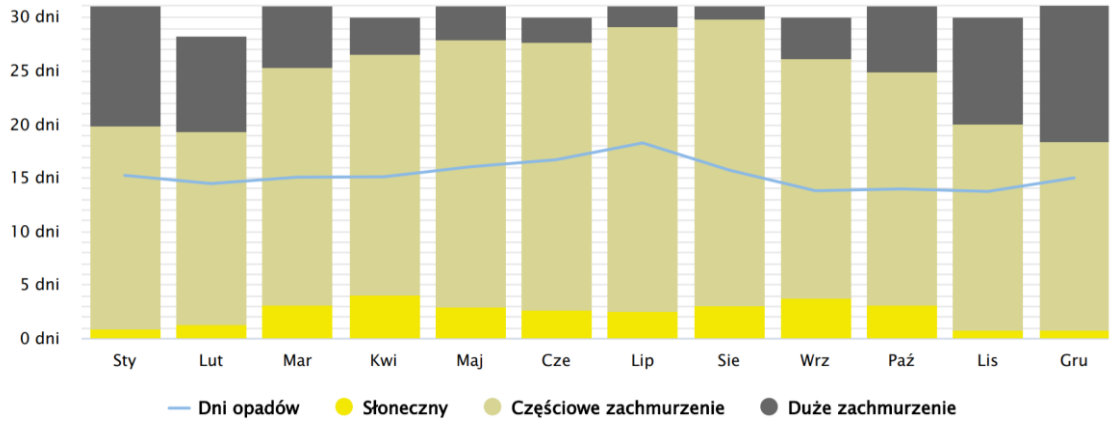

Rys.3. Temperatury maksymalne dla gminy Lutomiersk.*

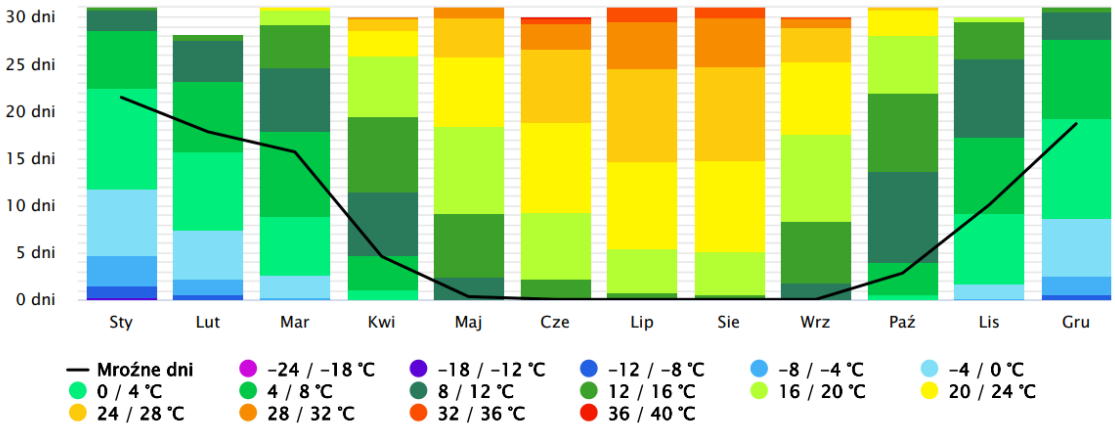

*Rys.4. Ilości opadów dla gminy Lutomiersk *.*

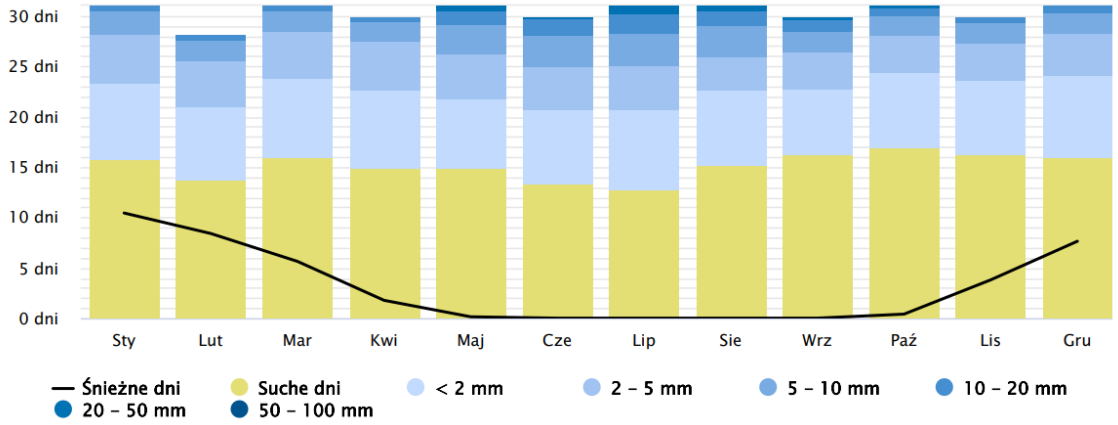

*Rys.5. Róża wiatrów dla gminy Lutomiersk *.*

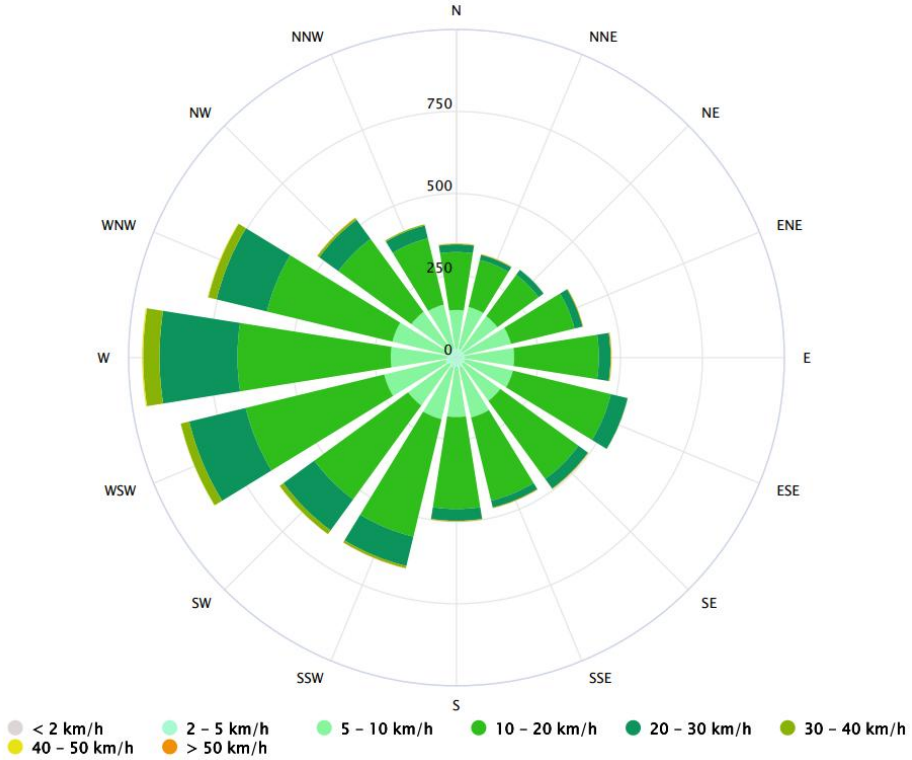

**źródło: www.meteoblue.com*

Instytut Ochrony Środowiska opracował projekcje klimatyczne (www.klimada2.ios.gov.pl) na lata 2021-2030 z podziałem na powiaty. W scenariuszu zakładającym utrzymanie aktualnego tempa wzrostu emisji gazów cieplarnianych dla powiatu pabianickiego, na którego terenie leży obszar opracowania, prognozowane są następujące parametry:

1) średnia temperatura najcieplejszego miesiąca lipca: +19,6ºC;
2) średnia temperatura najchłodniejszego miesiąca stycznia: -0,8ºC;
3) średnia temperatura roczna: +9,5ºC;
4) liczba dni mroźnych: ok. 41 dni;
5) liczba dni z przymrozkami: ok. 108 dni;
6) wilgotność względna osiąga wartość średnio: 78,5%.

Średni roczny opad atmosferyczny dla powiatu pabianickiego prognozowany jest na 680 mm, z kolei średnia kraju na 734 mm, czyli nie prognozuje się wzrostu dla powiatu ani dla kraju.

Średnia prędkość wiatru wskazuje na wiatry słabe i umiarkowane (2,7 m/s – 3,8 m/s). Maksymalna prędkość wiatru występować będzie zimą (3,8 m/s). Ogólnie w ciągu roku udział wiatrów silnych i bardzo silnych będzie średnio wynosił

w miesiącu od 0% - 1,5%. Prognozowana jest duża zmiana w ciszach atmosferycznych, ponieważ średnio w roku będą one stanowić jedynie ok. 6,1%.

Rys.6. Średnia temperatura miesięczna dla powiatu pabianickiego prognozowana na lata 2021-2030.

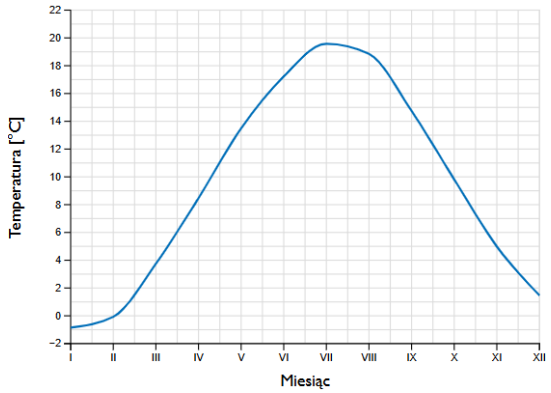

Rys.7. Suma opadu miesięczna (średnia z dekady) dla powiatu pabianickiego prognozowana na lata 2021-2030.

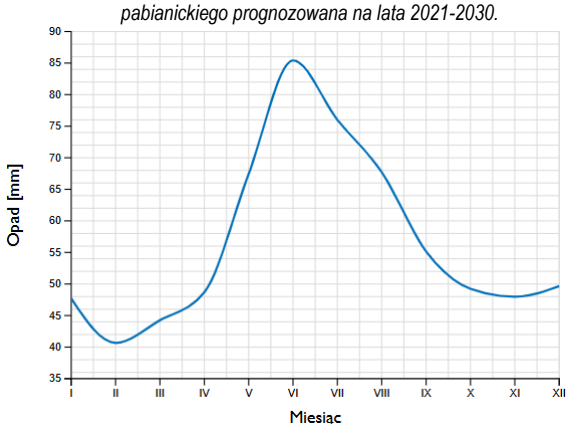

Rys.8. Średnia wilgotność względna miesięczna dla powiatu pabianickiego prognozowana na lata 2021-2030.

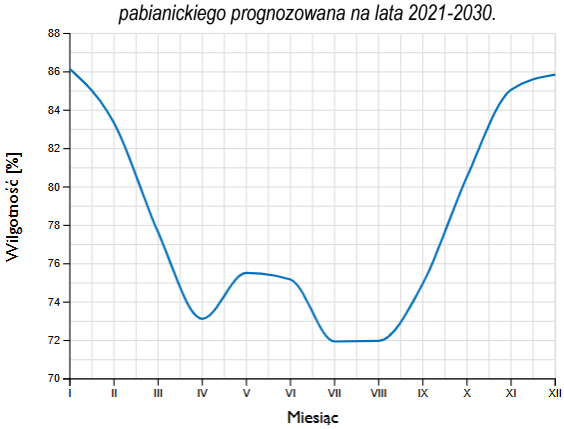

Rys.9. Średnia prędkość wiatru miesięczna dla powiatu pabianickiego prognozowana na lata 2021-2030.

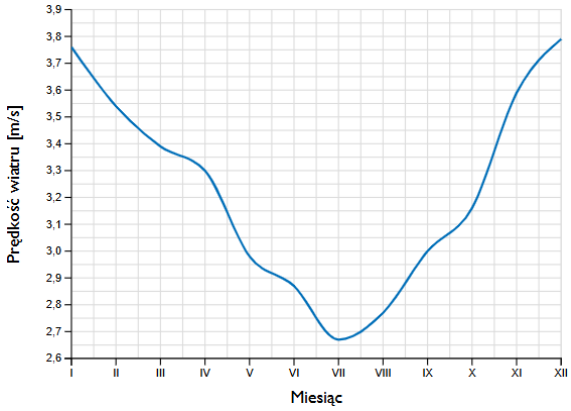

** źródło: www.klimada2.ios.gov.pl/*

2.6. GLEBY

Na terenie mezoregionu Wysoczyzna Łaska przeważają gleby rdzawe, gleby płowe, czarne ziemie, gleby brunatne, gleby murszowate, gleby murszowe, gleby torfowe oraz gleby gruntowo-glejowe. Co częściowo potwierdza mapa glebowo-rolnicza, zgodnie z którą na terenie gminy Lutomiersk można wyróżnić:

1) gleby bielicowe i płowe (pseudobielicowe) – powstające w wyniku intensywnego wymywania, głównie na piaskach, pod lasami iglastymi lub na użytkach rolnych. Mają niską żyzność i są kwasowe. Rozproszone są na terenie całej gminy, przy czym większe koncentracje występują w jej północno-wschodniej części;
2) gleby brunatne właściwe – charakteryzujące się brunatną barwą i wysoką zawartością próchnicy, są średnio żyzne; występują tylko w obrębie Czołczyn i Puczniew;
3) gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne – powstające w wyniku wymywania wapnia i magnezu, są bardziej kwaśne i mniej żyzne niż gleby brunatne właściwe; występują w całej gminie, najczęściej we większych płatach;
4) czarne ziemie właściwe – bardzo żyzne gleby, tworzące się w strefach wodno-lądowych, mające dużą zawartość próchnicy; występują na niewielkich płatach, najliczniej w obrębie Prusinowice;
5) czarne ziemie deluwialne – żyzne gleby powstałe z nanosów stokowych, charakteryzujące się dobrymi warunkami do produkcji rolniczej. W gminie Lutomiersk występują wyłącznie w trzech miejscach: w południowej części obrębu Lutomiersk, centralnej części obrębu Puczniew oraz na styku obrębów Mianów i Puczniew;
6) czarne ziemie zdegradowane i szare ziemie - gleby mniej żyzne niż czarne ziemie właściwe, poddane procesom degradacji, np. zubożeniu w składniki pokarmowe; występują na dużej powierzchni, rozsiane po całej gminie;
7) czarne ziemie zdegradowane i szare ziemie deluwialne – gleby o obniżonej żyzności, powstałe w wyniku procesów denudacyjnych, o umiarkowanej przydatności rolniczej; rozsiane na niewielkich płatach w północno-wschodniej części gminy;

8) gleby mułowo-torfowo – powstające na obszarach, gdzie intensywne procesy mineralizacji powodują większe odkładanie osadów mineralnych (mułu) niż materii organicznej; występują na niewielkich płatach, najliczniej w obrębach zlokalizowanych na południe od miasta Lutomiersk;
9) mady – gleby aluwialne, tworzące się w dolinach rzecznych, żyzne i bogate w składniki odżywcze, regularnie nanoszone przez wody; powstały głównie w dolinie rzeki Ner;
10) mady ciężkie – gleby aluwialne o dużej zawartości frakcji ilastej, charakteryzujące się wysoką żyznością, lecz trudniejsze w uprawie ze względu na niekorzystne stosunki wodne. W analizowanej gminie występują wyłącznie na niewielkim płacie w obrębie Prusinowice;
11) gleby glejowe – gleby dolinne o okresowo nadmiernym uwilgotnieniu, charakteryzujące się ograniczoną przydatnością rolniczą ze względu na występowanie procesów glejowych; występują w obrębie Prusinowice, wzdłuż rowu melioracyjnego;
12) gleby murszowo-mineralne i murszowate – powstające na terenach bagiennych, gdzie proces murszenia (degradacji torfu) dominuje nad mineralizacją; występują w wielu miejscach w gminie, lecz ich koncentracja ma miejsce głównie na styku obrębów Madaje Nowe, Trupianka Orzechów i Malanów;
13) gleby torfowe (torfy niskie) – organiczne gleby powstające w podmokłych terenach, bogate w torf i składniki mineralne; niewielki płat występuje w północnej części obrębu Zofiówka.

Na terenie gminy Lutomiersk dominującym kompleksem glebowym jest kompleks żytni słaby, który zajmuje największą powierzchnię. Kolejno pod względem udziału występują kompleksy: żytni bardzo dobry, żytni dobry oraz żytni bardzo słaby. Nieco mniejsze obszary zajmują kompleks pszenny dobry oraz użytki zielone średnie. Kompleksy użytków zielonych bardzo dobrych i dobrych koncentrują się głównie w dolinie rzeki Ner. Z kolei kompleksy zbożowo-pastewne (zarówno słabe, jak i mocne) oraz użytki zielone bardzo słabe i słabe są rozproszone na terenie całej gminy, tworząc niewielkie i średnie płaty. Kompleks pszenny bardzo dobry występuje wyłącznie na obszarze miejscowości Puczniew, natomiast kompleksy pszenne wadliwe zlokalizowane są głównie w sąsiedztwie rzeki Ner.

Na obszarze gminy stosunkowo licznie występują gleby o korzystnych warunkach dla produkcji rolniczej, w tym m.in. kompleksy: żytni bardzo dobry, zbożowo-pastewny mocny oraz pszenny dobry. Istotne znaczenie ma również rozmieszczenie kompleksów użytków zielonych, które odgrywają ważną rolę w zapewnieniu pokarmu dla zwierząt hodowlanych.

W kontekście struktury użytków gruntowych w gminie wyróżnić możemy następujące rodzaje użytków gruntowych:

Tab.5. Struktura użytków gruntowych.

Struktura użytków gruntowych	Udział w ogólnej powierzchni części wiejskiej gminy [%]	Udział w ogólnej powierzchni miasta Lutomiersk [%]	Udział w ogólnej powierzchni gminy Lutomiersk [%]
UŻYTKI ROLNE:			
grunty orne – R	52,390	54,748	52,481
łąki trwałe – Ł	7,800	6,894	7,765
pastwiska trwałe – Ps	4,501	8,389	4,652
sady – S	0,498	0,594	0,501
grunty rolne zabudowane – Br	2,173	2,084	2,170
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych – Lzr	1,054	0,494	1,032
grunty pod rowami – W	0,761	1,130	0,775
grunty pod stawami – Wsr	0,169		0,162
GRUNTY LEŚNE ORAZ ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE:			
lasy – Ls	24,124	3,863	23,337
grunty zadrzewione i zakrzewione – Lz	0,076		0,073
GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE:			
tereny mieszkaniowe – B	2,200	7,280	2,398
tereny przemysłowe – Ba	0,143	1,759	0,206
inne tereny zabudowane – Bi	0,307	2,475	0,391
zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy – Bp	0,060	0,245	0,067

tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – Bz	0,055	0,470	0,071
drogi – dr	2,423	6,789	2,592
inne tereny komunikacyjne – Ti	0,002		0,002
grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych - Tp	0,046	0,050	0,046
GRUNTY POD WODAMI:			
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi – Wp	0,468	0,767	0,480
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi – Ws	0,144		0,139
nieużytki – N	0,600	1,969	0,654
tereny różne – Tr	0,006		0,006
SUMA	100,000	100,000	100,000

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. - luty 2026 r.; EGiB; opracowanie własne.

W kontekście struktury klas użytków rolnych na obszarze opracowania wyróżnić możemy następujące klasy bonitacyjne:

Tab.6. Struktura klas użytków rolnych.

Klasa użytków rolnych	Udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych w części wiejskiej gminy [%]	Udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych w mieście Lutomiersk [%]	Udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie Lutomiersk [%]
I	0,037	0,49	0,055
II	3,03	3,598	3,053
III	5,025	2,609	4,931
IIIa	3,468	0,000	3,332
IIIb	14,198	17,956	14,344
IV	6,337	5,704	6,313
IVa	13,451	26,966	13,979
IVb	9,443	17,612	9,762
V	30,243	19,315	29,815
VI	14,768	5,75	14,416
SUMA	100,000	100,000	100,000

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. - luty 2026 r.; EGiB; opracowanie własne.

W gminie Lutomiersk dominują użytki rolne słabe (klasy V), zajmujące niecałe 30% powierzchni użytków rolnych, a także grunty bardzo słabe i średnio dobre (klasa VI i IIIb), które łącznie również stanowią niemal 30%.

Grunty rolne chronione w gminie reprezentowane są przez użytki rolne klasy I, II, III, IIIa i IIIb, które zajmują aż ok. 25,7% powierzchni wszystkich gruntów rolnych (zarówno w części wiejskiej, jak i w mieście Lutomiersk).

Przeznaczenie gruntów rolnych chronionych (klas I-III) i leśnych na cele nierolnicze i leśne wymaga uzyskania zgody, o której mowa w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2024, poz. 82), przy czym należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z art. 10a przedmiotowej ustawy, zgoda nie jest wymagana dla gruntów rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Zgodnie z serwisem *geoserwis.gdos.gov.pl* gmina Lutomiersk znajduje się poza obszarami historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

2.7. ZASOBY LEŚNE

Lasy zlokalizowane na terenie gminy Lutomiersk położone są w VI Małopolskiej krainie przyrodniczo-leśnej, dzielnicy 1-szej Łódzko-Opoczyńskiej. Ogólna lesistość w gminie Lutomiersk wynosi 23,6% (GUS, 2024 r.) i jest niższa niż w całym kraju (29,6%). Warto jednak zauważyć, iż wskaźnik ten przewyższa wskaźnik lesistości dla województwa łódzkiego, który wynosi 21,4%.

Tab.7. Struktura własnościowa gruntów leśnych i lasów w gminie Lutomiersk – dane za 2024 r.

Forma własności	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	Powierzchnia lasów [ha]
ogółem	3249,70	3163,24
publiczne ogółem	2274,03	2191,57

publiczne Skarbu Państwa	2247,38	2164,92
publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	2243,32	2160,86
publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	-	0,46
publiczne gminne	-	16,15
prywatne	975,67	971,67

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r.- luty 2026 r.; Bank Danych Lokalnych, GUS – opracowanie własne.

Gospodarkę leśną na terenie gminy prowadzi Nadleśnictwo Poddębice (leśnictwo Wilamów, Zygry, Mianów) oraz Nadleśnictwo Grotniki (leśnictwo Bełdów i Smulsko) pod nadzorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi.

Obrębami o niewielkim udziale lasów są m.in. Bechcice, Prusinowice, Wygoda, Babiczki, Babice, miasto Lutomiersk, Zdziechów, Jerwonice, Zygmuntów, Charbice Górne, Trupianka Orzechów czy Madaje Nowe. Z kolei największa koncentracja kompleksów leśnych zlokalizowana jest w północno-zachodniej (obręby Mianów, Franciszków, Wola Puczniewska) oraz południowo-zachodniej (obręby Mikołajewice, Zalew) części gminy. Są to głównie siedliska borowe (bór świeży, mieszany świeży) oraz lasu mieszanego świeżego. Najczęściej spotykanym drzewostanem jest sosna. Pozostałe gatunki to m.in.: brzoza, dąb, dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy oraz olsa. Wiek drzew wynosi nawet do 158 lat, przy czym największy jest udział drzew młodych – w wieku do 5 lat, a następnie drzew w wieku od 58 do 78 lat.

Zgodnie z danymi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi, na obszarze gminy Lutomiersk występuje co najmniej 13 następujących typów siedliskowych lasu: bór suchy, bór świeży, bór wilgotny, bór bagienny, bór mieszany świeży, bór mieszany wilgotny, las świeży, las mieszany świeży, las mieszany bagienny, las mieszany wilgotny, las wilgotny, ols jesionowy, ols.

W obrębie kompleksów leśnych część drzewostanów pełni funkcję ochronną. Najczęściej występuje kategoria ochronna: trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu, która dotyczy m.in. rozległych kompleksów leśnych zlokalizowanych w obrębach: Mianów, Franciszków, Wola Puczniewska, Puczniew, Mikołajewice oraz mniejszych obszarów w obrębach: Zalew, Charbice Dolne oraz Szydłów. W obrębach Albertów, Malanów, Stanisławów Nowy, Stanisławów Stary, Babice, Florentynów znajdują się drzewostany o kategorii ochronności: w miastach i wokół miast. Ponadto, część kompleksów leśnych występujących m.in. w obrębach: Mianów, Dziektarzew, Trupianka Orzechów, Malanów czy Zofiówka pełni funkcję wodochronną, wspomagając retencję gruntową. Lasy o kategorii ochronnej: ostoja zwierząt występują wyłącznie w trzech obrębach: Malanów, Albertów, Stanisławów Nowy. Co istotne, lasy pełnią rolę klimatotwórczą oraz bioklimatyczną lasów, gdyż zapewniają wzbogacanie powietrza atmosferycznego (przy określonych typach pogód) w bakteriobójcze olejki eteryczne i fitoncydy.

Najczęściej spotykanymi zbiorowiskami roślinnymi, w lasach występujących na terenie przedmiotowej gminy, są: grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*, kontynentalny bór mieszany *Querco roboris-Pinetum* oraz suboceaniczny bór sosnowy świeży *Leucobryo-Pinetum.*

Przeznaczenie gruntów leśnych na cele nieleśne wymaga uzyskania zgody, o której mowa w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych /tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 82/).

2.8. ZASOBY NATURALNE

2.8.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA, TERENY I OBSZARY GÓRNICZE

Zgodnie z materiałami udostępnianymi przez Państwowy Instytut Geologiczny na terenie gminy Lutomiersk udokumentowane zostały 3 złoża piasków i żwirów, dla których najważniejsze informacje przedstawiono w poniższej tabeli. Wszystkie z wymienionych poniżej złóż są obecnie eksploatowane.

Tab.8. Złoża kopalin udokumentowane na terenie gminy i miasta Lutomiersk.

ID MIDAS	Nazwa	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]	Zasoby geologiczne bilansowe [tys. ton]	Średnie parametry złoża [m]	Obszar górniczy/ teren górniczy	Kierunek rekultywacji	Zatwierdzone zasoby przemysłowe [tys. ton]
7870	Zalew II	dz. nr 4 i 5/2, obręb Zalew	4,9248	Poza filarami: 524,56 w kat. C1	grubość nakładu: 1,2 miąższość złoża: 11,4 głębokość spągu: 13	obszar i teren górniczy: „Zalew IIB" (nr w rejestrze: 10-5/4/291a; powierzchnia: 52336 m^2)	leśny	Poza filarami: 524,56 w kat. C1
10331	Zalew III	dz. nr 3, obręb Zalew	1,6796	Poza filarami: 234,7 w kat. C1	grubość nakładu: 0,3 miąższość	obszar górniczy: „Zalew IIIA" (nr w rejestrze: 10-5/3/254 a; powierzchnia: 16979 m^2)	rolniczo-wodny	-

					złoża: 13,5	teren górniczy: „Zalew IIIA" (nr w rejestrze: 10-5/3/254 a; powierzchnia: 18118 m²)		
14672	Zalew V	dz. nr 4 i 5/2, obręb Zalew	1,9932	Poza filarami: 362,1 w kat. C1	grubość nakładu: 0,9 miąższość złoża: 14,2 głębokość spągu: 15,1	obszar górniczy: „Zalew V" (nr w rejestrze 10-5-6/566; powierzchnia 19938 m²) teren górniczy: „Zalew V" (nr w rejestrze 10-5-6/566; powierzchnia 24719 m²)	-	-

Źródła: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; https://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/ (stan na 03.09.2026 r.).; Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 15.07.2025 r., PIG PIB, Warszawa 2024 r.

Oprócz złóż wymienionych w Tab. 8, na terenie gminy Lutomiersk dawniej prowadzona była eksploatacja trzech złóż piasków i żwirów, które obecnie zostały skreślone z bilansu zasobów: „Florentynów II" (ID MIDAS: 5068), „Zalew" (ID MIDAS: 6069) oraz „Zalew IV" (ID MIDAS: 13402).

2.8.2. Wody geotermalne

Gmina Lutomiersk położona jest w obrębie regionu szczecińsko-łódzkiego, na którego obszarze występują wody geotermalne związane ze zbiornikami utworów kredowych i jurajskich. Najkorzystniejsze warunki występują w zbiornikach dolnej kredy oraz dolnej jury, które charakteryzują się dobrymi właściwościami wodonośnymi i artezyjskimi, a także wysoką przepuszczalnością, co stwarza możliwości ich wykorzystania jako źródła energii odnawialnej.

Warstwy wodonośne dolnej kredy zbudowane są głównie z piaskowców, w tym piaskowców węglanowych i mułkowych, rozdzielonych lokalnie występującymi warstwami mułowców i iłowców o ograniczonej lub całkowitej nieprzepuszczalności. Zbiornik dolnokredowy odgrywa istotną rolę zarówno z punktu widzenia hydrogeologii, jak i potencjału geotermalnego. Niska mineralizacja wód, nieprzekraczająca 20 g/dm³, w połączeniu z dużą zasobnością oraz wysoką temperaturą sięgającą nawet 80°C, sprawia, że mogą one być wykorzystywane do celów ciepłowniczych. Wody o temperaturze od 20°C do 60°C znajdują natomiast zastosowanie w balneologii oraz działalności rekreacyjnej.

2.9. Środowisko przyrodnicze

Według podziału geobotanicznego Polski Matuszkiewicza, gmina Lutomiersk znajduje się w Dziale Wyżyn Południowopolskich (C), Krainie Wysoczyzn Łódzko-Wieluńskich (C.1), Okręgu Zduńskowolsko-Strykowskim (C.1.3), w podokręgach: Aleksandrowskim (C.1.3.c) – północna część gminy oraz Zduńskowolskim (C.1.3.f) – pozostała, zdecydowana większość gminy.

Mezoregion Wysoczyzna Łaska, w obrębie którego położona jest gmina Lutomiersk, charakteryzuje się przewagą następujących siedlisk roślinności potencjalnej:

1) na wysoczyznach: w części północnej grąd środkowoeuropejski, odmiana kujawska (*GalioCarpinetum*), w części centralnej i południowej grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna (*Tilio-Carpinetum*);
2) mniejsze powierzchnie siedliskowe: acidofilny środkowoeuropejski las dębowy (*Calamagrostio arundinaceae-Quercetum*), świetlista dąbrowa, postać niżowa (*Potentillo albae-Quercetum typicum*), wyżynny bór jodłowy (*Abietetum polonicum*), kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe (*Querco roborisPinetum*), kontynentalny bór bagienny (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*), suboceaniczny bór sosnowy (*Leucobryo-Pinetum*);
3) w dolinach: niżowy łęg jesionowo-olszowy (*FraxinoAlnetum*).

Środowisko przyrodnicze gminy Lutomiersk charakteryzuje się mozaikowym układem elementów naturalnych i półnaturalnych, typowym dla obszarów wiejskich środkowej Polski, pozostających pod istotnym wpływem działalności rolniczej. Dominującą formą użytkowania terenu są grunty rolne, uzupełnione przez kompleksy leśne, doliny cieków wodnych, użytki zielone oraz punktowe zbiorniki wodne i zadrzewienia.

Krajobraz przyrodniczy gminy Lutomiersk ma w przeważającej części charakter otwarty. Tworzą go rozległe pola uprawne i łąki, rozdzielone pasami zadrzewień śródpolnych, miedzami oraz niewielkimi kompleksami leśnymi. Istotnym elementem krajobrazu są doliny cieków wodnych, które wprowadzają urozmaicenie przestrzenne oraz sprzyjają zachowaniu lokalnej bioróżnorodności. Występujące na terenie gminy lasy pełnią funkcję przyrodniczą, krajobrazową oraz klimatyczną, stanowiąc ważne zaplecze ekologiczne dla terenów rolniczych.

Szata roślinna gminy ma w dużej mierze charakter półnaturalny i jest silnie związana z użytkowaniem rolniczym oraz gospodarką leśną. Szczególne znaczenie mają ekosystemy mokradłowe i torfowiskowe, które pomimo niewielkiego areału odgrywają istotną rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej.

Fauna gminy Lutomiersk związana jest głównie z krajobrazem rolniczo-leśnym oraz obszarami dolinnymi. Występują tu gatunki charakterystyczne dla terenów otwartych, w tym pól uprawnych i łąk, jak również gatunki leśne i związane z obszarami podmokłymi. Zróżnicowanie siedlisk sprzyja bytowaniu zarówno zwierząt drobnych, jak i większych ssaków, a także ptactwa lęgowego i przelotnego. Doliny cieków wodnych oraz tereny podmokłe pełnią istotną funkcję siedliskową, zwłaszcza dla ptaków wodno-błotnych oraz płazów.

Występowanie na terenie gminy różnorodnych ekosystemów, w tym siedlisk leśnych, łąkowych, torfowiskowych oraz wodnych, wpływa na stosunkowo wysoką różnorodność biologiczną w skali lokalnej. Zachowane obszary cenne przyrodniczo stanowią ważne ogniwa lokalnego systemu przyrodniczego, umożliwiając zachowanie ciągłości procesów ekologicznych oraz migrację gatunków.

Środowisko przyrodnicze gminy Lutomiersk pełni również istotną rolę w kształtowaniu warunków życia mieszkańców. Elementy przyrodnicze wpływają na lokalny mikroklimat, jakość powietrza, retencję wód oraz walory krajobrazowe. Obszary o wysokich walorach przyrodniczych stanowią także potencjał dla rozwoju funkcji rekreacyjnych i edukacyjnych, przy jednoczesnej konieczności zachowania ich wartości przyrodniczych.

Podsumowując, środowisko przyrodnicze gminy Lutomiersk cechuje się umiarkowanym stopniem przekształcenia, typowym dla obszarów rolniczych zlokalizowanych w strefie oddziaływania aglomeracji miejskiej. Pomimo presji antropogenicznych, gmina zachowała istotne walory przyrodnicze, których ochrona oraz racjonalne użytkowanie mają kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju obszaru.

Podstawę europejskiego systemu ochrony przyrody Natura 2000 stanowią: Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (dalej: Dyrektywa siedliskowa) oraz dyrektywa 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (dalej Dyrektywa ptasia). Stan ochrony gatunków wymienionych ww. dyrektywach, obejmujący ich aktualny stan zachowania i perspektywy ochrony, oceniany jest dla każdego regionu biogeograficznego na podstawie danych przesyłanych przez wszystkie kraje członkowskie co 6 lat. W Polsce instytucją odpowiedzialną za sporządzanie tych danych jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, który gromadzi je w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Najnowsze zbiory danych przestrzennych, udostępnione na stronie internetowej www.inspire.gios.gov.pl, dotyczą lat 2013-2018. Rozmieszczenie typów siedlisk przyrodniczych, dzikiej flory i fauny oraz ptactwa, przedstawione zostało w siatce kwadratów 10x10 km. Na podstawie przedmiotowych danych można przypuszczać, iż gmina Lutomiersk znajduje się w zasięgu występowania następujących gatunków:

1) ssaków: mopek zachodni *Barbastella barbastellus*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, nocek orzęsiony *Myotis nattereri*, nocek duży *Myotis Myotis*, gacek brunatny *Plecotus auritus*, gacek szary *Plecotus austriacus,* mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus*, bóbr europejski *Castor fiber*, wydra europejska *Lutra lutra*, kuna leśna *Martes martes*, tchórz zwyczajny *Mustela putorius;*
2) płazów: żaba wodna *Pelophylax esculentus*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, ropucha zielona *Bufotes viridis*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, kumak nizinny *Bombina bombina*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, żaba trawna *Rana temporaria*, żaba moczarowa *Rana arvalis*;
3) gadów: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*;
4) owadów: trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*, czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*, postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina,* zalotka białoczelna *Leucorrhinia albifrons;*
5) ryb: koza pospolita (kompleks) *Cobitis taenia Complex*, minóg strumieniowy *Lampetra planer,* minóg ukraiński *Eudontomyzon mariaei,* różanka pospolita *Rhodeus amarus;*
6) pijawek: pijawka lekarska *Hirudo medicinalis;*
7) ślimaków: ślimak winniczek *Helix pomatia;*
8) roślin: gatunki torfowca *Sphagnum spp.*, widłaków *Lycopodium spp,* dzwonniczek wonny *Adenophora lilifolia;*
9) porostów: chrobotek (różne gatunki) *Cladonia (Cladina) subsp.*

Generalna Inspekcja Ochrony Środowiska na terenie gminy Lutomiersk prowadzi obecnie trzy monitoringi ptaków. Pierwszym z nich jest Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych w obrębie Wrząca, gdzie monitorowane jest 41 następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, bogatka *Parus major*, cierniówka *Sylvia communis*, czubatka *Lophophanes cristatus*, czyż *Spinus spinus*, dymówka *Hirundo rustica*, dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, gawron *Corvus frugilegus*, jerzyk *Apus apus*, kapturka *Sylvia atricapilla*, kos *Turdus merula*, kowalik *Sitta europaea*, kukułka *Cuculus canorus*, makolągwa *Linaria cannabina*, mazurek *Passer montanus*, modraszka *Cyanistes caeruleus*, muchołówka szara *Muscicapa striata*, muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*, pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla,* piegża *Sylvia curruca*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, pliszka siwa *Motacilla alba*, rudzik *Erithacus rubecula*, sierpówka *Streptopelia decaocto*, sikora uboga *Poecile palustris*, skowronek *Alauda arvensis*, sosnówka *Periparus ater*, sójka *Garrulus glandarius*, sroka *Pica pica*, strzyżyk *Troglodytes troglodytes*,

szpak *Sturnus vulgaris*, śpiewak *Turdus philomelos*, świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix*, wilga *Oriolus oriolus*, wrona siwa *Corvus cornix*, wróbel *Passer domesticus*, zięba *Fringilla coelebs*, zniczek *Regulus ignicapilla,* żuraw *Grus grus*, które objęte są ochroną ścisłą zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Dodatkowo, monitoringiem objęto trzy gatunki niebędące pod ochroną takie jak: krzyżówka *Anas platyrhynchus,* bażant *Phasianus colchicus,* grzywacz *Columba palumbus*.
Na terenie gminy, głównie w obrębie Mirosławice, prowadzony jest również Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych. Monitoringowi podlegają gatunki takie jak: kokoszka *Gallinula chloropus*, perkozek *Tachybaptus ruficollis*, wodnik *Rallus aquaticus*, żuraw *Grus grus*, które objęte są ochroną ścisłą zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt oraz cyraneczka *Anas crecca* i krzyżówka *Anas platyrhynchus*, które nie podlegają ochronie gatunkowej. Ponadto, w obrębie Trupianka Orzechów zlokalizowane jest stanowisko Monitoringu Czapli Siwej i Czapli Białej.

Gmina Lutomiersk zlokalizowana jest poza przebiegiem korytarzy ekologicznych wyznaczonych przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) w 2005 r. na zlecenie Ministerstwa Środowiska oraz w 2011 r. we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG)[5].

Zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym, do kluczowych powiązań, mających znaczenie dla przyrodniczej wartości gminy i jej okolic, zaliczają się powiązania ekologiczne poprzez:
1) węzły przyrodnicze: kompleksy leśne (m.in. w obrębach: Mianów, Wola Puczniewska, Franciszków, Puczniew, Zofiówka, Mikołajewice oraz Malanów), które wyróżniają się wysokimi walorami przyrodniczymi;
2) korytarzy ekologiczny: dolina rzeki Ner;
3) sięgacze ekologiczne: cieki wodne Lubczyna, Wrząca i Sroczka, Dopływ z Mikołajewic, Dopływ z Florentynowa oraz Dopływ z Kudrowic, a także niewskazane na załączniku graficznym do niniejszego opracowania ekofizjograficznego - szpalery drzew wzdłuż ulic i ciągów pieszo-jezdnych czy zadrzewienia śródpolne, które pełnią rolę łączników między węzłami przyrodniczymi a korytarzami ekologicznymi;
4) łączniki przyrodnicze: strefy, które łączą lokalny system ekologiczny, bazując na mniejszych obniżeniach terenu i wykorzystując większe skupiska zieleni, takie jak ogrody, zieleń przydrożna oraz tereny śródpolne.

2.10. OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Na terenie gminy Lutomiersk występują następujące formy ochrony przyrody:
1) Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu,
2) Rezerwat przyrody Mianów wraz z otuliną niestanowiącą formy ochrony przyrody,
3) Rezerwat przyrody Jodły Oleśnickie,
4) pomniki przyrody (10 szt.).

Ponadto, zgodnie z informacją przekazaną przez Nadleśnictwo Grotniki, w obrębach Malanów i Albertów występują obszary zaliczone do siedlisk przyrodniczych Natura 2000, tj.:
1) 9170 – grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Ass. Galio sylvatici Carpinetum betuli, Ass. Tilio cordatae-Carpinetum betuli);*
2) 9190 – kwaśne dąbrowy *(All. Quercion robori-petraeae);*
3) 91F0 – łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe *(Ass. Ficario-Ulmetum minoris).*

Obszary te są objęte ochroną bierną, która polega na zabezpieczeniu ich przed wpływami zewnętrznymi i wstrzymanie się od ingerencji w przyrodę.

Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu

Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) został wyznaczony Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. Urz. z 1998 r. Nr 20, poz. 115).
Obszar ten zajmuje powierzchnię 6 276 ha, z czego 2 998 ha znajduje się w granicach gminy Lutomiersk. Obejmuje kompleksy leśne, często o charakterze podmokłym, położone w widłach rzek Ner i Bełdówka. W jego granicach znajdują się dwa rezerwaty przyrody: torfowiskowy „Mianów" oraz leśny „Jodły Oleśnickie".
Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu, wraz z terenami rolnymi i dolinami rzecznymi, stanowi ważny element zachodniego pierścienia zieleni wokół Łodzi. Obszar ten położony jest na dominującym, zachodnim kierunku napływu mas powietrza do miasta, pełniąc istotną funkcję w kształtowaniu jakości powietrza nie tylko dla Łodzi, lecz także dla

[5] *Źródło: https://mapa.korytarze.pl*

Aleksandrowa Łódzkiego i Konstantynowa Łódzkiego. Z tego względu jego znaczenie wykracza poza funkcje turystyczno-rekreacyjne gminy Lutomiersk. Obszar ten odgrywa istotną rolę w systemie powiązań przyrodniczych w strefie koncentracji funkcji metropolitalnych Łodzi.
W ramach Systemu Obszarów Chronionych (SOCh) przewiduje się utworzenie Puczniewsko-Grotnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (poprzez weryfikację granic i funkcji Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu – m.in. zmianę granic, aktualizację aktu prawnego) oraz utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Neru.

Rezerwat przyrody Jodły Oleśnickie

Rezerwat przyrody Jodły Oleśnickie utworzony został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31 stycznia 1962 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1962 r. Nr 15, poz. 63). Następnie 10 czerwca 2010 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi wydał Zarządzenie Nr 37/2010 w sprawie rezerwatu przyrody „Jodły Oleśnickie". Rodzaj rezerwatu określono wówczas jako leśny (L), natomiast ze względu na dominujący przedmiot ochrony typ rezerwatu określono wówczas jako fitocenotyczny (Pfi), a podtyp – zbiorowisk leśnych (zl). Z kolei ze względu na główny typ ekosystemu, typ rezerwatu określono jako leśny i borowy (EL), a podtyp – lasów wyżynnych (lwż).
Obecnie przedmiotowy rezerwat przyrody obejmuje obszar o powierzchni 11,7 ha, na terenie leśnictwa Mianów, obrębu Poddębice jako oddziały: 423-g, i; 428-f; 429-b, c,d. Cały obszar rezerwatu podlega ochronie czynnej. Zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jodły Oleśnickie" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r. poz. 93) aktualnie celem ww. rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego lasu jodłowego o cechach grądu subkontynentalnego z jodłą na północnej granicy zasięgu. Rezerwat ma charakter dziki i naturalny, obejmuje wielowarstwowy drzewostan jodłowy ze starodrzewem. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu ochrony, o którym mowa powyżej są:

1) potrzeba ochrony cennego fragmentu ekosystemu grądu z udziałem jodły;
2) położenie rezerwatu w całości na gruntach należących do Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Poddębice;
3) niewielkie natężenie antropopresji i duża dynamika naturalnych procesów przyrodniczych zachodzących w jego ekosystemach;
4) występowanie rzadkich, chronionych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Tab.9. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1.	Możliwość odsłonięcia rezerwatu w wyniku skumulowania zrębów wykonywanych przy jego granicy	Planowanie zrębów w pobliżu granic rezerwatu z uwzględnieniem jego ochrony i wykorzystaniem rębni złożonych
2.	Możliwość wystąpienia nadzwyczajnych, nie przewidzianych w planie, zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych	Kontrola rezerwatu przez sprawującego nadzór i zarządcę terenu nie rzadziej niż raz na 4 lata w celu identyfikacji zagrożeń i ewentualnego podjęcia kroków zaradczych

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jodły Oleśnickie" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r. poz. 93).

Tab.10. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych
1.	Monitoring stanu ekosystemów poprzez ocenę dynamiki szaty roślinnej oraz zasobów rozkładającego się drewna	Ocena w 10 roku obowiązywania planu na wskazanych 22 powierzchniach kołowych, obejmująca wykonanie na każdej z powierzchni standardowego zdjęcia fitosocjologicznego, ocenę objętości zasobu rozkładającego się drewna oraz pokrycia nalotu i podrostów drzew	Cały obszar rezerwatu, powierzchnie wokół punktów wskazanych w załączniku nr 3 do zarządzenia

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jodły Oleśnickie" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r. poz. 93).

Rezerwat przyrody Mianów wraz z otuliną

Rezerwat przyrody Mianów ustanowiony został Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego nr 27/2000 z dnia 31 lipca 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. z 2000 r. Nr 103, poz. 553). Następnie 31 grudnia 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi wydał Zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody „Mianów". Rodzaj rezerwatu określono wówczas jako leśny (L), natomiast ze względu na dominujący przedmiot ochrony typ rezerwatu określono

wówczas jako fitocenotyczny (Pfi), a podtyp – zbiorowisk leśnych (zl). Z kolei ze względu na główny typ ekosystemu, typ rezerwatu określono jako leśny i borowy (EL), a podtyp – lasów nizinnych (lni).
Obecnie przedmiotowy rezerwat przyrody obejmuje obszar o powierzchni 5,87 ha, na terenie leśnictwa Mianów, obrębu Poddębice jako wydzielenia 450 -a, b. Otulinę rezerwatu stanowi obszar o powierzchni 17,42 ha, obejmujący wydzielenia leśne 449 -h,i; 450 -f,d,k,c.
Rezerwat obejmuje śródleśny kompleks torfowisk niskich z charakterystyczną roślinnością torfowiskową. Jest to ekosystem szczególnie podatny na degradację, wyróżniający się złożonym układem hydrogeologicznym i roślinnym, ściśle powiązanym z występowaniem złóż torfu. Zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mianów" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r. poz. 91) aktualnie celem ochrony w ww. rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i biocenotycznych śródleśnego kompleksu mokradeł obejmujących mozaikę torfowisk niskich i olsów z interesującą florą torfowiskową. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu ochrony, o którym mowa powyżej są:

1) potrzeba ochrony cennego fragmentu lasów bagiennych i mokradeł;
2) położenie rezerwatu w całości na gruntach należących do Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Poddębice;
3) położenie rezerwatu na gruntach hydrogenicznych, na krawędzi doliny rzeki Ner;
4) naturalny charakter rezerwatu, niewielkie natężenie antropopresji i duża dynamika naturalnych procesów przyrodniczych zachodzących w jego ekosystemach;
5) występowanie rzadkich, chronionych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Tab.11. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1.	Możliwość odsłonięcia rezerwatu w wyniku skumulowania zrębów wykonywanych przy jego granicy	Planowanie zrębów w pobliżu granic rezerwatu z uwzględnieniem jego ochrony i wykorzystaniem rębni złożonych lub wyłączenie z użytkowania gospodarczego pododdziałów stanowiących otulinę rezerwatu
2.	Możliwość niekorzystnych wpływów prac utrzymaniowych i regulacyjnych cieków w otoczeniu rezerwatu	Uwzględnianie w procesach decyzyjnych dotyczących przedsięwzięć regulacyjnych i melioracyjnych realizowanych w otoczeniu rezerwatu (w tym na rzece Ner), potrzeby szczegółowych analiz ich wpływu na stosunki wodne w rezerwacie
3.	Możliwość wystąpienia nadzwyczajnych, nie przewidzianych w planie, zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych	Kontrola rezerwatu przez sprawującego nadzór i zarządcę terenu nie rzadziej niż raz na 4 lata w celu identyfikacji zagrożeń i ewentualnego podjęcia kroków zaradczych

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mianów" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r. poz. 91).

Tab.12. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych
1.	Monitoring stanu ekosystemów poprzez ocenę dynamiki szaty roślinnej oraz zasobów rozkładającego się drewna	Ocena w 10 roku obowiązywania planu na wskazanych 28 powierzchniach kołowych, obejmująca wykonanie na każdej z powierzchni standardowego zdjęcia fitosocjologicznego, ocenę objętości zasobu rozkładającego się drewna oraz pokrycia nalotu i podrostów drzew	Cały obszar rezerwatu, powierzchnie wokół punktów wskazanych w załączniku nr 3 do zarządzenia

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 4 stycznia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mianów" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r. poz. 91).

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody występujące w gminie Lutomiersk zostały powołane Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego, dn.19.02.1998 r. Nr 3, poz. 9) (dot. pomników przyrody nr 1-8, zgodnie z Tab. 13) oraz Uchwałą Nr XXVI/165/25 Rady Miejskiej w Lutomiersku w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Lutomiersk - w miejscowości Florentynów (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2025 r. poz. 10174) (dot. pomników przyrody nr 9 i 10, zgodnie z Tab. 13).

Tab.13. Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie gminy Lutomiersk.

Nr	Nazwa	Lokalizacja	Data utworzenia	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Wymiary
1.	-	przy kościele, dz. nr 183, obręb Mikołajewice	06.03.1998 r.	jednoobiektowy	Lipa szerokolistna – *Tilia platyphyllos*	wysokość: 27 m, pierśnica: 172 cm obwód: 540 cm

2.	-	przy kościele, dz. nr 183, obręb Mikołajewice	06.03.1998 r.	jednoobiektowy	Lipa szerokolistna – *Tilia platyphyllos*	wysokość: 20 m, pierśnica: 134 cm obwód: 421 cm
3.	-	park zabytkowy, dz. nr 186/12, obręb Puczniew	06.03.1998 r.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy – *Quercus robur*	wysokość: 32 m, pierśnica: 131 cm obwód: 412 cm
4.	-	park zabytkowy, dz. nr 186/12, obręb Puczniew	06.03.1998 r.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy -Quercus robur	wysokość: 32 m, pierśnica: 115 cm obwód: 361 cm
5.	-	park zabytkowy, dz. nr 186/12, obręb Puczniew	06.03.1998 r.	jednoobiektowy	Jesion wyniosły – *Fraxinus excelsior*	wysokość: 28 m, pierśnica: 111 cm obwód: 349 cm
6.	-	park zabytkowy, dz. nr 186/12, obręb Puczniew	06.03.1998 r.	wieloobiektowy	Lipa drobnolistna – *Tilia cordata* (10 szt.)	-
7.	-	Park Zabytkowy dz. nr 306/7 i 319, obręb Szydłów	06.03.1998 r.	wieloobiektowy	Dąb szypułkowy -*Quercus robur* (10 szt.)	-
8.	-	las prywatny, dz. nr 177, obręb Trupianka Orzechów	06.03.1998 r.	jednoobiektowy	głaz narzutowy	-
9.	Dąb szypułkowy BARNABA	Florentynów, przy ul. Zakątek, na granicy działek nr 92/17 oraz 93/1	22.11.2025 r.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	wysokość: 26 m, obwód: 407 cm
10.	Dąb szypułkowy ERYK	niedaleko od ul. Dębowej, na terenie zadrzewionym, z daleka od dróg publicznych oraz szlaków pieszych, dz. nr 69, obręb Florentynów	22.11.2025 r.	jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	wysokość: 22 m, obwód: 440 cm

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; www.crfop.gdos.gov.pl (stan na 03.09.2026 r.).

2.11. KRAJOBRAZ

W mezoriegionie Wysoczyzna Łaska, w obrębie którego zlokalizowana jest przedmiotowa gmina, przeważają krajobrazy dolin i obniżeń: zalewowych den dolinnych, a także krajobrazy nizin: staroglacjalne, równinne i faliste z wydmami, pagórkowate i wzgórzowe, a także fluwioglacjalne, równinne i faliste.

Według Mapy krajobrazowej Polski w skali 1:500 000[6] w gminie Lutomiersk dominują krajobrazy pól uprawnych oraz lasów iglastych, które dopełniają krajobrazy lasów liściastych oraz mieszanych wraz z krajobrazami łąk i pastwisk. Co istotne, w obrębach Franciszków, Żurawieniec-Leonów oraz Szydłów na ww. mapie wskazano także krajobrazy odkrytych piasków i wydm śródlądowych. Ponadto, w krajobrazie przedmiotowe gminy wyróżnia się rzeka Ner oraz droga wojewódzka nr 710 i droga powiatowa nr 3300E.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy Lutomiersk powodują, że oprócz osiedli mieszkaniowych rozwija się na jej terenie także zabudowa letniskowa. W ostatnich latach wzrosło znaczenie funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej gminy w oparciu o walory krajobrazowe, kompleksy leśne, pomniki przyrody oraz zabytki.

Krajobraz gminy ma charakter typowo nizinny i rolniczo-leśny, z wyraźnie zaznaczonym udziałem terenów otwartych. Dominują tu rozległe obszary użytków rolnych, w tym grunty orne, łąki i pastwiska, które tworzą mozaikę przestrzenną z kompleksami leśnymi oraz zadrzewieniami śródpolnymi. Istotnym elementem krajobrazu są doliny cieków wodnych, w szczególności rzeki Ner i jej dopływów, w obrębie których występują tereny podmokłe, łąki oraz zadrzewienia łęgowe, wpływające na urozmaicenie rzeźby i struktury przestrzennej.

Znaczącą rolę w kształtowaniu krajobrazu odgrywają kompleksy leśne, zlokalizowane głównie w południowej i zachodnio-północnej części gminy, które pełnią funkcje przyrodnicze, krajobrazowe oraz rekreacyjne. Krajobraz gminy cechuje się stosunkowo niskim stopniem urbanizacji, a zabudowa ma w większości charakter rozproszony, wiejski, harmonijnie wpisujący się w otoczenie przyrodnicze. W ostatnich latach obserwuje się rozwój zabudowy letniskowej oraz wzrost znaczenia funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej, szczególnie w rejonach o wysokich walorach krajobrazowych.

W Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego na terenie gminy Lutomiersk zidentyfikowano 5 typów i 9 podtypów krajobrazów (poniższa tabela), podzielonych na 18 różnych jednostek krajobrazowych. Spośród nich wydzielono 2 krajobrazy priorytetowe (kod: 10-318.19-28 i 10-318.19-96), obejmujące dolinę rzeki Ner i układ historyczny Kazimierza.

Zgodnie z obowiązującym Audytem krajobrazowym województwa łódzkiego, na terenie gminy Lutomiersk występują wszystkie trzy grupy krajobrazów: A (przyrodnicze), B (przyrodniczo-kulturowe) oraz C (kulturowe). W jej granicach w całości lub w części wyznaczono 18 jednostek krajobrazowych (patrz Tab. 14). Zostały one zakwalifikowane do 5 typów

[6] Mapa krajobrazowa Polski w skali 1:500 000, GUGIK, Warszawa, 2011 r.

krajobrazów, które podzielono na 9 podtypów. Spośród nich wydzielono 2 krajobrazy priorytetowe (kod: 10-318.19-28 i 10-318.19-96), obejmujące dolinę rzeki Ner i układ historyczny Kazimierza.

Tab.14. Jednostki krajobrazowe na terenie miasta i gminy Lutomiersk.

Lp.	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Kod krajobrazu	Krajobraz priorytetowy	Powierzchnia na terenie gminy [ha]
1.	2. bagienno-łąkowe – głównie bezleśne	2a. z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	10-318.19-28	Tak	1268,94
2.	3. leśny	3a. z przewagą siedlisk borowych	10-318.19-71	-	406,45
3.	3. leśny	3a. z przewagą siedlisk borowych	10-318.19-72	-	47,55
4.	3. leśny	3a. z przewagą siedlisk borowych	10.318.19-78	-	1376,02
5.	3. leśny	3a. z przewagą siedlisk borowych	10.318.19-117	-	2,85
6.	3. leśny	3a. z przewagą siedlisk borowych	10.318.19-131	-	225,19
7.	3. leśny	3a. z przewagą siedlisk borowych	10.318.19-158	-	114,23
8.	3. leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	10-318.19-41	-	375,32
9.	3. leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	10.318.19-129	-	286,23
10.	6. wiejskie	6c. z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	10.318.19-197	-	3600,17
11.	6. wiejskie	6c. z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	10.318.19-132	-	4247,95
12.	6. wiejskie	6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	10-318.19-146	-	0,04
13.	8. podmiejskie i osadnicze	8a. leśno-osadnicze o charakterze willowym	10.318.19-116	-	106,52
14.	8. podmiejskie i osadnicze	8a. leśno-osadnicze o charakterze willowym	10.318.19-9	-	91,26
15.	8. podmiejskie i osadnicze	8d. zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych	10.318.19-137	-	191,33
16.	8. podmiejskie i osadnicze	8e. wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	10.318.19-119	-	788,36
17.	9. miejskie	9a. miejscowości z zachowanym układem historycznym	10.318.19-96	Tak	100,306
18.	9. miejskie	9a. miejscowości z zachowanym układem historycznym	10.318.19-100	-	163,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego, Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, kwiecień 2025 r., Łódź.*

Rys.10. Krajobrazy w gminie Lutomiersk na podstawie Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego.

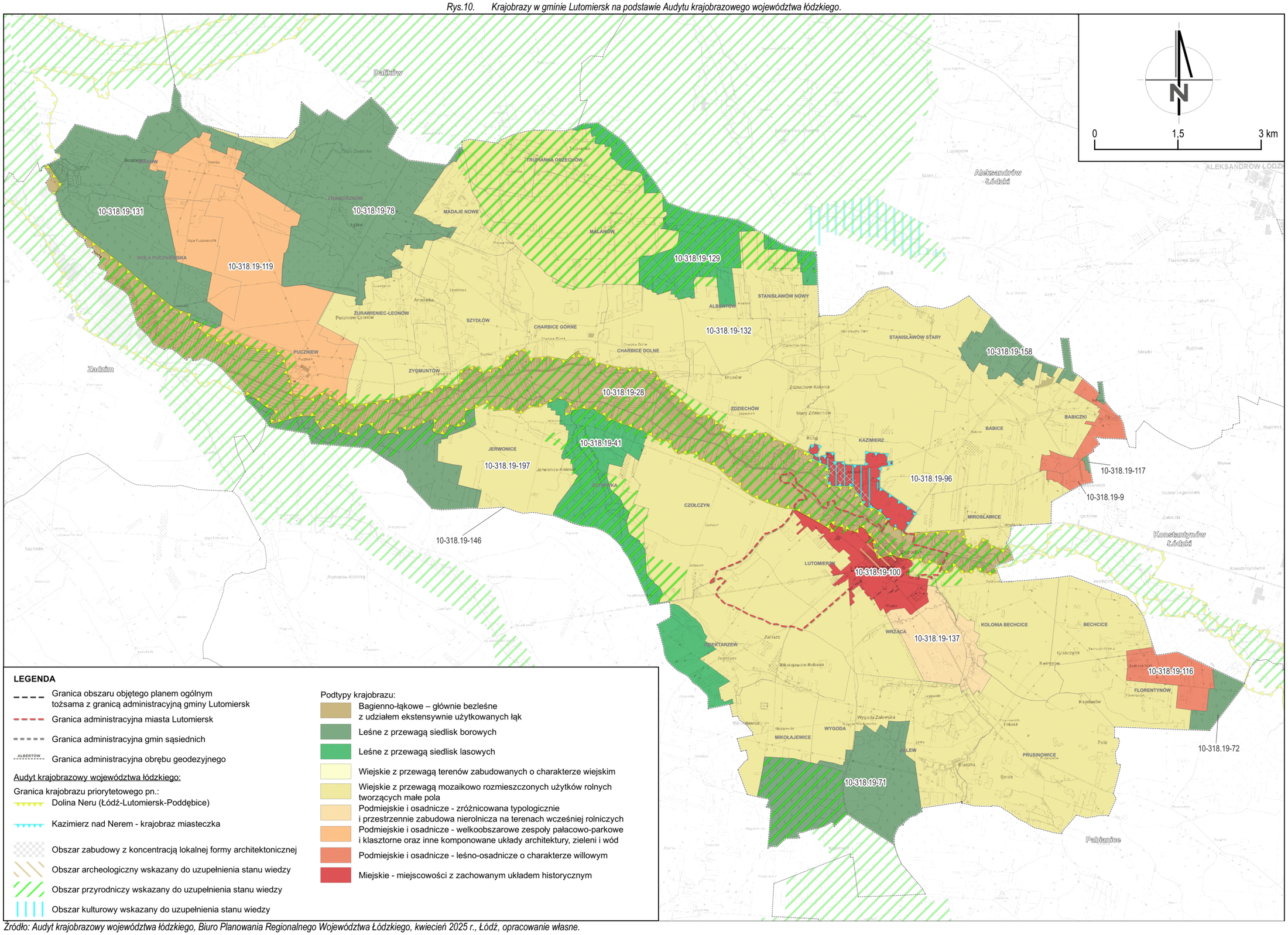

Źródło: Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego, Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, kwiecień 2025 r., Łódź, opracowanie własne.

Zgodnie z ww. dokumentem, znaczną część gminy stanowią krajobrazy wiejskie z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola oraz krajobrazy leśne. W dolinie rzeki Ner i obniżeniach terenu pojawiają się krajobrazy bagienno-łąkowe – głównie bezleśne – często o charakterze zalewowym lub terasowym, co wiąże się z występowaniem naturalnych zbiorników wodnych. Krajobrazy podmiejskie i osadnicze znajdują się we wschodniej i zachodniej części gminy.

Dla krajobrazu priorytetowego o kodzie jednostki 10-318.19-96 wyznaczono obszar koncentracji zabudowy, w obrębie którego wyznaczonookreślono lokalne formy architektoniczne obejmujące istniejąca zabudowę mieszkaniową i zagrodową. Krajobraz ten stanowi historycznie ukształtowana przestrzeń miasta lokacyjnego o genezie średniowiecznej, rozplanowanego zgodnie z regularnym, geometrycznym układem urbanistycznym, z centralnie położonym rynkiem o kształcie prostokąta, otoczonym zwartą, niską zabudową, w przeważającej mierze parterową. Zabudowa o późniejszym charakterze koncentruje się wzdłuż ulic wylotowych prowadzących w kierunkach północno-zachodnim, północno-wschodnim oraz południowo-wschodnim.

W granicach omawianego krajobrazu zidentyfikowano łącznie 26 obiektów i obszarów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Do najistotniejszych, reprezentatywnych elementów należą: średniowieczny układ urbanistyczny z XIV wieku, kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela – ceglany, neogotycki, wzniesiony na początku XX wieku oraz zespół drewnianych stodół pochodzących z XIX i początku XX wieku.

Istotne znaczenie dla kompozycji krajobrazu oraz jego tożsamości ma również zabudowa mieszkaniowa o jednorodnym charakterze, obejmująca głównie parterowe budynki murowane, najczęściej tynkowane, sporadycznie z eksponowanym licem ceglanym. W obrębie historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej występują również obiekty o odmiennych cechach formalnych w stosunku do tradycyjnej zabudowy siedliskowej, wynikających z pełnionych funkcji.

Fot. 1. Krajobraz wsi Kazimierz – widok nr 1.*

Fot. 2. Krajobraz wsi Kazimierz – widok nr 2.*

Fot. 3. Krajobraz wsi Kazimierz – widok nr 3.*

Fot. 4. Most tramwajowy na rzece Ner w rejonie Kazimierza.*

Fot. 5. Widok na meandrujące koryto rzeki Ner.

Fot. 6. Jaz na rzece Ner – punkt widokowy.

** Źródło: Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego, Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, 2025 r.*

Dominanty punktowe w krajobrazie gminy Lutomiersk obejmują m.in. turbiny wiatrowe, kominy przemysłowe, wieże: telekomunikacyjne, ciśnień i kościelne oraz kościoły parafialne: pw. św. Jana Chrzciciela w Kazimierzu i Matki Bożej Szkaplerznej i św. Walentego w Lutomiersku. Wśród dominant liniowych wyróżnia się: napowietrzną linię najwyższego napięcia oraz drogę wojewódzką przebiegającą m.in. przez miasto Lutomiersk. Z kolei do dominant przestrzennych na analizowanym terenie zaliczają się m.in. gospodarstwa hodowlane oraz zakłady przemysłowe.

Zespół stodół oraz budynki przy pl. Kościuszki 6 i 8, ul. 3 Maja 16/Padarewskiego i ul. Kilińskiego 41, most tramwajowy na Nerze w okolicach Kazimierza, zespół dworski w Charbicach Górnych, grodzisko w Szydłowie oraz cmentarzysko kurhanowe w Bechcicach, zgodnie z Audytem krajobrazowym województwa łódzkiego, pełnią również funkcję akcentów krajobrazowych, stanowiących charakterystyczne punkty orientacyjnei wzbogacając walory estetyczne. Z mostu tramwajowego na rzece Ner rozciąga się także wyraźny ciąg widokowy, podkreślający atrakcyjność tego fragmentu krajobrazu. Do wnętrz krajobrazowych zalicza się m.in. rynek w Kazimierzu oraz wnętrze krajobrazowe Doliny Neru w Lutomiersku (nie oznaczone na załącznikach graficznych).

Ponadto, w Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego wskazano Puczniewski OChK jako obszar objęty formą ochrony przyrody, który ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymaga pogłębionej analizy zasadności jego dalszej ochrony. Jednocześnie w dokumencie jako obszary wskazane do uzupełnienia stanu wiedzy wskazano:

1) Puczniewsko-Grotniki Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego rekomenduje się przeprowadzenie analiz w kierunku weryfikacji istniejącego Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu poprzez wyłączenie enklaw o znaczącym spadku wartości przyrodniczej i zmiana nazwy na Puczniewsko-Grotnicki Obszar Chronionego Krajobrazu;
2) Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Ner, dla którego rekomendowane jest przeprowadzenie analiz w kierunku weryfikacji istniejącego Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu poprzez wyłączenie enklaw o znaczącym spadku wartości przyrodniczej i zmiana nazwy na Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Neru;
3) Archeologiczny „Wioska Lutomiersk" oraz układ przestrzenny z zespołem stodół, wobec którego rekomenduje się analizę w kierunku wzmocnienia obszarowej ochrony prawnej w ramach form ochrony wskazanych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zespół „200-letnich stodół" został również wskazany w omawianym dokumencie jako rekomendowany do ujęcia w rejestrze zabytków nieruchomych.

Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego określa rekomendacje i wnioski dla krajobrazów priorytetowych i form ochrony przyrody, o których mowa w art. 38a ust. 3. pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które zostały przedstawione w poniższych tabelach (wybrano tylko istotne w zakresie planu ogólnego).

Tab.15. Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów dla krajobrazów priorytetowych i form ochrony przyrody na poziomie lokalnym.

Rekomendacje i wnioski	Kod krajobrazu priorytetowego		Puczniewski OChK	Rezerwat przyrody Mianów	Rezerwat przyrody Jodły Oleśnickie
	10-318.19-28	10-318.19.96			
Wytyczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania określających dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian, w tym wytycznych odnośnie nakazów, zakazów, dopuszczeni i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów					
Kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem jako dominującej funkcji przyrodniczej	X				
Dopuszcza się funkcję turystyczną i rolną	X				
Kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem jako dominującej funkcji mieszkaniowo-usługowej i rolniczej		X			
Zakaz eksploatacji torfu	X				
Unikanie wprowadzania nowych budynków oraz innych obiektów ograniczających swobodny przepływ wody w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%	X		X *(dot. tylko krajobrazów o kodach: 10-318.19-28, 10-318.19-78, 10-318.19-119 i 10-318.19-132)*		
Utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania, zgodnie z potrzebą zrównoważonego rozwoju i zasadą kształtowania ładu przestrzennego	X			X *(dot. krajobrazu o kodzie 10.318.19-78 oraz obszarów przylegających do granic rezerwatu przyrody Mianów, położonych w jednostce krajobrazowej 10-318.19-28)*	X *(dot. krajobrazu o kodzie 10-318.19-78 oraz obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie jednostki 10-318.19-78, położonych w jednostkach krajobrazowych 10-318.19-119 i 10-318.19-132)*
Ograniczanie barier przestrzennych oraz wprowadzanie rozwiązań umożliwiających zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych	X		X		
Ograniczanie barier przestrzennych w jednostkach krajobrazowych poza granicami rezerwatu oraz wprowadzanie rozwiązań umożliwiających zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych				X *(dot. krajobrazu o kodzie 10.318.19-78 oraz obszarów przylegających do granic rezerwatu przyrody Mianów, położonych w jednostce krajobrazowej 10-318.19-28)*	X *(dot. krajobrazu o kodzie 10-318.19-78 oraz obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie jednostki 10-318.19-78, położonych w jednostkach krajobrazowych 10-318.19-119 i 10-318.19-132)*
Zachowanie walorów ekspozycji dominant i akcentów krajobrazowych: 1) znajdujących się w granicach krajobrazu, tj. m.in.: a) Most tramwajowy na Nerze w rejonie Kazimierza; b) Kościół i klasztor w Lutomiersku; 2) oraz posiadających przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu, tj. m.in.: a) Zespoły dworskie w Puczniewie i Charbicach Górnych; b) Kościół w Kazimierzu	X				
Niewprowadzanie inwestycji mogących negatywnie wpływać na walory widokowo-kompozycyjne krajobrazu	X	X			
W przypadku realizacji zabudowy należy dążyć do zapewnienia jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej	X		X	X *(dot. obszarów przylegających do granic rezerwatu, położonych w jednostce krajobrazowej 10-318.19-28)*	
Wykluczenie lokalizacji zabudowy przeskalowanej pod względem powierzchni lub wysokości,	X	X	X		

np. wielkopowierzchniowych obiektów usługowych, wielolokalowych budynków mieszkalnych, zespołów osiedlowych, realizowanych w ramach tzw. urbanizacji łanowej i zabudowy rozproszonej (przy czym w krajobrazie o kodzie 10-318.19-28 wyjątkiem są inwestycje celu publicznego z zakresu gospodarki wodnej oraz ściekowej, natomiast w Puczniewskim OChK istniejące układy osiedleńcze lub tereny zastanych podziałów)					
Lokalizacja nowych obiektów zabudowy na zasadzie uzupełnienia wolnych przestrzeni w obszarach zabudowanych z uwzględnieniem zachowania charakterystycznych cech schematu rozplanowania oraz walorów estetyczno-widokowych	X	X	X *(dot. wszystkich krajobrazów w obrębie OCHK za wyjątkiem jednostek z podtypami 2a, 3a, 3b)*		
Niewprowadzanie zabudowy oraz obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatów przyrody	X		X *(dot. tylko krajobrazów o kodach: 10-318.19-28 i 10-318.19-78)*		
Ograniczenie zagospodarowania turystycznego, m.in. poprzez projektowanie infrastruktury turystycznej z uwzględnieniem chłonności turystycznej obszaru	X			X	X *(dot. krajobrazu 10-318.19-78)*
Zachowanie charakterystycznych cech rozplanowania historycznego układu urbanistycznego, w tym sieci dróg, podziałów własnościowych oraz historycznej zabudowy, a także tradycyjnego układu rozłogów pól		X			
Kształtowanie struktur przestrzennych z uwzględnieniem utrzymania dominującej funkcji typowej dla danego podtypu krajobrazu, zgodnie z potrzebą zrównoważonego rozwoju i zasadą kształtowania ładu przestrzennego			X		
Dopuszcza się funkcje: mieszkaniową, zagrodową, rolniczą, usługową i letniskową, jedynie poza dolinami rzek, ekstensywnie użytkowanymi łąkami, zwartymi kompleksami leśnymi (terenami oznaczonymi w ewidencji gruntów jako Ls i Lz), ale z uwzględnieniem istniejących układów osiedleńczych i terenów zastanych podziałów			X		
Zachowanie i kształtowanie właściwych powiązań przestrzenno-funkcjonalnych pomiędzy głównymi elementami kompozycyjnymi założenia przestrzennego		X			
Zachowanie i odpowiednie kształtowanie walorów ekspozycyjnych dominant i akcentów krajobrazowych		X			
Niewprowadzanie inwestycji mogących negatywnie wpływać na walory widokowo-kompozycyjne OChK			X		
Zakaz realizacji inwestycji mogących negatywnie wpływać na walory widokowo-kompozycyjne rezerwatu przyrody				X *(dot. obszarów przylegających do granic rezerwatu, położonych w jednostce krajobrazowej 10-318.19-28)*	
Ograniczanie zagospodarowania turystycznego, zwłaszcza w rejonie rezerwatu przyrody. Projektowanie inwestycji z uwzględnieniem chłonności turystycznej obszaru. Wprowadzanie rozwiązań mających na celu skuteczne kanalizowanie ruchu turystycznego			X *(dot. tylko krajobrazów o kodach: 10-318.19-28 i 10-318.19-78)*	X *(dot. krajobrazu o kodzie 10.318.19-78 oraz obszarów przylegających do granic rezerwatu przyrody Mianów, położonych w jednostce krajobrazowej 10-318.19-28)*	
Parametry i wskaźniki zagospodarowania terenu, maksymalna i minimalna intensywność zabudowy jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej, minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej					
Intensywność zabudowy w nawiązaniu do parametrów i wskaźników charakterystycznych dla poszczególnych elementów jednostek osadniczych w obrębie krajobrazu, odpowiednio do funkcji		X			

wiodącej terenu oraz rodzaju zabudowy					
Wysokość zabudowy zaplecznej nie większa niż zabudowy frontowej		X			
W przypadku realizacji zabudowy należy dążyć do zapewnienia jak największego udziału powierzchni biologicznie czynnej		X			
Określanie warunków działalności usługowej, w tym handlowej, w szczególności maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalnej liczby					
Lokalizowanie nowych obiektów usługowych wymaga dostosowania obiektu w zakresie sposobu sytuowania, skali, proporcji i formy architektonicznej odpowiednio do kontekstu krajobrazowego	X	X	X *(dot. wszystkich krajobrazów w obrębie OCHK za wyjątkiem jednostek z podtypami 2a, 3a, 3b)*		
Zaleca się lokalizowanie usług w oparciu o adaptację istniejącej zabudowy		X			
Nie dopuszcza się lokalizacji obiektów usług i handlu o dużej powierzchni zainwestowania i/lub kubaturze (czyli znacząco przekraczających wartości parametrów charakterystycznych dla zabudowy historycznej, takich jak wielkość działki, powierzchnia terenu utwardzonego i/lub zabudowanego, szerokość, wysokość)		X			
Wytyczne odnośnie określania walorów ekspozycji w szczególności elementów takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe oraz zasad ich ochrony i kształtowania, w tym nakazów, zakazów, dopuszczeni i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu teren					
Zachowanie i kształtowanie punktów widokowych na elementy cenne ekspozycyjnie - dolinę Neru oraz na panoramy miejscowości, dominanty i akcenty o charakterze pozytywnym, mające przedpole ekspozycji w granicach krajobrazu, z wykorzystaniem naturalnych uwarunkowań ukształtowania powierzchni	X				
Ograniczenie skali zabudowy i zasięgu jej rozprzestrzeniania się oraz zacierania granic między obszarami zabudowy a terenami otwartymi i leśnymi	X	X	X		
Niewprowadzanie elementów naruszających walory widokowe, w tym zabudowy dysharmonijnej, ograniczającej lub przesłaniającej otwarcia widokowe (m.in. w odniesieniu do elementów wymienionych w części A jako walory estetyczno-widokowe)	X	X			
Nielokalizowanie zabudowy w przedpolu ekspozycji i konieczność przeprowadzenia każdorazowo analizy wpływu inwestycji na walory widokowo-kompozycyjne umożliwiającej podjęcie decyzji w sprawie lokalizacji oraz określenia warunków realizacji, minimalizujących niekorzystny wpływ inwestycji na walory widokowo-kompozycyjne. Ograniczenie lokalizacji obiektów dysharmonijnych mogących negatywnie wpływać na ekspozycję rezerwatu przyrody, m.in. obiektów kubaturowych, farm wiatrowych, masztów telefonii komórkowej				X *(dot. obszarów przylegających do granic rezerwatu, położonych w jednostce krajobrazowej 10-318.19-28)*	

Źródło: Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego, Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, kwiecień 2025 r., Łódź.

Tab.16. Rekomendacje i wnioski w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu dla krajobrazów priorytetowych i form ochrony przyrody.

Rekomendacje i wnioski	Kod krajobrazu priorytetowego		Puczniewski OChK	Rezerwat przyrody Mianów	Rezerwat przyrody Jodły Oleśnickie
	10-318.19-28	10-318.19.96			
Rozpoczęcie, kontynuacja lub zaniechanie różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej					
Kontynuacja odpowiednio funkcji mieszkalno-usługowej i zagrodowej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w tym ochrony krajobrazu		X			
Kontynuacja prowadzenia racjonalnej gospodarki rolnej oraz rozwój rolnictwa zrównoważonego (m.in. ekstensywnego i ekologicznego)	X	X		X *(dot. obszarów przylegających do granic rezerwatu, położonych w jednostce krajobrazowej 10-318.19-28)*	

Utrzymanie naturalnego charakteru łąkowego.	X				
Zachowanie trwałych użytków zielonych, nieprzekształcanie ich na grunty orne, zwłaszcza na terenach mokradłowych	X		X *(dot. wyłącznie krajobrazu o kodzie: 10-318.19-28)*	X *(dot. obszarów przylegających do granic rezerwatu, położonych w jednostce krajobrazowej 10-318.19-28)*	X *(dot. krajobrazu o kodzie 10-318.19-78 oraz obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie jednostki 10-318.19-78, położonych w jednostkach krajobrazowych 10-318.19-119 i 10-318.19-132)*
Kontynuacja funkcji turystycznej, rekreacyjnej i zdrowotnej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w tym ochrony krajobrazu	X				
Zachowanie i odnowienie drzewostanu leśnego			X		
Ograniczanie presji urbanizacyjnej na tereny leśne w celu wprowadzania nowych funkcji niezwiązanych z gospodarką leśną (m.in. funkcja rolnicza, zabudowa mieszkaniowo-letniskowa, eksploatacja złóż)			X *(dot. wyłącznie krajobrazów o kodach: 10-318.19-49, 10-318. 19-78, 10-318.19-129)*		
Kontynuacja funkcji rekreacyjnej i zdrowotnej z uwzględnieniem chłonności obszaru oraz zasad zrównoważonego rozwoju, w tym ochrony krajobrazu (wszystkie krajobrazy w obrębie analizowanego OChK)			X		
Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialne					
Zachowanie czytelności charakterystycznych cech schematów rozplanowania struktur przestrzennych		X			
Konieczność podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych					
Utrzymanie funkcji krajobrazowych (uzupełniających) korytarzy ekologicznych: Dolina Bzury-Neru oraz lokalnych korytarzy ekologicznych – Doliny Neru i Puczniewsko-Grotnicki, zapewniający ciągłość przyrodniczą celem zapobiegania powstawania barier oraz ich fragmentacji przy lokalizacji zabudowy, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej	X	X	X		

Źródło: Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego, Biuro Planowania Regionalnego Województwa Łódzkiego, kwiecień 2025 r., Łódź.

Atrakcyjność gminy zwiększa jej położenie na trasie szlaków turystycznych takich jak:

1) Szlak Okrężny Wokół Łodzi (szlak pieszy),
2) Łódzka Magistrala Rowerowa N-S (szlak rowerowy),
3) szlak rowerowy relacji: Kazimierz - Charbice Dolne – Szydłów;
4) szlak konny im. majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”.
5) szlak samochodowy Zamków,
6) szlak samochodowy Frontu Wschodniego 1914-1918.

2.12. ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

2.12.1. ZABYTKI NIERUCHOME

Tab.17. Wykaz zabytków nieruchomych występujących na terenie gminy Lutomiersk.

Lp.	Obręb	Obiekt	Adres	Nr ewid. działki	Datowanie	Gminna Ewidencja Zabytków	Wojewódzka Ewidencja Zabytków	Rejestr zabytków nieruchomych (nr i data wpisu)
1.	Lutomiersk	dom	ul. Dąbrowskiego 4	533, 534	lata 20-te XX w.	X	X	
2.	Lutomiersk	dom	ul. Głowackiego 9/9a	457, 458	1891 r.	X	X	
3.	Lutomiersk	dom	ul. Kilińskiego 15	395, 396	2 poł. XIX w.	X	X	
4.	Lutomiersk	Klasztor Reformatów, ob. Salezjanów, w zespole klasztornym	ul. Kopernika 3	184	1650 r.	X		X (nr 37 z 28.08.1967 r., A/271 (Sieradz) z 28.08.1967 r.)
5.	Lutomiersk	kościół klasztorny Salezjanów pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, dawny klasztor reformatów	ul. Kopernika 3	184	1650 r.	X		X (nr 36 z 28.08.1967 r., A/270 (Sieradz) z 28.08.1967 r.)
6.	Lutomiersk	dzwonnica w zespole kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Szkaplerznej	ul. Kościuszki 5	564	1780 r.	X		X (nr 39 z 28.08.1997 r., A/273 z 28.08.1967 r.)
7.	Lutomiersk	kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w zespole kościoła parafialnego	ul. Kościuszki 5	564	1775-1781 r.	X		X (nr 38 z 28.08.1967 r. A/272 (Sieradz) z 28.08.1967 r.)
8.	Lutomiersk	cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	ul. Kościuszki 5	564	data erygowania parafii XV w.	X		
9.	Lutomiersk	dom	ul. Kościuszki 7	582	2 poł. XIX w.	X		
10.	Lutomiersk	dom	ul. Kościuszki 44/44B	788/1, 788/2	poł. XX w.	X		
11.	Lutomiersk	dom	ul. Moniuszki 1/1a	544, 659	2 poł. XX w.	X	X	
12.	Lutomiersk	dom parafialny ob. dom w zespole kościoła parafialnego	ul. 3 Maja 2	565/1	1791 r.	X		
13.	Lutomiersk	dworek ob. dom wielorodzinny	ul. 3 Maja 20	192/3	lata 20-te XIX w.	X		
14.	Lutomiersk	most tramwajowy	na rzece Ner	158	1930 r.	X		
15.	Lutomiersk	park podworski	ul. 3 Maja 20	-	-	X	X	
16.	Lutomiersk, Kazimierz, Mirosławice	historyczny układ przestrzenny linii tramwajów podmiejskich łódzkich wąskotorowych elektrycznych kolei dojazdowych Łódź-Konstantynów Łódzki-Lutomiersk, później linii nr 43 w granicach gminy Lutomiersk	Mirosławice, Kazimierz, Lutomiersk	119/1 (obręb Mirosławice) 345/2 (obręb Kazimierz) 186, 158, 159, 309/2. 309/1, 348, 342/1, 342/2 (obręb Lutomiersk)	1929 r. – 1931 r.	X		

17.	Babice	dom	Babice 65	196	początek XX w.	X		
18.	Babice	cmentarz ewangelicki, ob. cmentarz nieczynny	Babice, przy posesji 65 c	201	2 poł. XIX w.	X	X	
19.	Babiczki	willa podmiejska	ul. Klonowa 22 (dawniej Babiczki 10)	44/6	XX w.	X		
20.	Babiczki	dom	ul. Klonowa 33 (dawniej Babiczki 12)	20/6	lata 20-te XX w.	X		
21.	Bechcice-Kolonia	cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej, ob. cmentarz nieczynny	za posesją Bechcice-Kolonia 22	północna część dz. nr 156	po 1914 r.	X	X	
22.	Bechcice-Kolonia	cmentarz ewangelicki ob. cmentarz nieczynny	za posesją Bechcice-Kolonia 22	południowa część dz. nr 156	XIX w.	X	X	
23.	Charbice Dolne	dom	Charbice Dolne 24	102	XIX/XX w.	X		
24.	Charbice Górne	dwór w zespole dworsko-parkowym, ob. pustostan	Charbice Górne 1	226	ok. 1830 r., rozbudowany w 1 poł. XIX w.	X	X	
25.	Charbice Górne	park w zespole dworsko-parkowym	Charbice Górne 1	226	-	X	X	
26.	Charbice Górne	dwojaki ob. dom w d. zespole folwarcznym	Charbice Górne 2	225/2	2 poł. XIX w.	X		
27.	Charbice Górne	czworaki ob. dom w d. zespole folwarcznym	Charbice Górne 6	229/7	2 poł. XIX w.	X	X	
28.	Florentynów	cmentarz ewangelicki ob. cmentarz nieczynny	-	58	2 poł. XIX w.	X	X	
29.	Jerwonice	dom	Jerwonice 157 (dawniej Jerwonice 11)	306	XIX/XX w.	X		
30.	Jerwonice	kapliczka	przy posesji nr 151	308	1909 r.	X		
31.	Kazimierz	dom ob. Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr Urszulanek SJK	ul. Kilińskiego 50	259	pocz. XX w.	X		
32.	Kazimierz	kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela w granicach: trwałego ogrodzenia przykościelnego	Plac Kościuszki 8	485	1902-1914 r.	X		X (nr A/383 z 01.06.1992 r.)
33.	Kazimierz	ogrodzenie w zespole kościoła paraf. pw. Św. Jana Chrzciciela	Plac Kościuszki 8	484	1904-1914 r.	X	X	
34.	Kazimierz	dom	ul. Paderewskiego 7	352	XIX/XX w.	X		
35.	Kazimierz	dom	ul. Promyka 26	524	XIX/XX w.	X		
36.	Kazimierz	dom z bramą przejazdową*	ul. Sienkiewicza 9	491/1	pocz. XX w.	X	X	
37.	Kazimierz	dom	ul. Sienkiewicza 10	483	pocz. XX w.	X		
38.	Kazimierz	dom	ul. Słowackiego 8	444	pocz. XX w.	X		

39.	Kazimierz	dom	ul. Słowackiego 9	457	pocz. XX w.	X	X	
40.	Kazimierz	cmentarz rzymskokatolicki z ogrodzeniem	ul. 3-go Maja	92	2 poł. XIX w.	X	X	
41.	Kazimierz	kaplica grobowa rodziny Kostaneckich w zespole cmentarza parafialnego	ul. 3-go Maja	92	2 poł. XIX w.	X		
42.	Kazimierz	zajazd ob. mieszkanie z funkcją handlową/dom	ul. 3-go Maja 16	358	1927 r.	X	X	
43.	Kazimierz	dom	ul. 3-go Maja 18	357	koniec XIX w.	X	X	
44.	Kazimierz	zespół stodół drewnianych	rejon ul. Polna i ul. Sienkiewicza	149, 210, 135	od pocz. XX w. po lata 60-te XX w.	X	X	
45.	Kazimierz	kapliczka	ul. Sienkiewicza przy posesji 14 (przeniesiony sprzed posesji przy ul. Sienkiewicza nr 10)	209	1887 r. (zmiana lokalizacji w 2013 r.)	X		
46.	Malanów	relikt dworu w zespole dworsko-parkowym (piwnica)	na wschód od placu zabaw	304/4	I poł. XIX w.	X		X (nr A/150/274 z 28.08.1967 r.)
47.	Malanów	kapliczka w zespole dworsko-parkowym	na południe od placu zabaw	304/4	XIX/XX w.	X		
48.	Malanów	park	na wschód od drogi z Charbic Dolnych do Malanowa, zaraz za stawem z wyspą	258, 259/5, 304/4	XVII w.			X (nr 240/P.VII.21/1 z 30.01.1950 r.; nr 1 z 13.09.1976 r.)
49.	Mikołajewice	cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	Mikołajewice 32	183	data erygowania parafii XVI w.	X		
50.	Mikołajewice	kościół parafialny pw. Narodzenia NMP oraz Świętych Piotra i Pawła w zespole kościoła parafialnego	Mikołajewice 32	183	1711-1720 r., rozbudowa (kaplica 1774 r., kaplica 1880 r.)	X		X (nr A/43/275 z 25.07.1967 r.)
51.	Mikołajewice	plebania w zespole kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP oraz Świętych Piotra i Pawła	Mikołajewice 32	138	1908 r.	X	X	
52.	Mikołajewice	cmentarz rzymskokatolicki	-	113	ok. 1880 r.	X	X	
53.	Mikołajewice	dwór	Mikołajewice 33	129	XVIII w.	X	X	
54.	Prusinowice	dom	Prusinowice 38	275	1927 r.	X		
55.	Prusinowice	dom ob. pustostan	Prusinowice 45	148	poł. XX w.	X		
56.	Prusinowice	dom	Prusinowice 54	228	XIX/XX w.	X		
57.	Puczniew	cmentarz ob. nieczynny	Jerwonice	99/1, 99/2	XVIII-XIX w.	X	X	

58.	Puczniew	dom	Puczniew 5	73/3	2 poł. XIX w.	X		
59.	Puczniew	stajnia ob. pustostan w dawnym zespole folwarcznym	Puczniew 57	189/3	1912 r.	X		
60.	Puczniew	cmentarz choleryczny ob. cmentarz nieczynny	w pobliżu posesji Puczniew 75	206	1883 r.	X	X	
61.	Puczniew	kapliczka	naprzeciwko posesji Puczniew 75	194/3	1896 r.	X		
62.	Puczniew	cmentarz ewangelicki ob. cmentarz nieczynny	-	92/1	II poł. XIX w.	X	X	
63.	Puczniew	park	-	186/12	XIX w.	X		X (nr A/293 z 20.08.1977 r.; nr 7 z 20.08.1977 r.)
64.	Stanisławów Nowy	cmentarz ewangelicki ob. cmentarz nieczynny	obok posesji Stanisławów Nowy 21	67	II poł. XIX w.	X	X	
65.	Stanisławów Stary	dom nr 1B	Stanisławów Stary 1B	2/1	pocz. XX w.	X		
66.	Stanisławów Stary	dom nr 20	Stanisławów Stary 20	124	XIX/XX w.	X		
67.	Szydłów	dom ob. budynek gospodarczy	Szydłów 7	393	XX w.	X		
68.	Szydłów	dom	Szydłów 8	496	pocz. XX w,	X		
69.	Szydłów	dwór ob. budynek mieszkalny w zespole dworsko-parkowym	Szydłów 105	309/1	pocz. XX w.	X		
70.	Szydłów	park	-	306/7, 305/30	XIX w.	X		X (nr A/6/292 z 20.08.1977 r.)
71.	Trupianka Orzechów	dom	Orzechów 35	198	XIX/XX w.	X		
72.	Trupianka Orzechów	dom (chałupa)	Orzechów 37	251/1, 223	koniec XIX w.	X	X	
73.	Zofiówka	park podworski	-	9, 8/8, 8/13, 8/15	II poł. XIX w.	X		X (nr A/377 z 18.02.2019 r.)
74.	Wrząca	cmentarz parafii Lutomiersk, rzymskokatolicki z bramą i ogrodzeniem	ul. Piłsudskiego/Brzozowa	276	poł. XIX w.	X	X	

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Zarządzenie Nr 255/23 Burmistrza Miasta i Gminy Lutomiersk z dnia 25 października 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Lutomiersk; Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych woj. łódzkiego (stan na dzień 1 kwietnia 2026 r.), Narodowy Instytut Dziedzictwa; Wykaz obiektów figurujących w wojewódzkiej ewidencji zabytków nieruchomych położonych na terenie gminy Lutomiersk (dane przekazane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi pismem znak: WUOZ-ZRR.1331.43.2025.KK z dn. 08.09.2025 r.).

**Zgodnie z informacją przekazaną przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi uzyskano zgodę na wyłączenie obiektu z gminnej ewidencji zabytków (pismo z 24.01.2024 r. WUOZ-ZRR.5133.81.2023.EC), wobec czego przeprowadzona zostanie procedura wyłączenia obiektu również z wojewódzkiej ewidencji zabytków.*

2.12.2. ZABYTKI RUCHOME

Tab.18. Wykaz zabytków ruchomych występujących na terenie gminy Lutomiersk.

Lp.	Lokalizacja	Obiekt	Liczba obiektów w rejestrze zabytków ruchomych	Liczba obiektów w ewidencji zabytków
1.	ul. Kościuszki 5 Lutomiersk	kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej	18	50
2.	ul. Klasztorna 1 Lutomiersk	kościół oo. Salezjanów p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	19	40
3.	Lutomiersk	cmentarz rzymskokatolicki	-	19
4.	pl. Kościuszki 8, Kazimierz	kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela	8	9
5.	Kazimierz	cmentarz rzymskokatolicki	-	1
6.	Mikołajewice 32	kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP i św. św. Piotra i Pawła	51	18

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Wykaz statystyczny zabytków ruchomych na terenie gminy Lutomiersk udostępniony przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi pismem znak WUOZ-ZRR.1331.43.2025.KS.KK z dn. 19.08.2025 r.

2.12.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Tab.19. Stanowiska archeologiczne występujące na terenie gminy Lutomiersk.

Lp.	Miejscowość	Nr arkusza AZP	Nr stanowiska na obszarze AZP	Nr stanowiska w miejscowości	Funkcja	Kultura	Chronologia
1.	Lutomiersk	66-49	25	1	osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
					cmentarzysko szkieletowe	polska	wczesne średniowiecze (X-XI w.)
					cmentarz żydowski	-	okres nowożytny (XVIII-XIX w.)
2.	Lutomiersk (Lutomiersk- Koziówki)	66-49	28,29,30	3, 19, 20	osada	-	mezolit
					ślad osadniczy	ceramika sznurowana	neolit
					ślad osadniczy	pucharów lejkowatych	neolit
					osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	III-V w. okres epoki brązu
					osada	pomorska	okres lateński
					osada	przeworska	okres lateński
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osada	-	IX-XIII w.
					ślad użytkowania	-	XVI-XIX w.
3.	Lutomiersk (przybliżona lokalizacja)	66-49	21	11	ślad osadniczy	ceramika sznurowana	neolit
4.	Lutomiersk (Chomontkowo przybliżona lokalizacja)	66-49	22	12	cmentarzysko	łużycka	okres halsztacki
5.	Lutomiersk	66-49	24	13	pracownia garncarska	-	XVII-XVIII w.
6.	Lutomiersk (obecnie obręb Kazimierz)	66-49	35	14	osada	przeworska	okres lateński
					osada	polska	wczesne średniowiecze
					osada	polska	późne średniowiecze
7.	Lutomiersk	66-49	34	15	osada	polska	późne średniowiecze
8.	Lutomiersk*	66-49	18	16	ślad osadniczy	-	neolit
9.	Lutomiersk*	66-49	19	17	ślad osadniczy	ceramika sznurowana	neolit

10.	Lutomiersk*	66-49	20	18	ślad osadniczy	polska	1755 r.
11.	Lutomiersk (Lutomiersk-Koziówki)	66-49	31	21	osada	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					osada	-	XII-XIII w.
12.	Lutomiersk (ul. Kątna)	66-49	84	22	osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
					osada	polska	XII-XIII w.
					dwór	polska	XV-XVIII w.
13.	Lutomiersk (pl. Bartłomieja)	66-49	85	23	osada	łużycka	epoka brązu
					kościół	-	XIV/XV-XVIII w.
					cmentarz przykościelny	-	XIV/XV-XVIII w.
14.	Lutomiersk	66-49	87	24	osada	łużycka	V w. okres epoki brązu
					dwór	-	XVIII-XX w.
15.	Lutomiersk	66-49	88	25	zamek	polska	XVI w.
					kościół i klasztor	polska	XVII w.
16.	Lutomiersk	66-49	91	26	ślad osadniczy	-	epoka kamienia
					ślad osadniczy	pucharów lejkowatych	neolit
					osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	XVII-XVIII w.
17.	Lutomiersk	66-49	92	27	ślad osadniczy	trzciniecka	-
					ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
18.	Lutomiersk	66-49	95	28	miasto lokowane	-	XIII-XX w.
19.	Lutomiersk	66-49	96	29	kościół stary	-	poł. XV w.
					kościół nowy	-	XVIII-XX w.
					cmentarz przykościelny	-	XV-XIX w.
20.	Lutomiersk	66-49	97	30	osada	łużycka	-
					miasto lokowane	-	średniowiecze/nowożytność
21.	Lutomiersk	67-49	100	31	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osada	-	XVII-XIX w.
22.	Lutomiersk	67-49	105	32	osada	-	XVI-XVII w.
23.	Lutomiersk-Wrząca (obecnie obręb Wrząca)	66-49	26	1	cmentarzysko	łużycka	III-IV w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
24.	Lutomiersk-Wrząca	66-49	27	2	ślad osadniczy	ceramika sznurowana	neolit
25.	Lutomiersk-Wrząca (obecnie obręb Wrząca)	66-49	86	3	osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu/okres halsztacki
					ślad osadniczy	-	X-XI w.
26.	Adolfów	66-49	58	1	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
27.	Antoniew*	66-49	17	1	osada	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
28.	Apolonia*	67-49	17	1	skarb	-	wczesne średniowiecze
29.	Babiczki Duże	66-50	7	1	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
30.	Babiczki	66-50	8	1	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
31.	Babiczki (zlokalizowane w obrębie Babice i Babiczki)	66-49	36	2	-	-	-
32.	Bechcice	67-50	104	1	ślad osadniczy	-	średniowiecze

33.	Bechcice*	67-50	53	2	cmentarzysko	pomorska	HaD (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
34.	**Bechcice[7]**	**67-50**	**70**	**3**	**cmentarzysko**	**-**	**pradzieje**
35.	Bechcice*	67-50	69	4	cmentarzysko	przeworska	okres wpływów rzymskich
36.	Bechcice	67-50	105	5	ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
					ślad osadniczy	-	XVI-XVII w.
37.	Bechcice	67-50	106	6	osada	łużycka	okres halsztacki
					osada	-	XVI-XVII w.
38.	Bechcice	67-50	55	7	ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
39.	Bechcice	67-50		8	ślad osadniczy	-	-
40.	Charbice Dolne*	66-49	17	1	osada	łużycka (IV)	epoka brązu
41.	Charbice Dolne	66-48	48	2	osada	łużycka	epoka brązu
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
42.	Charbice Dolne	66-49	49	3	osada	łużycka	epoka brązu
43.	Charbice Górne	66-48	23	1	osada	-	XV w.
					osada	-	nowożytność
44.	Charbice Górne	66-48	24	2	ślad osadnictwa	-	-
					ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osada	-	XV wiek
					osada	-	nowożytność
45.	Charbice Górne	66-48	14	3	młyn	-	nowożytność
46.	Czołczyn*	66-49	7	1	ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
47.	Czołczyn*	66-49	6	2	osada	-	późny okres lateński
48.	Czołczyn	66-49	41	3	osada	pomorska	okres halsztacki
					cmentarzysko	pomorska	okres halsztacki
					ślad osadniczy	-	XV-XVII w.
					folwark	-	późne średniowiecze - nowożytność/XV-XIX w.
49.	Czołczyn	66-49	42	4	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	nowożytność
50.	Czołczyn	66-49	76	5	osada	łużycka	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
51.	Czołczyn	66-49	77	6	osada	łużycka	okres halsztacki (środkowa faza)
					osada	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
52.	Czołczyn	66-49	78	7	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
53.	Czołczyn	66-49	79	8	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
54.	Czołczynek	66-49	8	1	osada	łużycka	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
55.	Czołczynek	66-49	9	2	osada	łużycka	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
56.	Dziektarzew	67-49	41	1	osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
57.	Dziektarzew	67-49	42	2	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					cmentarzysko	przeworska	okres wpływów rzymskich
58.	Dziektarzew	67-49	43	3	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	nowożytność
59.	Dziektarzew	67-49	44	4	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki

[7] Stanowisko wpisane do Rejestru Zabytków Archeologicznych pod nr 598-IV-46 decyzją z dnia 11 czerwca 1953 r.

60.	Dziektarzew	67-49	45	5	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
61.	Dziektarzew	67-49	46	6	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
62.	Dziektarzew	67-49	80	7	osada	trzciniecka	epoka brązu
					ślad osadniczy	XV-XVI w.	XV-XVI w.
63.	Dziektarzew*	67-49	85	8	cmentarzysko	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
64.	Dziektarzew	67-49	99	8	osada	-	XV-XVI w.
					osada	-	XVII-XIX w.
65.	Dziektarzew	67-49	101	10	osada	-	XVII-XIX w.
66.	Dziektarzew	67-49	102	11	ślad osadniczy	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					osada	-	XVII-XIX w.
67.	Dziektarzew	67-49	103	12	ślad osadniczy	-	XV-XVI w.
					osada	-	XVII-XIX w.
68.	Dziektarzew	67-49	114	13	osada	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
69.	Florentynów	67-50	20	1	ślad osadniczy	-	neolit
					ślad osadniczy	łużycka	IV w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
70.	Franciszków	65-48	71	1	ślad osadniczy	-	nowożytność
71.	Jerwonice*	66-48	55	1	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
72.	Jerwonice	66-48	58	4	osada	-	-
					osada	-	XV w.
73.	Jerwonice	66-48	59	5	osada	-	XV w.
74.	Jerwonice	66-48	61	6	ślad osadniczy	-	-
					osada	-	XV w.
75.	Jerwonice	66-48	62	7	cmentarzysko	pomorska	HaD (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
76.	Jeziorko	66-48	11	1	osada	pucharów lejkowatych	neolit
					osada	trzciniecka	III w. okres epoki brązu
					cmentarzysko	trzciniecka-łużycka	III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	przeworska	okres lateński
					dwór	-	nowożytność
77.	Kazimierz*	66-49	12	1	ślad osadniczy	-	mezolit
					ślad osadniczy	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
78.	Kazimierz*	66-49	13	2	ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
79.	Kazimierz	66-49	14	3	osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	-	XV-XV w.
					relikty osadnictwa miejskiego	-	XVI-XVII w.
80.	Kazimierz*	66-49	15	4	ślad osadniczy	łużycka	V w. okres epoki brązu
81.	Kazimierz	66-49	53	5	ślad osadniczy	-	XIII wiek
					osada	-	XV/XVI w.
82.	Kazimierz	66-49	54	6	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	nowożytność
83.	Kazimierz (zlokalizowane w obrębach Kazimierz i Zdziechów)	66-49	55	7	ślad osadniczy	-	epoka kamienia
					osada/osady	trzciniecka	III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu

					osada	pomorska	okres halsztacki - późny okres lateński
					osada	przeworska	okres lateński - okres wpływów rzymskich
					osada	-	IX/X – XII/XIII w.
					osada	-	XVII-XVIII w.
					gospodarstwo/kuźnia	-	XIX/XX w.
					okopy	-	I Wojna Światowa
84.	Kazimierz	66-49	56	8	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
					osada	łużycka	V w. okres epoki brązu - HaD (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osada	-	IX/X w.
					punkt osadniczy	-	późne średniowiecze
85.	Kazimierz	66-49	57	9	ślad osadniczy	-	pradzieje
					punkt osadniczy	-	późne średniowiecze
86.	Kazimierz*	66-49	10	10	ślad osadniczy	łużycka	IV w. okres epoki brązu
87.	Kazimierz*	66-49	11	11	osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
88.	Kazimierz	66-49	16	12	ślad osadniczy	-	neolit
					osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
					cmentarzysko	pomorska	okres halsztacki
89.	Kazimierz	66-49	92	13	ślad osadniczy	pucharów lejkowatych	neolit
					ślad osadniczy	ceramiki sznurowanej	neolit
					ślad osadniczy	grupa linińska	neolit – wczesna epoka brązu
					osada	trzciniecka	III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	III-V w. okres epoki brązu
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osad	-	XII-XIV w.
90.	Kazimierz	66-49	81	14	osada	łużycka	V w. okres epoki brązu
91.	Kazimierz	66-49	94	15	kościół stary	-	poł. XIII-XIX w.
					cmentarz przykościelny	-	XIII-XVIII w.
92.	Kazimierz	66-49	83	16	ślad osadniczy	-	neolit/wczesna epoka brązu
					ślad osadniczy	przeworska	-
93.	Kazimierz	66-49	95	17	osada	-	XI-XVI w.
94.	Kolonia Bechcice (Biłgoraj)	66-49	33	1	ślad osadniczy	-	neolit
					osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
					osada	pomorska	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza) -okres lateński
					osada	przeworska	okres lateński
					cmentarzysko/kurhan	przeworska	okres wpływów rzymskich
95.	Kolonia Bechcice	66-49	19	2	cmentarzysko	pomorska	HaD (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
96.	Kolonia Bechcice	66-49	90	3	osada	łużycka	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
97.	Kolonia Bechcice	67-50	101	4	ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
98.	Kolonia Bechcice	67-50	102	5	ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
					ślad osadniczy	-	XVI-XVII w.
99.	Kolonia Bechcice	67-50	103	6	ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
					ślad osadniczy	-	XVI-XVII w.
100.	Kolonia Bechcice	66-49	89	7	ślad osadniczy	-	nowożytność

101.	Kolonia Bechcice	66-49	99	8	osada	łużycka	epoka brązu
102.	Kolonia Bechcice	67-49	116	9	ślad osadniczy	łużycka	-
					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
103.	Kolonia Brunów (obecnie obręb Zdziechów)*	66-49	2	1	ślad osadniczy	-	mezolit-neolit
104.	Kolonia Brunów (obecnie obręb Zdziechów)	66-49	68	2	osada	łużycka	epoka brązu
105.	Kolonia Brunów (obecnie obręb Zdziechów)	66-49	69	3	osada	łużycka	epoka brązu
106.	Kolonia Brunów (obecnie obręb Zdziechów)	66-49	70	4	osada	-	średniowiecze
					ślad osadniczy	-	nowożytność
107.	Kolonia Brunów (obecnie obręb Zdziechów)	66-49	71	5	osada	łużycka	epoka brązu
108.	Kolonia Brunów (obecnie obręb Zdziechów)	66-49	72	6	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
109.	Kolonia Brunów (obecnie obręb Zdziechów)	66-49	73	7	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
					osada	-	późne średniowiecze
110.	Kolonia Brunów (obecnie obręb Albertów)	66-49	74	8	ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
111.	Kolonia Jerwonice	66-48	60	1	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
112.	Kolonia Mirosławice	66-49	36	1	osada	-	wczesne średniowiecze
113.	Kolonia Mirosławice	66-49	37	2	osada	przeworska	późny okres lateński
					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
114.	Malanów	65-49	28	1	dwór	-	późne średniowiecze/nowożytność
115.	Malanów	65-49	30	2	ślad osadniczy	-	nowożytność
116.	Malanów	65-49	31	3	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	nowożytność
117.	Malanów	65-49	32	4	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osada	-	nowożytność
118.	Malanów	65-49	33	5	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	nowożytność
119.	Malanów	65-49	62	6	ślad osadniczy	-	nowożytność
120.	Mianów*	65-48	26	2	skarb monet	-	XIII w.
121.	Mianów	65-48	32	8	ślad osadniczy	-	nowożytność
122.	Mianów	65-48	33	9	ślad osadniczy	-	nowożytność
123.	Mianów	65-48	34	10	ślad osadniczy	-	nowożytność
124.	Mianów	65-48	35	11	ślad osadniczy	-	nowożytność
125.	Mianów	65-48	36	12	ślad osadniczy	-	nowożytność
126.	Mianów	65-48	37	13	ślad osadniczy	-	nowożytność
127.	Mikołajewice* (na polu J. Doracińskiego w 1893 r.)	67-49	81	1	skarb	-	wczesne średniowiecze
128.	Mikołajewice	67-49	82	2	ślad osadniczy	-	epoka kamienia
					osada	łużycka	okres halsztacki
129.	Mikołajewice	67-49	56	3	osada	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowieczne
130.	Mikołajewice	67-49	58	4	osada	-	wczesne średniowiecze

131.	Mikołajewice	67-49	57	5	osada	przeworska	późny okres lateński
					osada	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
132.	Mikołajewice (Kolonia Mikołajewice 1)	67-49	1	6	osada	-	nowożytność
133.	Mikołajewice (Kolonia Mikołajewice 2)	67-49	2	7	osada	łużycka	epoka brązu
					ślad osadniczy	-	nowożytność
134.	Mikołajewice (Kolonia Mikołajewice 3)	67-49	3	8	osada	łużycka	epoka brązu
					ślad osadniczy	-	nowożytność
135.	Mikołajewice (Kolonia Mikołajewice 4)	67-49	4	9	ślad osadniczy	-	neolit/wczesna epoka brązu
					osada	łużycka	epoka brązu
136.	Mikołajewice (Kolonia Mikołajewice 5)	67-49	5	10	osada	łużycka	epoka brązu
					ślad osadniczy	-	nowożytność
137.	Mikołajewice (kolonia Mikołajewice 6)	67-49	6	11	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
138.	Mikołajewice (Kolonia Mikołajewice 7)	67-49	7	12	ślad osadniczy	-	pradzieje
139.	Mikołajewice	67-49	88	13	ślad osadniczy	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	-	XII-XIII w.
140.	Mikołajewice	67-49	94	14	ślad osadniczy	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	-	XVII-XIX w.
141.	Mikołajewice	67-49	95	15	ślad osadniczy	pucharów lejkowatych	neolit
					ślad osadniczy	-	XV-XVI w.
142.	Mikołajewice	67-49	96	16	ślad osadniczy	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	-	XV-XVI w.
					ślad osadniczy	-	XVII-XIX w.
143.	Mikołajewice	67-49	98	17	ślad osadniczy	-	XVII w.
144.	Mikołajewice	67-49	104	18	ślad osadniczy	-	epoka kamienia/epoka brązu
					ślad osadniczy	-	XVI-XVII w.
145.	Mikołajewice	67-49	90	19	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	XII-XIII w.
146.	Mirosławice*	66-49	4	1	cmentarzysko	łużycka	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
147.	Mirosławice	66-49	22	2	osada	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
148.	Mirosławice	66-49	23	3	ślad osadniczy	-	pradzieje
					osada	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
149.	Mirosławice	66-49	24	4	osada	-	późne średniowiecze
150.	Mirosławice	66-50	25	5	ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
151.	Mirosławice	66-49	38	6	ślad osadniczy	-	mezolit
					osada	łużycka	HaC (okres halsztacki wczesna epoka żelaza)
152.	Mirosławice	66-49	39	7	ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
153.	Prusinowice*	66-49	54	1,2,3	cmentarzysko	pomorska	HaD (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
154.	Prusinowice	66-49	58	4	ślad osadniczy	-	pradzieje
					osada	-	późne średniowiecze
155.	Prusinowice	66-49	59	5	osada	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze

156.	Prusinowice	66-49	60	6	osada	łużycka	III-IV w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
157.	Prusinowice (Borek)	67-50	61	7	ślad osadniczy	łużycka	-
158.	Prusinowice (Borek)	67-50	62	8	osada	łużycka	-
159.	Prusinowice (Borek)	67-50	63	9	ślad osadniczy	łużycka	-
160.	Prusinowice (Borek)	67-50	64	10	osada	łużycka	-
161.	Prusinowice (Borek)	67-50	65	11	osada	łużycka	-
162.	Prusinowice (Pole)	67-50	56	12	osada	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
163.	Prusinowice (Pole)	67-50	57	13	osada	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
164.	Prusinowice	67-50	92	14	ślad osadniczy	-	epoka kamienia
165.	Prusinowice	67-50	93	15	ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
					ślad osadniczy	-	nowożytność
166.	Prusinowice	67-50	94	16	osada	-	XVI-XVII wiek
167.	Prusinowice	67-50	95	17	ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
168.	Prusinowice	67-50	96	18	osada	łużycka	okres halsztacki
					osada	-	nowożytność
169.	Prusinowice	67-50	109	19	osada	-	późne średniowiecze/nowożytność
170.	Prusinowice	67-50	110	20	cmentarzysko	-	pradzieje
171.	Prusinowice*	67-50	111	21	cmentarzysko	łużycka	-
172.	Prusinowice*	67-50	112	22	ślad osadniczy	łużycka	-
173.	Prusinowice	66-49	65	23	ślad osadniczy	-	neolit
					osada	trzciniecka	-
174.	Prusinowice (Legędzin 2)	67-49	29	24	osada	łużycka	epoka brązu
					osada	przeworska	okres lateński-okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
					osada	-	nowożytność
175.	Prusinowice (Borek 6)	66-50	73	25	ślad osadniczy	ceramiki sznurowanej	wczesna epoka brązu
176.	Prusinowice (Borek 7)	66-50	72	26	ślad osadniczy	łużycka	-
177.	Prusinowice	67-50		27	osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
178.	Prusinowiczki (obecnie obręb Prusinowice)*	66-49	9	1	osada	trzciniecka	II w. okres epoki brązu
179.	Prusinowiczki (obecnie obręb Prusinowice)	66-49	62	2	osada	-	późne średniowiecze
180.	Puczniew*	66-48	1	1	osada	łużycka	okres halsztacki
181.	Puczniew*	66-48	2	2	-	łużycka	III w. okres epoki brązu
182.	Puczniew*	66-48	3	3	cmentarzysko	przeworska	OWP
183.	Puczniew*	66-48	4	4	grodzisko	-	średniowiecze
184.	Puczniew	66-48	5	5	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	nowożytność
185.	Puczniew	66-48	6	6	ślad osadniczy	pucharów lejkowatych	neolit
					osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	wczesne średniowiecze

186.	Puczniew	66-48	7	7	osada	łużycka	epoka brązu
						-	nowożytność
187.	Puczniew (obecnie obręb Milanów)	65-48	58	9	osada	-	nowożytność
188.	Puczniew (obecnie obręb Milanów)	65-48	59	10	ślad osadniczy	-	nowożytność
189.	Puczniew	65-48	60	11	osada	-	nowożytność
190.	Puczniew	65-48	61	12	punkt osadniczy	-	nowożytność
191.	Puczniew	65-48	62	13	ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
					osada	-	nowożytność
192.	Puczniew	65-48	63	14	punkt osadniczy	-	nowożytność
193.	Puczniew	65-48	64	15	osada	-	nowożytność
194.	Puczniew	65-48	65	16	osada	-	nowożytność
195.	Puczniew	65-48	66	17	osada	-	nowożytność
196.	Puczniew	65-48	67	18	osada	-	nowożytność
197.	Puczniew	65-48	68	19	punkt osadniczy	-	nowożytność
198.	Puczniew (obecnie obręb Żurawieniec-Leonów)	65-48	69	20	punkt osadniczy	-	nowożytność
199.	Puczniew (obecnie obręb Żurawieniec-Leonów)	65-48	70	21	osada	-	nowożytność
200.	Puczniew-Helenów	66-48	9	1	osada	-	nowożytność
201.	Puczniew-Helenów	66-48	10	2	osada	łużycka	epoka brązu
					osada	-	nowożytność
202.	Puczniew-Leonów (obecnie obręb Żurawieniec-Leonów)	66-48	8	1	osada	-	XV w.
						-	nowożytność (XVI-XVIII w.)
203.	Stanisławów Nowy	65-49	52	1	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	nowożytność
204.	Stanisławów Stary (obecnie obręb Kazimierz)	66-49	61	1	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
205.	Stanisławów Stary (obecnie obręb Kazimierz)	66-49	62	2	osada	łużycka	III-IV w. okres epoki brązu
206.	Stanisławów Stary	66-49	63	3	osada	łużycka	epoka brązu
207.	**Szydłów[8]**	**66-48**	**14**	**1**	**osada**	**łużycka**	**epoka brązu**
					grodzisko	**-**	**wczesne średniowiecze**
208.	Szydłów (obecnie obręb Zygmuntów)	66-48	15	2	ślad osadniczy	-	-
					osada	-	XV w.
					osada	-	nowożytność
209.	Szydłów (obecnie obręb Zygmuntów)	66-48	16	3	ślad osadniczy	-	-
					osada	-	XV w.
210.	Szydłów	66-48	17	4	osada	pradzieje	pradzieje
					ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osada	polska	XV w.
					osada	polska	późnośredniowieczna/wczesno-nowożytna
					osada	polska	wczesno-nowożytna
					osada	polska	nowożytność
211.	Szydłów	66-48	18	5	osada	-	XV wiek

[8] dawniej nr AZP 66-48/56,57; stanowisko wpisane do Rejestru Zabytków Archeologicznych pod nr 619-VII-32 decyzją z dnia 22 kwietnia 1955 r. (C/1 z dnia 31 grudnia 2010 r., A/157, A/403)

212.	Szydłów (obecnie obręb Charbice Górne)	66-48	19	6	ślad osadniczy	-	-
					ślad osadniczy	przeworska	OWP
					osada	-	XV w.
					osada	-	nowożytność
213.	Szydłów	66-48	20	7	osada	-	XV w.
					osada	-	nowożytność
214.	Szydłów	66-48	21	8	ślad osadniczy	-	-
					osada	-	XV w.
					osada	-	nowożytność
215.	Szydłów (obręb Szydłów i Zygmuntów)	66-48	22	9	ślad osadniczy	-	-
					osada	-	XV w.
					osada	-	nowożytność
216.	Trupianka-Orzechów**	65-49	59	1	ślad osadniczy	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					cmentarzysko	przeworska	okres wpływów rzymskich
217.	Trupianka-Orzechów	65-48	73	2	ślad osadniczy	-	nowożytność
218.	Trupianka-Orzechów	65-48	74	3	ślad osadniczy	-	nowożytność
219.	Trupianka-Orzechów	65-48	75	4	osada	-	nowożytność
220.	Trupianka-Orzechów	65-48	76	5	osada	-	późne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	nowożytność
221.	Trupianka-Orzechów	65-48	77	6	ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
222.	Trupianka-Orzechów	65-48	78	7	osada	-	nowożytność
223.	Trupianka-Orzechów	65-48	79	8	osada	-	nowożytność
224.	Trupianka-Orzechów	65-48	80	9	osada	-	nowożytność
225.	Trupianka-Orzechów	65-48	81	10	osada	-	nowożytność
226.	Trupianka-Orzechów	65-48	82	11	ślad osadniczy	-	nowożytność
227.	Trupianka-Orzechów	65-48	83	12	osada	-	nowożytność
228.	Trupianka-Orzechów	65-49	58	13	ślad osadniczy	-	epoka kamienia/epoka brązu
229.	Wola Puczniewska (obecnie obręb Milanów)	65-48	49	1	punkt osadniczy	-	nowożytność
230.	Wola Puczniewska	65-48	50	2	osada	-	nowożytność
231.	Wola Puczniewska	65-48	51	3	punkt osadniczy	-	nowożytność
232.	Wola Puczniewska	65-48	52	4	ślad osadniczy	-	nowożytność
233.	Wola Puczniewska (obecnie obręb Puczniew)	65-48	53	5	osada	-	nowożytność
234.	Wola Puczniewska	65-48	54	6	punkt osadniczy	-	nowożytność
235.	Wola Puczniewska	65-48	55	7	ślad osadniczy	-	nowożytność
236.	Wola Puczniewska (obecnie obręb Puczniew)	65-48	56	8	osada	-	nowożytność
237.	Wola Puczniewska	65-48	57	9	ślad osadniczy	-	nowożytność
238.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	9/10	1/2	osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	IX/X wiek
					osada/dwór	-	XVI-XVIII wiek
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osada	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	nowożytność

239.	Wrząca (Wrząca Parcela)	67-49	11	3	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	nowożytność
240.	Wrząca (Wrząca Las, obecnie obręb Kolonia Bechcice)	67-49	12	4	osada	łużycka	okres halsztacki
					ślad osadniczy	-	nowożytność
241.	Wrząca (Wrząca Las, obecnie obręb Kolonia Bechcice)	67-49	13	5	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	nowożytność
242.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	14	6	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					osada	-	nowożytność
243.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	15	7	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	nowożytność
244.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	16	8	osada	łużycka	okres halsztacki
					osada	-	nowożytność
245.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	17	9	ślad osadniczy	ceramika sznurowana	neolit
246.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	18	10	ślad osadniczy	-	mezolit/neolit
247.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	19	11	osada	łużycka	epoka brązu
					osada	-	nowożytność
248.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	20	12	ślad osadniczy	-	mezolit/neolit
249.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	21	13	ślad osadniczy	-	mezolit/neolit
250.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	22	14	ślad osadniczy	-	mezolit/neolit
251.	Wrząca (Wrząca Las, obecnie obręb Kolonia Bechcice)	67-49	49	15	ślad osadniczy	przeworska	późny okres lateński - okres wpływów rzymskich
252.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	75	16	ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
253.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	76	17	osada	-	późne średniowiecze
254.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	77	18	ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
255.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	51	19	ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
256.	Wrząca (Wrząca Stara)	67-49	53	20	ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
257.	Wrząca	67-49	63	21	ślad osadniczy	łużycka	-
					ślad osadniczy	przeworska	-
					ślad osadniczy	-	XII-XIII wiek
258.	Wrząca	67-49	64	22	ślad osadniczy	-	paleolit
					ślad osadniczy	trzciniecka	-
					osada	łużycka	epoka brązu
					cmentarzysko	łużycka	epoka brązu
259.	Wrząca	66-49	98	23	luźne	-	denar rzymski Faustyny (II w n.e.)
260.	Wrząca	66-49	78	24	cmentarz żydowski	-	XIX-XX wiek
261.	Wrząca (Kolonia Mikołajewice 8, obecnie obręb Wrząca)	66-49	8	25	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	nowożytność
262.	Wrząca	67-49	113	26	ślad osadniczy	-	mezolit/neolit
					osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	epoka brązu
263.	Wrząca Parcela	66-49	40	1	obozowisko/osada	grupa linińska, kultura neolitu indywidualnego	późny neolit/wczesna epoka brązu

					osada	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					obiekt obrzędowy	trzciniecka	II-III w. okres epoki brązu
					osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
264.	Wrząca Parcela (obecnie obręb Lutomiersk)	66-49	88	2	pracownia ceramiczna	-	nowożytność
265.	Wygoda	67-49	97	1	ślad osadniczy	-	XVI-XVII w.
266.	Zalew	67-49	23	1	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
267.	Zalew	67-49	24	2	osada	łużycka	epoka brązu
					osada	-	nowożytność
268.	Zalew	67-49	25	3	osada	trzciniecka	epoka brązu
					osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
269.	Zalew (Legędzin 3)	67-49	52	3	osada	łużycka	epoka brązu/okres halsztacki
					osada	-	okres wpływów rzymskich
					osada	-	średniowiecze/ późne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	nowożytność
270.	Zalew	67-49	26	4	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
271.	Zalew	67-49	27	5	osada	łużycka	epoka brązu
					osada	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	nowożytność
272.	Zalew	67-49	30	6	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	późne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	nowożytność
273.	Zalew	67-49	21	7	ślad osadniczy	-	epoka kamienia
					cmentarzysko	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					cmentarzysko	przeworska	okres wpływów rzymskich
274.	Zalew	67-49	74	8	osada	przeworska	późny okres lateński - okres wpływów rzymskich
275.	Zalew	67-49	54	9	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					cmentarzysko	łużycka	V w. okres epoki brązu
					miejsce walk	-	I Wojna Światowa/1914 r.
276.	Zalew	67-49	60	10	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
					osada	-	późne średniowiecze
277.	Zalew	67-49	61	11	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
278.	Zalew	67-49	56	12	osada	trzciniecka	-
279.	Zalew	67-49	79	13	ślad osadniczy	-	pradzieje
					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
280.	Zalew (Legędzin 1)	67-49	28	14	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	wczesne średniowiecze
					osada	-	późne średniowiecze
281.	Zalew	67-49	115	16	osada	-	okres wpływów rzymskich
					miejsce walk	-	I Wojna Światowa/1914 r.
282.	Zalew II	67-49	55	1,2	ślad osadniczy	trzciniecka	III w. okres epoki brązu
					cmentarzysko	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					cmentarzysko	przeworska	okres wpływów rzymskich

					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
283.	Zdziechów Nowy (obecnie obręb Kazimierz)	66-49	59	1	osada	łużycka	epoka brązu
					ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
284.	Zdziechów Nowy (obecnie obręb Kazimierz)	66-49	60	2	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
285.	Zdziechów Nowy (obecnie obręb Stanisławów Nowy)	66-49	64	3	osada	trzciniecka	II w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
286.	Zdziechów Nowy (obecnie obręb Stanisławów Nowy)	66-49	65	4	osada	łużycka	epoka brązu
287.	Zdziechów Nowy (obecnie obręb Stanisławów Nowy)	66-49	93	5	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
288.	Zdziechów Nowy (obecnie obręb Stanisławów Stary)	66-49	-	6	ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
289.	Zdziechów Stary	66-49	5	1,13	cmentarzysko	pomorska	HaD (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
					cmentarzysko	przeworska	okres wpływów rzymskich
290.	Zdziechów Stary*	66-49	3	2	ślad osadniczy	łużycka	HaC (okres halsztacki, wczesna epoka żelaza)
					ślad osadniczy	-	wczesne średniowiecze
291.	Zdziechów Stary*	66-49	4	3	ślad osadniczy	trzciniecka	epoka brązu
					ślad osadniczy	łużycka	okres halsztacki
					ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
292.	Zdziechów Stary (trzy stanowiska połączono w jedno na podstawie rozrzutu materiału ceramicznego na polach)	66-49	50	4-6	osada	trzciniecka	III w. okres epoki brązu
					osada	pomorska	HaC (okres halsztacki)
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
					ślad osadniczy	polska	średniowiecze
293.	Zdziechów Stary	66-49	75	7	ślad osadniczy	trzciniecka	epoka brązu
					osada	łużycka	IV-V w. okres epoki brązu
					osada	przeworska	okres lateński
294.	Zdziechów Stary	66-49	46	8	ślad osadniczy	-	neolit
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
295.	Zdziechów Stary	66-49	47	9	ślad osadniczy	polska	neolit
					osada	trzciniecka	III w. okres epoki brązu
					cmentarzysko	pomorska	-
					cmentarzysko	przeworska	okres lateński
					ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
					cmentarzysko	-	wczesne średniowiecze/IX/X w.
					ślad osadniczy	-	nowożytność
296.	Zdziechów Stary	66-49	48	10	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
					ślad osadniczy	-	późne średniowiecze
297.	Zdziechów Stary	66-49	49	11	ślad osadniczy	polska	neolit
					osada	łużycka	IV w. okres epoki brązu
					osada	przeworska	okres lateński
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
298.	Zdziechów Stary	66-49	45	12	ślad osadniczy	trzciniecka	epoka brązu
					ślad osadniczy	-	nowożytność

299.	Zdziechów Stary (ciąg dalszy stanowiska Zdziechów Stary 11)	66-49	100	14	osada	łużycka	okres halsztacki – wczesna epoka lateńska
300.	Zdziechów Parcela	66-49	43	1	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu
					osada	polska	XIV/XV w.
301.	Zdziechów Parcela	66-49	44	2	ślad osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
302.	Zygmuntów	66-48	13	1	osada	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
					osada	-	XV w.
303.	Żurawieniec	66-48	12	1	osada	-	nowożytność
304.	Żytowice (Żytowice Majorek)	67-49	67	9	ślad osadniczy	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Muzolf P., Opracowanie inwentaryzacji stanowisk archeologicznych na obszarze Gminy Lutomiersk, Lutomiersk-Łódź, marzec, 2022 r.; Karty Ewidencyjne Zabytku Archeologicznego udostępnione przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi oraz dane udostępnione przez Narodowy Instytut.

** Zabytki archeologiczne niewskazane na mapie z uwagi na brak informacji o ich dokładnej lokalizacji w KEZA*
*** Stanowisko zniszczone w trakcie wybierania piasku i żwiru w latach 60-tych XX w.*

2.12.4. MIEJSCA PAMIĘCI

Tab.20. Wykaz miejsc pamięci narodowej oraz obiektów upamiętniających wydarzenia i osoby ważne dla gminy Lutomiersk.

Lp.	Obręb	Lokalizacja	Obiekt
1.	Lutomiersk	dz. ewid. 564, na terenie Kościoła Parafii Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Szkaplerznej	Płyta-tablica na frontowej ścianie kościoła poświęcona Ks. Leonowi Kaszyca i poległym w walce w obozach w latach 1935-1945.
2.	Lutomiersk	dz. ewid. nr 184, dom zakonny, ul. Kopernika 3	Wewnątrz klasztoru 2 tablice granitowe upamiętniające poległych w obozach koncentracyjnych i w Powstaniu Warszawskim. Ponadto, na terenie przyległym do klasztoru ustawiono krzyż metalowy i tablice upamiętniające oficerów rozstrzelanych w Charkowie.
3.	Lutomiersk	dz. ewid nr 955/1, skrzyżowanie DW710 i DP3301E	Zespół trzech krzyży poświęcony ofiarom epidemii cholery z 1832 r.
4.	Lutomiersk	dz. ewid. 556 (oraz prawdopodobnie dz. ewid. nr 554, 555 i 557/2)	Dawny cmentarz żydowski (obecnie nie ma po nim pozostałości)
5.	Babice	dz. ewid. nr 201	Cmentarz ewangelicki o powierzchni 0,3 ha
6.	Dziektrzew	dz. ewid. 279/1, Dziektrzew 16a	Tablica upamiętniająca mieszkańców wsi Dziektrzew – harcerzy, Śp. Stanisława Leopolda „Rafał", Śp. Andrzeja Romockiego „Morro", Śp. Jana Romockiego „Bonawentura", biorących udział w Powstaniu Warszawskim. Zostali oni pochowani na cmentarzu wojskowym na Powązkach w Warszawie, a przy budynku Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego Wsi Dziektrzew znajduje się tylko tablica pamiątkowa.
7.	Florentynów	dz. ewid. 58	Cmentarz ewangelicki o powierzchni 0,49 ha
8.	Jerwonice*	-	Cmentarz (prawdopodobnie ewangelicki)
9.	Kazimierz	dz. ewid. nr 92	Tablica pamiątkowa ustawiona na Cmentarzu Parafii Rzymskokatolickiej Św. Jana Chrzciciela celem uczczenia pamięci nieznanych żołnierzy polskich poległych w obronie Ojczyzny 6.09.1939 r. oraz w sąsiedztwie tablica poświęcona pamięci Orląt Lwowskich.
10.	Kolonia Bechcice	dz. ewid. nr 156	Cmentarz ewangelicki, na którym pochowano żołnierzy niemieckich i rosyjskich poległych w czasie I wojny św. w Bitwie o Łódź w 1914 r. Powierzchnia cmentarza wynosi 0,4 ha, przy czym 1/3 stanowi część ewangelicką, a 2/3 zajmuje cmentarz wojskowy.
11.	Mikołajewice	dz. ewid. nr 113	Cmentarz rzymsko-katolicki oraz mogiły wojenne
12.	Puczniew	Skrzyżowanie DP3706E i DP3709E w Puczniewie	Krzyż upamiętniający ofiary epidemii cholery w ok. 1832 r.
13.	Puczniew*	-	Cmentarz ewangelicki
14.	Stanisławów Nowy	dz. ewid. nr 67, przy drodze	Cmentarz ewangelicki niemiecki o powierzchni 0,2 ha
15.	Wrząca**	dz. ewid. nr 276, na cmentarzu	Mogiła zbiorowa Powstańców z Powstania Styczniowego w 1863 r. Miejscem pamięci jest Obelisk Powstańców oraz pojedynczy grób naprzeciw obeliska Śp. Wacława Fisiaka zamordowanego przez hitlerowców w 1939 r. Ponadto, na cmentarzu ustawiono tablicę pamiątkową ku czci zamordowanych 3 harcerzy – mieszkańców Dziektarzewa, którzy zostali zamordowani w Powstaniu Warszawskim w 1944 r. i pochowani zostali w Warszawie na Powązkach.
16.	Wrząca*	dz. ewid. nr 276, na cmentarzu	3 krzyże z białymi tablicami i biała tablica kamienna upamiętniające mieszkańców wsi Dziektrzew – harcerzy, Śp. Stanisława Leopolda „Rafał", Śp. Andrzeja Romockiego „Morro", Śp. Jana Romockiego „Bonawentura", biorących udział w Powstaniu Warszawskim.
17.	Wrząca	dz. ewid. 309, obręb 27	Cmentarz żydowski o powierzchni 1,2 ha
18.	Zalew	dz. ewid. 76	Kurhan – mogiła zbiorowa żołnierzy różnych narodowości – uczestników Bitwy o Łódź w 1914 r., na szczycie znajduje się metalowy krzyż. Mogiła zajmuje pow. ok. 225 m^2.
19.	Zalew**	dz. nr 177	Mogiła zbiorowa żołnierzy rosyjskich i niemieckich biorących udział w Bitwie o Łódź w 1914, z tego miejsca ekshumowano żołnierzy w inne miejsce.
20.	Zalew	dz. ewid. nr 186, w pobliżu stawów rybnych na łące	Kurhan - grób zbiorowy żołnierzy z okresu I wojny światowej, o powierzchni 50 m^2.

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Lista miejsc pamięci i miejsc pochówku na terenie Gminy Lutomiersk – stan na dzień 08.10.2024 r.

** Miejsce pamięci nie wykazane na załączniku graficznym z uwagi na brak dokładnych informacji o lokalizacji.*
*** Lokalizacja niepotwierdzona.*

2.12.5. DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Na terenie analizowanego obszaru brak jest obiektów lub zespołów obiektów będących dobrami kultury współczesnej.

2.12.6. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie Gminy Lutomiersk nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne, o których mowa w art. 2 Ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. 2015 poz. 2120).

2.12.7. POZOSTAŁE FORMY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Zgodnie z obowiązującymi planami miejscowymi, na terenie gminy wyznaczone są następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

1) strefy ochrony konserwatorskiej układu urbanistyczno-architektonicznego Kazimierza i Lutomierska (obejmujące obszary o bardzo dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej tj. szczególne rozplanowanie i układ ulic),
2) strefy ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego oraz historycznej panoramy obejmujące: zespoły dworsko-parkowe w Charbicach Górnych, Szydłowie i Malanowie;
3) strefy ochrony ekspozycji:
   a) kościoła parafialnego pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Lutomiersku,
   b) zespołu klasztornego d. Reformatów, ob. Salezjanów w Lutomiersku,
4) strefy widokowe chroniące widok na:
   a) budynek Kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Kazimierzu,
   b) budynek Kościoła parafialnego pw. M.B. Szkaplerznej w Lutomiersku,
   c) budynki: Kościół klasztorny d. Reformatorów, ob. OO. Salezjanów, p.w. Niepokalanego Poczęcia N.P. Marii oraz Klasztor O. Reformatorów, ob. OO. Salezjanów.

Ponadto, w obowiązujących planach miejscowych wyznaczono strefy obserwacji archeologicznej.

2.13. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura wodociągowa

Gmina Lutomiersk jest w pełni zwodociągowana. Ujęcia wody eksploatowane na terenie gminy czerpią zasoby głównie z poziomu wodonośnego w utworach kredy górnej (ujęcie w Lutomiersku, Kazimierzu, Szydłowie i Ignacewie), natomiast ujęcie w Prusinowicach wykorzystuje wody podziemne zalegające w utworach czwartorzędowych. Ze względu na przekroczenia dopuszczalnych norm zawartości związków żelaza ujmowana woda poddawana jest procesom uzdatniania.

Na terenie miasta Lutomiersk 93,4% mieszkańców korzysta z istniejącej sieci wodociągowej, a na terenie wiejskiej części gminy – 92% mieszkańców (BDL, stan na 2024 r.). W całej gminie długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) wynosi 200,2 km (BDL, stan na 2024 r.).

Infrastruktura kanalizacyjna

Na terenie Gminy Lutomiersk nie funkcjonuje sieć kanalizacyjna ani zbiorcza oczyszczalnia ścieków. Do czasu ewentualnej realizacji sieci kanalizacyjnej ścieki bytowe odprowadzane są w sposób indywidualny, głównie do bezodpływowych zbiorników, z których nieczystości ciekłe są okresowo usuwane i transportowane do punktów zlewnych. Część istniejących instalacji cechuje się jednak brakiem szczelności, co powoduje ryzyko przedostawania się ścieków do gruntu oraz negatywnie wpływa na stan wód podziemnych i powierzchniowych.

W odpowiedzi na ten problem gmina podejmuje działania zmierzające do unieszkodliwiania ścieków bezpośrednio w miejscu ich wytwarzania, poprzez wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Infrastruktura elektroenergetyczna

Przez południowo-wschodnią część gminy przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 220 kV relacji Adamów-Pabianice. Jak wskazują Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. szerokości pasa technologicznego dla napowietrznej linii przesyłowej o napięciu 220 kV relacji Adamów-Pabianice wynosi 50 m (po 25 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym). W zasięgu ww. pasa występują natomiast następujące ograniczenia w zagospodarowaniu terenu:

1) zakaz realizacji budynków mieszkalnych, budynków zamieszkania zbiorowego i budynków użyteczności publicznej;
2) lokalizacja pozostałych obiektów i urządzeń budowlanych (związanych np. z działalnością gospodarczą lub rekreacyjną, zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem) musi uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych;
3) zakaz tworzenia hałd, nasypów oraz zwiększania rzędnych terenu;
4) zakaz sadzenia roślinności o wysokości przekraczającej 3 m;
5) dla lokalizacji farm wiatrowych w sąsiedztwie sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć (stacji i linii), minimalna odległość między rzutem poziomym istniejącej sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć, a linią rozgraniczającą teren, którego sposób zagospodarowania dopuszcza budowę elektrowni, winna być równa lub większa od trzykrotności

maksymalnej średnicy wirnika wraz z łopatami (3D) albo równa lub większa od dwukrotności maksymalnej całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej (2H) w zależności od tego, która z tych wartości jest większa,

6) w przypadku, gdy odległość L pomiędzy turbiną wiatrową a linią zawiera się w przedziale 5,5D≥L≥3,5D (gdzie D - średnica koła zataczanego przez łopaty turbiny wiatrowej wyrażona w metrach) należy zapewnić, aby przewody odgromowe wszystkich przęseł linii, które w całości lub częściowo znajdą się w odległości mniejszej lub równej niż 5,5D, były wyposażone w czynną ochronę przeciwdrganiową. Poprzez odległość L rozumie się najkrótszy odcinek pomiędzy osią turbiny wiatrowej a osią linii (zapis dotyczy tylko linii bez ochrony przeciwdrganiowej na przewodach odgromowych);
7) lokalizacja urządzeń i obiektów farm fotowoltaicznych w pasie technologicznym linii przesyłowych dopuszczalna jest poza obszarami:
   a) wokół słupów w kształcie koła o promieniu, co najmniej równym wysokości słupa oraz w obszarze pomiędzy słupami wzdłuż osi linii, w pasie o szerokości równej odległości pomiędzy skrajnymi przewodami, powiększonej o 5 m w każdą stronę,
   b) na załomach trasy linii, na przedłużeniu osi linii, zostanie pozostawiony niezabudowany pas, którego długość liczona od fundamentów słupa po przedłużeniu osi trasy linii będzie równa potrójnej wysokości słupa, a szerokość równa odległości pomiędzy skrajnymi przewodami, powiększonej o 5 m w każdą stronę.

Na terenie gminy nie występują natomiast linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia. Podstawowe zaopatrzenie odbiorców na terenie gminy w energię elektryczną realizowane jest za pośrednictwem linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV, wyprowadzonych z Głównych Punktów Zasilających (GPZ) 110/15 kV „Szadek", „Poddębice", „Łask" oraz „Konstilana", które zlokalizowane są poza terenem gminy. Dystrybucja energii do odbiorców końcowych odbywa się poprzez sieć stacji transformatorowych, głównie typu słupowego, a następnie liniami niskiego napięcia, prowadzonymi zarówno w formie napowietrznej, jak i kablowej.

Ogółem w zasilaniu miasta i gminy Lutomiersk na rok 2024 wzięło udział ponad 128 stacji transformatorowych.

Infrastruktura gazowa

Z sieci gazowej na terenie gminy Lutomiersk korzysta 40,5% mieszkańców (GUS, BDL, 2024 r.). Przez obszar gminy przebiega gazociąg średniego ciśnienia DN150, zasilany z Konstantynowa Łódzkiego, poprowadzony wzdłuż drogi w kierunku tego miasta. Sieć gazowa obejmuje m.in. miejscowości: Mirosławice, Lutomiersk, Wrząca, Prusinowice, Kazimierz, Zdziechów oraz Czołczyn, czyli wschodnią część gminy. Pozostała część ludności zaopatrywana jest w gaz w systemie indywidualnym, poprzez dostawy gazu propan-butan w butlach.

W tabeli poniżej znajduje się szczegółowa charakterystyka stanu sieci gazowej na tym terenie.

Tab.21. Stan sieci gazowej na terenie gminy Lutomiersk na rok 2024.

Wskaźnik	Wartość
Długość czynnej sieci ogółem	72471 m
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	1421 szt.
Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe)	1317
Zużycie gazu ogółem	16006,5 MWh

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny.

Infrastruktura ciepłownicza

Na terenie gminy Lutomiersk nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Zapotrzebowanie na ciepło zaspokajane jest głównie poprzez indywidualne źródła ogrzewania oraz lokalne kotłownie wykorzystujące paliwa stałe, takie jak ekogroszek, węgiel i drewno, a także gaz lub olej opałowy. Coraz większą popularność zyskują również pompy ciepła jako alternatywne źródło ogrzewania.

Gospodarowanie odpadami

Na terenie gminy nie znajdują się składowiska odpadów komunalnych ani instalacje służące do ich przetwarzania lub odzysku, takie jak sortownie czy kompostownie. Rozmieszczone są natomiast pojemniki przeznaczone do selektywnej zbiórki odpadów, w szczególności szkła, tworzyw sztucznych oraz papieru. Funkcjonujący system gospodarki odpadami komunalnymi opiera się głównie na przekazywaniu wytwarzanych na terenie gminy odpadów do składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Odbiór i transport odpadów komunalnych realizowane są przez wyspecjalizowane przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarką odpadami.

Na terenie Gminy Lutomiersk funkcjonuje zarówno system zbiórki odpadów zmieszanych, jak i selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Uzupełnieniem tego systemu jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), prowadzony przez gminę i zlokalizowany w miejscowości Szydłów pod adresem Szydłów 105a, 95-083 Lutomiersk.

Zużyte baterie oraz przeterminowane leki mieszkańcy mogli przekazywać do specjalnie oznakowanych pojemników zlokalizowanych w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy Lutomiersk, w Gminnym Ośrodku Kultury, a także w aptekach działających na terenie Lutomierska. Uzupełnieniem stacjonarnego systemu zbiórki jest tzw. objazdowy Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, realizowany przez przedsiębiorstwo odbierające odpady komunalne. W ramach tego rozwiązania prowadzona jest okresowa zbiórka odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego bezpośrednio z posesji mieszkańców, w formie tzw. wystawek.

Infrastruktura telekomunikacyjna

W pasie drogi wojewódzkiej nr 710, z Łodzi w kierunku Szadek, przebiega międzymiastowa linia światłowodowa. Ponadto, na zachodzie gminy, od granicy obrębu Puczniew z gminą Wodzierady do granicy obrębu Stanisławów Nowy z gminą Aleksandrów Łódzki, przebiega linia radiotelekomunikacyjna relacji Poznań – Kalisz – Łódź.

Według danych zaczerpniętych ze strony internetowej *www.si2pem.gov.pl*, na terenie analizowanej gminy stacje bazowe telefonii komórkowej występują w obrębach: Puczniew, Szydłów, Lutomiersk, Wrząca i Babice. Ich charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab.22. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie miasta i gminy Lutomiersk.

Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie miasta i gminy Lutomiersk				
Lp.	ID stacji	Lokalizacja	Obsługiwana technologia	Operator
1.	BT35025	Puczniew 99-231 dz. nr ewid. 186/1	GSM (900), LTE (1800, 900), UMTS (900)	Polkomtel Sp. z o.o.
	29553		5G (2100), GSM (1800, 900), LTE (1800, 2100, 2600, 800, 900), UMTS (2100, 900)	Orange Polska S.A.
	90146N!		-	T-Mobile Polska S.A. Orange Polska S.A.
1.	PAB4413	Szydłówek, dz. nr ewid. 292	5G (2100), GSM (1800, 900), LTE (1800, 2100, 2600, 800, 900), UMTS (2100, 900)	P4 Sp. z o.o.
2.	PAB4412	Babice, dz. nr ewid. 120/5	5G (2100), GSM (1800, 900), LTE (1800, 2100, 2600, 800, 900), UMTS (2100, 900)	P4 Sp. z o.o.
3.	BT33958	Wrząca 4, dz. nr ewid. 364/2	GSM (900), LTE (1800, 900), UMTS (900)	Polkomtel Sp. z o.o.
4.	29552	Wrząca, dz. nr ewid. 364/2	5G (2100), GSM (1800, 900), LTE (1800, 2100, 900, 800, 2600), UMTS (2100, 900)	T-Mobile Polska S.A. Orange Polska S.A.
	90112N!		-	Orange Polska S.A.
5.	PAB4410	Lutomiersk, ul. Szadkowska 7	5G (2100), GSM (1800, 900), LTE (1800, 2100, 2600, 800, 900), UMTS (2100, 900)	P4 Sp. z o.o.
6.	9874	Lutomiersk 857	5G (700), LTE (700, 800)	Orange Polska S.A. T-Mobile Polska S.A.
	90997N!		-	T-Mobile Polska S.A.

Źródło: https://si2pem.gov.pl/.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy Lutomiersk, w obrębach: Kolonia Bechcice, Kazimierz i Zdziechów zlokalizowane są turbiny wiatrowe (łącznie 6 szt.). Co istotne, zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023, poz. 553), w odniesieniu do turbin wiatrowych zlokalizowanych w gminie Lutomiersk nie ma zastosowania wymóg zachowania odległości nie mniejszej niż 700 m od budynku mieszkalnego lub budynku o funkcji mieszkalnej, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. 2024, poz. 317). Wynika to z faktu, że decyzje o pozwoleniu na budowę dla omawianych elektrowni wiatrowych stały się ostateczne przed dniem wejścia w życie ww. ustawy z dnia 9 marca 2023 r.

Dodatkowo na obszarze gminy wykorzystuje się energię słoneczną poprzez farmy fotowoltaiczne oraz panele montowane na dachach budynków, a także energię wodną poprzez małe elektrownie wodne na jazach na rzece Ner w miejscowościach: Puczniew, Charbice Górne i Charbice Dolne.

3. STAN ŚRODOWISKA

3.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Badania i oceny stanu wód powierzchniowych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z art. 349 ust. 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje

badania wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych oraz chemicznych. Podstawowym elementem gospodarowania wodami powierzchniowymi jest jednolita część wód powierzchniowych (JCWP), względem której przeprowadza się badania, na podstawie których możliwe jest podjęcie działań dążących do poprawy stanu wód przed zanieczyszczeniem. Wyróżnia się JCWP naturalne oraz silnie przeobrażone w wyniku działalności człowieka. Dla pierwszej spośród ww. grup ustala się stan ekologiczny, dla drugiej – potencjał ekologiczny.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na Portalu jakości wód powierzchniowych[9] stan wszystkich JCWP rzecznych występujących na terenie gminy Lutomiersk w latach 2019-2024 oceniony został jako zły (Tab. 23). Ostatnie pomiary dla każdej z poniższych JCWP wykonano w 2024 r.

Tab.23. Wyniki oceny stanu JCWP rzecznych zlokalizowanych na terenie gminy Lutomiersk.

<table>
<tr><th>Kod</th><th>Nazwa</th><th>Nazwa ppk
(kod ppk)</th><th>Klasa elementów biologicznych</th><th>Stan/potencjał ekologiczny</th><th>Stan/potencjał chemiczny</th><th>Stan JCWP</th></tr>
<tr><td>RW600010183269</td><td>Bełdówka</td><td>Bełdówka - Góra Bałdrzychowska (PL02S0901_1013)</td><td>2</td><td>umiarkowany potencjał ekologiczny</td><td rowspan="3">stan chemiczny poniżej dobrego</td><td rowspan="6">zły stan wód</td></tr>
<tr><td>RW600011183271</td><td>Ner od Wrzącej do Dopływu spod Łężek</td><td>Ner – Krzyżówki (PL02S0901_3215)</td><td rowspan="5">4</td><td>słaby potencjał ekologiczny</td></tr>
<tr><td>RW6000091832369</td><td>Wrząca</td><td>Wrząca -Legendzin (PL02S0901_3294)</td><td>słaby stan ekologiczny</td></tr>
<tr><td>RW600011183235</td><td>Ner od Dobrzynki do Wrzącej</td><td>Ner - Lutomiersk 2 (PL02S0901_3293)</td><td>słaby potencjał ekologiczny</td></tr>
<tr><td>RW600010183249</td><td>Pisia</td><td>Pisia – Przyrownica (PL02S0901_1012)</td><td>słaby stan ekologiczny</td><td rowspan="2">-</td></tr>
<tr><td>RW600009183238</td><td>Lubczyna</td><td>Lubczyna - Zdziechów Stary (PL02S0901_1011)</td><td>słaby stan ekologiczny</td></tr>
</table>

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2019-2024 na podstawie monitoringu, GIOŚ, Portal jakości wód powierzchniowych.

Z „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry" wynika, że dla JCWP rzecznych, zlokalizowanych w granicach przedmiotowej gminy, występują przedstawione w Tab. 24 presje determinujące stan wód.

Tab.24. Presje występujące dla JCWP rzecznych zlokalizowanych na terenie gminy Lutomiersk.

<table>
<tr><th rowspan="2">Kod</th><th rowspan="2">Nazwa</th><th colspan="4">Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP</th></tr>
<tr><th>troficzne</th><th>zasalające</th><th>hydromorfologiczne</th><th>chemiczne</th></tr>
<tr><td>RW600010183269</td><td>Bełdówka</td><td>nie dotyczy</td><td>nie dotyczy</td><td>nie dotyczy</td><td rowspan="3">rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski</td></tr>
<tr><td>RW600011183271</td><td>Ner od Wrzącej do Dopływu spod Łężek</td><td rowspan="2">nawożenie i depozycja</td><td>eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)</td><td>prostowanie koryta – rzeki główne, budowle piętrzące – rzeki główne, wały przeciwpowodziowe – rzeki główne, górnictwo – rzeki główne</td></tr>
<tr><td>RW6000091832369</td><td>Wrząca</td><td>nie dotyczy</td><td>prostowanie koryta – rzeki główne, budowle piętrzące – rzeki główne</td></tr>
<tr><td>RW600011183235</td><td>Ner od Dobrzynki do Wrzącej</td><td>nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)</td><td>eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)</td><td>budowle piętrzące – rzeki główne</td><td>rozproszone – rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe – przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)</td></tr>
<tr><td>RW600010183249</td><td>Pisia</td><td>odpływ miejski (wody opadowe) oraz nawożenie i depozycja oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)</td><td>nie dotyczy</td><td>prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne</td><td>nie dotyczy</td></tr>
<tr><td>RW600009183238</td><td>Lubczyna</td><td>nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)</td><td>nie dotyczy</td><td>prostowanie koryta - rzeki główne</td><td>nie dotyczy</td></tr>
</table>

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry" (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r., Dz. U. 2023 r. poz. 335).

[9] *https://wody.gios.gov.pl/pjwp/*

3.2. WODY PODZIEMNE

Badania i oceny stanu wód podziemnych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z art. 349 ust. 8 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne, Państwowa Służba Hydrogeologiczna wykonuje badania i ocenia stan wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych. W uzasadnionych przypadkach Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje, uzupełniające badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych, a wyniki tych badań przekazuje za pośrednictwem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Państwowej Służbie Hydrogeologicznej.

Poniższa tabela prezentuje wyniki najnowszych pomiarów jakości wód podziemnych wykonanych w najbliższym otoczeniu gminy Lutomiersk. Wynika to z faktu, że zgodnie z danymi z monitoringu jakości wód podziemnych, w okresie co najmniej ostatnich 10 lat nie przeprowadzono oceny stanu JCWPd nr 72 w punkcie pomiarowym zlokalizowanym na terenie gminy.

Tab.25. Wyniki oceny stanu JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Lutomiersk.

Nr	Kod	Rok wykonania ostatnich pomiarów	Kod punktu pomiarowego (wg MONBADA)	Miejscowość, w której dokonano pomiaru	Klasa jakości wody	Zidentyfikowane presje znaczące	Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWP
72	GW600072	2022	798	Konstantynów Łódzki	III*	presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem	chemiczna	dobry	dobry	dobry

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla Miasta i Gminy Lutomiersk; MASTERPLAN, sierpień 2025 r. – luty 2026 r.; Monitoring jakości wód podziemnych, GIOŚ, mjwp.gios.gov.pl.

**wody zadowalającej jakości, w których wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka*

Wysoki stopień rozwoju sieci wodociągowej, przy jednoczesnym braku kanalizacji sanitarnej, stanowi istotny czynnik ryzyka dla jakości wód podziemnych. Ścieki bytowe, odprowadzane w sposób indywidualny, mogą przedostawać się bezpośrednio do gruntu, stwarzając zagrożenie dla zasobów wód podziemnych, które w wielu rejonach gminy wykazują podwyższoną podatność na zanieczyszczenia.

Do dodatkowych potencjalnych źródeł degradacji wód podziemnych należą nielegalne składowiska odpadów oraz niekontrolowane wprowadzanie ścieków do środowiska, m.in. w wyniku nieszczelności zbiorników bezodpływowych lub ich opróżniania bezpośrednio do lasów i rowów melioracyjnych. Szczególne zagrożenie stanowi również możliwość infiltracji zanieczyszczeń obszarowych wraz z wodami opadowymi, takich jak nawozy mineralne, chemiczne środki ochrony roślin, gnojowica czy odcieki z kiszonek, zwłaszcza na terenach o intensywnym użytkowaniu rolniczym.

Negatywny wpływ na stan wód podziemnych mogą mieć ponadto punktowe i liniowe źródła zanieczyszczeń, w tym zrzuty nieczystości do gruntu i wód powierzchniowych, ciągi komunikacyjne, fermy hodowlane oraz działalność niektórych zakładów przemysłowych.

3.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Gmina Lutomiersk zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) należy do strefy łódzkiej (kod strefy PL1002).

Według rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim przeprowadzonej w 2026 r. za rok 2025 w odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia stwierdzono, że strefa łódzka uzyskała klasę C z powodu przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10, natomiast klasę C1 z powodu przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 (faza II). Przekroczony został również poziom celu długoterminowego dla ozonu, w związku z czym strefa uzyskała klasę D2.

Tab.26. Wynikowe klasy strefy łódzkiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej – 2025 r.

Kryteria oceny	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy łódzkiej												
	SO_2	NO_2	NO_X	PM10	Pb	C_6H_6	CO	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5*	O_3**
Ze względu na ochronę zdrowia	A	A	-	C	A	A	A	A	A	A	C	C1	A
Ze względu na ochronę roślin	A	-	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A

Źródło: GIOŚ RWMŚ Łódź – opracowanie własne.

** Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A*
*** Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2*

W 2025 r., w porównaniu z rokiem 2024, w odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia stwierdzono pogorszenie jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 (zmiana klasy z A na C). Niekorzystna sytuacja utrzymała się również w odniesieniu do benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10, klasyfikowanego nadal w klasie C. W przypadku pozostałych zanieczyszczeń nie odnotowano zmian – klasy jakości powietrza pozostały na niezmienionym poziomie. Również w odniesieniu do kryteriów ochrony roślin nie odnotowano zmian w porównaniu do roku poprzedniego.

Zaliczenie ww. stref do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza, bądź utrzymania jakości na dotychczasowym poziomie (tabela poniżej).

Tab.27. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń.

Klasa strefy	Poziom stężenia zanieczyszczenia	Wymagane działania
gdy jest określony poziom dopuszczalny:		
A*	nie przekraczający poziomu dopuszczalnego	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
C*	powyżej poziomu dopuszczalnego	• określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych • opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu • kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
gdy jest określony poziom docelowy:		
A	nie przekraczający poziomu docelowego	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
C	powyżej poziomu docelowego	• dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych, • opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
dla stężeń ozonu odniesionych do poziomu celu długoterminowego:		
D2	powyżej poziomu celu długoterminowego	• dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego

Źródło: GIOŚ RWMŚ Łódź – opracowanie własne.

** W przypadku pyłu zawieszonego PM2,5, w rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2025, obowiązuje poziom dopuszczalny II faza, przy ocenie którego stosuje się dotychczasowe oznaczenie klas: A1 i C1.*

Stan jakości powietrza na terenie gminy Lutomiersk kształtowany jest przez szereg czynników o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, typowych zarówno dla obszarów wiejskich, jak i stref podmiejskich. Istotny wpływ na poziom zanieczyszczeń ma napływ mas powietrza z terenów silniej zurbanizowanych, w szczególności z obszaru aglomeracji łódzkiej, co wynika z bliskiego sąsiedztwa Łodzi – największego ośrodka przemysłowego usługowego i komunikacyjnego regionu.

Do lokalnych źródeł emisji należą przede wszystkim indywidualne systemy grzewcze, wiążące się z tzw. niską emisją. Dodatkowym czynnikiem pogarszającym jakość powietrza jest nielegalne spalanie odpadów komunalnych w paleniskach domowych, które przyczynia się do podwyższonych stężeń pyłów oraz benzo(a)pirenu. Znaczenie ma również emisja komunikacyjna, związana z ruchem pojazdów na głównych ciągach transportowych, m.in. wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 710.

Wpływ na stan powietrza wywiera także emisja przemysłowa, pochodząca z funkcjonujących na terenie gminy oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie zakładów produkcyjnych, magazynowych i usługowych. Choć skala tej emisji jest mniejsza niż w dużych ośrodkach miejskich, to w ujęciu lokalnym może ona stanowić istotne źródło zanieczyszczeń, zwłaszcza w przypadku obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub generujących emisje technologiczne.

Na obszarach wiejskich dodatkowo zaznacza się wpływ emisji rozproszonej związanej z działalnością rolniczą, obejmującej m.in. unoszenie pyłu z pól uprawnych i dróg nieutwardzonych, a także okresowe spalanie biomasy. W rezultacie jakość powietrza w gminie kształtowana jest przez łączne oddziaływanie emisji lokalnej, przemysłowej, komunikacyjnej oraz napływowej.

3.2. KLIMAT AKUSTYCZNY

Klimat akustyczny został przeanalizowany w kontekście uciążliwości związanych z hałasem. Rozważając to pojęcie na płaszczyźnie środowiskowej oraz źródeł emisji, możemy wyróżnić:

1) hałas komunikacyjny – generowany przez ruch lotniczy, kolejowy i drogowy;
2) hałas przemysłowy – generowany przez zakłady przemysłowe;

3) hałas komunalny – generowany:
   a) podczas eksploatacji budynków (węzły cieplne, kotłownie, windy itd.);
   b) przez emitory znajdujące się w środowisku zewnętrznym (sklepy, restauracje, sygnały dźwiękowe – alarmowe itd.).

Według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska hałas to dźwięki o częstotliwości od 16 do 16 000 Hz, natomiast przez teren zagrożony hałasem rozumie się teren, na którym przekroczone są dopuszczalne poziomy dźwięku wyrażone wskaźnikami LN[10], LDWN[11], $L_{Aeq\ D}$[12] i $L_{Aeq\ N}$[13]. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 poz. 112) określa standardy akustyczne w środowisku dla terenów o różnych funkcjach. Obowiązujące w Polsce kryterium oceny hałasu wprowadzone ww. Rozporządzeniem ustala dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A w dB, który zależy zarówno od charakteru terenu jak i od rodzaju źródła hałasu, a także od pory doby.

Na obszarze objętym opracowaniem klimat akustyczny kształtowany jest przede wszystkim przez transport drogowy i pracę maszyn rolniczych oraz zakładów przemysłowych lekkich. Ponadto, w niedalekiej odległości od granic gminy (ok. 4,3 km) zlokalizowany jest Port lotniczy im. Władysława Reymonta w Łodzi. Ruch lotniczy może być jednak jedynie marginalnym źródłem hałasu we wschodniej części gminy. Uciążliwość hałasu generowanego przez samoloty wynika z jego specyficznego charakteru – występuje nagle, w krótkim czasie osiąga poziom maksymalny, po czym szybko zanika.

Obecnie na terenie gminy największe natężenie ruchu i najbardziej zagrożone obszary oddziaływania hałasu drogowego obserwuje się na drodze wojewódzkiej nr 710 (odcinek Konstantynów Łódzki – Lutomiersk). W mniejszym stopniu problem ten dotyczy odcinka drogi wojewódzkiej nr 710 Lutomiersk – Szadek, niewielkiego fragmentu drogi wojewódzkiej nr 475, przebiegającego przez gminę Lutomiersk (dawniej DK nr 71) oraz dróg powiatowych i gminnych. Natężenie ruchu drogowego w roku 2025 (Średni Dobowy Ruch – ŚDR) na DW710 oraz DW475, zgodnie z pomiarami GDDKiA, przedstawia poniższa tabela.

Tab.28. Średni dobowy ruch na DW710 i DW475 w roku 2025.

Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych	DW710		DW475 (dawna DK71)
	odcinek Konstantynów Łódzki – Lutomiersk	odcinek Lutomiersk - Szadek	odcinek KONSTANTYNÓW ŁODZKI / UL. ŁÓDZKA (DW710) / - W. PABIANICE PŁN. /S14/
	pojazdy/dobę		
Motocykle	75	61	55
Samochody osobowe	7245	3874	3820
Mikrobusy	12	9	24
Lekkie samochody ciężarowe (dostawcze)	528	373	328
Samochody ciężarowe bez przyczepy	118	101	190
Samochody ciężarowe z przyczepą	98	96	140
Autobusy	51	7	5
Ciągniki rolnicze	6	28	9
Ogółem	8133	4549	4571

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021, https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-2025.

Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu 2025 wskazują, że ruch drogowy wzdłuż drogi wojewódzkiej DW710 stanowił w okresie pomiarowym istotne źródło presji akustycznej w gminie Lutomiersk. Największe natężenia ruchu odnotowano na odcinku DW710 Konstantynów Łódzki – Lutomiersk, gdzie średni dobowy ruch wynosi 8133 pojazdów na dobę. W stosunku do Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021 natężenie ruchu na analizowanych drogach znacząco zmalało, co jest związane z oddaniem do użytku drogi ekspresowej S14 (zachodnia obwodnica aglomeracji łódzkiej, zlokalizowana poza obszarem planu ogólnego).

Przed uruchomieniem S14 drogi DW710 i DW475 pełniły w znacznej mierze funkcję tras tranzytowych, przejmując ruch o charakterze ponadlokalnym, w tym ruch ciężki. Obecnie tą funkcję w dużej mierze przejęła droga S14, co znajduje

[10] długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22^{00} do godz. 6^{00})

[11] długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6^{00} do godz.18^{00}), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18^{00} do godz. 22^{00}) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22^{00} do godz. 6^{00})

[12] równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6^{00} do godz. 22^{00})

[13] równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22^{00} do godz. 6^{00})

odzwierciedlenie w relatywnie niskich wartościach średniego dobowego natężenia ruchu, wynoszących odpowiednio 4549 pojazdów na dobę na odcinku Lutomiersk - Szadek oraz 4571 pojazdów na dobę na drodze DW475.
Szczególnie istotne z punktu widzenia klimatu akustycznego jest znaczące obciążenie ruchem pojazdów ciężarowych, zwłaszcza na DW710 (odcinek Konstantynów Łódzki – Lutomiersk), gdzie łączna liczba samochodów ciężarowych (z przyczepą i bez) przekraczała 600 pojazdów na dobę.

Dla gminy Lutomiersk, na dzień sporządzenia niniejszego opracowania ekofizjograficznego, Generalny Inspektor Ochrony Środowiska nie sporządził Lokalnej Mapy Hałasu. Ponadto, przedmiotowa gmina nie została uwzględniona w Ocenach stanu akustycznego środowiska na terenie województwa łódzkiego opracowywanych w latach 2018-2024.

Hałas przemysłowy na terenie gminy obejmuje dźwięki pochodzące z pracy różnego rodzaju maszyn i urządzeń, jak również z realizacji określonych procesów technologicznych oraz funkcjonowania instalacji w niewielkich zakładach rzemieślniczych i usługowych. Do tej kategorii zalicza się także emisje akustyczne generowane przez urządzenia techniczne w obiektach handlowych, w tym wentylatory oraz systemy wentylacji i klimatyzacji. Oddziaływanie tego typu hałasu bywa odczuwalne przez mieszkańców, zwłaszcza w przypadku małych zakładów, takich jak warsztaty blacharskie, mechaniczne, ślusarskie, stolarskie czy kamieniarskie, które często są zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, co sprzyja konfliktom akustycznym.

Poza hałasem przemysłowym, rolniczym, lotniczym i transportowym, na obszarze gminy Lutomiersk występuje również hałas komunalny. Obejmuje on dźwięki związane z codziennym funkcjonowaniem budynków, m.in. pracą kotłowni czy wind. Ponadto hałas komunalny generowany jest przez obiekty usługowe i handlowe, takie jak sklepy i restauracje, a także przez sygnały dźwiękowe, w tym alarmy. Nie bez znaczenia pozostaje również obecność użytkowników przestrzeni – rozmowy, śmiech oraz inne formy aktywności ludzi podnoszą ogólny poziom hałasu.

3.3. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Oddziaływanie pola elektrycznego i magnetycznego uwarunkowane jest wieloma czynnikami, m.in. [Siemiński M., 1994]: rodzajem owych pól, wielkością ich natężeń, charakterem zmienności w czasie i elektrycznymi własnościami elementu narażonego na oddziaływanie. Z punktu widzenia ochrony środowiska znaczenie mają linie o napięciu znamionowym 110 kV, 220 kV i 400 kV, dla których obserwuje się natężenia przekraczające 1 kV/m (pod liniami 110 kV – niewielki zasięg natężenia). Zdaniem Siemińskiego negatywny wpływ zmiennego pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz obserwuje się tylko tam, gdzie ich natężenie jest bardzo duże, a więc w pobliżu stacji transformatorowych i sieci przesyłowych o bardzo wysokich napięciach, a negatywne skutki oddziaływania takich pól dotyczą tylko ograniczonej liczby osób, których praca zawodowa związana jest z tego typu ryzykiem. Zgodnie z przyjętymi w Polsce kryteriami przyjmuje się wartości graniczne dla okresowego przebywania ludzi na poziomie 10 kV i 60A/m. Lokalizacja zabudowy mieszkalnej jest możliwa, jeśli składowe pola elektromagnetycznego nie przekraczają 1kV/m (elektryczna) i 60 A/m (magnetyczna). Przykładowo, pod linią przesyłową dwutorową o napięciu znamionowym 220 kV zlokalizowaną na wysokości 8 m, przy powierzchni ziemi natężenie pola elektromagnetycznego wynosi ok. 3,3 kV/m.

Według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska, pomiary pól elektromagnetycznych w otoczeniu linii elektroenergetycznych wykonuje się dla linii o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV lub instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz. Wyniki pomiarów przekazuje się w postaci elektronicznej wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu w terminie 30 dni od dnia wykonania pomiarów. W myśl informacji podawanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne pól elektromagnetycznych (zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku) wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m.

Na terenie całej gminy znajduje się 129 stacji transformatorowych. Ponadto, przez obręby: Mikołajewice, Wygoda, Zalew oraz Prusinowice przebiega napowietrzna sieć elektroenergetyczna najwyższych napięć 220 kV relacji Adamów-Pabianice. Na terenie gminy znajduje się również 5 wież telekomunikacyjnych. W gminie nie występują nadajniki telewizyjne DVB-T.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych (PEM) w środowisku oraz obserwacje ich zmian realizowane są w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ). Zgodnie z art. 123 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, okresowe badania tych pól prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Celem pomiarów w ramach monitoringu PEM jest określenie wartości natężenia pola elektromagnetycznego w środowisku oraz identyfikacja ewentualnych obszarów, gdzie dochodzi do przekroczeń dopuszczalnych poziomów. Monitoring PEM prowadzony jest

na podstawie rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W 2025 r. ocena poziomów PEM w województwie łódzkim została przeprowadzona m.in. w mieście Lutomiersk w punkcie pomiarowym przy ul. Pabianickiej 1. Wyniki pomiarów wyniosły wówczas <0,8 V/m, czyli poniżej dolnej granicy oznaczalności stosowanej metody badawczej. Wobec czego, nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Zgodnie z Oceną poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2025 w województwie łódzkim[14] na terenie całego województwa łódzkiego nie stwierdzono realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

4. Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

W związku z nowelizacją Ustawy, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lutomiersk utraciło moc 1 września 2026 r. Docelowo jego miejsce zajmie plan ogólny gminy, który będzie stanowił akt prawa miejscowego. Będzie on dokumentem obligatoryjnie wiążącym zarówno dla nowych planów miejscowych (w zakresie zgodności przeznaczenia terenu z profilami funkcjonalnymi strefy planistycznej oraz parametrami zabudowy i zagospodarowania terenu), jak i dla decyzji o warunkach zabudowy. Co istotne, decyzje o warunkach zabudowy dla nowej zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie w granicach obszarów uzupełnienia zabudowy, które wskazuje się w planie ogólnym.

Z perspektywy formalno-prawnej brak uchwalenia planu ogólnego skutkuje istotnym ograniczeniem możliwości prowadzenia polityki przestrzennej gminy – zarówno w zakresie uchwalania nowych planów miejscowych (i zmiany obecnie obowiązujących planów), jak i wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Choć nie oznacza to całkowitego zablokowania procesów planistycznych, to jednak w pewnym stopniu ogranicza możliwość dalszego rozwoju przestrzennego, co w konsekwencji wpływa również na skalę i charakter przekształceń środowiska przyrodniczego.

Aktualnie, w związku z faktem, iż plan ogólny gminy Lutomiersk nie został uchwalony przed dniem 1 września 2026 r. zmiany w stanie środowiska przyrodniczego mogą następować w oparciu o ustalenia obowiązujących już planów miejscowych. Aktualnie na terenie gminy obowiązuje 35 planów miejscowych, które swoim zasięgiem obejmują ok. 24,8% jej powierzchni. Oddziaływania wynikające z realizacji tych planów były uprzednio analizowane w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, przeprowadzanych równolegle z procedurami planistycznymi. Należy jednak podkreślić, że struktura funkcjonalno-przestrzenna ustalona w części obowiązujących planów miejscowych nie jest w pełni zgodna z aktualnymi zamierzeniami inwestycyjnymi gminy. W przypadku braku realizacji ustaleń planu ogólnego powyższy stan zostanie utrzymany.

Odstąpienie od realizacji planu ogólnego nie blokuje zatem całkowicie możliwości zagospodarowania przestrzennego z uwagi na plany miejscowe, które swoim zasięgiem obejmują część gminy. Utrzymanie dotychczasowych ustaleń planistycznych oznacza jednak kontynuację zagospodarowania zgodnie z obowiązującymi dokumentami, które nie zawsze odzwierciedlają aktualne uwarunkowania środowiskowe, społeczne i prawne. Realizacja nowej zabudowy na podstawie tych planów wiązać się będzie z oddziaływaniami typowymi dla terenów zurbanizowanych – o zróżnicowanym charakterze i skali.

Podsumowując, brak realizacji planu ogólnego w obecnych uwarunkowaniach prawnych ogranicza możliwości świadomego i kompleksowego kształtowania polityki przestrzennej gminy. W dłuższej perspektywie może to skutkować zahamowaniem części procesów inwestycyjnych i rozwojowych oraz utrudniać prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej, uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i konieczność ochrony środowiska oraz ładu przestrzennego.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Jak wspomniano w rozdz. 2.10. niniejszej prognozy, na terenie gminy Lutomiersk występują następujące formy ochrony przyrody:

1) Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu,
2) Rezerwat przyrody Mianów wraz z otuliną niestanowiącą formy ochrony przyrody,
3) Rezerwat przyrody Jodły Oleśnickie,
4) pomniki przyrody (10 szt.).

[14] GIOŚ, Łódź, czerwiec, 2026 r.

Ponadto, zgodnie z informacją przekazaną przez Nadleśnictwo Grotniki, w obrębach Malanów i Albertów występują obszary zaliczone do siedlisk przyrodniczych Natura 2000, tj.:

1) 9170 – grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Ass. Galio sylvatici Carpinetum betuli, Ass. Tilio cordatae-Carpinetum betuli);*
2) 9190 – kwaśne dąbrowy *(All. Quercion robori-petraeae);*
3) 91F0 – łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe *(Ass. Ficario-Ulmetum minoris).*

Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu

Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, na obszarze Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują określone zakazy i ograniczenia. Poniżej przedstawiono najistotniejsze z punktu widzenia realizacji planu ogólnego gminy:

1) ograniczenie lokalizacji uciążliwych obiektów oraz prowadzenia działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska i krajobrazu do przypadków uwzględnionych w Studium oraz w planach miejscowych,
2) ograniczenie eksploatacji skał i minerałów do miejsc określonych przez właściwe władze administracyjne,
3) ograniczenie lokalizacji budownictwa letniskowego do terenów wskazanych w Studium.

Rezerwat przyrody Mianów wraz z otuliną niestanowiącą formy ochrony przyrody

Jako zagrożenia dla Rezerwatu przyrody „Mianów" i jego otuliny zidentyfikowano działania zagrażające zachowaniu śródleśnego kompleksu mokradeł obejmujących mozaikę torfowisk niskich i olsów oraz ochronie cennego fragmentu lasów bagiennych.

Zakazy obowiązujące na terenach rezerwatów przyrody określa art. 15 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2026, poz. 13 ze zm.). Wśród nich jako najważniejsze z punktu widzenia realizacji planu ogólnego gminy można wymienić:

1) zakaz budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
2) zakaz prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
3) zakaz ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność rezerwatów przyrody lub będących w użytkowaniu wieczystym rezerwatów przyrody, wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
4) zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
5) zakaz biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Rezerwat przyrody Jodły Oleśnickie

Jako zagrożenia dla Rezerwatu przyrody „Jodły Oleśnickie" zidentyfikowano działania zagrażające zachowaniu naturalnego lasu jodłowego o cechach grądu subkontynentalnego z jodłą na północnej granicy zasięgu.

Zakazy obowiązujące na terenach rezerwatów przyrody określa art. 15 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2026, poz. 13 ze zm.). Wśród nich jako najważniejsze z punktu widzenia realizacji planu ogólnego gminy można wymienić:

1) zakaz budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;
2) zakaz prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
3) zakaz ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność rezerwatów przyrody lub będących w użytkowaniu wieczystym rezerwatów przyrody, wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
4) zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
5) zakaz biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Pomniki przyrody

W stosunku do pomników przyrody oznaczonych nr od 1 do 8 w Tab. 13, w myśl ustaleń Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody obowiązują określone zakazy. Poniżej przedstawiono najistotniejsze z punktu widzenia realizacji planu ogólnego gminy:

1) niszczenia, uszkadzania lub przenoszenia obiektów chronionych,

2) zmiany stosunków wodnych w pobliżu pomników przyrody ożywionej,
3) budowy urządzeń technicznych w pobliżu obiektów chronionych,
4) zanieczyszczania terenu w sąsiedztwie pomników przyrody.

W stosunku do pomników przyrody „BARNABA" i „ERYK", zgodnie z Uchwałą Nr XXVI/165/25 Rady Miejskiej w Lutomiersku w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie Gminy Lutomiersk - w miejscowości Florentynów, w ramach ochrony czynnej ustalono możliwość wykonywania mechanicznych zabiegów pielęgnacyjnych i zabezpieczających, zgodnie z zasadami chirurgii drzew, mających na celu utrzymanie ich we właściwej kondycji.
Ponadto, obowiązują poniższe zakazy (wybrano najistotniejsze z punktu widzenia realizacji planu ogólnego gminy):
1) niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obiektu;
2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
3) uszkadzania i zanieczyszczania gleby;
4) zmiany sposobu użytkowania ziemi.

Szczególnym celem ochrony ww. pomników przyrody jest zachowanie wartości przyrodniczych, kulturowych, historycznych i krajobrazowych tworów przyrody ożywionej, charakteryzujących się wyjątkowymi cechami osobniczymi takimi jak wiek i rozmiar.

Obszary zaliczone do siedlisk przyrodniczych Natura 2000
Ochrona bierna obszarów polega na zabezpieczeniu ich przed wpływami zewnętrznymi i wstrzymanie się od ingerencji w przyrodę.

Wśród innych istniejących problemów ochrony środowiska, dotyczących gminy Lutomiersk można wymienić:
1) przekroczenie norm B(a)P: na terenie gminy odnotowano przekroczenie poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10, co wskazuje na obecność substancji szkodliwych w powietrzu, mających wpływ na zdrowie mieszkańców – w szczególności na układ oddechowy;
2) przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu PM2,5 (faza II) – zanieczyszczenia te stanowią istotny problem jakości powietrza, wpływający negatywnie zarówno na zdrowie ludzi, jak i warunki aerosanitarne środowiska, szczególnie w okresie grzewczym;
3) przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu, który w nadmiernych ilościach może powodować problemy zdrowotne, zwłaszcza dla osób wrażliwych, a także oddziaływać niekorzystnie na roślinność i ekosystemy;
4) zanieczyszczenie „niską emisją" z indywidualnych źródeł ciepła, takich jak: kotły węglowe czy piece, które przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza;
5) niska skuteczność narzędzi prawnych w zakresie możliwości ograniczania niskiej emisji, w tym brak narzędzi umożliwiających nakładanie i egzekwowanie obowiązków takich jak np. wymiana kotłów;
6) niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (słonecznej, wiatrowej, wodnej, geotermalnej i biomasy) do ogrzewania budynków mieszkalnych i publicznych;
7) zły stan jednolitych części wód powierzchniowych oraz zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych;
8) zwiększające się sukcesywnie zużycie wody, a co za tym idzie, większa ilość powstałych ścieków (szczególnie istotne w przypadku braku działań zmierzających do budowy sieci kanalizacyjnej);
9) stosowanie bezodpływowych zbiorników na nieoczyszczone ścieki – w przypadku nieszczelności może prowadzić do zanieczyszczenia wód gruntowych oraz powierzchniowych;
10) sukcesywne zwiększanie się spływu powierzchniowego wód, przy jednoczesnym ograniczeniu infiltracji wgłębnej (skutek powstawania zabudowy i innych form zagospodarowania terenu, związanych ze zwiększeniem udziału powierzchni uszczelnionych);
11) zabudowanie terenów rolniczych mogące skutkować ograniczeniem ich obecnych funkcji ekologicznych oraz częściowym wyparciem żerujących lub migrujących zwierząt;
12) zmiany klimatu i klęski żywiołowe powodowane działalnością człowieka – scenariusze zmian klimatu zostały zaprezentowane na stronie internetowej projektu KLIMADA 2.0 (klimada2.ios.gov.pl), natomiast wyniki analiz wskazują, że:
    a) od końca XIX wieku odnotowuje się ciągły wzrost temperatury powietrza na obszarze całego kraju,

b) tendencje opadów są mniej wyraźne, aczkolwiek zmieniła się ich struktura, tzn., że opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe, niszczycielskie, powodujące coraz częściej gwałtowne powodzie.

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Priorytety Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska formułuje VIII Unijny Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego, przyjęty decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2022/591 w sprawie ogólnego unijnego programu działań do 2030 r. (Dz. Urz. UE. L Nr 114/22, str. 22-36 z dnia 12 kwietnia 2022 r.). Decyzja ta zobowiązuje Polskę do podejmowania działań służących osiągnięciu celów priorytetowych Ósmego Programu, a wszelkie organy publiczne do współpracy z przedsiębiorstwami, partnerami społecznymi, społeczeństwem europejskim i obywatelami w realizacji programu.

Program wśród celi priorytetowych wymienia:

1) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz wzmocnienie ich pochłaniania przez naturalne pochłaniacze w Unii,
2) wzmocnienie zdolności przystosowawczych i zmniejszenie podatności na zmianę klimatu,
3) dążenie do modelu regeneracyjnego wzrostu oraz przyspieszenie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
4) dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń,
5) ochrona i przywrócenie bioróżnorodności i wzmocnienie kapitału naturalnego,
6) promowanie środowiskowych aspektów zrównoważoności i znaczne ograniczenie głównych skutków środowiskowo-klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją.

Jako długoterminowy cel Programu do 2050 r. wyznaczono „zapewnienie by ludzie cieszyli się dobrej jakości życia z uwzględnieniem poziomów krytycznych dla planety w gospodarce dobrobytu, w której nic się nie marnuje, wzrost ma charakter regeneracyjny, osiągnięto neutralność klimatyczną w Unii, a nierówności znacznie zmniejszono. […]".

Przyjęta w 1997 roku Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej „zapewnia ochronę środowiska człowieka, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju" (art. 5). Powyższą zasadę uwzględnia m.in. „Polityka Ekologiczna Państwa 2030" (dalej: PEP2030), która jest najważniejszą strategią w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. PEP2030 została przyjęta przez Radę Ministrów 16 lipca 2019 r. Jej rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Wzmacnia działania rządu polegające na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Polityka wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r. – dalej: SOR).

Cele sformułowane w PEP2030 odpowiadają na najważniejsze trendy w obszarze środowiska i obejmują:

1) cel główny: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców (przeniesiony wprost z SOR);
2) cel szczegółowy:
   a) I – Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
   b) II – Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska,
   c) III – Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
3) cel horyzontalny:
   a) Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa,
   b) Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Powyższe cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji, takie jak:

1) zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
2) likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
3) ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
4) przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej;
5) zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;

6) wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
7) gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
8) zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;
9) wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (Best Available Technology - standard służący określaniu wielkości emisji zanieczyszczeń dla większych zakładów przemysłowych w UE);
10) przeciwdziałanie zmianie klimatu;
11) adaptacja do zmiany klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Z kolei cele horyzontalne będą realizowane przez kierunki interwencji, takie jak:
1) edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji;
2) usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Dodatkowo warto wspomnieć, że wśród przepisów prawa krajowego regulujących zagadnienia związane z ochroną środowiska należy wymienić m.in.:
1) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
1) ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
2) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
3) ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
4) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
5) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
6) ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
7) ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

„Koncepcja Rozwoju Kraju 2050" (KRK 2050) to dokument strategiczny, przyjęty przez Radę Ministrów 25 lipca 2025 r. Stanowi on długoterminowy drogowskaz dla polityki rozwojowej państwa, opracowany zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Jego celem jest identyfikacja kluczowych trendów, wyzwań rozwojowych i szans, jakie mogą kształtować przyszłość Polski w perspektywie do połowy XXI wieku, a także wyznaczenie ambitnej wizji kraju na rok 2050. Dokument opiera się na wiedzy naukowej, analizach foresightowych i szerokim dialogu społecznym. Ma wspierać administrację publiczną, samorządy i inne podmioty w podejmowaniu decyzji sprzyjających długofalowemu, zrównoważonemu rozwojowi.

Wizja Polski w 2050 r. przedstawiona w KRK zakłada, że ochrona środowiska naturalnego będzie integralnym elementem rozwoju kraju. Kluczowe założenia z zakresu ochrony środowiska obejmują:
1) uznanie środowiska naturalnego i przestrzeni za zasoby krytyczne oraz uwzględnianie ich we wszystkich procesach decyzyjnych,
2) trwałe ograniczanie presji na środowisko w przemyśle, rolnictwie, transporcie i budownictwie, w tym redukcja emisji gazów cieplarnianych,
3) podnoszenie świadomości społecznej nt. wpływu działalności człowieka na planetę i promowanie odpowiedzialnej konsumpcji,
4) ochrona różnorodności biologicznej, ekosystemów i zasobów naturalnych oraz zwiększenie powierzchni obszarów chronionych,
5) rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki umiaru, w tym oszczędne korzystanie z zasobów i przeciwdziałanie marnotrawstwu,
6) adaptacja do zmian klimatu – w tym zazielenianie przestrzeni miejskich, ochrona mokradeł, korytarzy ekologicznych i terenów zalewowych,
7) zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego poprzez zrównoważone rolnictwo i ochronę gleb oraz wód,
8) zrównoważony i bezpieczny system energetyczny oparty na dywersyfikacji źródeł energii, OZE, poprawie efektywności energetycznej i rozwoju energetyki obywatelskiej,
9) integracja planowania przestrzennego z polityką rozwoju tak, aby minimalizować konflikty przestrzenne i negatywne skutki gospodarowania przestrzenią dla środowiska.

Przedmiotowy projekt uwzględnia ww. kluczowe założenia KRK 2050 poprzez m.in.:
1) przeznaczenie pod strefy otwarte ok. 75,81% powierzchni gminy;
2) ustalenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej od 5% do 90% (w zależności od strefy planistycznej);
3) uwzględnienie istniejących form ochrony przyrody i korytarzy ekologicznych;

4) wprowadzenie terenów: wód, zieleni naturalnej i lasów w dodatkowym profilu funkcjonalnym wielu stref planistycznych;
5) wprowadzenie terenu elektrowni słonecznej i elektrowni wiatrowej w dodatkowym profilu funkcjonalnym stref 5SO i 20SO, elektrowni wiatrowej w dodatkowym profilu funkcjonalnym stref 51SO, 52SO i 53SO oraz elektrowni słonecznej w dodatkowym profilu funkcjonalnym stref 25SO, 54SO, 55SO, 58SO i 203SR;
6) rezygnację z wyznaczania stref gospodarczych (SP) przeznaczonych pod nowe zagospodarowanie (nie dotyczy stref obejmujących zagospodarowanie istniejące i wyznaczonych na podstawie ustaleń obowiązujących planów miejscowych), w bezpośrednim sąsiedztwie stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ);
7) rezygnację z wyznaczania stref handlu wielkopowierzchniowego (SH).

Dokumentem mającym bezpośrednie przełożenie na treść projektu zmiany planu miejscowego jest również Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, przyjęty uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. Wyznaczone w nim cele szczegółowe oraz kierunki rozwoju przestrzennego w ramach określonych sfer działań są pochodną ustaleń Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.
W kontekście zagadnień związanych ze środowiskiem przyrodniczym dokument ten wskazuje, że dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania przestrzeni przyrodniczej kluczowe są zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego w sposób umożliwiający trwałe korzystanie z nich zarówno obecnie, jak i w przyszłości, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, mitygacja i adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie ryzyka wynikającego z zagrożeń.

Polityka przestrzennego zagospodarowania województwa w zakresie środowiska przyrodniczego wymienia następujące kierunki działań i działania:
1) racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi, m.in. poprzez:
   a) ochronę gleb,
   b) ochronę i racjonalne gospodarowanie złożami kopalin,
   c) przywracanie wartości użytkowej gruntom zdewastowanym i zdegradowanym;
2) zwiększanie i poprawa jakości zasobów wodnych, m.in. poprzez:
   a) ochronę zasobów wód powierzchniowych oraz poprawę zdolności retencyjnych zlewni,
   b) poprawę jakości wód powierzchniowych,
   c) ochronę zasobów i jakości wód podziemnych;
3) poprawa jakości powietrza, m.in. poprzez:
   a) wdrażanie uchwały antysmogowej oraz programów ochrony powietrza dla stref, w których notuje się przekroczenia poziomu dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń,
   b) wdrażanie czystych technologii węglowych;
4) kształtowanie zasobów leśnych, m.in. poprzez:
   a) ochronę i wzbogacanie istniejących kompleksów leśnych i zadrzewień,
   b) zwiększanie lesistości;
5) zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej, m.in. poprzez ochronę, wzbogacanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej;
6) zachowanie najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego, m.in. poprzez:
   a) kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych,
   b) ochronę pozostałych terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
   c) kształtowanie korytarzy ekologicznych;
7) przeciwdziałanie zagrożeniom, m.in. poprzez:
   a) poprawę klimatu akustycznego,
   b) ograniczanie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym,
   c) ograniczanie zagrożenia awariami,
   d) ograniczanie zagrożenia ruchami masowymi ziemi,
   e) ograniczenie zagrożenia powodziowego,
   f) przeciwdziałanie skutkom i adaptacja do zmian klimatu.

Rozporządzenie (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych wraz ze zmianą wprowadzoną Rozporządzeniem (UE) 2022/869 (Dz. Urz. UE L 2024, poz. 1991) ustanawia cele oraz obowiązki w zakresie odbudowy różnorodnych ekosystemów, w tym lądowych, przybrzeżnych i słodkowodnych. Obejmuje m.in. przywracanie naturalnej ciągłości rzek i funkcji powiązanych z równinami zalewowymi, odbudowę populacji owadów zapylających, a także regenerację ekosystemów rolniczych i leśnych. Plan ogólny gminy Lutomiersk został przygotowany z uwzględnieniem kierunków wynikających z ww. dokumentu. W szczególności projekt uwzględnia cele związane z ochroną i odbudową ekosystemów lądowych, rolniczych, leśnych oraz słodkowodnych, a także zachowaniem i przywracaniem ciągłości ekologicznej cieków wodnych.
W projekcie dokumentu zastosowano szereg rozwiązań ograniczających presję inwestycyjną na obszary przyrodniczo cenne, m.in. poprzez:
1) wyznaczenie stref otwartych (SO) oraz stref zieleni i rekreacji (SN), stanowiących podstawę lokalnego systemu przyrodniczego (korytarze, sięgacze i węzły ekologiczne),
2) zachowanie dużych kompleksów leśnych w stanie niezmienionym (bez zmiany przeznaczenia),
3) ograniczenie rozpraszania zabudowy na tereny otwarte,
4) ustalenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach planistycznych, co sprzyja zachowaniu lokalnych warunków wodnych, siedliskowych i mikroklimatycznych,
5) brak lokalizacji nowych inwestycji w rezerwatach przyrody – ich funkcje zostały utrzymane i zabezpieczone.

Wskazane działania wpisują się w założenia rozporządzenia UE 2024/1991, w szczególności:
1) art. 4 – dot. celów odbudowy ekosystemów siedliskowych (plan utrzymuje ciągłość i nie zakłóca struktur przyrodniczych),
2) art. 9 – dot. poprawy łączności rzek;
3) art. 10 i 11 – w zakresie ochrony populacji zapylaczy oraz odbudowy ekosystemów rolniczych (utrzymanie gruntów rolnych, ograniczenie ich zabudowy, zachowanie elementów zadrzewień śródpolnych),

Zaprojektowane ograniczenia w projekcie dokumentu uznać należy za spójne z celami rozporządzenia 2024/1991 i wystarczające do przeciwdziałania dalszej degradacji środowiska przyrodniczego. Ze względu na strategiczny i ramowy charakter planu ogólnego, jego postanowienia tworzą odpowiednie warunki do ochrony, a miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą mogły uszczegółowić działania służące realnej odbudowie zasobów przyrodniczych, zgodnie z duchem rozporządzenia UE.

Spośród wszystkich celów określonych w dokumentach krajowych i programach oraz dyrektywach Unii Europejskiej szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji przedmiotowego projektu planu jest zachowanie:
1) wymogów ochrony środowiska;
2) wymogów ochrony powietrza;
3) racjonalnego gospodarowania odpadami;
4) wymogów ochrony wód przed zanieczyszczeniem;
5) wymogów ochrony zasobów przyrodniczych.

W projektowanym dokumencie uwzględnione zostały ww. priorytety, które w sposób bezpośredni wynikają z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym lub samorządowym, porozumień międzynarodowych czy innych dyrektyw Unii Europejskiej.

7. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO

7.1. PRZYJĘTE ZAŁOŻENIA

W celu uzyskania metodologicznej przejrzystości prognozy oddziaływania ustaleń planu ogólnego na środowisko przyrodnicze, dokonano klasyfikacji ustalonych stref planistycznych pod kątem jego potencjalnego wpływu na stan środowiska przyrodniczego (oddziaływanie pozytywne/neutralne/negatywne), ze szczególnym uwzględnieniem możliwości pojawienia się odziaływań negatywnych w stopniu znaczącym. Dokonano również klasyfikacji na oddziaływania w zależności od zróżnicowanych relacji z przedmiotem podlegającym oddziaływaniu (oddziaływanie: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane) oraz zmiennego czasu działania (oddziaływanie: krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe). Pod pojęciem „oddziaływania pozytywnego" należy rozumieć ogół skutków stanowiących korzystny wpływ na środowisko określonej strefy. Wpływ na środowisko jest korzystny, jeżeli planowane zagospodarowanie i użytkowanie terenu sprzyja:
1) zachowaniu chronionych gatunków roślin, zwierząt, siedlisk przyrodniczych oraz naturalnych elementów krajobrazu,

2) prawidłowemu funkcjonowaniu procesów przyrodniczych,
3) zachowaniu lub poprawie struktury środowiska (ekosystemów), różnorodności biologicznej,
4) zachowaniu środowiska we właściwym stanie sanitarnym i ekologicznym,
5) zachowaniu i ochronie cennych zasobów dorobku kulturowego.

Oceny potencjalnego wpływu realizacji ustaleń planu ogólnego dokonano także w kontekście terenów znajdujących się w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Analiza uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych obszaru opracowania, oparta na ustaleniach projektowanego dokumentu, uzasadnieniu do projektu planu ogólnego oraz danych charakteryzujących stan środowiska przyrodniczego pozwala przyjąć, że skutki jego ustaleń będą różniły się co do intensywności i zasięgu oddziaływania na środowisko. W trakcie sporządzania prognozy duży nacisk położono na skutki, jakie może wywołać realizacja danej strefy planistycznej w przestrzeni (w obrębie poszczególnych komponentów środowiska oraz w środowisku jako całości) w odniesieniu do istniejących uwarunkowań przyrodniczych, w tym istniejących form ochrony przyrody oraz gatunków rzadkich i chronionych. Wpływ realizacji ustaleń planu ogólnego na środowisko, obejmujący różnego rodzaju skutki przewidywanego zagospodarowania przestrzennego (przedstawione w dalszej części tekstu), jest zatem konsekwencją przyjęcia w nim określonego gminnego katalogu stref planistycznych. W celu ich identyfikacji i oceny przeanalizowane zostały ustalenia projektowanego dokumentu.

W świetle przedmiotowego planu ogólnego oraz zgodnie z wynikami analizy i oceny wpływu na cele, przedmiot oraz poszczególne komponenty środowiska we wzajemnym powiązaniu (sporządzonej w rozdz. 7.2 niniejszej prognozy) na obszarze opracowania wyznaczono strefy planistyczne, których wpływ na środowisko ocenia się w ujęciu ogólnym na **pozytywny oraz negatywny w stopniu minimalnym, umiarkowanym i ponad umiarkowanym.**

Tab.29. Wstępna ocena wpływu na środowisko poszczególnych funkcji projektowanych w ramach projektu planu ogólnego.

Rodzaj oddziaływania:	Projektowana strefa planistyczna*
pozytywne	SO**, SN, SC***
negatywne w stopniu minimalnym	SO**, SJ, SZ, SC***, SI, SW
negatywne w stopniu umiarkowanym	SO**, SU, SR, SK
negatywne w stopniu ponad umiarkowanym	SP

Źródło: Opracowanie własne.

**Symbole zgodne z Tab. 1*
*** Oddziaływanie negatywne w stopniu umiarkowanym przewiduje się w odniesieniu do strefy otwartych, w których dopuszczono teren elektrowni wiatrowej lub teren elektrowni wiatrowej i teren elektrowni słonecznej (5SO, 20SO, 51SO, 52SO, 53SO), a także stref otwartych obejmujących obszar lokalizacji Inwestycji Towarzyszącej w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym (14SO, 16SO, 17SO, 35SO i 63SO). Natomiast negatywne w stopniu minimalnym przewiduje się w odniesieniu do stref otwartych, w których dopuszczono wyłącznie teren elektrowni słonecznej (25SO, 54SO, 55SO, 58SO, 60SO). Dla pozostałych stref otwartych przewiduje się oddziaływanie pozytywne.*
**** Oddziaływanie negatywne o charakterze minimalnym przewiduje się w odniesieniu do stref 3SC, 4SC oraz 6SC, obejmujących funkcjonujące cmentarze, na których prowadzony jest pochówek zmarłych. Natomiast w przypadku stref oznaczonych symbolami 1SC, 2SC, 5SC oraz 7SC, wyznaczonych w celu objęcia ochroną konserwatorską terenów dawnych, obecnie nieczynnych zabytkowych cmentarzy, przewiduje się oddziaływanie pozytywne.*

Uwaga! Przypisany w Tab. 29 poziom oddziaływania poszczególnych stref na środowisko ma charakter ogólny i orientacyjny. Rzeczywisty wpływ na środowisko może się różnić w zależności od szeregu czynników, takich jak:
1) szczegółowy sposób zagospodarowania i intensywność użytkowania terenu,
2) zastosowane technologie i rozwiązania proekologiczne (np. retencja, OZE, zieleń kompensacyjna),
3) uwarunkowania lokalne (np. rodzaj gleby, poziom wód gruntowych, istniejące formy ochrony przyrody),
4) skala i charakter inwestycji realizowanych w ramach danej strefy,
5) obecność obszarów zieleni i zbiorników wodnych ograniczających skutki urbanizacji lub działalności przemysłowej.

W związku z tym, cena wpływu powinna być każdorazowo dokonywana indywidualnie na etapie sporządzania dokumentów planistycznych oraz procedur oceny oddziaływania na środowisko.

7.2. Analiza i ocena wpływu na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszaru Natura 2000 oraz poszczególne komponenty środowiska we wzajemnym powiązaniu

7.2.1. Wpływ na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszaru Natura 2000

Jak nadmieniono w pkt 2.10., zgodnie z danymi przekazanymi przez RDOŚ w Łodzi oraz udostępnionymi na stronie o adresie *https://crfop.gdos.gov.pl/,* na terenie gminy Lutomiersk brak jest obszarów Natura 2000. Najbliżej położone tego typu obszary znajdują się w znacznej odległości od granicy opracowania, wykluczającej możliwość wpływu jego realizacji na ich cele, przedmioty ochrony oraz integralność.

Niemniej jednak, zgodnie z informacją przekazaną przez Nadleśnictwo Grotniki, w obrębach Malanów i Albertów występują obszary zaliczone do siedlisk przyrodniczych Natura 2000, tj.: siedliska o kodach: 9170, 9190 i 91F0. W planie ogólnym w całości objęto je strefą otwartą (50SO), dla której nie ustalono dodatkowego profilu funkcjonalnego strefy planistycznej. Najbliższymi innymi strefami planistycznymi są: 112SJ, 114SJ, 144SJ. Dwie ostatnie obejmują istniejące zagospodarowanie, natomiast strefa 112SJ stanowi przeniesienie ustaleń obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i jest już częściowo zagospodarowana pod zabudowę, w szczególności na nieruchomościach położonych najbliżej wskazanych obszarów.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Nadleśnictwo Grotniki ochrona bierna ww. terenów polega na zabezpieczeniu ich przed wpływami zewnętrznymi i wstrzymanie się od ingerencji w przyrodę. Ocenia się, że ustalenia planu ogólnego uwzględniają możliwość ochrony biernej i nie narażają analizowanych siedlisk na nowe wpływy zewnętrzne, które nie występowałyby obecnie.

W związku z powyższym, stwierdza się, że plan ogólny dla Gminy Lutomiersk nie wpłynie negatywnie na stan i funkcjonowanie obszarów Natura 2000, w tym na ich cele i przedmioty ochrony oraz zachowanie ich integralności.

7.2.2. Wpływ na gleby i powierzchnię ziemi

Realizacja części ustaleń planu ogólnego gminy Lutomiersk wiązać się będzie z wystąpieniem oddziaływań na gleby i powierzchnię ziemi, w tym również z przekształceniem ich struktury oraz zmniejszeniem powierzchni biologicznie czynnej. Podkreślenia wymaga jednak, że większość przewidywanych przekształceń przestrzennych stanowi kontynuację kierunków rozwoju i przeznaczeń określonych wcześniej w Studium oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Jak wskazano w rozdziale 2. uzasadnienia do planu ogólnego, przy wyznaczaniu stref planistycznych uwzględniono m.in. dotychczasowy model funkcjonalno-przestrzenny gminy oraz istniejące przeznaczenia terenów. Co prawda, w części przypadków dokonano korekt, polegających zarówno na poszerzeniu zasięgu terenów przeznaczonych pod zabudowę, jak i na zmianie funkcji obszarów już objętych inwestycjami. Część z tych zmian miała jednak na celu dostosowanie projektu do stanu faktycznego, co w wielu sytuacjach pozwoli ograniczyć skalę nowych ingerencji w środowisko.

Każda nowa inwestycja, której realizacja wymaga naruszenia powierzchni ziemi, będzie wiązać się z bezpośrednim oddziaływaniem na strukturę gleby i lokalne ukształtowanie terenu. Skala i zasięg tych zmian zależą od rodzaju i wielkości planowanych obiektów, a przede wszystkim od powierzchni zabudowy, głębokości robót ziemnych oraz liczby kondygnacji podziemnych. Na etapie realizacji inwestycji pojawią się także przejściowe oddziaływania wynikające z prowadzenia robót budowlanych, m.in. wykopów, utwardzeń, czasowego składowania materiałów oraz poruszania się ciężkiego sprzętu. W przypadku braku odpowiedniego zabezpieczenia placów budowy, możliwe jest również zanieczyszczenie gleby olejami, paliwami lub innymi substancjami chemicznymi, co stanowi potencjalne zagrożenie środowiskowe.

Przewiduje się, że największe przekształcenia dotyczyć będą terenów dotychczas niezabudowanych – zwłaszcza tych, na których zachował się nienaruszony profil glebowy, występuje obecnie wysoki udział powierzchni biologicznie czynnej oraz naturalna rzeźba terenu. Przekształcenia obejmą usunięcie roślinności, zdjęcie warstwy próchnicznej, niwelacje terenu oraz uszczelnienie gruntu poprzez zastosowanie utwardzonych nawierzchni. W podłożu umieszczane będą elementy konstrukcyjne oraz infrastrukturalne, co może prowadzić do trwałego ograniczenia przepuszczalności, zaburzenia obiegu wody i zniszczenia gleby jako środowiska życia. W przypadku niekorzystnych warunków geotechnicznych (np. gruntów organicznych lub nasypowych o niskiej nośności), może zaistnieć potrzeba wymiany podłoża lub jego stabilizacji, co dodatkowo wpłynie na strukturę gruntu.

Na terenach już zagospodarowanych (w tym uszczelnionych, przekształconych lub intensywnie użytkowanych) planowane inwestycje będą miały zdecydowanie mniejszy wpływ na stan gleby i powierzchnię ziemi. Wynika to z faktu, że obszary te w dużej mierze utraciły swoje pierwotne właściwości, zarówno pod względem składu glebowego, jak i morfologii. Dodatkowo, planowane przekształcenia na tego typu terenach będą w znacznej mierze polegać na przebudowie, modernizacji lub uzupełnieniu istniejącej zabudowy.

Warto również zaznaczyć, że oddziaływania na powierzchnię ziemi nie ograniczają się wyłącznie do samej zabudowy, lecz obejmują także infrastrukturę techniczną i komunikacyjną. Budowa sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, energetycznych czy telekomunikacyjnych, jak również dróg i ciągów pieszo-rowerowych, wymagać będzie ingerencji w podłoże, w tym wykopów i niwelacji. Pomimo tymczasowego charakteru prac wprowadzenie infrastruktury podziemnej będzie wiązało się z trwałą zmianą właściwości gruntu, w tym potencjalnie z ograniczeniem jego przepuszczalności i możliwości retencji.

W odniesieniu do stref SJ należy dodatkowo wskazać, że oddziaływanie związane z rozwojem zabudowy mieszkaniowej nie ogranicza się wyłącznie do powierzchni zajmowanych przez budynki. Realizacja nowej zabudowy może wymagać wykonania dróg, dojść, dojazdów oraz sieci infrastruktury technicznej, co powoduje dodatkowe przekształcenia

powierzchni ziemi i lokalne ograniczenie jej biologicznej czynności. Skala tych oddziaływań będzie mniejsza w przypadku wykorzystania istniejących dróg i sieci oraz koncentracji nowej zabudowy w obrębie i sąsiedztwie istniejących struktur osadniczych niż w przypadku rozproszonej urbanizacji terenów dotychczas niezabudowanych.

Jednym ze źródeł przekształceń powierzchni ziemi na obszarze gminy Lutomiersk jest eksploatacja złóż kopalin, która wiąże się z głęboką ingerencją w naturalną rzeźbę terenu oraz całkowitym zniszczeniem profilu glebowego. Na terenie gminy udokumentowano trzy aktualnie eksploatowane złoża piasków i żwirów, które są zlokalizowane w obrębie Zalew. W planie ogólnym objęto je w całości strefą górnictwa (1SG), dla której nie ustalono dodatkowego profilu funkcjonalnego.
Po zakończeniu eksploatacji przewidziana jest rekultywacja w kierunku leśnym lub rolniczo-wodnym, która ma na celu przywrócenie funkcji przyrodniczych i użytkowych gruntu. Charakter gleby, który powstanie w wyniku rekultywacji, będzie zależał od wybranego kierunku zagospodarowania i zastosowanych metod.

Należy podkreślić, że plan ogólny przewiduje możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych i słonecznych w strefach 5SO i 20SO, lokalizację wyłącznie elektrowni wiatrowych w strefach 51SO, 52SO i 53SO i wyłącznie lokalizację elektrowni słonecznych w strefach 25SO, 54SO, 55SO, 58SO i 60SO.
W obszarach, na których funkcjonują już instalacje fotowoltaiczne i wiatrowe, nie przewiduje się istotnych zmian ukształtowania terenu, ponieważ został on wcześniej dostosowany do potrzeb inwestycji. W przypadku ewentualnej rozbudowy istniejących instalacji lub realizacji nowych przedsięwzięć na terenach dotąd niezagospodarowanych skala przekształceń będzie zależała od rodzaju instalacji. W przypadku elektrowni słonecznych oddziaływania będą związane głównie z montażem konstrukcji wsporczych paneli oraz realizacją niezbędnej infrastruktury, natomiast w przypadku elektrowni wiatrowych dodatkowe przekształcenia mogą wynikać z wykonywania fundamentów, placów montażowych oraz dróg dojazdowych i technicznych. Oddziaływania te będą miały przede wszystkim charakter lokalny.
Miejscami realizacja instalacji fotowoltaicznych może wymagać częściowej wycinki roślinności lub niewielkiego wyrównania podłoża, jednak zakres tych działań pozostanie ograniczony. Przewidywane zmiany nie będą znaczące w skali lokalnej i co do zasady nie powinny powodować istotnej degradacji form rzeźby terenu.

W celu ograniczenia skali przekształceń plan ogólny określa maksymalny udział powierzchni zabudowy i/lub minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach planistycznych (m.in. SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN, SC). Dodatkowo, wyznaczenie obszarów uzupełnienia zabudowy na zaledwie 7,03% powierzchni gminy pozwala na efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury i ograniczenie rozpraszania zabudowy, co z kolei chroni przed nadmiernym zainwestowaniem obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo, w tym dolin rzecznych.

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy nie stwierdzono obecności osuwisk ani terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Jednakże, w kontekście ochrony powierzchni ziemi istotne jest zachowanie trwałej pokrywy roślinnej, szczególnie na niestabilnych zboczach dolin rzecznych, co może skutecznie ograniczać spływ powierzchniowy wód opadowych, stabilizować podłoże i przeciwdziałać procesom erozyjnym oraz ruchom masowym.

Zagrożenia dla jakości gleb mogą mieć charakter pośredni i wynikać ze spływów powierzchniowych z terenów utwardzonych zawierających zanieczyszczenia pyłowe, metale ciężkie, produkty ropopochodne czy sole stosowane zimą. Choć obecnie nie zidentyfikowano na terenie gminy gruntów historycznie zanieczyszczonych, to przeciwdziałanie tego typu oddziaływaniom wymaga stosowania odpowiednich rozwiązań technicznych i środowiskowych takich jak: budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej, stosowanie materiałów o niskiej szkodliwości czy wdrażanie działań fitoremediacyjnych w obrębie ruchliwych tras komunikacyjnych.

Wyznaczenie stref gospodarczych 1SP, 2SP, 6SP, 8SP, 9SP, 10SP, 14SP i 21SP w przeważającym zakresie stanowi kontynuację kierunków zagospodarowania ustalonych już w obowiązujących mpzp. Tym samym w przeważającym zakresie potencjalne przekształcenia gleb i powierzchni ziemi wynikają z możliwości inwestycyjnych istniejących już na podstawie obowiązujących mpzp, a nie wyłącznie z ustaleń planu ogólnego. Oceny tych kierunków zostały dokonane w:

1) „Prognozie oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie geodezyjnym Wrząca w gminie Lutomiersk" z 2010 r. oraz późniejszej „Prognozie oddziaływania na środowisko do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obrębu geodezyjnego Wrząca w Gminie Lutomiersk – etap II" – w odniesieniu do strefy 1SP;
2) „Prognozie oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie geodezyjnym Kazimierz w gminie Lutomiersk" – w odniesieniu do strefy 2SP;
3) „Prognozie oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach geodezyjnych Charbice Dolne, Charbice Górne i Szydłów w gminie Lutomiersk" – w odniesieniu do stref 6SP i 14SP;

4) „Prognozie oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach geodezyjnych Franciszków, Żurawieniec-Leonów, Mianów, Wola Puczniewska, Puczniew, Zygmuntów w Gminie Lutomiersk" – w odniesieniu do strefy 8SP;
5) „Prognozie oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach geodezyjnych Malanów, Trupianka Orzechów, Madaje Nowe w gminie Lutomiersk" z 2010 r. – w odniesieniu do stref 9SP i 10SP;
6) „Prognozie oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach geodezyjnych Babice i Babiczki w Gminie Lutomiersk" – w odniesieniu do strefy 21SP.

W dotychczasowych prognozach jako jeden z podstawowych skutków realizacji funkcji produkcyjnej wskazywano zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, związane z wprowadzeniem zabudowy, powierzchni utwardzonych i infrastruktury. Oddziaływanie to ma charakter nieunikniony w przypadku realizacji zagospodarowania gospodarczego, jednak jego skala zależy od obecnego stopnia przekształcenia poszczególnych terenów.

Strefy 1SP, 6SP, 8SP, 9SP i 10SP są co najmniej częściowo zabudowane lub antropogenicznie przekształcone. Szczególnie wyraźne jest to w przypadku strefy 10SP, która jest w większości ogrodzona i w znacznej mierze zabudowana. Również 1SP jest częściowo zabudowana, 6SP obejmuje istniejący obiekt i zagospodarowanie gospodarcze, natomiast 9SP obejmuje zarówno istniejącą zabudowę, jak i grunty rolne oraz zadrzewienia i zakrzewienia. W przypadku 9SP już prognoza z 2010 r. opisywała teren oznaczony w mpzp symbolem 1P jako obejmujący zieleń urządzoną, wydepczyska i zabudowę.

Odmienna sytuacja występuje w 2SP, 14SP i 21SP. Strefa 2SP pozostaje niezabudowana i jest obecnie w większości zadrzewiona i zakrzewiona, choć w prognozie z 2010 r. odpowiadający jej teren oznaczony w mpzp symbolem 1P został opisany jako pole orne. Oznacza to, że obecne pokrycie roślinne powstało w znacznej mierze w wyniku późniejszej sukcesji. Strefa 14SP pozostaje natomiast zasadniczo niezagospodarowana i niemal pozbawiona zadrzewień, a jej powierzchnię stanowią przede wszystkim grunty rolne. Strefa 21SP również pozostaje niezagospodarowana, przy czym w jej granicach występują zadrzewienia.

W przypadku 6SP i 10SP istotnym rozwiązaniem przyjętym w planie ogólnym jest ponadto zmniejszenie zasięgu stref gospodarczych w stosunku do zasięgu terenów produkcyjnych wyznaczonych w obowiązujących mpzp. Plan ogólny nie wykorzystuje zatem w pełni możliwości dalszej ekspansji funkcji produkcyjnej wynikających z obowiązujących planów miejscowych, lecz ogranicza przestrzeń przeznaczoną pod tę funkcję, zmniejszając potencjalną skalę przyszłego zajęcia i przekształcenia powierzchni ziemi.

Dodatkowym ograniczeniem stopnia trwałego przekształcenia powierzchni jest ustalenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, która dla większości stref SP stanowi 30%, zgodnie z dotychczasowymi ustaleniami planistycznymi. Zachowanie takiego udziału ogranicza możliwość całkowitego uszczelnienia terenu i pozostawia przestrzeń dla zachowania części istniejącej zieleni.

Szczególnego omówienia wymagają ponadto strefy 11SP i 14SP należące do największych stref gospodarczych wyznaczonych w projekcie planu ogólnego. Realizacja przewidzianych w ich granicach sposobów zagospodarowania może wiązać się z lokalnym przekształceniem powierzchni ziemi, trwałym zajęciem gleb na cele inwestycyjne oraz ograniczeniem powierzchni biologicznie czynnej. Potencjalnym skutkiem może być również pogorszenie właściwości fizycznych gleb, w szczególności w wyniku ich uszczelnienia, wykonywania prac ziemnych oraz realizacji zabudowy i powierzchni utwardzonych. Oddziaływania te będą jednak miały charakter lokalny, a ich rzeczywista skala będzie zależała od zakresu i sposobu realizacji konkretnych przedsięwzięć.

W odniesieniu do strefy 14SP należy jednocześnie podkreślić, że obejmuje ona w całości działkę nr 225/3 w obrębie Charbice Górne, i jak już wcześniej wspomniano, została wyznaczona przede wszystkim w celu usankcjonowania kierunku zagospodarowania wynikającego z obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Nie stanowi zatem całkowicie nowego kierunku zagospodarowania terenu wprowadzanego dopiero na etapie planu ogólnego. Dodatkowo dla przedsięwzięcia planowanego na tym obszarze pn. „Budowa centralnego magazynu depozytowego na potrzeby jednostek Krajowej Administracji Skarbowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Charbice Górne, gmina Lutomiersk" Burmistrz Miasta i Gminy Lutomiersk wydał w dniu 27.11.2025 r. decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach (znak: RGKiL.6220.7-47.2025), w której stwierdzono brak obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Zakres planowanej inwestycji obejmuje budowę magazynów wraz z częścią socjalno-biurową, budynków portierni i pompowni pożarowej, instalacji oraz przyłączy technicznych, a także wykonanie dróg wewnętrznych, placów składowych i postojowych, utwardzeń terenu oraz elementów małej architektury. W wydanej decyzji określono jednocześnie istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji oraz użytkowania przedsięwzięcia ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Odrębnego uwzględnienia wymaga również strefa 11SP. Jej zasięg wynika zarówno z istniejącego zagospodarowania oraz ustaleń obowiązującego planu miejscowego, jak i z potrzeby zabezpieczenia terenów pod dalszy rozwój funkcji produkcyjnych. Rozszerzenie tej strefy związane jest m.in. z planowaną inwestycją pn. „Rozbudowa zakładu produkcyjnego zajmującego się produkcją, sprzedażą i montażem systemów ogrodzeniowych w Lutomiersku, ul. Szadkowska 9". Dla tego przedsięwzięcia Burmistrz Miasta i Gminy Lutomiersk wydał w dniu 06.03.2026 r. decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach (znak: ROŚBiZK.6220.18-11.2025/2026), w której również stwierdzono brak obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W decyzji określono również istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji oraz użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich. Tym samym również w przypadku 11SP część przewidywanych przekształceń powierzchni ziemi związana jest z konkretnym zamierzeniem inwestycyjnym, które było już przedmiotem odrębnego postępowania w zakresie środowiskowych uwarunkowań.

Odrębnie należy przy tym uwzględnić, że profil funkcjonalny stref gospodarczych może umożliwiać realizację różnych rodzajów przedsięwzięć produkcyjnych, w tym elektrowni słonecznych oraz biogazowni, jednak plan ogólny nie przesądza ich konkretnej lokalizacji, powierzchni ani parametrów. W przypadku elektrowni słonecznych oddziaływanie na powierzchnię ziemi może być związane przede wszystkim z lokalnymi przekształceniami terenu, realizacją infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz zajęciem części powierzchni biologicznie czynnej. Lokalizacja takich instalacji na terenach zadrzewionych mogłaby dodatkowo wiązać się z koniecznością usunięcia części roślinności, dlatego korzystniejsze środowiskowo jest wykorzystywanie w pierwszej kolejności powierzchni już przekształconych lub pozbawionych zwartej roślinności drzewiastej. Natomiast w przypadku elektrowni słonecznych odpady powstawać będą głównie na etapie realizacji, konserwacji, wymiany oraz likwidacji urządzeń.

Potencjalna realizacja biogazowni może powodować bardziej intensywne przekształcenie powierzchni terenu związane z realizacją obiektów technologicznych, zbiorników, placów manewrowych i magazynowych oraz dróg wewnętrznych. Oddziaływanie może być również związane z gospodarką odpadami i pozostałościami procesu technologicznego. Przy prawidłowym gospodarowaniu odpadami, zgodnym z obowiązującymi przepisami, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na powierzchnię ziemi.

W odniesieniu do stref 9SP i 10SP należy dodatkowo uwzględnić ich położenie w granicach Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Dalsze zagospodarowanie niezainwestowanych części tych stref może prowadzić do lokalnego zajęcia i uszczelnienia powierzchni ziemi, jednak możliwość realizacji funkcji produkcyjnej na tych terenach nie wynika wyłącznie z ustaleń planu ogólnego. Kierunek ich gospodarczego zagospodarowania przewidziano już w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalonym w 2005 r. (z późniejszymi zmianami), a następnie tereny te zostały przeznaczone pod funkcje produkcyjne w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego z 2010 r.

Należy również podkreślić, że wejście w życie planu ogólnego nie powoduje utraty mocy obowiązującej przez dotychczasowy mpzp ani automatycznej zmiany określonego w nim przeznaczenia terenów. Do czasu zmiany albo uchylenia obowiązującego planu miejscowego podstawę ich zagospodarowania nadal stanowić będą jego ustalenia. Tym samym samo zakwalifikowanie analizowanych terenów do strefy otwartej w planie ogólnym nie skutkowałoby automatyczną zmianą ich obecnego przeznaczenia ani wyeliminowaniem możliwości inwestycyjnych wynikających z obowiązującego mpzp.

Realizacja inwestycji na tych terenach będzie wymagała stosowania rozwiązań ograniczających presję na środowisko, w szczególności w zakresie ochrony gleb, właściwego gospodarowania masami ziemnymi, zachowania możliwości retencji i infiltracji wód opadowych oraz ograniczania skali uszczelnienia powierzchni, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, ustaleniami aktów planowania przestrzennego oraz warunkami określonymi w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach (w przypadku przedsięwzięć, dla których je wydano).

W konsekwencji należy wskazać, że rozwój stref gospodarczych przewidziany w planie ogólnym w znacznej części stanowi kontynuację istniejących funkcji lub kierunków zagospodarowania już wcześniej przesądzonych w obowiązujących dokumentach planistycznych. W odniesieniu do części największych obszarów gospodarczych dodatkowym uwarunkowaniem są konkretne zamierzenia inwestycyjne, dla których wydano decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach. Nie eliminuje to możliwości wystąpienia lokalnych negatywnych oddziaływań na gleby i powierzchnię ziemi, w szczególności związanych z zajęciem gruntów, usunięciem warstwy glebowej, pracami ziemnymi oraz uszczelnieniem powierzchni, jednak pozwala stwierdzić, że rozwój funkcji gospodarczych nie następuje w sposób całkowicie oderwany od dotychczasowej polityki przestrzennej i istniejących procesów inwestycyjnych.

W przypadku strefy 28SI, obejmującej obecnie teren niezabudowany, częściowo użytkowany rolniczo, realizacja zagospodarowania dopuszczonego w profilu strefy może prowadzić do trwałego zajęcia i uszczelnienia części powierzchni ziemi oraz przekształcenia dotychczasowego sposobu użytkowania. Skala tych zmian będzie zależna od rodzaju i powierzchni przyszłego zagospodarowania. W przypadku realizacji elektrowni słonecznej przekształcenia powierzchni ziemi mogą mieć charakter bardziej punktowy, związany m.in. z posadowieniem konstrukcji, realizacją infrastruktury technicznej i dróg obsługowych, natomiast inne formy zagospodarowania produkcyjnego mogą powodować większy udział powierzchni trwale przekształconych i uszczelnionych.

Nie przewiduje się, aby realizacja ustaleń planu ogólnego mogła skutkować bezpośrednim wystąpieniem szkody lub zagrożenia szkodą w powierzchni ziemi w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. 2007, poz. 493). Należy przy tym zaznaczyć, że organ sporządzający plan ogólny nie posiada kompetencji do dopuszczania lub zakazywania w przedmiotowym dokumencie działalności, która zgodnie z ww. ustawą może stanowić potencjalne źródło szkód w środowisku. Niemniej jednak, poprzez określenie parametrów zabudowy (takich jak maksymalny udział powierzchni zabudowy czy minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej), plan ten wpływa pośrednio na ograniczenie ryzyka powstawania negatywnych zmian w strukturze gruntu, jego przepuszczalności oraz zdolności do retencji wód. Dodatkowo, odpowiednia interpretacja i implementacja ustaleń planu ogólnego w dokumentach niższego rzędu daje możliwość wdrażania rozwiązań sprzyjających zachowaniu właściwości środowiskowych powierzchni ziemi oraz ograniczaniu jej degradacji.

Podsumowując, realizacja ustaleń planu ogólnego spowoduje lokalne i przewidywalne oddziaływania na powierzchnię ziemi i gleby. Większość tych oddziaływań będzie wynikać z kontynuacji już wcześniej zaplanowanych funkcji przestrzennych. Ich rzeczywista skala i charakter będą zależały zarówno od ustaleń planu ogólnego, w tym przyjętych parametrów zagospodarowania, jak również od sposobu uszczegółowienia kierunków rozwoju w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz od rodzaju i sposobu realizacji konkretnych inwestycji. Przy założeniu prawidłowego stosowania przepisów prawa ochrony środowiska oddziaływania te nie powinny mieć znacząco negatywnego charakteru.

7.2.3. Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne

Ustalenia zawarte w planie ogólnym gminy Lutomiersk, choć nie precyzują szczegółowych zasad ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, w sposób pośredni wspierają racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz minimalizację zagrożeń dla środowiska wodnego poprzez sposób wyznaczenia stref planistycznych i przyjęte parametry zagospodarowania.

Na dalszych etapach planowania przestrzennego, tj. podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, konieczne będzie doprecyzowanie zasad dotyczących odprowadzania ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych w sposób zapewniający ochronę gleb i wód.

Zgodnie z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne ma obowiązek zapewnić zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych do realizacji dostarczania wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny. Na obszarze gminy nie funkcjonuje obecnie zbiorczy system kanalizacji, w związku z czym gospodarka ściekowa opiera się głównie na rozwiązaniach indywidualnych, w tym szczelnych zbiornikach bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalniach ścieków, realizowanych zgodnie z przepisami odrębnymi. Przepisy prawa określają warunki techniczne i środowiskowe dla tego rodzaju rozwiązań, mające na celu ograniczenie ryzyka zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb. W związku z powyższym można przyjąć, że ścieki bytowe będą odprowadzane i zagospodarowywane w sposób zgodny z obowiązującymi regulacjami prawnymi, a stosowane rozwiązania nie powinny stanowić istotnego źródła zagrożeń dla środowiska, pod warunkiem prawidłowej eksploatacji urządzeń i przestrzegania wymogów wynikających z przepisów odrębnych.

Również w kontekście wpływu na wody powierzchniowe i podziemne należy wskazać ryzyko przedostawania się substancji ropopochodnych oraz zanieczyszczeń zawartych w spływach powierzchniowych z terenów komunikacyjnych (analogicznie jak w pkt 7.2.2.). Podobnie jak dla ochrony gleb i w tym przypadku istotna jest także właściwa eksploatacja maszyn i urządzeń wykorzystywanych na etapie robót budowlanych oraz zapobieganie awariom, co pozwoli ograniczyć przedostawanie się zanieczyszczeń ropopochodnych poprzez gleby do wód gruntowych.

Na terenach peryferyjnych i w przypadku infrastruktury o charakterze lokalnym (m.in. dróg dojazdowych czy ciągów pieszo-rowerowych) preferowane powinno być stosowanie rozwiązań sprzyjających naturalnej retencji i infiltracji wód opadowych, takich jak nawierzchnie przepuszczalne, rowy chłonne, niecki infiltracyjne czy systemy rozsączające, dostosowane do lokalnych warunków gruntowo-wodnych. Wody opadowe z terenów usługowych powinny być

zagospodarowywane w granicach własnych nieruchomości, m.in. poprzez zbiorniki retencyjne, doły chłonne lub inne urządzenia umożliwiające ich retencjonowanie i stopniowe odprowadzanie do gruntu. Na terenach zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej wskazane jest maksymalizowanie retencji wód opadowych oraz ich wtórnego wykorzystania na cele bytowo-gospodarcze. Realizacji tych działań sprzyja zachowanie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, określonego w ustaleniach planu ogólnego.

Ze względu na to, że niemal cała gmina znajduje się w obszarze silnie zagrożonym suszą (zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy, dalej PPSS), jednym z priorytetowych działań planistycznych powinno być zwiększanie retencji wód opadowych. Należy również dążyć do prowadzenia zrównoważonej gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi, m.in. poprzez ich lokalne zagospodarowanie i wykorzystanie, co może przyczynić się do poprawy stanu środowiska oraz jakości przestrzeni miejskiej. Mając to na uwadze, plan ogólny określa maksymalny udział powierzchni zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnych w poszczególnych strefach planistycznych (dot. stref SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN i SC, przy czym w przypadku stref SI, SN i SC maksymalny udział powierzchni zabudowy określono tylko dla wybranych terenów), co pozwala ograniczać zjawiska związane z nadmiernym uszczelnieniem i pogorszeniem warunków retencji wodnej. Na terenie gminy Lutomiersk nie wyznaczono w PPSS zadań inwestycyjnych wspierających przeciwdziałania skutkom suszy.

Powyższe rozwiązania te mogą sprzyjać ograniczeniu ryzyka pogorszenia jakości wód podziemnych, w szczególności w odniesieniu do JCWPd nr 72, której stan oceniany jest obecnie jako dobry.

Zgodnie z art. 56, 57 i 59 ustawy Prawo wodne celem środowiskowym dla JCWP jest:

1) ochrona oraz poprawa ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry stan ekologiczny i dobry stan/potencjał chemiczny wód powierzchniowych;
2) zapobieganie pogorszeniu ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego.

Z kolei celem środowiskowym dla JCWPd jest:

1) zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
2) zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
3) ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Dla rzeki Ner oraz jej dopływów (Zalewki, Lubczyny, Sroczki), które tworzą lokalny układ hydrologiczny o istotnym znaczeniu dla stosunków wodnych w gminie, wyznaczono w większości strefy otwarte (SO), ograniczające presję inwestycyjną i sprzyjające zachowaniu terenów pełniących funkcje retencyjne. Działania te mają na celu nie tylko ochronę naturalnych cieków przed zanieczyszczeniami spływowymi, ale również zachowanie ich funkcji przyrodniczych, krajobrazowych i hydrologicznych. Dla JCWP zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych, należy ograniczać presję antropogeniczną oraz chronić hydromorfologię cieków.

Rozwój nowych form zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej) może wpływać na lokalne stosunki wodne, zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym. Skutkami urbanizacji może być: zwiększenie ilości ścieków i wód opadowych, wzrost powierzchni uszczelnionych ograniczających infiltrację, lokalne zanieczyszczenia (np. z terenów przemysłowych), a także zwiększone zapotrzebowanie na wodę. Na etapie sporządzania planów miejscowych zasadne będzie ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy w dolinach rzecznych, ochrona terenów zalewowych oraz zachowanie ciągłości systemów melioracyjnych. Istotne będzie także stosowanie odpowiednio szerokich pasów zieleni przy ciekach wodnych, które pełnią rolę biologicznego filtra ograniczającego spływ zanieczyszczeń.

Realizacja zagospodarowania w strefach gospodarczych może pośrednio oddziaływać na wody powierzchniowe i podziemne przede wszystkim poprzez zwiększenie powierzchni utwardzonych, zmianę warunków infiltracji wód opadowych, powstawanie ścieków oraz potencjalne ryzyko przedostania się substancji zanieczyszczających do gruntu. Rzeczywista skala tych oddziaływań będzie jednak zależna od rodzaju przyszłej działalności, zastosowanej technologii oraz sposobu rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej, których plan ogólny nie przesądza.

Istotne jest, że analizowane funkcje produkcyjne zostały już wcześniej dopuszczone w obowiązujących planach miejscowych i poddane strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. W prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla obowiązujących mpzp, o których była mowa w rozdz. 7.2.2, nie zidentyfikowano oddziaływań na środowisko wodne, które uzasadniałyby rezygnację z przyjętego kierunku produkcyjnego na analizowanych terenach.

Znaczenie ograniczające ma zachowanie powierzchni biologicznie czynnej, która zmniejsza skalę uszczelnienia terenu i pozwala na utrzymanie części powierzchni infiltracyjnych. Szczególne znaczenie może mieć to w przypadku stref obecnie niezabudowanych lub obejmujących większe powierzchnie otwarte, tj. przede wszystkim 2SP, 14SP i 21SP. W przypadku stref już częściowo zagospodarowanych, w szczególności 1SP, 6SP, 8SP, 9SP i 10SP, część zmian warunków odpływu i infiltracji związanych z antropogenicznym przekształceniem terenu już nastąpiła.

W przypadku ewentualnej realizacji biogazowni szczególnego znaczenia wymaga zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych przed przedostawaniem się do środowiska substratów, odcieków oraz produktów procesu technologicznego, zwłaszcza w sytuacjach awaryjnych. Zaznaczyć należy jednak, że plan ogólny nie przesądza o lokalizacji konkretnych inwestycji, a każda potencjalnie negatywnie oddziałująca na środowisko inwestycja będzie przedmiotem odrębnych procedur.

Nie ma zatem podstaw do prognozowania znaczącego negatywnego oddziaływania stref SP na wody powierzchniowe i podziemne. Potencjalne ryzyka będą miały charakter lokalny i zależny od konkretnego rodzaju działalności, a ich ograniczanie będzie wymagało zastosowania właściwych rozwiązań w zakresie odprowadzania ścieków i wód opadowych oraz zabezpieczenia powierzchni, na których mogą być magazynowane lub wykorzystywane substancje mogące zanieczyścić środowisko.

W przypadku dotychczas niezabudowanej strefy 28SI potencjalne zwiększenie powierzchni uszczelnionych może lokalnie ograniczać infiltrację wód opadowych i zwiększać wielkość odpływu powierzchniowego. Zachowanie części istniejących zadrzewień i powierzchni biologicznie czynnych sprzyjałoby ograniczeniu tych zmian.

Tereny zlokalizowane w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na obszarze gminy Lutomiersk zostały w przeważającej mierze objęte strefami otwartymi (SO), które pełnią funkcję ochronną, umożliwiającą m.in. naturalną retencję oraz ograniczenie zabudowy. Ponadto, niewielka część obszarów objęta została strefami: wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową (SZ), usługowymi (SU), gospodarczymi (SP), produkcji rolniczej (SR), zieleni i rekreacji (SN), infrastrukturalnymi (SI) oraz komunikacyjnymi (SK) – zgodnie z art. 1 ust. 3 oraz art. 13d Ustawy. Jednocześnie na większości powierzchni tych stref, w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, nie wyznaczono obszarów uzupełnienia zabudowy, co znacząco ogranicza możliwość intensyfikacji zagospodarowania.

Plan ogólny uwzględnia również istniejące ujęcia wód podziemnych wraz z ich strefami ochronnymi poprzez wskazanie dla nich odpowiednich stref planistycznych, tj. stref infrastrukturalnych (2SI, 6SI, 23SI i 25SI), dla których ograniczono katalog funkcji w profilach dodatkowych do terenu zieleni naturalnej.

Tereny zmeliorowane oraz obszary chronione wodozależne zostały uwzględnione w projekcie planu ogólnego poprzez przypisanie im odpowiednich stref planistycznych (w większości stref otwartych (SO)). Takie rozwiązanie zapewnia ograniczenie presji inwestycyjnej na obszary chronione wodozależne oraz sprzyja zachowaniu ich naturalnych funkcji hydrologicznych i ekologicznych.

Plan ogólny uwzględnia obszar ochronny GZWP nr 401, który występuje częściowo w gminie Lutomiersk, w miejscowości Stanisławów Nowy, poprzez objęcie jego powierzchni zlokalizowanej na terenie gminy Lutomiersk strefami: otwartymi (11SO i 50SO), wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (108SJ, 112SJ, 118SJ, 304SJ), wielofunkcyjną z zabudową zagrodową (103SZ) oraz produkcji rolniczej (90SR) – zgodnie z ustaleniami obowiązującego planu miejscowego.

Należy podkreślić, że obowiązujący w granicach obszaru ochronnego GZWP miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego został uchwalony przed jego ustanowieniem oraz wejściem w życie Rozporządzenia Wojewody Łódzkiego wprowadzającego ograniczenia i zakazy w zakresie zagospodarowania terenu. W konsekwencji ustalenia planu należy realizować z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących przepisów odrębnych, w tym ograniczeń wynikających z ww. Rozporządzenia. Jednocześnie szczegółowa ocena zgodności konkretnych zamierzeń inwestycyjnych z zakazami obowiązującymi na obszarze ochronnym będzie następowała na etapie realizacji inwestycji oraz wymaganych procedur administracyjnych, z uwzględnieniem parametrów planowanego przedsięwzięcia i rozwiązań minimalizujących potencjalne oddziaływanie na wody podziemne.

Strefy cmentarzy w planie ogólnym gminy Lutomiersk wyznaczono z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań przestrzennych, historycznych i planistycznych. Większość zabytkowych cmentarzy została objęta strefami cmentarzy oznaczonymi symbolami od 1SC do 8SC. Spośród nich jedynie cmentarz rzymskokatolicki w Kazimierzu, cmentarz rzymskokatolicki w Mikołajewicach oraz cmentarz parafialny we Wrzącej (strefy 3SC, 4SC i 6SC) pozostają cmentarzami czynnymi. Pozostałe obiekty stanowią cmentarze historyczne, na których nie prowadzi się już pochówków.

Objęcie wskazanych terenów strefami cmentarzy ma na celu przede wszystkim zachowanie ich historycznego układu przestrzennego, ochronę wartości kulturowych i krajobrazowych oraz zapewnienie właściwej ochrony konserwatorskiej związanej z ich zabytkowym charakterem. Wyznaczone strefy stanowią zatem odzwierciedlenie istniejącego sposobu użytkowania terenów oraz ich znaczenia w strukturze przestrzennej gminy.

Jednocześnie należy wskazać, że nieczynny cmentarz przykościelny zlokalizowany w granicach ogrodzenia zespołu kościoła parafialnego w Mikołajewicach oraz nieczynny cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia zespołu kościoła parafialnego w Lutomiersku zostały objęte strefami usługowymi 40SU i 74SU. Wynika to z ich ścisłego funkcjonalnego

i przestrzennego powiązania z terenami sakralnymi. Ponadto dawny cmentarz żydowski położony w obrębie Wrząca, pełniący obecnie funkcję miejsca pamięci, objęto strefą zieleni i rekreacji oznaczoną symbolem 33SN, co odpowiada jego współczesnemu sposobowi użytkowania oraz potrzebie zachowania walorów historycznych i krajobrazowych tego miejsca.
Należy również podkreślić, że ustalenia planu ogólnego nie przewidują lokalizacji nowych cmentarzy ani powiększania istniejących cmentarzy czynnych. Wyznaczone strefy obejmują wyłącznie tereny już obecnie wykorzystywane na cele cmentarne lub historycznie związane z taką funkcją. W związku z tym nie zachodzi konieczność analizy zgodności ich lokalizacji z przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze. Zgodnie bowiem z §7 ww. rozporządzenia przepisów tych nie stosuje się do cmentarzy już istniejących, a wszystkie wskazane obiekty funkcjonują od wielu lat i są trwale wpisane w strukturę przestrzenną gminy. Jednocześnie w odniesieniu do cmentarzy nieczynnych nie obowiązują strefy ochrony sanitarnej, o których mowa w ww. rozporządzeniu.

Z punktu widzenia ochrony wód istotne znaczenie ma również prawidłowe gospodarowanie odpadami, ponieważ ich niewłaściwe magazynowanie lub składowanie może prowadzić do przedostawania się zanieczyszczeń do gruntu i wód podziemnych. Gospodarowanie odpadami regulują przepisy odrębne, przez które należy rozumieć przede wszystkim: ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, ustawę z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów, jak również odpowiednie uchwały Rady Miejskiej, w tym Uchwała Nr LXXVIII/543/23 Rady Miejskiej w Lutomiersku z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lutomiersk (wraz ze późn. zm.). Uznaje się, że akty te w sposób odpowiedni uwzględniają wymagania środowiska przyrodniczego, przez co gospodarowanie odpadami we wskazany w nich sposób nie powinno przyczynić się do znacząco negatywnego wpływu na jakikolwiek komponent środowiska.

Ocenia się, że ustalenia projektu pozwolą na stworzenie warunków nie zagrażających w sposób znaczący jakości zarówno wód powierzchniowych, jak i podziemnych. Nie przewiduje się, aby ich realizacja w sposób znaczący negatywnie oddziaływała na GZWP, JCWP i JCWPd obejmujące obszar gminy ani przyczyniła się do zwiększenia ryzyka nieosiągnięcia przez JCWP i JCWPd celów środowiskowych.

7.2.4. Wpływ na powietrze

Realizacja zabudowy oraz innych form zagospodarowania terenu w ramach planu ogólnego może wiązać się z określonym wpływem na jakość powietrza atmosferycznego. Oddziaływanie to może mieć charakter krótkoterminowy (związany z fazą budowy) oraz długoterminowy (wynikający z eksploatacji obiektów i ich infrastruktury).

W fazie budowlanej uciążliwości będą miały głównie charakter czasowy i wynikać będą z emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych, związanych z prowadzeniem robót ziemnych i konstrukcyjno-montażowych oraz emisją spalin z maszyn budowlanych i pojazdów transportowych. Skala tych oddziaływań będzie zależna od intensywności prac, warunków atmosferycznych oraz zastosowanych środków ochrony (jak np. zraszanie terenu w celu ograniczenia unoszenia się pyłu). W przypadku terenów przeznaczonych pod działalność przemysłową zaleca się, aby plany miejscowe zawierały zapisy ograniczające emisję podczas realizacji inwestycji.

Długoterminowy wpływ na jakość powietrza wynika w dużej mierze z emisji związanych z ogrzewaniem budynków – zwłaszcza jednorodzinnych, gdzie często stosowane są indywidualne źródła ciepła. W niesprzyjających warunkach atmosferycznych możliwe jest okresowe przekroczenie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza w okresie grzewczym i w trakcie warunków inwersyjnych. Lokalne kotłownie mogą powodować emisję pyłów, tlenków azotu, tlenku węgla oraz innych substancji wpływających na jakość powietrza, a także dwutlenku węgla mającego znaczenie w kontekście zmian klimatu. Jednak obowiązujące obecnie przepisy prawne, w tym uchwała Nr XLIV/548/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (wraz ze zmianą), dążą do eliminacji nadużyć w tym zakresie (dalej uchwała antysmogowa). Choć przepisy te mają na celu eliminację najbardziej emisyjnych źródeł ciepła, skuteczność poprawy jakości powietrza zależy również od stopnia wymiany indywidualnych źródeł ogrzewania oraz przestrzegania obowiązujących wymagań.

Na obszarach wiejskich istotnym źródłem emisji rozproszonej pozostanie działalność rolnicza możliwa do prowadzenia na terenach stref otwartych i stref produkcji rolniczej. Oddziaływania w tym zakresie związane są przede wszystkim z unoszeniem pyłów z pól uprawnych, emisją z dróg nieutwardzonych oraz emisjami związanymi z pracą maszyn rolniczych i prowadzonymi zabiegami agrotechnicznymi. Emisje te mają zazwyczaj charakter lokalny i sezonowy, uzależniony od warunków atmosferycznych oraz intensywności prac polowych. Jednocześnie należy podkreślić, że tego rodzaju oddziaływania są typowe dla obszarów o dominującej funkcji rolniczej i nie wynikają bezpośrednio z nowych ustaleń planu

ogólnego, lecz z istniejącego sposobu użytkowania terenów. W przypadku stref SJ położonych w sąsiedztwie użytkowanych gruntów rolnych należy ponadto uwzględnić możliwość okresowego oddziaływania działalności rolniczej na przyszłą zabudowę mieszkaniową, w szczególności w postaci zapylenia, emisji gazów i substancji zapachowych związanych z wykonywaniem zabiegów agrotechnicznych i nawożeniem.

W planie ogólnym uwzględniono możliwość rozwoju sieci infrastruktury technicznej, może sprzyjać ograniczeniu przyszłych emisji do powietrza. Takie rozwiązania przewidziano poprzez wyznaczenie stref infrastrukturalnych (SI) oraz wprowadzenie możliwości realizacji terenu infrastruktury technicznej w podstawowym profilu funkcjonalnym wszystkich stref planistycznych. Umożliwienie realizacji sieci ciepłowniczej lub zastosowanie odnawialnych źródeł energii (np. pomp ciepła) może przyczynić się do ograniczenia tzw. niskiej emisji.

Jak już wcześniej wspomniano, plan ogólny przewiduje możliwość lokalizacji elektrowni słonecznych w wybranych strefach otwartych (25SO, 54SO, 55SO, 58SO i 60SO) oraz strefie produkcji rolniczej (203SR). Ponadto, w strefach 51SO, 52SO i 53SO dopuszczono możliwość realizacji terenów elektrowni wiatrowej, co wynika z potrzeby usankcjonowania istniejących instalacji OZE wykorzystujących energię wiatru. Natomiast w strefach 5SO i 20SO dopuszcza się zarówno elektrownie słoneczne, jak i elektrownie wiatrowe. Rozwój takich inwestycji na nowych terenach i utrzymanie istniejącego zagospodarowania może pośrednio pozytywnie przyczyniać się do ograniczenia emisji związanych z wykorzystaniem paliw kopalnych, w tym emisji gazów cieplarnianych.

Oddzielnym źródłem emisji są zanieczyszczenia związane z ruchem komunikacyjnym, obejmujące przede wszystkim tlenki azotu, tlenek węgla, lotne związki organiczne oraz pyły zawieszone, w tym pyły pochodzące zarówno ze spalania paliw, jak i ze ścierania nawierzchni, opon i elementów układu hamulcowego. Największe oddziaływanie komunikacyjne będzie związane z drogami o najwyższym natężeniu ruchu, w szczególności drogami wojewódzkimi, natomiast w mniejszym stopniu z drogami powiatowymi, gminnymi i wewnętrznymi. Ponadto, realizacja przewidywanej inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego w wariancie inwestorskim W51, obejmującej budowę linii kolejowej nr 85, może powodować okresowe oddziaływania na jakość powietrza przede wszystkim na etapie budowy, związane z emisją pyłu i spalin z maszyn oraz transportu budowlanego. Na etapie eksploatacji skala bezpośrednich emisji do powietrza będzie istotnie mniejsza niż w przypadku transportu drogowego. Inwestycja ta stanowi Inwestycję Towarzyszącą, a tym samym stanowi również inwestycję celu publicznego o znaczeniu krajowym. Jej obszar objęto w planie ogólnym strefami 14SO, 16SO, 17SO, 35SO i 63SO oraz strefą 1SG – mając na uwadze aktualne tereny i obszary górnicze oraz eksploatowane złoża.

Korzystny wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego oraz warunków klimatycznych miasta będzie miało zachowanie terenów otwartych, w tym doliny rzecznej Neru jako stref otwartych (w przeważającej części). Tereny te sprzyjają przewietrzaniu, ograniczaniu wtórnego unoszenia pyłów oraz zachowaniu korzystnych warunków mikroklimatycznych. W projekcie planu ogólnego ok. 75,81% powierzchni gminy objęto strefami otwartymi, co stanowi istotny element zachowania istniejącego systemu terenów niezabudowanych. Również zapisy planu dotyczące minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej przyczynią się do poprawy warunków środowiskowych, ograniczając wtórne unoszenie pyłów.

Działania w zakresie ochrony powietrza wspierane są m.in. przez Program ochrony powietrza dla strefy łódzkiej, przyjęty uchwałą nr LXIII/69/23 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 listopada 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2023 r. poz. 9981). Program ten określa kierunki działań na rzecz poprawy jakości powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem walki z emisją z sektora komunalno-bytowego.

Ze względu na możliwość występowania emisji odorów z wybranych form zagospodarowania, w szczególności produkcji rolniczej, hodowli, instalacji gospodarki odpadami czy sieci kanalizacyjno-ściekowej, zaleca się stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających rozprzestrzenianie się związków odorotwórczych. Do najskuteczniejszych należą: hermetyzacja procesów technologicznych, montaż biofiltrów i filtrów węglowych, instalacja zraszaczy neutralizujących zapachy, kontrola szczelności systemów kanalizacyjnych oraz ograniczenie magazynowania odpadów i materiału organicznego na otwartej przestrzeni. Zaleca się również stosowanie pasów zieleni izolacyjnej jako naturalnej bariery ograniczającej emisje zapachowe oraz odpowiednie rozplanowanie funkcji przestrzennych tak, aby oddzielać tereny potencjalnie uciążliwe od terenów mieszkaniowych, rekreacyjnych i przyrodniczych.

Potencjalne oddziaływanie stref SP na jakość powietrza będzie zależało przede wszystkim od rodzaju przyszłej działalności, technologii procesów produkcyjnych, sposobu ogrzewania obiektów oraz wielkości ruchu samochodowego związanego z ich obsługą. Samo wyznaczenie strefy gospodarczej w planie ogólnym nie pozwala więc określić wielkości przyszłych emisji.

Dotychczasowe prognozy sporządzane dla terenów produkcyjnych nie wskazywały na konieczność prognozowania znacząco negatywnego oddziaływania na jakość powietrza, a emisje związane z obsługą komunikacyjną oceniano jako

ograniczone. Taką ocenę sformułowano m.in. w odniesieniu do terenu oznaczonego w mpzp symbolem 1P odpowiadającego obecnej strefie 9SP.

Należy przy tym uwzględnić, że część analizowanych stref jest już użytkowana gospodarczo, wobec czego plan ogólny nie wprowadza do tych lokalizacji całkowicie nowego źródła potencjalnych emisji. Dotyczy to zwłaszcza 1SP, 6SP, 8SP, 9SP i 10SP. W przypadku stref 2SP, 14SP i 21SP realizacja zabudowy oznaczałaby natomiast wprowadzenie nowych źródeł emisji do terenów obecnie niezabudowanych, jednak możliwość ich zagospodarowania produkcyjnego wynika już z obowiązujących mpzp.

Plan ogólny nie przesądza ponadto, czy w poszczególnych strefach powstaną zakłady powodujące emisję substancji do powietrza. Nie ma więc podstaw do przypisywania wszystkim strefom SP jednakowego rodzaju lub poziomu oddziaływania. Szczegółowa ocena będzie możliwa dopiero w odniesieniu do konkretnego sposobu zagospodarowania.

Analogiczne oddziaływania mogą potencjalnie wystąpić w strefie 28SI, której profil dodatkowy dopuszcza teren produkcji. W przypadku realizacji przedsięwzięcia takiego jak biogazownia możliwe byłyby emisje związane z transportem substratów i produktów, funkcjonowaniem instalacji oraz okresowym występowaniem substancji zapachowych. Rzeczywista skala oddziaływania zależałaby jednak od rodzaju, wielkości i technologii konkretnego przedsięwzięcia.

Ocenia się, że realizacja planu ogólnego nie spowoduje istotnego pogorszenia stanu powietrza w gminie, pod warunkiem wdrażania rozwiązań proekologicznych na poziomie lokalnym. Należy również pamiętać, że zgodnie z art. 144 ustawy Prawo ochrony środowiska, wszystkie oddziaływania muszą mieścić się w granicach działki, do której inwestor posiada tytuł prawny, co również wpływa na ograniczenie skali emisji i jej przestrzennego zasięgu, z zastrzeżeniem przypadków określonych w przepisach odrębnych.

7.2.5. Wpływ na klimat akustyczny

Na terenie gminy Lutomiersk klimat akustyczny kształtowany jest obecnie przede wszystkim przez transport drogowy i pracę maszyn rolniczych oraz zakładów przemysłu lekkiego. Dodatkowym, choć marginalnym źródłem hałasu pozostaje ruch lotniczy związany z funkcjonowaniem Portu Lotniczego im. Władysława Reymonta w Łodzi, położonego w odległości ok. 4,3 km od granic gminy. Oddziaływanie to może być okresowo odczuwalne głównie we wschodniej części gminy. Hałas lotniczy ma charakter okresowy i krótkotrwały – cechuje się nagłym wzrostem natężenia, po którym następuje szybki spadek poziomu dźwięku.

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego na terenie gminy pozostają drogi wojewódzkie nr 475 i 710. W mniejszym stopniu oddziaływanie hałasu dotyczy odcinka DW710 Lutomiersk – Szadek, a także dróg powiatowych, gminnych i wewnętrznych. Wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu 2025 wskazują, że największe natężenie ruchu występowało na odcinku DW710 Konstantynów Łódzki – Lutomiersk, co przekładało się na zwiększoną presję akustyczną, szczególnie w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej. Przed uruchomieniem S14 drogi DW710 i DW475 pełniły w znacznej mierze funkcję tras tranzytowych, przejmując ruch o charakterze ponadlokalnym, w tym ruch ciężki. Obecnie tę funkcję w dużej mierze przejęła droga S14, co może znajdować odzwierciedlenie w relatywnie niskich wartościach średniego dobowego natężenia ruchu, wynoszących odpowiednio 4549 pojazdów na dobę na odcinku Lutomiersk - Szadek oraz 4571 pojazdów na dobę na drodze DW475. Jednocześnie należy zauważyć, że źródła hałasu drogowego w gminie Lutomiersk wynikają przede wszystkim z istniejącego układu drogowego i obecnego sposobu zagospodarowania terenów. Ustalenia planu ogólnego mają w tym zakresie głównie charakter porządkujący i nie przewidują rozbudowy układu drogowego mogącej powodować istotny wzrost presji akustycznej.

Nowym potencjalnym źródłem hałasu będzie realizacja przewidywanej inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego (budowa linii kolejowej nr 85), stanowiącej inwestycję celu publicznego o znaczeniu krajowym. Jej obszar objęto w planie ogólnym strefami 14SO, 16SO, 17SO, 35SO i 63SO. Potencjalne oddziaływania akustyczne związane będą przede wszystkim z etapem realizacji inwestycji oraz późniejszym ruchem kolejowym, przy czym ich zasięg i intensywność będą uzależnione od ostatecznych parametrów technicznych przedsięwzięcia, natężenia ruchu oraz zastosowanych rozwiązań ograniczających emisję hałasu. Jednocześnie należy podkreślić, że inwestycja ta realizowana jest na podstawie odrębnych przepisów i procedur, niezależnych od ustaleń planu ogólnego. Szczegółowa analiza oddziaływania akustycznego oraz określenie ewentualnych środków minimalizujących, takich jak ekrany akustyczne czy rozwiązania ograniczające propagację hałasu, są przedmiotem postępowań środowiskowych i projektowych prowadzonych dla tej inwestycji. Na dzień sporządzenia niniejszej prognozy trwa postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla wskazanego przedsięwzięcia.

Na terenie gminy występuje również hałas przemysłowy i usługowy, związany z funkcjonowaniem niewielkich zakładów produkcyjnych, warsztatów oraz obiektów handlowych i usługowych. Źródłem emisji akustycznej są m.in. maszyny i urządzenia technologiczne, systemy wentylacji i klimatyzacji, a także ruch pojazdów związany z obsługą obiektów.

Oddziaływania tego typu mają najczęściej charakter lokalny, jednak mogą powodować okresowe konflikty akustyczne, szczególnie w przypadku lokalizacji działalności usługowej i rzemieślniczej w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.

Uzupełnieniem wskazanych źródeł jest hałas komunalny, związany z codziennym funkcjonowaniem terenów zabudowanych, obejmujący m.in. pracę urządzeń technicznych w budynkach, funkcjonowanie obiektów handlowych i usługowych, sygnały alarmowe oraz aktywność mieszkańców i użytkowników przestrzeni publicznych.

Na terenach wiejskich okresowym źródłem hałasu pozostaje również działalność rolnicza, w szczególności praca maszyn rolniczych i transport związany z funkcjonowaniem gospodarstw, dlatego rozwój zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych gruntów rolnych może zwiększać ryzyko lokalnych konfliktów funkcjonalnych.

W celu ograniczania uciążliwości akustycznych możliwe jest stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych, takich jak odpowiednie kształtowanie zagospodarowania przestrzennego, zachowanie pasów zieleni izolacyjnej, stosowanie ekranów i nawierzchni ograniczających hałas toczenia, a także działania związane z organizacją ruchu i ograniczaniem ruchu ciężkiego w bezpośrednim sąsiedztwie terenów chronionych akustycznie.

Potencjalnym źródłem oddziaływania akustycznego w strefach SP może być działalność produkcyjna, praca urządzeń i instalacji, obsługa komunikacyjna, a na etapie realizacji inwestycji również praca maszyn budowlanych. Skala tych oddziaływań będzie zależała od konkretnego rodzaju działalności i nie może zostać określona wyłącznie na podstawie wyznaczenia strefy gospodarczej.

Szczególnej uwagi wymaga sąsiedztwo zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. Dotyczy to m.in. stref 1SP, 2SP, 14SP i 21SP. Strefa 6SP również znajduje się w otoczeniu istniejącej zabudowy. Odmienna sytuacja występuje w przypadku 8SP, którą od strefy umożliwiającej zabudowę mieszkaniową (w tym przypadku wielorodzinną) dzieli około 45 m, przy czym pomiędzy tymi funkcjami występują strefa usługowa i strefa otwarta. Strefa 9SP jest natomiast oddalona od najbliższej strefy planistycznej umożliwiającej realizację zabudowy mieszkaniowej o około 114 m.

Sąsiedztwo funkcji mieszkaniowej nie oznacza automatycznie wystąpienia ponadnormatywnych oddziaływań. Wcześniejsza prognoza dotycząca części obecnej strefy 1SP, odpowiadającej terenowi oznaczonemu w mpzp symbolem 1PU, nie wskazywała na przewidywanie istotnych uciążliwości hałasowych związanych z funkcjonowaniem potencjalnych obiektów.

W konsekwencji potencjalne oddziaływania akustyczne stref SP można ocenić jako lokalne i zależne od konkretnego rodzaju działalności. Szczegółowa ochrona terenów mieszkaniowych i zagrodowych powinna być zapewniana przy realizacji konkretnych przedsięwzięć zgodnie z obowiązującymi standardami ochrony akustycznej.

Potencjalnym źródłem hałasu może być również zagospodarowanie strefy 28SI, w której profilu dodatkowym dopuszczono teren produkcji. Obecnie teren jest niezabudowany, a w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie występuje zabudowa mieszkaniowa, co ogranicza ryzyko konfliktów akustycznych. Poziom oddziaływania będzie zależny od rodzaju przyszłej działalności oraz natężenia związanego z nią ruchu transportowego.

Na obszarze objętym planem ogólnym zidentyfikowano tereny podlegające ochronie akustycznej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r. poz. 112). Należą do nich m.in.: tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej, zagrodowej, zamieszkania zbiorowego, rekreacyjno-wypoczynkowe oraz mieszkaniowo-usługowe. W związku z tym, zaleca się lokalizowanie tras o dużym natężeniu ruchu jak najdalej od tych obszarów lub stosowanie odpowiednich zabezpieczeń.

Wyjaśnia się, że wyznaczenie stref SJ w sąsiedztwie dróg wojewódzkich nr 475 i 710 wynika przede wszystkim z istniejącego stanu zagospodarowania oraz kontynuacji ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i polityki przestrzennej gminy określonej w Studium, które już wcześniej przesądziły o przeznaczeniu tych terenów pod zabudowę.

Jednocześnie należy podkreślić, że w obowiązujących planach miejscowych wprowadzono rozwiązania mające na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania hałasu komunikacyjnego na tereny zabudowy mieszkaniowej. W szczególności ustalono nieprzekraczalne linie zabudowy w odległości od 8 m do 28 m od drogi wojewódzkiej nr 475 oraz od 10 m do 25 m od drogi wojewódzkiej nr 710. Wyjątek stanowią tereny położone w centrum Lutomierska, gdzie istniejąca zabudowa miejscami przylega bezpośrednio do pasa drogowego.

Ponadto, w obowiązujących planach miejscowych zawarto ustalenia dotyczące ochrony terenów chronionych akustycznie, w tym cyt. *„obowiązek zachowania dopuszczalnych poziomów hałasu zgodnie z przepisami szczególnymi dla terenów chronionych akustycznie”* oraz *„dopuszczalny poziom hałasu od dróg dla rodzajów terenów chronionych akustycznie nie może przekraczać norm określonych w przepisach odrębnych”.*

W związku z powyższym można stwierdzić, że ustalenia planistyczne uwzględniają potrzebę ograniczania potencjalnych oddziaływań akustycznych związanych z ruchem drogowym.

Na etapie realizacji zabudowy lub innych form zagospodarowania, emisja hałasu może wiązać się z prowadzeniem robót budowlanych, jednak będzie ona miała charakter chwilowy. Naturalną konsekwencją funkcjonowania terenów zurbanizowanych będzie również hałas wynikający z obecności człowieka w sposób bezpośredni (rozmowy, śmiech, krzyki), jak również pośredni (generowany przez m.in. wspomniany już wyżej ruch komunikacyjny, eksploatację budynków, np. klimatyzatory). Realizacja nowej zabudowy lub intensyfikacja zagospodarowania terenów może lokalnie powodować wzrost poziomu hałasu, szczególnie na obszarach dotychczas nie zurbanizowanych.

Warto zaznaczyć, że zgodnie z obowiązującym prawem, jakość klimatu akustycznego, z wyjątkiem dróg, nie może przekroczyć ustalonych standardów, w związku z czym, w razie wystąpienia jakichkolwiek przekroczeń właściciel terenu będzie zobowiązany do ograniczenia uciążliwości. Natomiast w sytuacji, gdy źródłem uciążliwego hałasu jest teren komunikacyjny, a pomiary hałasu wskazują na przekroczenia dopuszczalnych poziomów na terenach chronionych akustycznie, odpowiedni organ może zobowiązać zarządcę drogi do wykonania przeglądu ekologicznego i w oparciu o jego wyniki zobowiązać zarządcę do ograniczenia oddziaływania.

Ograniczanie ponadnormatywnego oddziaływania hałasu powinno następować zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska oraz z wykorzystaniem dostępnych środków technicznych i organizacyjnych.

7.2.6. Wpływ na różnorodność biologiczną, świat roślin, zwierząt i grzybów

Na terenie gminy Lutomiersk występują trzy rodzaje form ochrony przyrody: Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwaty przyrody: „Jodły Oleśnickie" i „Mianów" oraz pomniki przyrody. Dodatkowo, wg informacji przekazanych przez Nadleśnictwo Grotniki, na terenie gminy występują obszary zaliczane do siedlisk przyrodniczych Natura 2000, na które wpływ ustaleń planu przeanalizowano w rozdz. 7.2.1. niniejszej prognozy.

W planie ogólnym formy te zostały uwzględnione poprzez przypisanie im najbardziej odpowiednich stref planistycznych, dostosowanych do ich funkcji przyrodniczych oraz potrzeb ochronnych.

Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu niemal w całości objęto strefami otwartymi (SO), dla których nie ustalono dodatkowych profili funkcjonalnych stref planistycznych. Przyjęte rozwiązanie sprzyja zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych oraz ograniczaniu intensywności potencjalnego zagospodarowania na tym obszarze. Jednocześnie realizacja poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych na obszarze OChK będzie wymagała zachowania ograniczeń i zakazów wynikających z przepisów odrębnych.

Rezerwat przyrody „Mianów" wraz z jego otuliną oraz Rezerwat przyrody „Jodły Oleśnickie" w całości znalazły się w granicach strefy otwartej 59SO, dla której również nie określono dodatkowego profilu funkcjonalnego strefy planistycznej. Takie rozplanowanie przestrzenne sprzyja utrzymaniu właściwych warunków ochrony przyrody i minimalizuje ryzyko presji antropogenicznej na cenne ekosystemy. Ustalenia planu ogólnego są zgodne z celami ochrony ww. rezerwatów i w maksymalnym możliwym zakresie uwzględniają zakazy wynikające z ustawy o ochronie przyrody. Ze względu na wysoki poziom ogólności tego dokumentu nie jest jednak możliwe wprowadzenie szczegółowych nakazów i zakazów odnoszących się bezpośrednio do regulacji obowiązujących na terenach ww. form ochrony przyrody.

Pomniki przyrody w przeważającej części zostały objęte strefami otwartymi (40SO, 45SO, 46SO i 49SO), dla których nie ustalono dodatkowych profilów funkcjonalnych, natomiast część z nich została uwzględniona również w strefie usługowej (40SU) oraz strefie zieleni i rekreacji (11SN i 25SN) – zgodnie ze stanem zagospodarowania terenów, na których się znajdują. Przyjęte rozwiązania planistyczne sprzyjają zachowaniu właściwych warunków środowiskowych w otoczeniu pomników przyrody oraz zapewniają możliwość ich dalszej ochrony i zachowania walorów przyrodniczych. Przyjęte ustalenia nie kolidują z obowiązującymi zakazami i ograniczeniami związanymi z ochroną pomników przyrody, o których mowa w rozdziale 5 niniejszej prognozy.

Przyjęte rozwiązania umożliwiają zachowanie ciągłości i funkcjonalności systemów przyrodniczych oraz ograniczają fragmentację siedlisk. Ponadto, realizacja założeń projektu nie może naruszać zakazów dotyczących gatunków chronionych. Zgodnie z art. 51 ust. 1 oraz art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2026 r. poz. 13 ze zm.), rośliny, zwierzęta i grzyby objęte ochroną gatunkową podlegają szeregowi zakazów mających na celu zachowanie ich siedlisk, ostoi oraz naturalnych warunków bytowania. W związku z tym, zabronione jest m.in.: umyślne zabijanie, okaleczanie, chwytanie, przetrzymywanie, niszczenie siedlisk, miejsc rozrodu i schronienia, jak również zrywanie, niszczenie lub uszkadzanie roślin chronionych. Zakazy te zostały doprecyzowane w aktach wykonawczych, tj.: Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r. poz. 1409), Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2014 r. poz. 1348) oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r.

poz. 1408). Przepisy zabraniają m.in. niszczenia siedlisk i ostoi chronionych gatunków, wprowadzania do środowiska organizmów obcych, płoszenia lub niepokojenia zwierząt w okresie lęgowym, a także wprowadzania zmian w strukturze ich siedlisk, które mogłyby negatywnie wpłynąć na stan populacji. Dodatkowo, zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025, poz. 647), inwestor realizujący przedsięwzięcie jest zobowiązany do uwzględnienia ochrony środowiska (również ochrony gatunków i siedlisk) na całym obszarze prowadzenia prac budowlanych. Oznacza to konieczność zachowania należytej staranności w planowaniu i realizacji inwestycji, aby nie naruszyć obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przyrody.

Realizacja nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie może wiązać się z lokalnym przekształceniem siedlisk przyrodniczych, szczególnie na etapie prowadzenia robót budowlanych, takich jak wykopy, niwelacja terenu czy usunięcie roślinności. W konsekwencji może dojść do ograniczenia powierzchni siedlisk i żerowisk, okresowego wypłaszania zwierząt oraz lokalnych zmian tras przemieszczania się części gatunków. Zjawiska te związane będą również ze wzrostem obecności człowieka, hałasu oraz natężenia ruchu komunikacyjnego, co może powodować efekt lokalnej bariery ekologicznej.

Dla zachowania bioróżnorodności oraz stabilizacji warunków przyrodniczych w planie ogólnym wyznaczono strefy otwarte oraz strefy zieleni i rekreacji, które pełnią funkcję osi systemu przyrodniczego. Są to lokalne korytarze i sięgacze ekologiczne oraz węzły przyrodnicze. Obejmują one m.in. doliny rzek Ner i jej dopływów – Zalewki, Sroczki, Lubczyny, a także tereny łąk, pastwisk i lasów stanowiących lokalne centra bioróżnorodności. Główne kompleksy leśne zostały w przeważającej części objęte rozwiązaniami sprzyjającymi zachowaniu ich dotychczasowej funkcji przyrodniczej. Choć gmina nie leży w zasięgu głównych korytarzy ekologicznych, w opracowaniu ekofizjograficznym wskazano istnienie lokalnych korytarzy i sięgaczy ekologicznych oraz węzłów przyrodniczych. Nie przewiduje się, aby ustalenia planu ogólnego powodowały znaczące ograniczenie drożności wskazanych lokalnych powiązań ekologicznych.

Pozostawienie części terenów w obecnym, niezainwestowanym stanie będzie miało korzystny wpływ na różnorodność biologiczną. Z kolei realizacja nowej zabudowy na terenach rolniczych, leśnych lub zielonych wiązać się będzie z usunięciem części roślinności oraz ograniczeniem powierzchni biologicznie czynnej, co może powodować lokalne ograniczenie występowania części gatunków zwierząt, w tym drobnych ssaków, ptaków i bezkręgowców.

Na terenach dotąd użytkowanych rolniczo lub odłogowanych może z czasem nastąpić wzrost udziału zieleni wysokiej w formie zieleni przydomowej. Ograniczenie udziału roślinności wysokiej może nastąpić przede wszystkim w miejscach zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. Realizacja takiego zagospodarowania będzie wymagała uzyskania stosownych zezwoleń na wycinkę drzew, przy czym zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne zostały już uzyskane na etapie sporządzania obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie należy podkreślić, że w przypadku braku realizacji inwestycji lub nieuzyskania wymaganych zezwoleń możliwe będzie dalsze użytkowanie tych terenów jako lasów. Sprzyja temu dopuszczenie funkcji leśnej w większości stref planistycznych, zarówno w ramach profilu podstawowego, jak i dodatkowego.

W trakcie realizacji inwestycji może dojść do wycinki drzew w miejscach przeznaczonych pod obiekty kubaturowe i infrastrukturę techniczną. Skutkiem będzie ograniczenie powierzchni siedlisk i żerowisk oraz wypłoszenie zwierząt, zwłaszcza wrażliwych na obecność człowieka i hałas. Wzrost intensywności zagospodarowania wpłynie na zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej oraz może ograniczyć lokalne warunki występowania niektórych gatunków. Ustalone w planie ogólnym wskaźniki minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej będą temu przeciwdziałać, wspierając infiltrację wód i ochronę lokalnych zasobów biotycznych. Na tym etapie trudno oszacować skalę potencjalnych wycinek czy szczegółowych przekształceń, gdyż będzie to możliwe dopiero po przedstawieniu konkretnych zamierzeń inwestycyjnych. Warto również podkreślić, że granice większości stref planistycznych oparto na ustaleniach obowiązujących planów miejscowych oraz Studium, dla których przeprowadzono wymagane procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z występowaniem w granicach części stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ) powierzchni zadrzewionych i zakrzewionych przeprowadzono dodatkową analizę zasadności utrzymania ich zasięgu oraz przyjętych parametrów zagospodarowania. Należy przy tym podkreślić, że objęcie terenu strefą SJ nie jest równoznaczne z koniecznością usunięcia całej występującej w jej granicach roślinności ani z przeznaczeniem całej powierzchni pod zabudowę. Profil dodatkowy analizowanych stref stwarza możliwość zachowania terenów zieleni naturalnej, natomiast określony dla poszczególnych stref minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej ogranicza możliwy stopień ich przekształcenia.

Znaczna część analizowanych stref obejmuje tereny, dla których możliwość realizacji zabudowy wynika już z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W takich przypadkach plan ogólny przede wszystkim zachowuje istniejący kierunek zagospodarowania, a potencjalne przekształcenia roślinności w znacznej mierze wynikają z możliwości inwestycyjnych istniejących już na podstawie obowiązujących mpzp. Sama zmiana strefy w planie

ogólnym na strefę otwartą nie prowadziłaby do automatycznego zniesienia obowiązującego przeznaczenia terenów w planach miejscowych. Jednocześnie pozostawienie w profilu dodatkowym terenów zieleni naturalnej stwarza możliwość zachowania istniejących zadrzewień i zakrzewień w ramach przyszłego sposobu zagospodarowania.

W odniesieniu do części stref wykraczających poza tereny objęte obowiązującymi mpzp ich zasięg wynika z istniejącego zagospodarowania, struktury użytków gruntowych, położenia w obszarze uzupełnienia zabudowy lub jego uzasadnionego rozszerzenia oraz potrzeby domknięcia istniejących struktur osadniczych. W wielu przypadkach rozszerzenia obejmują tereny powiązane przestrzennie z istniejącą zabudową, w tym grunty sklasyfikowane jako B, Bp lub Br, a nie odrębne, zwarte kompleksy leśne.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że występowanie zadrzewień i zakrzewień powinno być oceniane indywidualnie, z uwzględnieniem ich powierzchni, zwartości, pochodzenia i znaczenia przyrodniczego. Nie każde występowanie roślinności drzewiastej uzasadnia wyłączenie całego terenu z możliwości zabudowy.

W wyniku ponownej analizy najbardziej konfliktowych terenów wprowadzono również zmiany ograniczające możliwą presję na środowisko. W przypadku strefy 323SJ odstąpiono od utrzymania pierwotnego zasięgu strefy w części terenu i wyznaczono strefę zieleni i rekreacji (SN). Dla strefy 114SJ zwiększono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do 70%, jednocześnie zmniejszając maksymalny udział powierzchni zabudowy do 20% oraz maksymalną nadziemną intensywność zabudowy do 0,4. Dawną strefę 116SJ podzielono na strefę 330SJ i 116SJ, zachowując dotychczasowe parametry w części wynikającej z obowiązującego mpzp, natomiast w części wykraczającej poza jego granice zwiększono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do 60%, zmniejszono maksymalny udział powierzchni zabudowy do 30% i maksymalną nadziemną intensywność zabudowy do 0,6. Rozwiązania te ograniczają możliwą powierzchnię trwałego przekształcenia terenu oraz zwiększają potencjalny udział powierzchni, na których możliwe będzie zachowanie istniejącej roślinności.

Pozostałe analizowane strefy utrzymano w przyjętym zasięgu po uwzględnieniu ich uwarunkowań planistycznych i przestrzennych. W szczególności w wielu przypadkach ich zasięg stanowi kontynuację ustaleń obowiązujących mpzp, istniejącego zagospodarowania lub istniejącej struktury osadniczej. W odniesieniu do strefy 193SJ teren nie charakteryzuje się znacznym udziałem zadrzewień, a duża część jej zasięgu wynika z obowiązującego mpzp oraz istniejących uwarunkowań planistycznych i przestrzennych. Przy wyznaczaniu strefy uwzględniono ponadto wnioski dotyczące możliwości zagospodarowania tych terenów.

Przyjęte rozwiązania nie wykluczają możliwości lokalnego usunięcia części drzew i krzewów w przypadku realizacji przyszłej zabudowy, jednak ograniczają ryzyko całkowitego przekształcenia powierzchni stref i pozostawiają możliwość zachowania istotnej części istniejącej zieleni. Z punktu widzenia ochrony różnorodności biologicznej wskazane jest w szczególności zachowywanie zwartych grup drzew i krzewów, roślinności na obrzeżach terenów inwestycyjnych oraz elementów zieleni mogących pełnić funkcję siedliskową lub stanowić lokalne powiązania pomiędzy terenami otwartymi.

Zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej, możliwość utrzymania terenów zieleni naturalnej w granicach stref oraz koncentracja nowej zabudowy w nawiązaniu do istniejących struktur osadniczych ograniczają presję na tereny otwarte i przyrodnicze. Utrzymanie fragmentów roślinności drzewiastej, zakrzewień, roślinności zielnej oraz innych powierzchni biologicznie czynnych sprzyja również zachowaniu lokalnych siedlisk i bazy pokarmowej dla owadów zapylających. Projekt planu ogólnego nie stanowi instrumentu służącego bezpośrednio odbudowie ekosystemów leśnych lub populacji zapylaczy, jednak przyjęte rozwiązania przestrzenne i wskaźniki zagospodarowania ograniczają skalę potencjalnych przekształceń oraz umożliwiają zachowanie elementów zieleni istotnych dla funkcjonowania lokalnych ekosystemów.

Przeanalizowano również położenie terenów umożliwiających realizację zabudowy względem znanych siedlisk i stanowisk zwierząt objętych ochroną gatunkową i wykazano, że analizowane strefy planistyczne z nimi nie kolidują. Jednocześnie na etapie realizacji konkretnych inwestycji konieczne będzie uwzględnienie aktualnego stanu siedlisk i występowania gatunków chronionych, a w przypadku stwierdzenia ich obecności – zachowanie wymogów wynikających z przepisów dotyczących ochrony gatunkowej.

Najważniejszym potencjalnym oddziaływaniem stref SP na środowisko przyrodnicze jest zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, a w części przypadków również ingerencja w istniejące zadrzewienia i zakrzewienia. Charakter tego oddziaływania jest jednak zróżnicowany przestrzennie.

Najmniejszego zakresu ingerencji w istniejącą roślinność wysoką można oczekiwać w przypadku 14SP, która jest niemal pozbawiona zadrzewień i obejmuje przede wszystkim teren otwarty. W pozostałych strefach udział zadrzewień jest zróżnicowany. Strefa 1SP jest częściowo zadrzewiona i częściowo zabudowana, strefa 6SP obejmuje zarówno istniejącą zabudowę, jak i tereny zalesione i zadrzewione, natomiast strefa 8SP jest w niewielkim stopniu zabudowana i obejmuje stosunkowo znaczny udział zadrzewień. W strefie 9SP obok istniejącej zabudowy i gruntów rolnych występują zadrzewienia

i zakrzewienia. Strefa 10SP jest w znacznej mierze zagospodarowana, lecz obejmuje także fragmenty zadrzewione i rolne. Z kolei strefa 21SP jest niezagospodarowana i częściowo zadrzewiona.

Szczególny przypadek stanowi strefa 2SP. W prognozie z 2010 r. teren oznaczony w mpzp symbolem 1P opisano jako pole orne, natomiast obecnie obszar jest w znacznej części porośnięty zadrzewieniami i zakrzewieniami powstałymi wskutek późniejszej sukcesji. Ich ewentualne usunięcie może powodować lokalne zmniejszenie różnorodności biologicznej i nie powinno być pomijane w aktualnej ocenie. Jednocześnie należy uwzględnić, że obecne zadrzewienia mają charakter wtórny, powstały w wyniku sukcesji na terenie wcześniej użytkowanym rolniczo, dla którego już wcześniej ustalono kierunek produkcyjny.

Podobnie w przypadku pozostałych analizowanych stref sam fakt występowania zadrzewień i zakrzewień nie oznacza występowania siedlisk przyrodniczych o szczególnej wartości. W dostępnych wcześniejszych prognozach nie wykazano w granicach odpowiadających im terenów produkcyjnych siedlisk, których utrata lub fragmentacja mogłaby mieć znaczący charakter. W przypadku 9SP teren oznaczony w mpzp symbolem 1P był wręcz opisywany jako zieleń urządzona, wydepczyska i zabudowa.

Nie można jednak wykluczyć lokalnego usunięcia roślinności, ograniczenia powierzchni siedlisk pospolitych gatunków związanych z terenami rolnymi lub zadrzewionymi oraz czasowego płoszenia zwierząt podczas realizacji inwestycji. Dotyczy to przede wszystkim obecnie niezabudowanych i zadrzewionych fragmentów 2SP, 6SP, 8SP i 21SP, a w mniejszym zakresie także 1SP, 9SP i 10SP. Istotne jest przy tym, że plan ogólny nie przesądza szczegółowego rozmieszczenia przyszłych obiektów, a więc samo wyznaczenie strefy nie jest równoznaczne z likwidacją wszystkich zadrzewień znajdujących się w jej granicach. Zachowanie wymaganej powierzchni biologicznie czynnej pozostawia możliwość utrzymania części istniejącej zieleni. Ponadto w przypadku 6SP i 10SP ograniczenie zasięgu stref gospodarczych względem terenów produkcyjnych wyznaczonych w mpzp zmniejsza potencjalną powierzchnię przyszłych przekształceń.

Na podstawie dostępnych ocen nie przewiduje się zatem znaczącego negatywnego wpływu analizowanych stref na różnorodność biologiczną w skali gminy. Możliwe oddziaływania będą miały przede wszystkim charakter lokalny i będą związane ze zmniejszeniem powierzchni biologicznie czynnej, lokalnym usunięciem roślinności oraz czasowym płoszeniem zwierząt podczas realizacji inwestycji.

Dostępne materiały nie wskazują na rozpoznane stanowiska szczególnie cennych lub chronionych gatunków grzybów w granicach analizowanych terenów, przy czym nie wyklucza to ich lokalnego występowania.

W kontekście możliwości realizacji w strefach gospodarczych instalacji OZE szczególnego uwzględnienia wymagają części terenów pokryte istniejącymi zadrzewieniami i zakrzewieniami. Realizacja inwestycji na takich powierzchniach mogłaby prowadzić do usunięcia części roślinności, lokalnego zmniejszenia powierzchni siedlisk oraz ograniczenia miejsc żerowania, schronienia i rozrodu zwierząt. Z punktu widzenia ochrony różnorodności biologicznej mniej konfliktowe jest zatem lokalizowanie tego rodzaju urządzeń na powierzchniach już przekształconych lub pozbawionych zwartej roślinności drzewiastej oraz zachowywanie, w miarę możliwości, wartościowych zadrzewień.

Jednocześnie samo wyznaczenie strefy gospodarczej nie oznacza przeznaczenia całej jej powierzchni pod instalacje OZE ani nie przesądza o usunięciu wszystkich występujących w jej granicach zadrzewień. Plan ogólny nie określa lokalizacji, powierzchni ani parametrów konkretnego przedsięwzięcia, dlatego rzeczywista skala ewentualnej utraty lub fragmentacji siedlisk będzie zależeć od przyszłego sposobu zagospodarowania terenu. W przypadku potencjalnej realizacji biogazowni wpływ na florę i faunę może być związany przede wszystkim z trwałym zajęciem powierzchni, usunięciem roślinności, wzrostem ruchu pojazdów oraz okresowym płoszeniem zwierząt.

Szczególnego uwzględnienia wymagają strefy 9SP i 10SP, położone w granicach Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W granicach obu stref występują zadrzewienia i zakrzewienia, jednak sam fakt występowania pokrywy drzewiastej nie jest równoznaczny ze stwierdzeniem, że tereny te stanowią korytarz ekologiczny, którego funkcjonowanie uzależnione jest od zachowania całej ich powierzchni w stanie niezainwestowanym.

Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby planowania przestrzennego gminy nie wskazuje w granicach stref 9SP i 10SP tras migracyjnych zwierząt ani lokalnych powiązań ekologicznych, których ciągłość byłaby uzależniona od zachowania przedmiotowych terenów w stanie niezainwestowanym. Strefy te nie znajdują się również w zasięgu głównych korytarzy ekologicznych. Na podstawie dostępnych materiałów nie zidentyfikowano więc funkcjonalnego korytarza ekologicznego przebiegającego przez analizowane tereny.

Jednocześnie otoczenie stref 9SP i 10SP tworzą m.in. rozległe tereny niezabudowane, w tym tereny rolne, zadrzewione i leśne, zachowujące ciągłość przestrzenną i umożliwiające przemieszczanie się organizmów poza terenami stref gospodarczych. Strefy 9SP i 10SP nie tworzą ciągłego pasa zainwestowania przecinającego kompleks terenów otwartych ani bariery izolującej od siebie większe płaty siedlisk. W przypadku 10SP należy dodatkowo uwzględnić, że teren jest już obecnie niemal w całości ogrodzony, a jego znaczna część jest zabudowana i zagospodarowana, co oznacza, że możliwość

swobodnego przemieszczania się części gatunków przez jego obszar jest ograniczona już w stanie istniejącym. Również w granicach strefy 9SP występują grunty zabudowane.

Powyższe nie oznacza braku jakiegokolwiek oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Realizacja nowego zagospodarowania w niezabudowanych częściach stref może prowadzić do lokalnego ograniczenia powierzchni biologicznie czynnej, usunięcia części zadrzewień i zakrzewień oraz czasowego płoszenia zwierząt. Dostępne rozpoznanie nie daje jednak podstaw do stwierdzenia, że oddziaływania te doprowadzą do przerwania funkcjonalnej ciągłości korytarza ekologicznego.

Należy ponadto uwzględnić, że możliwość produkcyjnego zagospodarowania stref 9SP i 10SP nie została wprowadzona po raz pierwszy w projekcie planu ogólnego. Kierunek gospodarczego wykorzystania tych terenów przewidziano już w studium uchwalonym w 2005 r. (z późniejszymi zmianami), a następnie skonkretyzowano w obowiązującym mpzp z 2010 r. Dokumenty te, wraz ze sporządzonymi dla nich prognozami oddziaływania na środowisko, były przedmiotem procedur strategicznej oceny oddziaływania na środowisko właściwych dla etapów ich sporządzania. Możliwość produkcyjnego zagospodarowania analizowanych terenów była zatem już wcześniej przedmiotem rozpoznania i oceny środowiskowej. Wcześniejsze oceny nie zastępują oceny prowadzonej obecnie na potrzeby planu ogólnego, stanowią jednak istotny element rozpoznania uwarunkowań i potwierdzają, że analizowany kierunek zagospodarowania nie jest nowym rozwiązaniem przestrzennym wprowadzanym dopiero w projekcie planu ogólnego.

Strefa 28SI obejmuje teren niezabudowany, którego północno-zachodnia część jest użytkowana rolniczo, natomiast w części południowo-wschodniej występują zadrzewienia i zakrzewienia. Realizacja zagospodarowania w obrębie powierzchni porośniętych roślinnością drzewiastą może prowadzić do jej częściowego usunięcia, a tym samym do lokalnego ograniczenia powierzchni siedlisk oraz miejsc żerowania, schronienia i rozrodu zwierząt. Z punktu widzenia ograniczenia oddziaływania na różnorodność biologiczną korzystniejsze jest wykorzystanie w pierwszej kolejności części pozbawionej zwartej roślinności drzewiastej oraz zachowanie możliwie dużej części istniejących zadrzewień i zakrzewień. Na podstawie przeprowadzonej analizy nie zidentyfikowano jednak szczególnych uwarunkowań przyrodniczych wskazujących na konieczność wyłączenia całej strefy z możliwości zagospodarowania.

Powyższe dotyczy również możliwości realizacji elektrowni słonecznej, której lokalizacja w obrębie zadrzewionej części strefy mogłaby wymagać usunięcia części roślinności, podczas gdy wykorzystanie powierzchni obecnie użytkowanej rolniczo pozwalałoby ograniczyć skalę tego oddziaływania.

Potencjalna zieleń towarzysząca inwestycjom może być częściowo realizowana z wykorzystaniem gatunków ozdobnych i obcych siedliskowo, co w przypadku niewłaściwego doboru roślin może lokalnie wpływać na ograniczenie udziału rodzimych gatunków flory.

Pośredni wpływ na świat roślin i zwierząt związany jest również z oddziaływaniem ustaleń planu ogólnego m.in. na gleby, wody powierzchniowe i podziemne, powietrze atmosferyczne czy lokalny klimat, które w sposób szczegółowy zostały opisane w ramach poszczególnych podpunktów zawartych w pkt 7.2.

Podsumowując, realizacja przeznaczeń terenu umożliwionych przez ustalenia planu ogólnego może powodować lokalne przekształcenia siedlisk, ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej, usunięcie części roślinności oraz okresowe płoszenie zwierząt. Największe potencjalne oddziaływania dotyczą terenów obecnie niezabudowanych i zadrzewionych przeznaczonych pod nowe zagospodarowanie. Jednocześnie zachowanie rozległego systemu stref otwartych, ochrona głównych kompleksów leśnych i dolin rzecznych, ograniczenie części konfliktowych stref oraz przyjęcie wskaźników powierzchni biologicznie czynnej pozwalają ograniczyć skalę tych oddziaływań. Na podstawie dostępnych danych nie przewiduje się, aby realizacja planu ogólnego prowadziła do znacząco negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, świat roślin, zwierząt i grzybów w skali gminy.

7.2.7. Wpływ na klimat lokalny

Realizacja ustaleń planu ogólnego, obejmująca m.in. wprowadzenie nowej zabudowy, może prowadzić do nieznacznej modyfikacji lokalnego klimatu. W szczególności dotyczy to potencjalnych zaburzeń cyrkulacji powietrza, ograniczenia przewietrzania oraz wzrostu średniej temperatury powietrza i przesuszenia lokalnego mikroklimatu. Zmiany te mogą być intensyfikowane przez uszczelnianie powierzchni terenu, ograniczanie powierzchni biologicznie czynnych, usuwanie zieleni, a także poprzez wzrost liczby źródeł emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym tych pochodzących z instalacji grzewczych, opartych na paliwach wysokoemisyjnych. W efekcie, lokalnie mogą wystąpić zjawiska charakterystyczne dla przegrzewania terenów zurbanizowanych, takie jak wzrost temperatury powierzchni i powietrza, obniżenie wilgotności oraz ograniczenie nocnego wychładzania terenu.

Największe lokalne zmiany warunków mikroklimatycznych mogą wystąpić w strefach dedykowanych zabudowie (SW, SJ, SZ, SU, SP, SR) oraz w pozostałych strefach, w których dopuszczono realizację zabudowy w ramach dodatkowego

profilu funkcjonalnego. Mniejsze oddziaływania przewiduje się w przypadku terenów już zagospodarowanych, gdzie zmiany będą miały raczej charakter przekształceń istniejącej zabudowy.

Potencjalne niekorzystne zmiany warunków mikroklimatycznych mogą być ograniczane poprzez szczegółowe parametry zabudowy wprowadzone w projekcie dla poszczególnych stref planistycznych (m.in. maksymalny udział Stosowanie tych parametrów będzie sprzyjało ograniczeniu niekorzystnych zmian mikroklimatycznych, takich jak wzrost temperatury czy zaburzenia obiegu powietrza, wynikające z rozwoju zabudowy kubaturowej i infrastrukturalnej.

Ważnym elementem przeciwdziałania skutkom zmian klimatu jest utrzymanie i rozwój terenów zieleni. Z tego względu niezwykle istotne jest, że w planie ogólnym ustalono teren zieleni urządzonej i/lub teren zieleni naturalnej w każdej z wyznaczonych stref planistycznych, z wyjątkiem stref komunikacyjnych (przy czym, w zależności od stref, ww. tereny zieleni dopuszczone są w podstawowym lub dodatkowym profilu funkcjonalnym). Ponadto, w ramach dodatkowego profilu funkcjonalnego części stref, dopuszczono możliwość lokalizacji terenów lasu oraz terenów wód. Mogą one być również realizowane w ramach podstawowego profilu funkcjonalnego strefy otwartych, a same tereny wód – w ramach podstawowego profilu funkcjonalnego stref zieleni i rekreacji. Takie rozwiązania zwiększają możliwości zachowania i kształtowania terenów zieleni oraz wód w obrębie poszczególnych stref, natomiast minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej określony w parametrach stref ogranicza skalę uszczelnienia powierzchni na terenach przeznaczonych pod zabudowę.

Równolegle plan ogólny wspiera działania adaptacyjne poprzez ochronę kluczowych struktur przyrodniczych – zwłaszcza na obszarach stref otwartych oraz zieleni i rekreacji, które ze względu na wysoki udział powierzchni biologicznie czynnych, zdolność retencjonowania wody oraz znaczenie dla lokalnej wymiany powietrza odgrywają istotną rolę w utrzymaniu zróżnicowanych warunków mikroklimatycznych.

W uzupełnieniu do działań adaptacyjnych należy przypomnieć, że projekt przewiduje również możliwość lokalizacji elektrowni słonecznych w wybranych strefach otwartych (25SO, 54SO, 55SO, 58SO i 60SO) oraz strefie produkcji rolniczej (203SR). Ponadto, w strefach 51SO, 52SO i 53SO dopuszczono możliwość realizacji terenów elektrowni wiatrowej, co wynika z potrzeby usankcjonowania istniejących instalacji OZE wykorzystujących energię wiatru. Natomiast w strefach 5SO i 20SO dopuszcza się zarówno elektrownie słoneczne, jak i elektrownie wiatrowe. Wprowadzenie możliwości realizacji nowych odnawialnych źródeł energii i utrzymania istniejących stanowi pozytywny impuls dla kształtowania bardziej zrównoważonego i odporniejszego środowiskowo modelu rozwoju przestrzennego gminy.

Potencjalny wpływ stref gospodarczych na klimat lokalny będzie wynikał przede wszystkim ze zwiększenia udziału powierzchni zabudowanych i utwardzonych, a tym samym lokalnego ograniczenia powierzchni biologicznie czynnej. Może to prowadzić do niewielkich zmian warunków termicznych i wilgotnościowych w obrębie bezpośrednio zagospodarowanych fragmentów oraz ograniczenia infiltracji i ewapotranspiracji w stosunku do terenów biologicznie czynnych.

Skala takich zmian będzie jednak ograniczona przestrzennie. Strefy 1SP, 6SP, 8SP, 9SP i 10SP są już co najmniej częściowo zabudowane lub antropogenicznie przekształcone, dlatego dalsze zagospodarowanie nie będzie oznaczało przekształcenia w całości naturalnej lub nieużytkowanej przestrzeni. Większe lokalne zmiany mogą wystąpić w przypadku obecnie niezabudowanych 2SP, 14SP i 21SP, jednak również w ich przypadku skala przestrzenna nie daje podstaw do przewidywania zmian warunków klimatycznych na poziomie gminy.

Znaczenie ograniczające ma zachowanie powierzchni biologicznie czynnej oraz możliwość utrzymania części istniejących zadrzewień. W strefach 1SP, 2SP, 6SP, 8SP, 9SP, 10SP i 21SP istniejąca roślinność, w zakresie, w jakim zostanie zachowana, wysoka może lokalnie ograniczać nagrzewanie powierzchni, zwiększać zacienienie i łagodzić warunki termiczne.

Nie przewiduje się zatem znaczącego oddziaływania stref SP na klimat lokalny. Potencjalne zmiany będą miały charakter lokalny, ograniczony do bezpośrednio przekształcanych powierzchni.

Również w strefie 28SI potencjalne usunięcie części istniejących zadrzewień i zwiększenie udziału powierzchni uszczelnionych może powodować lokalne zmiany warunków termicznych i wilgotnościowych, natomiast zachowanie części roślinności wysokiej i powierzchni biologicznie czynnych będzie sprzyjało ograniczeniu tych oddziaływań.

Podsumowując, realizacja kierunków zagospodarowania umożliwionych przez ustalenia planu ogólnego może powodować lokalne zmiany warunków termicznych i wilgotnościowych, przede wszystkim na terenach dotychczas niezabudowanych przeznaczonych pod intensywniejsze zagospodarowanie. Skala tych zmian będzie ograniczana przez zachowanie rozległych terenów otwartych i zieleni, ustalone wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej oraz możliwość utrzymania istniejącej roślinności. Nie przewiduje się, aby realizacja planu powodowała istotne zmiany klimatu lokalnego w skali całej gminy. Jednocześnie umożliwienie rozwoju odnawialnych źródeł energii może wspierać działania służące łagodzeniu zmian klimatu.

7.2.8. Wpływ na zasoby naturalne, krajobraz, zabytki i dobra materialne

Analiza krajobrazu gminy wskazuje na dominację terenów nizinnych i rolniczo-leśnych, z wyraźnym udziałem terenów otwartych. Istotnym elementem krajobrazu są doliny cieków wodnych, w szczególności rzeki Ner i jej dopływów. Wprowadzenie nowych inwestycji może powodować lokalne przekształcenia krajobrazu gminy, w szczególności poprzez zmianę części terenów otwartych lub półnaturalnych w tereny zabudowane. Jednocześnie koncentracja zabudowy oraz określenie parametrów zagospodarowania uporządkowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej, wzrostowi atrakcyjności krajobrazowej oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Ustalenia planu ogólnego mają służyć kształtowaniu ładu przestrzennego oraz ochronie istotnych wartości przyrodniczych i kulturowych.

Na terenie gminy funkcjonują obecnie turbiny wiatrowe, w związku z czym, jak już wcześniej wspominano, ustalenia planu ogólnego dopuszczają tereny elektrowni wiatrowej w ramach dodatkowego profilu funkcjonalnego wybranych stref otwartych (51SO, 52SO i 53SO). Plan dopuszcza także realizację elektrowni słonecznych w ramach dodatkowego profilu funkcjonalnego w strefach otwartych (25SO, 54SO, 55SO, 58SO i 60SO) oraz produkcji rolniczej (203SR). Co więcej, w strefach 5SO i 20SO dopuszcza się zarówno elektrownie słoneczne, jak i elektrownie wiatrowe. Inwestycje fotowoltaiczne mogą być wkomponowane w otoczenie w sposób nienaruszający ładu krajobrazowego, o ile ich lokalizacja i forma będą dostosowane do uwarunkowań przestrzennych, przyrodniczych i widokowych danego obszaru. Zastosowanie niskich konstrukcji, ograniczenie ogrodzeń oraz wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej może ograniczyć ich ekspozycję wizualną. Elektrownie wiatrowe mogą natomiast powodować zmianę percepcji krajobrazu, przy czym skala oddziaływania będzie uzależniona od lokalizacji, parametrów technicznych, liczby urządzeń oraz ekspozycji widokowej terenu. Turbiny wiatrowe, ze względu na swoją wysokość, mogą być widoczne z większych odległości.

Plan ogólny gminy Lutomiersk nie przewiduje lokalizacji funkcji, które mogłyby prowadzić do rozległych przekształceń rzeźby terenu, jednak lokalne zmiany mogą być związane m.in. z realizacją infrastruktury transportowej (jak np. projektowanej inwestycji CPK (linii kolejowej nr 85)), zabudowy gospodarczej oraz działalnością górniczą. Zakłada się harmonijne wpisanie nowych obiektów w istniejące struktury, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Nowa zabudowa, przy zachowaniu parametrów określonych w planie i właściwym ukształtowaniu na dalszych etapach planistycznych, może sprzyjać uporządkowaniu struktury przestrzennej, jednak jednocześnie będzie powodować zmianę charakteru części terenów dotychczas niezabudowanych.

Wpływ realizacji stref gospodarczych na krajobraz będzie zróżnicowany w zależności od istniejącego stopnia zagospodarowania. W strefach 1SP, 6SP, 8SP, 9SP i 10SP występują już obiekty budowlane lub inne formy zainwestowania, dlatego utrzymanie funkcji gospodarczej nie wprowadza całkowicie nowego typu zagospodarowania do krajobrazu. W przypadku 10SP znaczna część obszaru jest już ogrodzona i zagospodarowana, natomiast w 6SP i 9SP istniejąca zabudowa współwystępuje z terenami otwartymi i zadrzewionymi.

Większa zmiana krajobrazowa może potencjalnie nastąpić w 2SP, 14SP i 21SP, ponieważ są to obecnie tereny niezabudowane. W 2SP i 21SP efekt wizualny może być dodatkowo związany z ewentualnym ograniczeniem istniejących zadrzewień, natomiast w 14SP przekształcenie dotyczyłoby przede wszystkim otwartego krajobrazu rolniczego. Nie są to jednak kierunki wprowadzone dopiero planem ogólnym – wszystkie te obszary posiadają już przeznaczenie umożliwiające rozwój funkcji produkcyjnej w obowiązujących mpzp.

Odrębnie należy wskazać strefę 28SI, która jest obecnie niezabudowana i znajduje się w otoczeniu terenów otwartych. Jej północno-zachodnia część obejmuje grunty użytkowane rolniczo, natomiast w części południowo-wschodniej występują zadrzewienia i zakrzewienia. Realizacja nowego zagospodarowania będzie zatem prowadzić do zmiany dotychczasowego charakteru krajobrazu, przy czym skala tej zmiany będzie zależna od rodzaju, powierzchni i parametrów przyszłego zagospodarowania. W przypadku realizacji elektrowni słonecznej ograniczeniu jej oddziaływania krajobrazowego sprzyjałoby wykorzystanie w pierwszej kolejności części pozbawionej zwartej roślinności drzewiastej oraz zachowanie możliwie dużej części istniejących zadrzewień i zakrzewień, które mogą częściowo ograniczać ekspozycję nowych elementów zagospodarowania.

Istotne znaczenie ma również ograniczenie w planie ogólnym zasięgu 6SP i 10SP względem terenów produkcyjnych wyznaczonych w obowiązujących mpzp. Rozwiązanie to zmniejsza potencjalną skalę dalszego przekształcania krajobrazu w stosunku do możliwości wynikających z obecnego stanu planistycznego.

W przypadku 1SP prognoza odziaływania na środowisko, sporządzona na potrzeby obowiązującego mpzp, nie przewidywała istotnych negatywnych oddziaływań na krajobraz i wskazywała, że przyjęte rozwiązania służą tworzeniu spójnej struktury miejscowości oraz ładu przestrzennego. W pozostałych przypadkach wpływ krajobrazowy będzie zależny przede wszystkim od rzeczywistej formy przyszłego zagospodarowania.

Plan ogólny nie określa formy architektonicznej, konkretnych gabarytów ani szczegółowego rozmieszczenia przyszłych obiektów. Nie przesądza również o realizacji elektrowni wiatrowych, instalacji fotowoltaicznych lub biogazowni. Profile funkcjonalne stref gospodarczych, a także profil dodatkowy strefy 28SI, umożliwiają ustalenie terenu produkcji, w ramach którego na dalszym etapie planistycznym mogą zostać dopuszczone określone instalacje OZE, nie oznacza to jednak lokalizacji takich przedsięwzięć bezpośrednio w planie ogólnym.

Z tego względu szczegółowa ocena krajobrazowa obiektów o potencjalnie dużej ekspozycji wizualnej, w szczególności elektrowni wiatrowych, będzie możliwa dopiero po określeniu ich lokalizacji i parametrów. nalogicznie skala oddziaływania krajobrazowego instalacji fotowoltaicznych i biogazowni będzie zależna od lokalizacji, powierzchni, parametrów oraz sposobu zagospodarowania konkretnego przedsięwzięcia, a nie od samego wyznaczenia strefy, której profil umożliwia ustalenie terenu produkcji.

W odniesieniu do stref 9SP i 10SP szczególnego uwzględnienia wymaga ich położenie w granicach Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, którego ochronie podlega m.in. wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach. Sam fakt położenia terenu w granicach obszaru chronionego krajobrazu nie wyklucza możliwości jego zagospodarowania, przy czym sposób zagospodarowania musi uwzględniać obowiązujące zasady i ograniczenia ochrony krajobrazu.

Strefy 9SP i 10SP nie stanowią nowych enklaw funkcji gospodarczej wyznaczanych w projekcie planu ogólnego w obrębie dotychczasowej przestrzeni otwartej. Kierunek produkcyjnego wykorzystania tych terenów został przewidziany już w studium uchwalonym w 2005 r., a następnie skonkretyzowany w obowiązującym mpzp z 2010 r. Oba tereny są ponadto częściowo zagospodarowane, przy czym 10SP jest w znacznej części zabudowana i zagospodarowana oraz niemal w całości ogrodzona. Plan ogólny zachowuje więc utrwalony kierunek zagospodarowania przestrzennego, a nie wprowadza całkowicie nową funkcję gospodarczą do dotychczas niezainwestowanego fragmentu obszaru chronionego krajobrazu.

Jednocześnie w otoczeniu stref zachowane pozostają rozległe tereny otwarte, leśne i zadrzewione, które nadal będą kształtowały przyrodniczy charakter tej części Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W przypadku 10SP dodatkowo ograniczono w planie ogólnym zasięg strefy gospodarczej względem terenów produkcyjnych wyznaczonych w obowiązującym mpzp, a zatem zmniejszono potencjalną skalę przyszłych przekształceń krajobrazowych w stosunku do istniejącego stanu planistycznego.

Dalsze zagospodarowanie niezabudowanych części stref może powodować lokalną zmianę krajobrazu, jednak z uwagi na istniejący stan zagospodarowania, wieloletnie przeznaczenie produkcyjne terenów oraz zachowanie rozległych terenów otwartych i zadrzewionych w ich otoczeniu nie przewiduje się, aby samo utrzymanie stref 9SP i 10SP prowadziło do znaczącego pogorszenia zasadniczych walorów krajobrazowych Puczniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w skali całej tej formy ochrony przyrody.

Należy również rozróżnić określenie profilu funkcjonalnego strefy gospodarczej od lokalizacji konkretnego przedsięwzięcia. Wyznaczenie stref 9SP i 10SP nie przesądza o realizacji w ich granicach farm fotowoltaicznych, parkingów ani określonego rodzaju zabudowy produkcyjnej. Plan ogólny określa dopuszczalny profil funkcjonalny strefy, natomiast nie określa konkretnego rodzaju, rozmieszczenia i parametrów przyszłych przedsięwzięć. Nie jest zatem zasadne utożsamianie całej powierzchni stref 9SP i 10SP z realizacją wielkopowierzchniowego zagospodarowania konkretnego rodzaju.

Plan ogólny przewiduje również działania mające na celu kształtowanie systemu zieleni jako istotnego komponentu krajobrazowego, poprzez utrzymanie istniejących i wyznaczenie nowych terenów zieleni (np. 2SN, 27SN, 28SN, 31SN, i in.). Utrzymanie i rozwój terenów zieleni może sprzyjać zachowaniu ciągłości struktury przyrodniczo-krajobrazowej oraz poprawie jakości przestrzeni publicznych.

Projekt uwzględnia krajobrazy priorytetowe oraz rekomendacje i wnioski wynikające z Audytu Krajobrazowego Województwa Łódzkiego. Uwzględnienie tych rekomendacji znajduje odzwierciedlenie w przyjętej strukturze przestrzennej gminy oraz wpływa na sposób kształtowania i ochrony krajobrazu, zarówno tego o walorach przyrodniczych, jak i terenów zurbanizowanych.

W Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego wyznaczono dwie jednostki o statusie krajobrazów priorytetowych w granicach gminy Lutomiersk (Dolina Neru (Łódź-Lutomiersk-Poddębice) oraz Kazimierz Nad Nerem – krajobraz miasteczka).

Dla wskazanych jednostek przypisano odpowiednie strefy funkcjonalne, uwzględniające specyfikę ich ukształtowania przestrzennego, znaczenie przyrodnicze oraz wartość kulturową. Parametry zabudowy i zagospodarowania terenu w tych obszarach zostały opracowane w sposób, który ma na celu zachowanie charakterystycznych cech krajobrazowych.

Krajobrazy priorytetowe, w myśl art. 1 ust. 3 oraz art. 13d Ustawy, zostały objęte zgodnie z poniższymi informacjami:

1) Dolina Neru (Łódź-Lutomiersk-Poddębice) – objęte w większości strefą otwartą (SO), a w pozostałej części strefami: wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową (SZ),

usługowymi (SU), gospodarczymi (SP), produkcji rolniczej (SR), infrastrukturalnymi (SI), zieleni i rekreacji (SN) oraz komunikacyjną (SK);

2) Kazimierz Nad Nerem – krajobraz miasteczka – objęte w większości strefami wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), a w pozostałej części strefami: wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową (SZ), usługowymi (SU), gospodarczymi (SP), otwartymi (SO), infrastrukturalnymi (SI), zieleni i rekreacji (SN), cmentarzy (SC) oraz komunikacyjną (SK).

W strukturze stref planistycznych uwzględniono w zakresie właściwym dla planu ogólnego rekomendacje dotyczące m.in. zachowania dominującej funkcji przyrodniczej terenów, ochrony ekspozycji dominant i akcentów krajobrazowych, ograniczania presji urbanizacyjnej na tereny leśne oraz ochrony otoczenia rezerwatów przyrody. Sposób wyznaczenia stref nie stwarza również podstaw do rozwoju eksploatacji torfu na obszarach objętych odpowiednią rekomendacją audytu. W ten sposób plan ogólny zapewnia nie tylko rozwój przestrzenny zgodny z istniejącym stanem zagospodarowania oraz lokalnymi potrzebami, ale również sprzyja zachowaniu i ekspozycji cennych wartości krajobrazowych.

W zakresie dziedzictwa kulturowego, należy zwrócić uwagę, iż w granicach gminy Lutomiersk znajdują się obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków bądź ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne, miejsca pamięci i formy ochrony zabytków określone w obowiązujących planach miejscowych. Plan ogólny uwzględnia zapisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2024, poz. 1292 ze zm.).

W projekcie nie uwzględniono obiektów lub zespołów obiektów: wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanych za pomnik historii czy stanowiących dobra kultury współczesnej z uwagi na ich brak. Z kolei dla terenów, na których zlokalizowane są obiekty lub obszary zabytkowe, stanowiska archeologiczne oraz strefy ochrony konserwatorskiej wyznaczono strefy planistyczne, które w dużej mierze odpowiadają ich obecnemu sposobowi użytkowania. W obrębie tych stref określono parametry zabudowy i zagospodarowania terenu, dostosowane zarówno do potrzeb ochrony konserwatorskiej, jak i do urbanistycznych możliwości zachowania indywidualnych cech tych obiektów oraz ich otoczenia. W celu zachowania ekspozycji zabytkowych obiektów oraz właściwych proporcji pomiędzy nową, a istniejącą zabudową, zróżnicowano wartości maksymalnych wysokości zabudowy dla poszczególnych stref planistycznych i dostosowano je do wysokości historycznych obiektów. Ze względu na ograniczony zakres regulacyjny planu ogólnego, szczegółowe zasady zagospodarowania dla wskazanych obiektów i obszarów zabytkowych zostaną określone na etapie sporządzania lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zabytkowe cmentarze w większości zostały objęte strefami cmentarzy (1SC do 8SC). Spośród nich jedynie cmentarz rzymskokatolicki w Kazimierzu, cmentarz rzymskokatolicki w Mikołajewicach oraz cmentarz parafialny we Wrzącej pozostają cmentarzami czynnymi. Pozostałe obiekty stanowią cmentarze nieczynne, na których nie prowadzi się już pochówków. Jednocześnie nieczynny cmentarz przykościelny zlokalizowany w granicach ogrodzenia zespołu kościoła parafialnego w Mikołajewicach oraz nieczynny cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia zespołu kościoła parafialnego w Lutomiersku objęto strefami usługowymi 40SU i 74SU, co wynika z ich funkcjonalnego i przestrzennego powiązania z terenami kościołów. Ponadto, dawny cmentarz żydowski położony w obrębie Wrząca, stanowiący miejsce pamięci, został objęty strefą zieleni i rekreacji oznaczoną symbolem 33SN.

Zabytkowe parki w Malanowie, Puczniewie, Szydłowie, Lutomiersku, Zofiówce oraz Charbicach Górnych zostały, w możliwie najszerszym zakresie, objęte strefami zieleni i rekreacji oznaczonymi symbolem SN. Jedynie niewielkie fragmenty tych założeń parkowych włączono do innych stref planistycznych, co wynikało m.in. z ewidencji gruntów i budynków, ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz istniejącego sposobu zagospodarowania terenów.

Udokumentowane na terenie gminy złoża piasków i żwirów oraz tereny i obszary górnicze objęto w planie ogólnym strefą górnictwa (1SG), dla której nie ustalono dodatkowego profilu funkcjonalnego. Rozwiązanie to umożliwia dalszą eksploatację udokumentowanych zasobów kopalin zgodnie z przepisami odrębnymi. Jednocześnie eksploatacja może prowadzić do lokalnych przekształceń powierzchni ziemi i krajobrazu, przy czym należy mieć na uwadze, iż teren ten jest już obecnie eksploatowany, wobec czego plan ogólny nie wprowadza w tym zakresie nowego zagrożenia.

Z perspektywy oddziaływania na dobra materialne, plan przewiduje wzrost ich wartości na skutek realizacji nowych inwestycji budowlanych, w szczególności związanych z infrastrukturą techniczną i komunikacyjną. Choć może dojść do tymczasowych, a w niektórych przypadkach stałych kolizji z istniejącą substancją (np. konieczność rozbiórek pod inwestycję kolejową), działania te będą prowadzone zgodnie z przepisami i zasadami ładu przestrzennego, minimalizując negatywne skutki dla otoczenia.

Jak już wcześniej wspomniano, tereny objęte obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, zlokalizowane na obszarze gminy Lutomiersk zostały w przeważającej mierze objęte strefami otwartymi (SO), które pełnią funkcję

ochronną, umożliwiającą m.in. naturalną retencję oraz ograniczenie zabudowy. Ponadto, niewielka część obszarów objęta została strefami: wielofunkcyjnymi z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ), wielofunkcyjnymi z zabudową zagrodową (SZ), usługowymi (SU), gospodarczymi (SP), produkcji rolniczej (SR), zieleni i rekreacji (SN), infrastrukturalnymi (SI) oraz komunikacyjnymi (SK) – zgodnie z art. 1 ust. 3 oraz art. 13d Ustawy. Jednocześnie na większości powierzchni tych stref, w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, nie wyznaczono obszarów uzupełnienia zabudowy, co ogranicza możliwość intensyfikacji zagospodarowania.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązuje zakaz gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych oraz innych substancji i materiałów mogących zanieczyścić wody. Zabronione jest również prowadzenie przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, a także lokalizowanie nowych cmentarzy.

W celu ograniczenia ryzyka powodziowego kluczowe jest ścisłe przestrzeganie zasady, zgodnie z którą zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią powinno być podporządkowane wymogom wynikającym z przepisów ustawy Prawo wodne. Podejmowanie działań prewencyjnych w tym zakresie sprzyja ochronie istniejących dóbr materialnych – zwłaszcza w sytuacjach ekstremalnych wezbrań wód, a także umożliwia dalszy rozwój przestrzenny gminy z pominięciem obszarów narażonych na potencjalne straty lub uszkodzenia infrastruktury.

Podsumowując, realizacja kierunków zagospodarowania umożliwionych przez plan ogólny może prowadzić do lokalnych zmian krajobrazowych, w szczególności na terenach dotychczas niezabudowanych przeznaczonych pod funkcje gospodarcze, mieszkaniowe, infrastrukturalne oraz związane z odnawialnymi źródłami energii. Jednocześnie sposób wyznaczenia stref planistycznych uwzględnia główne uwarunkowania krajobrazowe, zasoby naturalne, obiekty i obszary zabytkowe oraz tereny narażone na zagrożenie powodziowe. Na podstawie przeprowadzonej analizy nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania planu ogólnego na krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne w skali gminy, przy czym szczegółowa skala oddziaływań będzie zależna od rodzaju i parametrów przyszłych przedsięwzięć.

7.2.9. Wpływ na ludzi

Ustalenia planu ogólnego gminy Lutomiersk przewidują długoterminowy, kompleksowy wpływ na lokalną społeczność, oddziałując zarówno pośrednio, jak i bezpośrednio na jakość życia mieszkańców. Dokument ten stanowi narzędzie porządkujące rozwój przestrzenny, ograniczając ryzyko nadmiernego rozpraszania zabudowy i wspierając bardziej zrównoważone kształtowanie struktury przestrzennej gminy. Przyjęte rozwiązania planistyczne mogą pośrednio wpływać na warunki zamieszkania, bezpieczeństwo i komfort codziennego funkcjonowania mieszkańców, przede wszystkim poprzez sposób rozmieszczenia funkcji, dostępność terenów inwestycyjnych oraz ograniczanie konfliktów przestrzennych.

Szczególny nacisk położono na rozwój zabudowy mieszkaniowej w sposób spójny i uporządkowany, z uwzględnieniem dostępności do infrastruktury technicznej, usług publicznych oraz terenów zielonych i rekreacyjnych. Ograniczenie rozproszonej zabudowy wpływa korzystnie nie tylko na strukturę przestrzenną gminy, ale także pozwala na racjonalizację kosztów związanych z rozbudową infrastruktury. Zintegrowane planowanie przestrzenne zapewnia równowagę pomiędzy rozwojem funkcji mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, a ochroną środowiska naturalnego i ładu przestrzennego.

Projekt zakłada stworzenie nowych stref usługowych i gospodarczych w lokalizacjach dobrze skomunikowanych, co zwiększa dostępność do podstawowych usług, takich jak edukacja, ochrona zdrowia czy administracja. Rozwój tych funkcji w odpowiednio wyznaczonych miejscach sprzyja lepszemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury oraz ogranicza konieczność przemieszczania się na większe odległości, co przekłada się na wygodę mieszkańców i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń związanych z transportem.

Również utworzenie stref gospodarczych ma kluczowe znaczenie dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy. Największe z tych stref znajdują się w południowo-zachodniej części miasta Lutomiersk, przy drodze wojewódzkiej – w miejscu, gdzie już obecnie na części terenu prowadzona jest działalność produkcyjna, a także w Charbicach Górnych, przy drodze powiatowej. Strefy te opisano już wcześniej, w rozdz. 7.2.2. niniejszej prognozy.

Dodatkowo, w planie uwzględniono rozwój stref wielofunkcyjnych, integrujących funkcje mieszkaniowe z usługowymi, co jest zgodne z kierunkami rozwoju zapisanymi w dotychczasowych dokumentach planistycznych. Koncentracja zabudowy w istniejących i rozwijanych strukturach osadniczych może sprzyjać efektywniejszej obsłudze infrastrukturalnej tych terenów, jednak rzeczywisty rozwój infrastruktury technicznej, społecznej i przestrzeni publicznych będzie zależał od działań podejmowanych na kolejnych etapach planowania i realizacji inwestycji.

Potencjalne oddziaływanie stref SP na ludzi związane jest przede wszystkim z możliwością wystąpienia hałasu, emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwiększonego ruchu pojazdów, a w przypadku niektórych rodzajów działalności również innych uciążliwości, w tym odorowych. Skala tych oddziaływań nie wynika jednak z samego zakwalifikowania obszaru jako

strefy gospodarczej, lecz zależy od konkretnego rodzaju przedsięwzięcia, jego technologii, parametrów, organizacji pracy i obsługi komunikacyjnej.

Szczególnej uwagi wymagają strefy znajdujące się w sąsiedztwie istniejącej zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej, w szczególności 1SP, 2SP, 14SP i 21SP. W przypadku 8SP najbliższa zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna znajduje się w odległości około 45 m, przy czym pomiędzy nią a strefą gospodarczą występują tereny usługowe i otwarte. Strefa 9SP jest natomiast odsunięta od najbliższej strefy umożliwiającej zabudowę mieszkaniową o około 114 m. Sąsiedztwo funkcji mieszkaniowej nie stanowi jednak samo w sobie przesłanki do stwierdzenia znaczącego negatywnego oddziaływania. W odniesieniu do 1SP prognoza oddziaływania na środowisko, sporządzona na potrzeby obowiązującego planu miejscowego, wskazała wprost, że dla terenu oznaczonego w mpzp symbolem 1PU nie przewiduje się istotnych uciążliwości hałasowych, a biorąc pod uwagę jego wielkość, położenie i istniejące zagospodarowanie, nie należy spodziewać się powstania obiektu uciążliwego.

Odrębnie należy wskazać strefę 28SI, w której profilu dodatkowym dopuszczono teren produkcji. W bezpośrednim sąsiedztwie strefy nie występuje zabudowa mieszkaniowa (najbliższa zlokalizowana jest w odległości ok. 167 m), co ogranicza ryzyko konfliktów związanych z potencjalnymi uciążliwościami przyszłego zagospodarowania produkcyjnego. W przypadku realizacji biogazowni oddziaływania na ludzi mogłyby być związane w szczególności z emisją hałasu i substancji zapachowych oraz ze wzrostem ruchu pojazdów związanym z transportem substratów i produktów procesu. Rzeczywista skala i zasięg tych oddziaływań będą zależne od rodzaju, wielkości i technologii konkretnego przedsięwzięcia, rodzaju wykorzystywanych substratów oraz organizacji jego obsługi transportowej.

W przypadku stref częściowo już zagospodarowanych, tj. 1SP, 6SP, 8SP, 9SP i 10SP, istotne jest również to, że relacja pomiędzy funkcją gospodarczą a otaczającymi terenami nie jest tworzona od podstaw przez plan ogólny. Funkcje produkcyjne zostały już wcześniej ustalone w obowiązujących mpzp, a w części lokalizacji faktycznie zrealizowane.

Potencjalne konflikty społeczne mogą natomiast wystąpić w związku z realizacją konkretnych rodzajów działalności, zwłaszcza powodujących zwiększony ruch ciężarowy, hałas, emisje do powietrza lub uciążliwości odorowe. Plan ogólny nie przesądza jednak realizacji zakładu określonego rodzaju ani jego technologii. Dotyczy to również potencjalnych elektrowni wiatrowych, instalacji fotowoltaicznych i biogazowni – możliwość funkcjonalna wynikająca z profilu strefy SP nie jest równoznaczna z lokalizacją konkretnego przedsięwzięcia.

Analogicznie samo wyznaczenie stref SP nie przesądza rodzaju ani ilości powstających odpadów. Rodzaj i ilość odpadów związanych z przyszłą działalnością gospodarczą będą zależeć od konkretnych przedsięwzięć i zastosowanych technologii, a sposób gospodarowania nimi będzie podlegał przepisom odrębnym służącym m.in. ograniczaniu zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi.

Wśród potencjalnych sposobów zagospodarowania dopuszczonych w strefach gospodarczych należy uwzględnić możliwość realizacji przedsięwzięć o zróżnicowanym charakterze oddziaływania. W przypadku elektrowni słonecznych potencjalne konflikty społeczne mogą być związane przede wszystkim ze zmianą sposobu użytkowania i krajobrazu terenu, sąsiedztwem zabudowy mieszkaniowej lub ingerencją w istniejącą roślinność.

Większy potencjał powstawania uciążliwości i konfliktów społecznych może dotyczyć ewentualnej lokalizacji biogazowni. W zależności od zastosowanej technologii, rodzaju substratów, wielkości instalacji i organizacji transportu możliwe jest występowanie hałasu, wzrostu ruchu pojazdów ciężkich, emisji pyłów i gazów oraz substancji zapachowych. Źródłem uciążliwości odorowych może być w szczególności transport i magazynowanie niektórych substratów oraz gospodarka produktami procesu fermentacji. Z tego względu szczególnego znaczenia nabiera odległość ewentualnych instalacji od terenów zabudowy mieszkaniowej i innych terenów wrażliwych oraz zastosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych i organizacyjnych ograniczających emisje i uciążliwości.

Plan ogólny nie lokalizuje jednak konkretnych biogazowni ani elektrowni słonecznych i nie określa ich parametrów technologicznych. Na obecnym etapie możliwe jest zatem wskazanie potencjalnego charakteru oddziaływań, natomiast rzeczywisty zasięg i intensywność hałasu, emisji do powietrza, uciążliwości odorowych czy ruchu transportowego mogą zostać ocenione dopiero dla konkretnego przedsięwzięcia.

W konsekwencji nie ma podstaw do przyjęcia, że samo utrzymanie w planie ogólnym stref 1SP, 2SP, 6SP, 8SP, 9SP, 10SP, 14SP i 21SP będzie powodowało znaczące negatywne oddziaływanie na ludzi. Zasadnicze znaczenie będzie miał rodzaj konkretnych przedsięwzięć realizowanych w przyszłości oraz zastosowane rozwiązania ograniczające ich oddziaływanie. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że ww. analizowane strefy SP nawiązują do kierunków zagospodarowania ustalonych już w obowiązujących mpzp i wcześniej poddanych strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko, a w przypadku 6SP i 10SP plan ogólny dodatkowo ogranicza zasięg funkcji gospodarczej względem możliwości wynikających z obowiązujących planów miejscowych.

W odniesieniu do stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną położonych na obszarach wiejskich należy uwzględnić możliwość występowania konfliktów funkcjonalnych pomiędzy rozwijającą się zabudową mieszkaniową a prowadzoną działalnością rolniczą. Funkcjonowaniu gospodarstw rolnych oraz użytkowaniu gruntów rolnych towarzyszą okresowe oddziaływania związane m.in. z pracą maszyn i urządzeń rolniczych, transportem, wykonywaniem zabiegów agrotechnicznych, nawożeniem oraz w przypadku gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą, chowem i hodowlą zwierząt. Oddziaływania te mogą powodować okresowy wzrost poziomu hałasu, zapylenie oraz emisję gazów i substancji zapachowych, które mogą być odczuwane przez mieszkańców terenów sąsiednich.

Ryzyko wystąpienia takich konfliktów jest większe w przypadku wprowadzania zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednie sąsiedztwo intensywnie użytkowanych gruntów rolnych lub istniejących gospodarstw niż w przypadku uzupełniania istniejących struktur osadniczych. Należy jednak uwzględnić, że znaczna część wyznaczonych w projekcie stref SJ stanowi kontynuację istniejącego zagospodarowania lub ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, natomiast część nowych terenów została wyznaczona w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy lub jego uzasadnionego rozszerzenia w nawiązaniu do istniejącej zabudowy i struktury funkcjonalno-przestrzennej. Ogranicza to skalę powstawania nowych, izolowanych enklaw zabudowy mieszkaniowej w przestrzeni rolniczej.

Jednocześnie nie jest możliwe ustalenie jednego uniwersalnego przestrzennego progu oddziaływania działalności rolniczej na zabudowę mieszkaniową, właściwego dla wszystkich wskazanych stref. Zasięg i intensywność hałasu, zapylenia, emisji gazów i substancji zapachowych są zależne m.in. od rodzaju prowadzonej działalności rolniczej, jej skali i intensywności, stosowanych technologii, rodzaju wykonywanych prac, częstotliwości transportu, a także warunków terenowych i meteorologicznych. Inny charakter i zasięg mają okresowe oddziaływania związane z uprawą gruntów, a inny oddziaływania gospodarstw prowadzących intensywną produkcję zwierzęcą. Z tego względu określenie jednolitej odległości, po przekroczeniu której oddziaływania takie nie będą występowały, nie znajduje uzasadnienia.

Potencjalne konflikty funkcjonalne powinny być zatem ograniczane przede wszystkim poprzez koncentrację zabudowy w istniejących strukturach osadniczych, unikanie jej nadmiernego rozpraszania oraz uwzględnianie na kolejnych etapach planowania przestrzennego lokalnych uwarunkowań, w tym położenia istniejących gospodarstw i intensywnie użytkowanych terenów rolnych. Należy przy tym mieć na uwadze, że okresowe oddziaływania związane z prawidłowo prowadzoną gospodarką rolną są charakterystycznym elementem funkcjonowania obszarów wiejskich i nie mogą być całkowicie wyeliminowane poprzez ustalenia planistyczne.

Rozwój zabudowy mieszkaniowej wiąże się również ze wzrostem zapotrzebowania na infrastrukturę techniczną, komunikacyjną i społeczną. W zależności od lokalizacji nowych terenów inwestycyjnych może zachodzić potrzeba rozbudowy układu drogowego, sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej i innych elementów uzbrojenia terenu, a wraz ze wzrostem liczby mieszkańców również infrastruktury i usług służących obsłudze ludności. Skala tych potrzeb jest co do zasady większa w przypadku rozproszonego rozwoju zabudowy, oddalonego od istniejących struktur osadniczych i sieci infrastruktury, niż w przypadku uzupełniania i rozwoju istniejących jednostek osadniczych.

Realizacja nowej infrastruktury może powodować również pośrednie oddziaływania na środowisko, związane m.in. z zajęciem i uszczelnieniem powierzchni ziemi pod drogi i inne elementy zagospodarowania, prowadzeniem robót ziemnych, lokalnym usuwaniem roślinności oraz czasowymi oddziaływaniami występującymi na etapie budowy. Z punktu widzenia ochrony środowiska korzystne jest zatem koncentrowanie rozwoju zabudowy w nawiązaniu do istniejących struktur osadniczych i infrastruktury, co pozwala ograniczać długość nowych ciągów komunikacyjnych i sieci oraz skalę dodatkowego zajęcia terenów biologicznie czynnych.

Przy ocenie skutków projektu należy jednak uwzględnić, że znaczna część stref SJ nie stanowi całkowicie nowych terenów urbanizacji wyznaczanych w oderwaniu od istniejącej struktury przestrzennej gminy. W wielu przypadkach strefy stanowią odzwierciedlenie możliwości inwestycyjnych wynikających z obowiązujących mpzp, obejmują istniejącą zabudowę lub zostały wyznaczone w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy i jego uzasadnionych rozszerzeń. Przyjęty sposób kształtowania stref sprzyja zatem wykorzystaniu i uzupełnianiu istniejących struktur osadniczych, zamiast tworzenia nowych, całkowicie izolowanych skupisk zabudowy wymagających realizacji pełnego uzbrojenia terenu od podstaw.

Rozwój terenów mieszkaniowych może generować koszty związane z rozbudową i utrzymaniem infrastruktury, przy czym ich rzeczywista wysokość będzie zależeć od tempa i kolejności zagospodarowania poszczególnych terenów, istniejącego stopnia ich uzbrojenia, możliwości wykorzystania istniejących sieci oraz konkretnych rozwiązań przyjmowanych na dalszych etapach planowania i realizacji inwestycji. Na poziomie planu ogólnego, który nie przesądza o terminie realizacji zabudowy ani szczegółowym przebiegu przyszłych sieci i dróg, nie jest możliwe miarodajne określenie kosztów uzbrojenia poszczególnych stref. Z punktu widzenia niniejszej prognozy istotne jest natomiast ograniczenie środowiskowych konsekwencji nadmiernego rozpraszania zabudowy, czemu służy jej koncentracja w nawiązaniu do istniejących struktur osadniczych.

Warto podkreślić, że na terenie gminy Lutomiersk oraz w jej bezpośrednim otoczeniu nie występują zakłady, które mogłyby stwarzać podwyższone lub duże ryzyko poważnych awarii przemysłowych w rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska. Brak tego typu instalacji obniża ryzyko wystąpienia sytuacji zagrażających zdrowiu lub życiu mieszkańców. Ponadto, na terenie gminy nie zostały wyznaczone obszary ciche, jednakże ustalenia planistyczne uwzględniają potrzebę ochrony klimatu akustycznego poprzez odpowiednie lokalizowanie funkcji i ich wzajemne relacje przestrzenne.

Obszary uzupełnienia zabudowy obejmują ok. 7,03% powierzchni gminy Lutomiersk i wyznaczają tereny, na których możliwe jest dalsze uzupełnianie struktur zabudowy na zasadach określonych w przepisach. Realizacja nowych inwestycji w ich granicach może wiązać się z czasowymi uciążliwościami na etapie budowy, takimi jak emisja hałasu, pyłu czy wzmożony ruch pojazdów. Są to jednak oddziaływania krótkoterminowe, które będą podlegać przepisom ustawy Prawo ochrony środowiska, w tym m.in. wymaganiom dotyczącym dopuszczalnych poziomów hałasu, określonym w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). Odpowiednie zaplanowanie infrastruktury technicznej i drogowej, w tym utwardzenie nawierzchni, przyczyni się do ograniczenia wtórnej emisji pyłów i innych zanieczyszczeń.

Kolejnym elementem istotnym dla jakości życia mieszkańców jest ochrona i rozwój terenów zieleni. Plan zakłada zarówno zachowanie istniejących zieleńców, skwerów i parków (jak np. cenny krajobrazowo zabytkowy park w Puczniewie objęty strefą 25SN czy zabytkowy park w Lutomiersku objęty strefą 2SN), jak i tworzenie nowych terenów zielonych, szczególnie w obszarach, gdzie obecnie dostęp do takich przestrzeni jest ograniczony (zarówno w granicach miasta Lutomiersk, jak i w części wiejskiej gminy) – m.in. strefy 27SN, 28SN czy 31SN. Zieleń odgrywa istotną rolę nie tylko w aspekcie środowiskowym (wpływając korzystnie na mikroklimat, ograniczając wtórne pylenie i poprawiając jakość przestrzeni), ale także w społecznym i estetycznym. Stanowi miejsce integracji, rekreacji oraz wypoczynku, wspierając zdrowie psychiczne i fizyczne mieszkańców. Jej obecność w bezpośrednim otoczeniu miejsca zamieszkania podnosi atrakcyjność przestrzeni i sprzyja aktywnemu stylowi życia.

Warto również zwrócić uwagę na kwestie, które nie są bezpośrednio kształtowane przez ustalenia planu ogólnego, ale mają wpływ na warunki życia ludzi. Przykładem może być „niska emisja" pochodząca z indywidualnych źródeł ciepła, która stanowi aktualne wyzwanie środowiskowe. Zagadnienie to szczegółowo opisano w rozdz. 7.2.4. niniejszej prognozy.

Również wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemem kontroli, stojącymi poza kompetencjami planowania przestrzennego. Zakres ustaleń planu ogólnego nie obejmuje szczegółowego regulowania warunków emisji pól elektromagnetycznych, natomiast lokalizacja i funkcjonowanie obiektów infrastruktury elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej podlegają przepisom odrębnym. W ramach podstawowego profilu funkcjonalnego wszystkich stref planistycznych dopuszczono możliwość lokalizacji terenów przeznaczonych pod infrastrukturę techniczną, w tym obiektów mogących emitować pola elektromagnetyczne. Jednakże, na obecnym etapie brak jest przesłanek do zakładania, że dopuszczenie tych funkcji mogłoby prowadzić do przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku. Obowiązujące przepisy prawa nakładają obowiązek wyznaczania pasów technologicznych od linii elektroenergetycznych, w obrębie których zabronione jest lokalizowanie miejsc przeznaczonych na pobyt ludzi, co skutecznie ogranicza ich ekspozycję na oddziaływanie pól elektromagnetycznych i zapewnia ich ochronę. Szczegółowe regulacje dotyczące konieczności uwzględniania ograniczeń wynikających z przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych lub innych elementów infrastruktury technicznej mogą zostać wprowadzone dopiero na poziomie planów miejscowych, które precyzują zagospodarowanie konkretnych terenów.

Kwestia gospodarki odpadami również pozostaje poza bezpośrednimi kompetencjami planowania przestrzennego. W tym zakresie należy postępować zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, które zapewniają właściwe zarządzanie odpadami i minimalizują wpływ tej działalności na środowisko i zdrowie ludzi, takimi jak: ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów, ustawa z dnia 13 września 1996 r. w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach czy regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lutomiersk.

Na terenie gminy Lutomiersk nie funkcjonują obecnie składowiska odpadów oraz nie są planowane inwestycje związane z realizacją tego rodzaju obiektów. Ponadto, zgodnie z informacjami uzyskanymi z Urzędu Miasta i Gminy Lutomiersk, na obszarze gminy nie występują również zamknięte składowiska odpadów. Brak jest również osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, wobec czego nie zaistniała konieczność ich uwzględnienia w ustaleniach planu ogólnego.

Podsumowując, realizacja kierunków zagospodarowania umożliwionych przez ustalenia planu ogólnego może oddziaływać na warunki życia mieszkańców zarówno korzystnie, poprzez porządkowanie struktur osadniczych, tworzenie możliwości rozwoju usług, działalności gospodarczej i terenów zieleni, jak i niekorzystnie – przede wszystkim w związku

z lokalnym wzrostem hałasu, ruchu komunikacyjnego, emisji do powietrza, uciążliwości zapachowych oraz czasowymi oddziaływaniami na etapie realizacji inwestycji. Skala tych oddziaływań będzie zależna od rodzaju przyszłego zagospodarowania i konkretnych przedsięwzięć. Przy zachowaniu wymagań wynikających z przepisów ochrony środowiska oraz odpowiednim kształtowaniu wzajemnych relacji przestrzennych pomiędzy funkcjami nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania realizacji planu ogólnego na zdrowie i warunki życia ludności w skali gminy.

7.3. OCENA ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA W KONTEKŚCIE RELACJI Z PRZEDMIOTEM PODLEGAJĄCYM ODDZIAŁYWANIU ORAZ ZMIENNEGO CZASU DZIAŁANIA

Wdrożenie ustaleń zawartych w planie ogólnym gminy Lutomiersk będzie wiązało się z różnorodnym oddziaływaniem na środowisko przyrodnicze, przy czym charakter tych wpływów będzie zróżnicowany zarówno pod względem kierunku, charakteru, jak i czasu trwania. Oddziaływania mogą mieć charakter bezpośredni, pośredni, wtórny lub skumulowany, zależnie od rodzaju planowanych działań, ich lokalizacji i poszczególnych komponentów środowiska.

Zakłada się wystąpienie skutków zarówno pozytywnych, jak i neutralnych, przy czym w niektórych przypadkach możliwe są także oddziaływania negatywne. Z perspektywy czasowej można wyróżnić skutki krótkotrwałe, długotrwałe, przemijające lub utrzymujące się w dłuższej perspektywie.

Najistotniejsze z punktu widzenia oceny wpływu na środowisko są oddziaływania długoterminowe, które ujawniają się po zakończeniu realizacji inwestycji i trwają przez cały okres ich eksploatacji. Należy również podkreślić, że część efektów środowiskowych ma charakter skumulowany – to znaczy, że są wynikiem jednoczesnego działania wielu czynników, których suma może prowadzić do istotnych zmian w stanie środowiska, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych.

W Tab. 30 przedstawiono ocenę oddziaływania stref planistycznych, w podziale na dopuszczone tereny w profilach funkcjonalnych, z uwzględnieniem terenów dopuszczonych w ramach przypisanych profili funkcjonalnych. Ocena została przeprowadzona z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych, wynikających z konkretnych lokalizacji stref planistycznych na obszarze gminy. Oznaczenia zastosowane w poniższej tabeli zostały objaśnione poniżej.

Kierunek wpływu:
1) P – pozytywny,
2) NT – neutralny,
3) NG – negatywny.

Charakter:
1) **B** – oddziaływanie bezpośrednie: wynikające wprost z ustaleń projektu planu ogólnego i oddziałujące bez ogniw pośrednich na dany komponent środowiska;
2) **P** – oddziaływanie pośrednie: nie będące oczywistym skutkiem ustaleń planu ogólnego, możliwe do zaistnienia w stworzonych przez te ustalenia warunkach;
3) **W** – oddziaływanie wtórne: powstałe w wyniku przekształceń lub jako następstwo czegoś, zazwyczaj na etapie eksploatacji;
4) **S** – oddziaływanie skumulowane: wynikające z połączonego działania skutków ustaleń projektu planu ogólnego oraz skutków spowodowanych przez inne działania na obszarze objętym planem ogólnym lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie, występujące obecnie, dokonane w przeszłości bądź dające się logicznie przewidzieć w przyszłości;

Czas trwania:
1) **K** – oddziaływanie krótkoterminowe: występujące przejściowo, w fazie zmian spowodowanych ustaleniami planu ogólnego;
2) **Ś** – oddziaływanie średnioterminowe: występujące w okresie nie dłuższym niż 10 lat;
3) **D** – oddziaływanie długoterminowe: związane z planowanym, trwałym sposobem zagospodarowania terenu trwające bez przerwy lub z niewielkimi przerwami lub regularnie się powtarzające;
4) **S** – oddziaływanie stałe: powodujące trwałe przekształcenie środowiska.

Tab.30. Ocena oddziaływania stref planistycznych na poszczególne komponenty środowiska w kontekście relacji z przedmiotem podlegającym oddziaływaniu oraz zmiennego czasu działania.

Tereny w profilach stref planistycznych	Komponenty środowiska																													
	Gleby i powierzchnia ziemi			Wody powierzchniowe i podziemne			Powietrze			Klimat akustyczny			Różnorodność biologiczna, świat roślin, zwierząt, grzybów			Zasoby naturalne			Krajobraz			Zabytki			Dobra materialne			Ludzie		
	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas
SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną																														
Profil podstawowy																														
teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	NT	B/W	S	NT	P/W	D	NT	W/S	D	NG	W/S	D	NT	P/S	D	NT	B	S	NT	B/S	S	NT	P	D	P	B/W	S	NT	W/S	S
teren usług	NT	B	S	NT	P	D	NT	W	D	NG	W/S	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B/W	S	NT	W/S	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	P/W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NG	P/S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	D	P	B	S	NG	W/S	S
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną																														
Profil podstawowy																														
teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	NG	B/W	S	NG	P/W	D	NG	W/S	D	NG	W	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	W/S	D
teren usług	NG	B	S	NG	P/W	D	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	W/S	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	W/S	S
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej	NG	B/W	D/S	NG	P/W	D	NG	W/S	D	NG	W	D	NG	P/S	D	NT	B	S	NG	B/S	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	W/S	S
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren lasu	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową																														
Profil podstawowy																														
teren zabudowy zagrodowej	NG	B/W	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	W	S
teren produkcji w gospodarstwach rolnych	NG	B/W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NT	P/W	D	NT	P	Ś	P	B	S	P	W	S
teren akwakultury i obsługi rybactwa	NG	B	S	NG	B/W	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	D	NT	B	D	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	P/W	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	W/S	S
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S

Tereny w profilach stref planistycznych	Komponenty środowiska																													
	Gleby i powierzchnia ziemi			Wody powierzchniowe i podziemne			Powietrze			Klimat akustyczny			Różnorodność biologiczna, świat roślin, zwierząt, grzybów			Zasoby naturalne			Krajobraz			Zabytki			Dobra materialne			Ludzie		
	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren usług	NG	B	S	NG	P/W	D	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	W/S	S
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren lasu	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SU – strefa usługowa																														
Profil podstawowy																														
teren usług	NG	B	S	NG	P/W	D	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	W/S	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	W/S	S
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren lasu	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SP – strefa gospodarcza																														
Profil podstawowy																														
teren produkcji	NG	B/W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NT	P/W	D	NT	P	Ś	P	B	S	P	W	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	W/S	S
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren usług	NG	B	S	NG	P/W	D	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	W/S	S
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren lasu	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SR – strefa produkcji rolniczej																														
Profil podstawowy																														
teren produkcji w gospodarstwach rolnych	NG	B/W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	P/S	D	NT	B	D	NT	P/W	D	NT	P	Ś	P	B	S	P	W	S
teren wielkotowarowej produkcji rolnej	NG	B/S	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	D	NG	S	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	P/W	S

Tereny w profilach stref planistycznych	Komponenty środowiska																													
	Gleby i powierzchnia ziemi			Wody powierzchniowe i podziemne			Powietrze			Klimat akustyczny			Różnorodność biologiczna, świat roślin, zwierząt, grzybów			Zasoby naturalne			Krajobraz			Zabytki			Dobra materialne			Ludzie		
	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas
teren akwakultury i obsługi rybactwa	NG	B	S	NG	B/W	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	D	NT	B	D	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	P/W	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	W/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren rolnictwa z zakazem zabudowy	P	P/W	D	NG	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	P	P/S	D	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	P	P	S	P	P	S
teren elektrowni słonecznej	NT	B/W	D	NT	P	D	P	P/S	D	NT	P	D	NT	P/W	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SI – strefa infrastrukturalna																														
Profil podstawowy																														
teren infrastruktury technicznej	NT	W	S	NT	W	D	NT	W	D	NT	W/S	D	NT	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
teren komunikacji	NG	B/W	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
Profil dodatkowy																														
teren produkcji	NT	B	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NT	P	D	NT	B	D	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NT	P/W	S
teren usług	NT	B	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NT	P	D	NT	B	D	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NT	P/W	S
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren lasu	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SN – strefa zieleni i rekreacji																														
Profil podstawowy																														
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren plaży	NG	B/W	D	NG	W	D	NT	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	P/W	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NG	W/S	D	NG	W/S	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	W/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren usług sportu i rekreacji	NG	B	S	NT	W	D	NT	P	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	P	S
teren usług kultury i rozrywki	NG	B	S	NT	P	D	NT	W	D	NG	W/S	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	P	S

Tereny w profilach stref planistycznych	Komponenty środowiska																													
	Gleby i powierzchnia ziemi			Wody powierzchniowe i podziemne			Powietrze			Klimat akustyczny			Różnorodność biologiczna, świat roślin, zwierząt, grzybów			Zasoby naturalne			Krajobraz			Zabytki			Dobra materialne			Ludzie		
	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas
teren usług handlu detalicznego	NG	B	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	W	S
teren usług gastronomii	NG	B	S	NG	P	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	P	S
teren usług turystyki	NG	B	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	P	S
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren lasu	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SC – strefa cmentarzy																														
Profil podstawowy																														
teren cmentarza	NG	B/W	S	NG	W	D	NT	P	D	P	P	D	NT	S	D	NT	B	S	NT	B	S	P	B/P	S	NT	B	S	P	P	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NT	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NT	W	D
teren zieleni urządzonej	P	B	P	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren usług kultu religijnego	NG	B	S	NG	W	D	NT	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	P	P	Ś	NT	B	S	P	P	S
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
SG – strefa górnictwa																														
Profil podstawowy:																														
teren górnictwa i wydobycia	NT	P	S	NG	B/S	S	NG	B/W	D	NG	B/W	D	NG	B/W	D	NG	B/S	D	P	B	S	NG	B	S	NT	P	S	P	B/W	S
teren komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NT	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NT	W	D
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
SO – strefa otwarta																														
Profil podstawowy																														
teren rolnictwa z zakazem zabudowy	P	B	S	P	P	D	NT	P	D	P	P	D	P	S	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	Ś	NT	B	S	P	P	S
teren zieleni naturalnej	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren lasu	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S
teren komunikacji	NG	B/S	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	S	NT	B	S	NG	B/S	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	P/W	S
teren ogrodów działkowych	P	B	S	NT	P	D	P	P	D	P	P	D	P	S	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	D	P	P	S
teren infrastruktury technicznej	NG	B/S	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	S	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NT	P	S
Profil dodatkowy																														
teren elektrowni słonecznej	NT	B/W	D	NT	P	D	P	P/S	D	NT	P	D	NT	P/W	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S
teren elektrowni wiatrowej	NT	B/W	D	NT	P	D	P	P/S	D	NT	P	D	NT	P/W	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	P	P/S	S

Tereny w profilach stref planistycznych	Komponenty środowiska																													
	Gleby i powierzchnia ziemi			Wody powierzchniowe i podziemne			Powietrze			Klimat akustyczny			Różnorodność biologiczna, świat roślin, zwierząt, grzybów			Zasoby naturalne			Krajobraz			Zabytki			Dobra materialne			Ludzie		
	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas	Kierunek	Charakter	Czas
SK – strefa komunikacyjna																														
Profil podstawowy																														
teren autostrady	NG	B/S	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	S	NT	B	S	NG	B/S	S	NG	P	Ś	P	B/W	S	NG	P/W	S
teren drogi ekspresowej	NG	B/S	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	S	NT	B	S	NG	B/S	S	NG	P	Ś	P	B/W	S	NG	P/W	S
teren drogi głównej ruchu przyspieszonego	NG	B/S	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	S	NT	B	S	NG	B/S	S	NG	P	Ś	P	B/W	S	NG	P/W	S
teren drogi głównej	NG	B	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NG	P	Ś	P	B	S	NG	P	S
teren komunikacji kolejowej i szynowej	NG	B/W	S	NG	W	D	NT	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NG	P	Ś	P	B	S	NG	P/W	S
teren komunikacji kolei linowej	NG	B/P	S	NG	P	D	NT	W	D	NT	P	D	NT	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	P	S
teren komunikacji wodnej	NG	B	S	NG	B/W	D	NT	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	P/W	S
teren komunikacji lotniczej	NG	B/S	S	NG	W	D	NT	W	D	NG	W	D	NG	S	S	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	NG	P/W	S
teren obsługi komunikacji	NG	B	S	NG	W	D	NT	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NT	P	Ś	P	B	S	P	P	S
teren ogrodów działkowych	P	B	D	P	P	D	P	P	D	P	P	D	P	B/P	D	NT	B	S	P	B	S	NT	P	D	P	B	D	P	P/S	S
teren infrastruktury technicznej	NT	B	S	NT	P/W	D	NT	W	D	NT	W	D	NG	P	D	NT	B	S	NT	B	S	NT	P	D	P	B	S	NT	W	D
Profil dodatkowy																														
teren drogi zbiorczej	NG	B	S	NG	W	D	NG	W	D	NG	W	D	NG	S	D	NT	B	S	NG	B	S	NG	P	Ś	P	B	S	NG	P	S
teren wód	P	P	D	P	B	S	P	P	D	P	P	D	P	B	S	NT	B	D	P	B	S	NT	P	D	NT	P	D	P	P/S	S

Źródło: Opracowanie własne na podstawie projektu planu ogólnego gminy Lutomiersk.

7.4. PODSUMOWANIE

Przeprowadzona analiza wskazała brak występowania oddziaływań negatywnych w stopniu znaczącym. Wprawdzie realizacja planu ogólnego będzie skutkowała pojawieniem się negatywnych oddziaływań, jednak ich maksymalną intensywność oceniono na ponad umiarkowaną. Ponadto, należy mieć na uwadze, że wprowadzone w projekcie wskaźniki, takie jak maksymalny udział powierzchni zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalna wysokość zabudowy i maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, stanowią wartości graniczne, które podczas opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy, bądź na etapie realizacji zabudowy mogą, choć nie muszą, zostać osiągnięte, a zatem realna konsumpcja może skutkować mniej znaczącym wpływem na analizowane elementy środowiska.

Dodatkowo, ze względu na ogólny charakter planu ogólnego oraz jego ramowy poziom szczegółowości, ocena oddziaływań została przeprowadzona w sposób zachowawczy i ostrożnościowy. Faktyczne skutki środowiskowe będą w dużym stopniu zależeć od rozwiązań przyjmowanych w dokumentach planistycznych niższego rzędu, takich jak miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a także od sposobu realizacji poszczególnych inwestycji. Tym samym, choć plan ogólny stwarza potencjalne ramy do zagospodarowania przestrzeni, ostateczna skala i charakter oddziaływań na środowisko zostaną ukształtowane na późniejszych etapach procesu planistycznego.

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W myśl art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska kompensacja przyrodnicza to zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych. Jednocześnie, jak wynika z art. 75 ust. 3 tej ustawy, naprawienie wyrządzonych szkód i kompensacja przyrodnicza wymagana jest wówczas, gdy ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa. Natomiast w wytycznych do zarządzania obszarami Natura 2000 można przeczytać, że „środki kompensujące obejmują działania specyficzne dla przedsięwzięcia lub planu i stanowią uzupełnienie normalnej praktyki tzw. dyrektyw dotyczących przyrody. Ich celem jest zrównoważenie negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia oraz kompensacja proporcjonalna do szkody wyrządzonej danemu gatunkowi lub siedlisku przyrodniczemu. Środki kompensujące są rozwiązaniem ostatecznym. Stosuje się je tylko wtedy, gdy inne zabezpieczenia dyrektywy są nieskuteczne, a decyzja w sprawie rozważenia realizacji przedsięwzięcia lub planu mającego negatywnie oddziaływać na obszar sieci Natura 2000 jest mimo wszystko pozytywna".

Przeprowadzona w ramach niniejszego dokumentu analiza wykazała, że realizacja planu ogólnego gminy Lutomiersk nie wpłynie znacząco negatywnie na przedmioty ochrony, cele i integralność obszarów Natura 2000. Jednakże, na skutek szeroko rozumianego zagospodarowywania oraz użytkowania terenów zgodnie z profilami funkcjonalnymi stref planistycznych, dojdzie do częściowej utraty naturalnych zasobów przyrodniczych, rozumianej m.in. jako zmniejszenie bioróżnorodności, usunięcie części istniejącej zieleni, zniszczenie gleb i inne, które przedstawione zostały w pkt 7.2.

Plan ogólny gminy Lutomiersk uwzględnia konieczność ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego poprzez odpowiednie ukształtowanie stref planistycznych z poszanowaniem istniejących uwarunkowań przestrzennych. Przyjęte rozwiązania dążą do minimalizacji negatywnego wpływu zagospodarowania na zasoby naturalne i obejmują w szczególności:

1) ochronę ekosystemów wodno-łąkowo-leśnych oraz powiązań ekologicznych dolin rzecznych, z uwzględnieniem wymogów ochrony przeciwpowodziowej,
2) unikanie lokalizacji zabudowy na obszarach występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt i ich siedlisk;
3) zachowanie zabytkowych parków i innych elementów dziedzictwa krajobrazowego;
4) ograniczanie możliwości eksploatacji nowych złóż kopalin;
5) ochronę gruntów o wysokich klasach bonitacyjnych;
6) uwzględnianie istniejących form ochrony przyrody, takich jak obszar chronionego krajobrazu, rezerwaty przyrody, pomniki przyrody czy siedliska przyrodnicze.

W celu ograniczenia potencjalnych uciążliwości związanych z realizacją inwestycji oraz eksploatacją nowych obiektów, zaleca się, aby uwzględniać poniższe kierunki działań w dalszych etapach planowania przestrzennego – w szczególności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach środowiskowych oraz raportach OOŚ:

1) stosowanie w trakcie budowy urządzeń o niskiej emisji hałasu i zanieczyszczeń,

2) wykorzystywanie materiałów budowlanych o podwyższonej izolacyjności akustycznej,
3) odpowiednie kształtowanie układu zabudowy w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu, np. lokalizowanie budynków w głębi działki, a w strefie przylegającej do drogi sytuowanie zieleni izolacyjnej lub parkingów,
4) tworzenie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych, z udziałem gatunków zimozielonych,
5) stosowanie nawierzchni drogowych o właściwościach dźwiękochłonnych podczas modernizacji układów komunikacyjnych,
6) prowadzenie monitoringu klimatu akustycznego na terenach objętych ochroną akustyczną, a w przypadku stwierdzenia przekroczeń wdrażanie adekwatnych środków ochronnych,
7) projektowanie nowej zabudowy w sposób estetyczny i harmonijny, z wykorzystaniem zieleni wysokiej jako elementu łagodzącego oddziaływanie urbanizacji na krajobraz.

W odniesieniu do ochrony środowiska przyrodniczego jako dobre praktyki rekomenduje się:

1) wcześniejsze rozpoznanie i ocenę wartości przyrodniczych terenu inwestycji w celu uniknięcia nieodwracalnego przekształcenia biocenoz i powiązań ekologicznych,
2) kompensację utraconej powierzchni biologicznie czynnej poprzez możliwie szybkie wprowadzanie zieleni po zakończeniu prac budowlanych,
3) stosowanie nasadzeń z rodzimych gatunków roślin, dostosowanych do lokalnych warunków siedliskowych,
4) ograniczenie wpływu inwestycji na lokalne zasoby wodne, np. przez unikanie podpiwniczania budynków czy stosowanie fundamentów w formie stóp zamiast ław,
5) dostosowywanie projektów do lokalnych warunków gruntowo-wodnych bez ingerencji w ich naturalną strukturę.

Z uwagi na brak szczegółowych zamierzeń inwestycyjnych, trudno obecnie jednoznacznie wskazać skalę i charakter potencjalnych działań kompensacyjnych. Ich precyzyjne określenie powinno nastąpić na dalszych etapach przygotowywania konkretnych przedsięwzięć, a przede wszystkim w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko i opracowywania raportów środowiskowych.

Ocenia się, że ww. ustalenia i zalecenia będą wystarczające do zapobiegnięcia lub ograniczenia możliwego negatywnego oddziaływania realizacji planu ogólnego gminy Lutomiersk na środowisko.

9. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

W trakcie opracowywania planu ogólnego gminy Lutomiersk dokonano analizy wariantowej różnych scenariuszy rozwoju przestrzennego celu wypracowania rozwiązań najlepiej odpowiadającym potrzebom gminy oraz zasadzie zrównoważonego rozwoju. Celem było takie ukształtowanie układu funkcjonalno-przestrzennego, które pozwalałoby godzić rozwój społeczno-gospodarczy z ochroną środowiska oraz racjonalnym gospodarowaniem przestrzenią.

W ramach rozważań wariantowych analizowano m.in. tzw. wariant zerowy, czyli scenariusz zakładający brak przyjęcia planu ogólnego i utrzymanie dotychczasowego stanu zagospodarowania. Taka sytuacja nie oznaczałaby całkowitego zahamowania procesów inwestycyjnych, jednakże w znacznym stopniu spowodowałaby ograniczenie potencjału rozwojowego gminy, o czym szerzej była mowa w rozdz. 4 niniejszej prognozy.

Ocenie poddano również możliwość zmiany lokalizacji lub proporcji między poszczególnymi strefami planistycznymi, np. ograniczenia lub zwiększenia powierzchni określonych funkcji na rzecz innych. Przeanalizowano wnioski złożone przez mieszkańców, instytucje i organizacje, które odnosiły się do zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

Przyjęte w projekcie rozwiązania stanowią wynik kompleksowej analizy ww. wariantów i zostały uznane za najbardziej racjonalne z punktu widzenia celów rozwojowych gminy, jak również ochrony walorów środowiskowych i krajobrazowych. Plan ogólny stanowi zaktualizowaną i zintegrowaną odpowiedź na kierunki polityki przestrzennej, określone w dotychczasowym Studium oraz w obowiązujących planach miejscowych. Zawarte w nim ustalenia wyznaczają ramy do dalszego i szczegółowego planowania, zapewniając jednocześnie spójność dokumentów planistycznych w skali całej gminy.

Ostateczny wariant projektu uwzględnia postulaty mieszkańców i lokalnych interesariuszy, a także stanowi podstawę do harmonijnego kształtowania relacji pomiędzy funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi, produkcyjnymi i przyrodniczymi.

Podczas opracowywania planu ogólnego oraz prognozy oddziaływania na środowisko nie napotkano istotnych barier technicznych ani ograniczeń wynikających z luk w dostępnej wiedzy naukowej. Niemniej jednak, należy mieć świadomość, że forma i skala dokumentu (obejmującego cały obszar gminy) nie pozwalają na szczegółową ocenę potencjalnych oddziaływań konkretnych inwestycji.

Zakres wpływu przyszłych przedsięwzięć będzie w dużym stopniu uzależniony od: szczegółowych ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych przyjętych w tych planach oraz technologii i parametrów technicznych stosowanych na etapie projektowym i realizacyjnym (w tym na etapie pozyskiwania decyzji o pozwoleniu na budowę).

Stopień szczegółowości przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pozostaje bezpośrednio powiązany z poziomem ogólności planu ogólnego. Oznacza to, że plan ogólny nie wskazuje konkretnych lokalizacji inwestycji, zakazów czy nakazów, lecz wyznacza ramowe kierunki polityki przestrzennej, które dopiero w kolejnych dokumentach (mpzp, decyzje o warunkach zabudowy) będą uszczegóławiane (również pod kątem ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu).

10. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Wszystkie ustalenia planu ogólnego gminy Lutomiersk będą realizowane wyłącznie w jej granicach administracyjnych. Biorąc pod uwagę wyznaczone strefy planistyczne, zakres pozostałych ustaleń, charakter przewidywanych oddziaływań oraz znaczną odległość gminy od granic Państwa, ocenia się, że przedmiotowy projekt nie będzie oddziaływał na obszary zlokalizowane poza granicami państwa. W związku z tym, nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU OGÓLNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Organ opracowujący projekt dokumentu, którym jest tutaj plan ogólny, zobowiązany jest monitorować, jakie skutki dla środowiska ma praktyczna realizacja jego postanowień. Ma to umożliwić podjęcie działań zmierzających do usunięcia negatywnych zmian w środowisku, gdyby one wystąpiły. Metodyka analizy realizacji postanowień dokumentu powinna:

1) uwzględniać aktualny stan środowiska;
2) być dostosowana do przyjętych rozwiązań planistycznych;
3) opierać się na analizie wpływu skutków ustaleń planu ogólnego na środowisko.

Wybierając wskaźniki monitoringu do oceny skutków realizacji ustaleń planu ogólnego należy wziąć pod uwagę dostępność danych i ich miarodajność. Powszechnie stosowanymi wskaźnikami służącymi do oceny zmian przestrzennych (poprawa, pogorszenie stanu środowiska) i ich dynamiki są:

1) jakość wód powierzchniowych;
2) jakość powietrza atmosferycznego, zwłaszcza akustycznego;
3) ilość ścieków odprowadzanych do odbiornika, dysproporcje między siecią wodociągową a kanalizacyjną;
4) liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków;
5) udział odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu energii;
6) udział użytków rolnych w powierzchni gminy;
7) udział użytków leśnych w powierzchni gminy;
8) powierzchnia i stan zachowania siedlisk przyrodniczych i obszarów chronionych w otoczeniu terenu opracowania;
9) zmiany położenia zwierciadła wody gruntowej.

Większość z tych wskaźników jest jednak nieprzydatna do oceny skutków realizacji zmian przestrzennych wynikających z realizacji przedmiotowego dokumentu, jednakże mogą być one wykorzystane do oceny realizacji planowania przestrzennego w skali całej gminy, jak np. udział użytków leśnych, rolnych, udział odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu energii.

Niektóre z wyżej wymienionych wskaźników mierzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, stanowiącego system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku, realizowanego przez Inspekcję Ochrony Środowiska. Zgodnie z art. 10 ust. 1 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001), państwa członkowskie Unii Europejskiej, w tym również Polska zostały zobowiązane do monitorowania znaczącego wpływu na środowisko, wynikającego z realizacji planów i programów. Jak wynika z tego artykułu, celem monitoringu jest między innymi możliwość określenia na wczesnym etapie nieprzewidzianego niepożądanego wpływu oraz podjęcia odpowiedniego działania naprawczego. Zgodnie z art. 10 ust. 2 w celu przestrzegania ust. 1 można wykorzystywać, stosownie do potrzeb, istniejące systemy monitoringu w celu uniknięcia powielania monitoringu. Zatem monitoring skutków realizacji postanowień planu ogólnego w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać na analizie i ocenie poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów

uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska lub też w ramach innych monitoringów prowadzonych przez organy administracji publicznej, gminy oraz podmioty gospodarcze, o ile dotyczą one przedmiotowego obszaru.

Istotne znaczenie może mieć również aspekt społeczny monitoringu realizacji projektu planu ogólnego. Organ sporządzający projekt planu ogólnego może ocenić poziom akceptacji społecznej wobec przyjętych rozwiązań, np. poprzez ankiety wśród mieszkańców lub organizację spotkań otwartych.

Wyniki działań monitoringowych prowadzonych przez Urząd Miasta i Gminy powinny być prezentowane w formie ogólnodostępnych raportów. Regularne śledzenie efektów wdrażania planu umożliwi reagowanie na pojawiające się nieprawidłowości czy niekorzystne zjawiska. Może się również okazać, że w trakcie monitorowania zostaną zidentyfikowane nowe problemy, które wcześniej nie były brane pod uwagę – w takim przypadku mogą one stanowić podstawę do aktualizacji dokumentu. Stały monitoring pozwoli także ocenić, które działania warto kontynuować i rozszerzać, a z których można zrezygnować, ponieważ zamierzone cele zostały osiągnięte innymi, skuteczniejszymi metodami.

Należy jeszcze zwrócić uwagę na uwarunkowania prawne określone w krajowych przepisach z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym „w celu oceny aktualności planu ogólnego i planów miejscowych wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania, z uwzględnieniem o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego lub planu ogólnego". Jak wynika, z dalszego ustępu (art. 32 ust. 2 ustawy) organ wykonawczy gminy przekazuje wyniki ww. analiz, po uzyskaniu opinii gminnej lub innej właściwej, w rozumieniu art. 8 ustawy, komisji urbanistyczno-architektonicznej, co najmniej raz w czasie kadencji rady. Rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności planu ogólnego i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub w części, podejmuje działania dotyczące zmiany planu ogólnego lub planu miejscowego.

Przedstawione powyżej uwarunkowania prawne uznaje się za wystarczające do monitorowania realizacji postanowień projektowanego planu ogólnego.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsze opracowanie powstało w celu oceny skutków wpływu na środowisko sporządzenia planu ogólnego, do którego przystąpiono zgodnie z uchwałą Nr V/40/24 Rady Miejskiej w Lutomiersku z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Planu ogólnego gminy Lutomiersk".

Granicami obszaru objętego przystąpieniem do sporządzania planu ogólnego są granice administracyjne gminy Lutomiersk, która zlokalizowana jest w centralnej części województwa łódzkiego, w powiecie pabianickim i sąsiaduje z gminami: Dalików, Poddębice, Pabianice, Wodzierady, Zadzim, Aleksandrów Łódzki oraz miastem Konstantynów Łódzki. Według danych GUS za 2025 r. powierzchnia gminy wynosi 13392 ha, przy czym niecałe 4% powierzchni zajmuje teren miasta Lutomiersk, a pozostałe 96% powierzchni stanowi obszar wiejski.

Zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony zarówno z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi, jak również z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pabianicach.

Sporządzenie planu ogólnego gminy jest wymogiem prawnym, wynikającym z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (dalej Ustawa), zgodnie z którym rada gminy uchwala plan ogólny dla obszaru gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu.

Plan ogólny gminy to szczególny akt prawa miejscowego, który tworzy ramy dla prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Ma on charakter aktu prawa miejscowego, co oznacza, że jego ustalenia są wiążące zarówno przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowią one podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Dokument ten określa zasady kształtowania i zagospodarowania przestrzeni, wyznaczając m.in. strefy planistyczne oraz wskazując miejsca, gdzie możliwy jest rozwój różnych form zabudowy, a także tereny przeznaczone do zachowania o charakterze otwartym. Zgodnie z art. 13h ust. 1 Ustawy, wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej.

Zgodnie z przepisami przejściowymi ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 ze zm. (art. 65 ust 1)), studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lutomiersk, przyjęte uchwałą Nr XXXIII/241/2005 Rady Gminy Lutomiersk z dnia 21 czerwca 2005 r, zmienione uchwałą Nr XI/59/15 Rady Gminy Lutomiersk z dnia 23 lipca 2015 r. oraz uchwałą Nr X/79/19 Rady Gminy Lutomiersk z dnia 7 czerwca 2019 r. utraciło moc w dniu 1 września 2026 r.

W myśl art. 13b Ustawy, zapisy projektu planu ogólnego gminy Lutomiersk zostały sformułowane w oparciu o uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, ze szczególnym uwzględnieniem:

1) polityki przestrzennej gminy określonej w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego do roku 2030;
2) ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego;
3) znajdujących się na obszarze gminy:
   a) form ochrony przyrody oraz ich otuliny,
   b) obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
   c) obszarów gruntów zmeliorowanych,
   d) stref ochronnych ujęć wody,
   e) obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
   f) terenów górniczych i obszarów górniczych,
   g) udokumentowanych złóż kopalin,
   h) zabytków objętych formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków;
   i) gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III oraz grunty leśne,
4) rozmieszczenia istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu;
5) rekomendacji i wniosków zawartych w Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego oraz krajobrazy priorytetowe;
6) opracowania ekofizjograficznego dla Miasta i Gminy Lutomiersk;
7) zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Lutomiersk.

Na terenie gminy Lutomiersk nie występują niżej wymienione obiekty, strefy ani zjawiska:

1) wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału,
2) tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy,
3) filary ochronne obszarów górniczych,
4) kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji,
5) obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej,
6) dobra kultury współczesnej,
7) obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne,
8) tereny zamknięte i ich strefy ochronne,
9) obszary ograniczonego użytkowania,
10) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
11) obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
12) obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją,
13) zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
14) obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego.

W związku z czym, nie zostały dla nich określone szczególne uwarunkowania dotyczące zabudowy ani zagospodarowania przestrzennego. Elementy te nie miały również wpływu na wyznaczenie stref planistycznych w planie ogólnym gminy ani na ustalenie przypisanych im parametrów przestrzennych oraz dopuszczalnych typów funkcji użytkowania terenu.

W planie ogólnym gminy Lutomiersk nie ustalono gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej. Zaniechanie to jest decyzją uzasadnioną zarówno uwarunkowaniami przestrzennymi, jak i organizacją obecnej sieci usług społecznych na terenie gminy.

Z kolei w gminnym katalogu stref planistycznych określono następujące elementy:

1) profil funkcjonalny stref planistycznych, przy czym każda ze stref planistycznych zawiera określony profil podstawowy natomiast profile dodatkowe zostały określone wyłącznie dla wybranych stref planistycznych w zależności od lokalnych potrzeb, zgodnie z ustaleniami planu ogólnego;
2) wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy zostały określone dla stref planistycznych o symbolu: SW, SJ, SZ, SU, SP, SR oraz w przypadku pojedynczych stref 27SI, 15SN i 40SN;
3) wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej została określona dla stref planistycznych o symbolu: SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN i SC, przy czym wartość ta została ustalona zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

   Jednocześnie, w przypadku stref planistycznych, w których obszar objęty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dopuszczono możliwość zmniejszenia wymaganego minimalnego udziału

powierzchni biologicznie czynnej. Zastosowanie odstępstwa, o którym mowa w §2 ust. 3 ww. rozporządzenia, zostało szczegółowo uzasadnione w Tab. 3 uzasadnienia do planu ogólnego, poprzez wykazanie sytuacji, w których utrzymanie wymaganej ustawowo wartości minimalnej powierzchni biologicznie czynnej byłoby niemożliwe lub nieuzasadnione z uwagi na ustalenia obowiązujących planów miejscowych oraz cechy przestrzenne poszczególnych terenów.

Na terenie gminy Lutomiersk występują różnorodne elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym istotne formy ochrony przyrody oraz zasoby wodne, gruntowe i krajobrazowe.

Sieć hydrograficzną gminy tworzy przede wszystkim rzeka Ner, stanowiąca prawobrzeżny dopływ Warty, wraz z dopływami: Zalewką, Sroczką oraz systemem licznych mniejszych cieków i rowów melioracyjnych. Uzupełnieniem tej sieci są zbiorniki wodne zlokalizowane na Zalewce we Wrzącej i w Zalewie oraz na Sroczce w Malanowie. Ze względu na uwarunkowania hydrologiczne i geologiczne, znaczna część gminy wymaga aktywnej gospodarki wodnej, którą zapewnia rozbudowana sieć urządzeń melioracyjnych.

W gminie zidentyfikowano kilka JCWP rzecznych (kody: RW600010183269, RW600011183271, RW600010183249, RW600009183238, RW600011183235, RW6000091832369) oraz jedna JCWPd o kodzie GW600072.

Zgodnie z mapą zagrożenia powodziowego, na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które charakteryzują się: wysokim (Q10%) oraz średnim (Q1%) prawdopodobieństwem wystąpienia powodzi. Dodatkowo, gmina zlokalizowana jest w zasięgu obszarów o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q0,2). Obszary objęte zagrożeniem powodziowym nie posiadają zabezpieczeń w postaci wałów przeciwpowodziowych.

Wschodnia część gminy Lutomiersk znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 Niecka Łódzka. Ponadto, w miejscowości Stanisławów Nowy ustanowiono obszar ochronny ww. GZWP, w granicach którego obowiązują zakazy ustanowione Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego. Woda dla mieszkańców dostarczana jest z ujęć podziemnych zlokalizowanych w mieście Lutomiersk oraz we wsiach: Szydłów, Kazimierz oraz Prusinowice. Wyjątkiem jest wschodnia część gminy Lutomiersk, która korzysta z ujęcia wody zlokalizowanego w Ignacewie, w mieście Konstantynów Łódzki.

W kontekście struktury użytków gruntowych na obszarze opracowania dominują grunty orne (ok. 52,4% pow. gminy) oraz lasy (ok. 23,3% pow. gminy). Wśród użytków rolnych przeważają grunty słabe – klasy V, stanowiące niecałe 30% powierzchni wszystkich użytków rolnych. Grunty rolne chronione w gminie reprezentowane są przez użytki rolne klasy I, II, III, IIIa i IIIb, które zajmują aż ok. 25,7% powierzchni wszystkich gruntów rolnych. Pozostałe grunty rolne w gminie sklasyfikowano jako klasy IV, IVa, IVb i VI.

Na terenie gminy udokumentowane zostały 3 złoża piasków i żwirów. Wszystkie są obecnie eksploatowane.

Pod względem przyrodniczym, w granicach gminy znajdują się: Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody „Mianów" wraz z otuliną, rezerwat przyrody „Jodły Oleśnickie" oraz 10 pomników przyrody. Ponadto, zgodnie z informacją przekazaną przez Nadleśnictwo Grotniki, w obrębach Malanów i Albertów występują obszary zaliczone do siedlisk przyrodniczych Natura 2000 (tj. siedliska o kodach 9170, 9190 i 91F0).

Z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego, w gminie znajdują się 74 zabytki nieruchome, 6 zabytków ruchomych, 304 stanowiska archeologiczne oraz 20 miejsc pamięci. W obowiązujących planach miejscowych wyznaczono również strefy ochrony konserwatorskiej, strefy widokowe oraz strefy obserwacji archeologicznej.

Na podstawie Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego, na terenie miasta i gminy zidentyfikowano dwa krajobrazy priorytetowe o łącznej powierzchni na terenie gminy wynoszącej ok. 1369,246 ha. Są to: Dolina Neru (Łódź-Lutomiersk-Poddębice) oraz Kazimierz nad Nerem – krajobraz miasteczka. Dla krajobrazu priorytetowego o kodzie jednostki 10-318.19-96 wyznaczono obszar koncentracji zabudowy, w obrębie którego wyznaczonookreślono lokalne formy architektoniczne obejmujące istniejąca zabudowę mieszkaniową i zagrodową. Ponadto, w Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego wskazano Puczniewski OChK jako obszar objęty formą ochrony przyrody, który ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymaga pogłębionej analizy zasadności jego dalszej ochrony. Jednocześnie w dokumencie jako obszary wskazane do uzupełnienia stanu wiedzy wskazano: Puczniewsko-Grotniki Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Ner, Archeologiczny „Wioska Lutomiersk" oraz układ przestrzenny z zespołem stodół. Zespół „200-letnich stodół" został również wskazany w omawianym dokumencie jako rekomendowany do ujęcia w rejestrze zabytków nieruchomych.

Z perspektywy formalno-prawnej brak uchwalenia planu ogólnego skutkuje niemożnością kontynuowania polityki przestrzennej gminy – zarówno w zakresie uchwalania nowych planów miejscowych (i zmiany obecnie obowiązujących planów), jak i wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Choć nie oznacza to całkowitego zablokowania procesów planistycznych, to jednak w pewnym stopniu ogranicza możliwość dalszego rozwoju przestrzennego, co w konsekwencji wpływa również na skalę i charakter przekształceń środowiska przyrodniczego.

W związku z faktem, iż plan ogólny gminy Lutomiersk nie został uchwalony przed dniem 1 września 2026 r. zmiany w stanie środowiska przyrodniczego mogą następować w oparciu o ustalenia obowiązujących już planów miejscowych.

Aktualnie na terenie gminy obowiązuje 35 planów miejscowych, które swoim zasięgiem obejmują ok. 24,8% jej powierzchni. Oddziaływania wynikające z realizacji tych planów były uprzednio analizowane w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, przeprowadzanych równolegle z procedurami planistycznymi. Należy jednak podkreślić, że struktura funkcjonalno-przestrzenna ustalona w części obowiązujących planów miejscowych nie jest w pełni zgodna z aktualnymi zamierzeniami inwestycyjnymi gminy.

Odstąpienie od realizacji planu ogólnego nie blokuje całkowicie możliwości zagospodarowania przestrzennego z uwagi na plany miejscowe, które swoim zasięgiem obejmują część gminy. Utrzymanie dotychczasowych ustaleń planistycznych oznacza jednak kontynuację zagospodarowania zgodnie z obowiązującymi dokumentami, które nie zawsze odzwierciedlają aktualne uwarunkowania środowiskowe, społeczne i prawne. Realizacja nowej zabudowy na podstawie tych planów wiązać się będzie z oddziaływaniami typowymi dla terenów zurbanizowanych – o zróżnicowanym charakterze i skali.

Podsumowując, brak realizacji planu ogólnego w obecnych uwarunkowaniach prawnych ogranicza możliwości świadomego i kompleksowego kształtowania polityki przestrzennej gminy. W dłuższej perspektywie może to skutkować zahamowaniem części procesów inwestycyjnych i rozwojowych oraz utrudniać prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej, uwzględniającej zarówno potrzeby rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i konieczność ochrony środowiska oraz ładu przestrzennego.

Zgodnie z przyjętą metodyką, obszar gminy zostanie objęty strefami planistycznymi, których wpływ na środowisko ocenia się na pozytywny oraz negatywny w stopniu minimalnym, umiarkowanym oraz ponad umiarkowanym.

Do skutków oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń planu ogólnego zaliczono przede wszystkim potencjalny, negatywny wpływ na:

1) gleby i powierzchnię ziemi;
2) wody powierzchniowe i podziemne;
3) powietrze atmosferyczne;
4) klimat akustyczny;
5) różnorodność biologiczną, świat roślin, zwierząt i grzybów;
6) klimat lokalny;
7) krajobraz;
8) zabytki;
9) zdrowie ludzi (pośrednio).

Przeprowadzona w ramach niniejszego dokumentu analiza wykazała, że realizacja projektu nie zagraża przedmiotom ochrony, celom i integralności obszarów Natura 2000. Jednakże, na skutek szeroko rozumianego zagospodarowywania oraz użytkowania terenów zgodnie z profilami funkcjonalnymi stref planistycznych, dojdzie do częściowej utraty naturalnych zasobów przyrodniczych, rozumianej m.in. jako zmniejszenie bioróżnorodności.

Plan ogólny gminy Lutomiersk uwzględnia konieczność ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego poprzez odpowiednie ukształtowanie stref planistycznych z poszanowaniem istniejących uwarunkowań przestrzennych. Przyjęte rozwiązania dążą do minimalizacji negatywnego wpływu zagospodarowania na zasoby naturalne i obejmują w szczególności:

1) ochronę ekosystemów wodno-łąkowo-leśnych oraz powiązań ekologicznych dolin rzecznych, z uwzględnieniem wymogów ochrony przeciwpowodziowej,
2) unikanie lokalizacji zabudowy na obszarach występowania chronionych gatunków roślin, zwierząt i ich siedlisk;
3) zachowanie zabytkowych parków i innych elementów dziedzictwa krajobrazowego;
4) ograniczanie możliwości eksploatacji nowych złóż kopalin;
5) ochronę gruntów o wysokich klasach bonitacyjnych;
6) uwzględnianie istniejących form ochrony przyrody, takich jak obszar chronionego krajobrazu, rezerwaty przyrody, pomniki przyrody czy siedliska przyrodnicze.

Z uwagi na brak szczegółowych zamierzeń inwestycyjnych, trudno obecnie jednoznacznie wskazać skalę i charakter potencjalnych działań kompensacyjnych. Ich precyzyjne określenie powinno nastąpić na dalszych etapach przygotowywania konkretnych przedsięwzięć, a przede wszystkim w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko i opracowywania raportów środowiskowych.

Ocenia się, że ustalenia planu ogólnego i zalecenia przedstawione w niniejszej prognozie będą wystarczające do zapobiegnięcia lub ograniczenia możliwego negatywnego oddziaływania realizacji planu ogólnego gminy Lutomiersk na środowisko.

Realizacja planu ogólnego nie będzie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

13. OŚWIADCZENIE AUTORA

W trybie art. 51 ust.2 pkt 1) lit. f) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa o ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 ze zm.) oświadczam, iż spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ww. ustawy oraz jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

SPIS RYSUNKÓW

Rys.1. Średnie temperatury i opady dla gminy Lutomiersk *. 26
Rys.2. Dni o dużym zachmurzeniu, słoneczne i z opadami dla gminy Lutomiersk*. 26
Rys.3. Temperatury maksymalne dla gminy Lutomiersk*. 26
Rys.4. Ilości opadów dla gminy Lutomiersk *. 27
Rys.5. Róża wiatrów dla gminy Lutomiersk *. 27
Rys.6. Średnia temperatura miesięczna dla powiatu pabianickiego prognozowana na lata 2021-2030. 28
Rys.7. Suma opadu miesięczna (średnia z dekady) dla powiatu pabianickiego prognozowana na lata 2021-2030. 28
Rys.8. Średnia wilgotność względna miesięczna dla powiatu pabianickiego prognozowana na lata 2021-2030. 28
Rys.9. Średnia prędkość wiatru miesięczna dla powiatu pabianickiego prognozowana na lata 2021-2030. 28
Rys.10. Krajobrazy w gminie Lutomiersk na podstawie Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego. 39

SPIS TABEL

Tab.1. Profile funkcjonalne podstawowe i dodatkowe określone dla stref planistycznych. 6
Tab.2. Parametry zabudowy i zagospodarowania określone dla stref planistycznych. 7
Tab.3. Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych rzecznych występujących w granicach obszaru opracowania. 20
Tab.4. Ujęcia wód podziemnych systemu zasilania w wodę mieszkańców gminy Lutomiersk. 24
Tab.5. Struktura użytków gruntowych. 29
Tab.6. Struktura klas użytków rolnych. 30
Tab.7. Struktura własnościowa gruntów leśnych i lasów w gminie Lutomiersk – dane za 2024 r. 30
Tab.8. Złoża kopalin udokumentowane na terenie gminy i miasta Lutomiersk. 31
Tab.9. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich 35
Tab.10. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji. 35
Tab.11. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków na obszarze rezerwatu. 36
Tab.12. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji. 36
Tab.13. Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie gminy Lutomiersk. 36
Tab.14. Jednostki krajobrazowe na terenie miasta i gminy Lutomiersk. 38
Tab.15. Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów dla krajobrazów priorytetowych i form ochrony przyrody na poziomie lokalnym. 42
Tab.16. Rekomendacje i wnioski w zakresie zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu dla krajobrazów priorytetowych i form ochrony przyrody. 44
Tab.17. Wykaz zabytków nieruchomych występujących na terenie gminy Lutomiersk. 46
Tab.18. Wykaz zabytków ruchomych występujących na terenie gminy Lutomiersk. 50
Tab.19. Stanowiska archeologiczne występujące na terenie gminy Lutomiersk. 50
Tab.20. Wykaz miejsc pamięci narodowej oraz obiektów upamiętniających wydarzenia i osoby ważne dla gminy Lutomiersk. 64
Tab.21. Stan sieci gazowej na terenie gminy Lutomiersk na rok 2024. 66
Tab.22. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie miasta i gminy Lutomiersk. 67
Tab.23. Wyniki oceny stanu JCWP rzecznych zlokalizowanych na terenie gminy Lutomiersk. 68
Tab.24. Presje występujące dla JCWP rzecznych zlokalizowanych na terenie gminy Lutomiersk. 68
Tab.25. Wyniki oceny stanu JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Lutomiersk. 69
Tab.26. Wynikowe klasy strefy łódzkiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej – 2025 r. 69
Tab.27. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń. 70
Tab.28. Średni dobowy ruch na DW710 i DW475 w latach 2010/2021. 71
Tab.29. Wstępna ocena wpływu na środowisko poszczególnych funkcji projektowanych w ramach projektu planu ogólnego. 80
Tab.30. Ocena oddziaływania stref planistycznych na poszczególne komponenty środowiska w kontekście relacji z przedmiotem podlegającym oddziaływaniu oraz zmiennego czasu działania. 106